

የብርሃን ፈለጎች

ስለ መጽሐፉ

ማጀትን ቸል ብሎ የሰፈሩን መንገዶች ለማሰስ የያዘረ ህጽነ፣ ጉርምስና ሲያጣድፈው ጣፋጭና ጉምዛዛ ህይወት አየዛቀ ሲበትን፤ ሳያውቀው የብይትውርናን በር ያንኳኳል። በየብርሃን ፈለጎች ብርሃን የተነፈሩና ጭላንጦሉ ያጓጓቸው ገፀባህሪያት ተመልሰውለዋል። ጥቂት ናቸው በሊጋ ልድሜያቸው የኑዛዜ ዕቃ ተረካቢ ይመስል የህይወትን ጓዳ የሚበረብሩ፤ ዓለማየሁ ገሊጋይ በጥንብ ተገልለው ለሚነቅዙት ሣይሆን በየሜዳው ኳስንና ነሮን ለሚጠልዙ ነው ያደላው። በላጥሊያ፣ ጃላ እና ስርገራት ኮሲታራ ጭብጦች የፈለቀቀው ደራሲ በየብርሃን ፈለጎች ለትልቅ ጉዳይ ሣይሆን ከውስጣዊ ጉዞ በመዝመት ልቦናንና ዕምነትን በቅንያዊ ቋንቋ አወርዘቱ፤ ለፍቅር፣ ለድልና ለሸንፊት ያቃሰታል። የእዳም ረታ በጉ መንፈስ የረበበበት አብይ ልቦላድ ነው።

ለፍቅር መዘቃን መቅሰም፣ ለወደዱት መብሰከሰከ፣ የመጀመሪያውን የወሲብ ሩካቤን አጣጥሞ ለህይወት መበርገግ፣ የምሁር አዕምሮን ዘልቆ በማጤን ዕምነትን ለማርገብና ለማጥበቅ መቃከት ግለሰብን ሲያደነድን የሚጤንበት ልቦላድ ነው። በእንድ ሁለት ምዕራፍ ከተረከ ይልቅ ወደ ዘገባዊ ማውጣንጠን ልቦላዱ ሲዳዳው ቀርፈዋል ያለ ይምስል እንጂ የህይወት ምት ጥድሬያ ላይ ነው። በተለይም ሁለት የሚጋፉ ማንነቶች ነጠላ ግለሰብን ሲያሞክሩት፣ እንድ ራስን ማስገር ፈተና የሆነበት ልቦላድ ነው።

የማንበረሰብ፣ የቤተሰብ፣ የዘመድና ጉረቤት - በየጀምቦሩ መፈነካከት፣ በየጓዳው ገመናን የመጋረድ ልክፈት ያሰይምማል። የፍቅር ጥልቀት ሲለውረን፣ ገና ለገና ከሌላዋ ተዳርቶ ይሆን የሚል ጭንቀት የህላዌን ደስታ ለምን ያኩማሸሸዋል? ከቤትም ከጉዳያም ለኑሮ ጥሪና መዘዝ ልጅነትንና ጉርምስናን አለዕድሜ መማገድ ለትውልድ አርግማን ነው በረከት? - ከአዕምሯችን የሚገነዘቡ ጥያቄዎች ናቸው። ልቦላዱን እንብበን ስናበቃ እናውቀው የብር ህይወት ጉምርቶ ጣዕሙን መለየት እስኪያዳግተን የሆነ ሥጋት ይገጣጠባል። ዓለማየሁ ገሊጋይን በቅርብ የሚያወቁት እስከዛሬ የደረሰው መለማመጃ እንጂ ገና ዋናውን ልሂቁን መቼ እስከበበን ይላሉ፤ ዶሮ ሳይሰፍር ወደ ምናብ መመለሱን ትቶ እስከሚነጋ ይጓዝ ይሆን?

- ሃያሲ አብይላ ሀዘሬ

ክፍል - አንድ
የግንፍሌ ማለዶች

አንድ

ተፈንክትኩ፤ ለመጀመሪያ ጊዜ ደሜ ፈለሰ። የጥንባሬን እካፋይ ወደ ቀኝ ትቶ ከፍ ካለው ቦታ የእሳት ፍንጣሪ ከመሰለ ፍንክት የሚጎርፈው ደም ግራ ላይኔን ለሰጩፍኛ ወደ ለገጩ ወረደ።

ግር ለለኝ። ተገረምኩ። ነፍስ ካወኩ ወዲህ ከመፈንክት ጋር ስተዋወቅ የመጀመሪያዬ ነው። የበሽር ፍንክቱ ልበለው? ከዚህ ቀደም ሰው ተፈንክቶ ስመለከት የደም ለወራረድ ለንዲህ ፀጥተኛና ሰላማዊ ላይመስለኝም ነበር። ለንደ እሳት ጅረት ያረፈበትን ቁዳ ለየለበለበና ሊያኮማተረ የሚወርድ ፈሳሽ ስቃይ ይመስለኝ ነበር። ግን ለንደዚያ ላይደለም። እናታችን ላይ ለንደተከለበሰ መቅ ውኃ ዝም ብሎ ይወርዳል። እካላችን ውስጥ ለንዳልነበር፤ የእኛ ለንዳልሆነ በባዕድነት ዝም ብሎ መንገድቅዝቁ ለሰገረመኝ። ደም ለተመልካች የሚከብደውን ያህል ለተፈንካቹ ሥቃይ ላይደለም።

ስለተጠራጠርኩ ዳግመኛ በጣቶቼ ነካ ላይረኩት። ለሰላ የመሰለ ለሰደንጋጭ ነገር ዐይኔን ተጋፈጠው። ደሜን ስመለከት ላይጋ ላይ ለንዳለሁ ተሰማኝ ለንጂ ለንደውም ሲወርድ ለንደወጠረ ሽንት ለፎይታ ላለው።

“ልጅ ሞተ፤ ልጅ ሞተ፤” የሚሉ ተደናጋጭ ድምጾች ከበቡኝ። ዳደሮቼ ደሜን ለማየት ድፍረት ሊያጡ ለይናቸውን ይጨፍናሉ። ከእነሱ በስተጀርባ ፈንካቹ ለየተግለበለበ ሲሮጥ በእንድ ላይኔ ይታየኛል። የግንፍሌን ሜዳ ለቋርጦ ወደ ባለወልድ ቤተ ክርስቲያን ቀብር የሚያሻግረው ሰርጥ ውስጥ ገባ። “ና ወዳጄ!” ማለት ቃጣኝ። ለመፈንክት ፍርሃቴ ዘላለማዊ ፈውስ ሰጥቶኛል።

“ና፤ ና ወዳጄ!”

ጎንበስ ብዬ ለጄን ለየሁት። ደሜ ለጄ ላይ ደርቆ መሰነጣጠቅ ጀምሮ ነበር። ከመቼው? ለሁን መገረም ቃጣኝ። ታዲያ ዳደሮቼ ካንደም ሁለት ሦስቱ ተፈንክተው ስለምን ለንደዚህ ለደም ይሸቆጠቁጣሉ? ስንተኛው ፍንክታቸው ላይ ደምን ይንቁታል? ጋሙዳ ሦስቱ ተፈንክቷል! መቼ ለራቴ ደርሰታል! ቀሪ ሁለቱ ቀምሷል! ሲንጢም ቁጥሩን የማወቀውን ያህል ተቀንደሷል። በፍንክት

የተተፈተፈ ቅንድቡን እያዩ ትግራዩ የሚሉትም አሉ። ያልተፈነከትነው እኔና አሰፋ ጢሪሪ ብቻ ነበርን። አሰፋ ጢሪሪ ካልደረሱበት የማይደርስ ስለሆነ ነው። ከደረሱበት ደግሞ ሦስት ቀንም ቢሆን እየተከታተለ ይነጫነጫል እንጂ ልማታ አይልም። እኔ ደግሞ ዛሬ ቀመስኩ።

ጓደኞቼ የመፈንከት ቆሊያቸው ስላልተገፈፈ ወይም የሞትኩ ያህል ስለ ቆጠሩኝ እንደ አስከሬን ተሸከሙኝ። ከሚጠጠ አጃቻቸው የተበጀ ርብራብ ቃሬዛ ላይ እንጋለሉኝ። ሰውነቴ ዘና ብሎ የመንሳፈፍ መንፈስ ተሰማኝ። አሁንም ፈንካቼ እየተግለበለበ ወደ ሰማየ-ሰማያት የሚሮጥ መሰለኝ። የጉም ችፍርጉን እየጣሰ ወደ ላይ....

...ከተንጋለልኩበት እንደምንም እንግቴን አቅንቼ በእንድ አይኔ ወደ ፊት እየሁ። ጋሙዳው አጃቹን ሰቅሰቆ ወገቤ ስር ከትቶ ብቻውን የተሸከመ የሚያስመስለው ድርሻ ወስዷል። ቀጭ የያዘችው ቁርጭምጭሚቴን ነው። ሙቁ ትንሽ ከፍ ብሎ ባቴ ላይ አጃን አጋድሟል። የተረፉት በእንፋሽ እከንፋሽነት ፊት ፊት ይላሉ።

"መንገድ! መንገድ!"

እንደ ጓደኞቼ አጅ የሚያንፈላሰስ የሸለብታ አቅፍ ውስጥ ሆኜ የሚያስተጋቡ ድምፆች ይሰሙኛል።

- ምን ሆኖ ነው?

- ጋንጨር ፈንከቶት።

- አሉ ልጅ ምን ይሻላል ይኼን ድንጋይ መወርወር? አበስኩ ገበርኩ! ደሙ ማለቁ አይደለም እንዴ?

በድምፃቸው የጋሙዳ እናት እንደሆነ አውቂያለሁ። ታችኛው ሠፈር ደርሰናል ማለት ነው። ሚዳውን ካቋረጥን እቤት። በዚህ መካከል የደጋርዱ ቂጦ ድምፅ እያስገመገመ ከበበኝ።

- እንዴ? እንዴ? መቼም ያ ጋንጨር ነው። ቆም አድርጋችሁ ደቃቅ አፈር ነሰንሱበት እንጂ ደሙን እንዲያቆምለት።

ይጋርዱ ቂጦ ተፈጥሮ ሚዛኗን ስታ በተሳካረችበት አንድ ወቅት የተፈጠሩ ይመስለኛል፡፡ ቀጭን ወገብ፣ ጠባብ ትከሻና ትንሽ ፊት ከተልቅ ቂጥ ጋር አላቸው፡፡ የእኛ ሠፈር ወንዶች ይጋርዱ ቂጦን ሲያዩ የሚያነሱልላቸው አንዳች ምስጢር አንዳለ ይሰማኛል፡፡ አንድ ቀን እኔ፣ አባቴና እናቴ ከሆነ ቦታ ስንመለስ አባቴ ተገርሞ እንዲህ አለ፡፡

“የእኚህ ሴት ነገር ምን ያህል? የጤና ብለሽ?”

“ምን አሳየህ?” ሦስት ቀን ተኳረፉ፡፡ በሦስተኛው ቀን “እውነት ምን አሳየኝ ሠይጣን ካልሆነ በቀር?” አለ አባቴ፡፡

ይቅርታ ተደረገለት፡፡

ይጋርዱ ቂጦ “አይ ያቴ እናቴ፣ አሁን ስታየው እንግዲህ...” አሉ በሚያስተጋባ ቀጭን ድምፃቸው፡፡

የእናቴ ነገር ሲነሳ የሞት መቀስቀሻ ወስፌ ሆነብኝ፡፡ ሸለብታዬ ጠፋ፡፡ ፍፁም ንቁ ሆንኩ፡፡ የታች ሰፈርን ጨርሰን የጉድጓዱን ውኃ እንዳለፍን ላይኛው ሰፈር እንደርሳለን፡፡ ለሰሙ ላይ ሠፈር ይባላል አንጂ ያሉት ሁለት ቤቶች ናቸው፡፡ የእኛና የነ ጋንጩር ቤቶች፡፡ ስንደርስ ምጥ ምጥ አለኝ፡፡ የእናቴ ለወይን ጠጅ የቀረበ ጥቁር ፊት ብዙ ቋንቋ አለው፡፡

የእነ ጋንጩር ቤት በኮሸለለ ቅጠል ስለሚታጠር እንደ ፀናፅል እየተንጸጸ ተቀበለን፡፡

“ያ የእኔ ጉድ ነው እንዲህ ያደረገው? ምነው ሞቼ ባረፍኩት” አሉ የጋንጩር እናት፡፡ ድምፃቸውን በማድመጥ ብቻ ገጣጣ ጥርስ እንዳላቸው ያስታውቃል ብዬ አስባለሁ፡፡ እንዴት? እንጃ!

የእናቴ ድምጽ አልተሰማም፡፡ የቢተከርሱቴያን ደጃፍ እንደሚሳለም አስከሬን የእኛን ቤት አሳይተው መለሱኝ፡፡ እነ ጋሙዳ እየደከማቸው ስለሄደ ከመንፈላሰስ ወደ መንዘላዘል ተሸጋገርኩ፡፡ ሚስጣር ፋብሪካ መዳረሻ ላይ ያሉት የመንደር ሐኪም ገበያ ይዘንላቸው እንዳልሄድን ሁሉ እየተነጫነጩ አንድ መርፌ ወገኝ፡፡ ፕላስቲክ ደራርበው ግንባሬ ላይ የበቀለ የነጭ ቀንድ አጎጠነጤ አስመስለች፡፡

ሁለት

የእናቱ ስሜት እንደተፈነከተ ሰው ደም ፀጥ ብሎ የሚወርድ ሆኖ አገኘሁት። ጥቃትና መቆርቆር የሚያስከትለው ቁጣዋን ፈርቼ ስለነበር አጩታ ተሰማኝ። ቁስሌ ከሰዓት ሰዓት ውሃ እንደጠጣ ቁርባት ይኩበደኝ ጀመር። የእካሌ ሁሉ መቋጠሪያ የግንባሬ ቁስል አስኪመስለኝ ድረስ ይጎትተኝ ጀመር። ወስከንቢያ የሚያክል የፕላስቲክ ድርብርብ ግንባሬ ላይ ተከድኖልኝ የተቀመጥኩ መሰለኝ።

እናቱ አኒን ችላ ብላ አኒን ለመጠየቅ የመጡትን ትንክባካባለች። የጋሙዳ እናት በጋንጨር ድርጊት በጣም ተትከነከነ።

"ይኼን ልጅ ምን ይሻላል? በልቡ አዳሪ ሸፍታ ሆነኩ። በዕድርም ቢሆን እናድምባቸው እንጂ... ሰው እንኳን በልጁ ባሳደገው ውሻው ይጠየቅ የለም እንዴ...?"

"እይ የዘላለም እናት" አለች የእኔ እናት። ጋሙዳ ስሙ ዘላለም መሆኑን የማስታውሰው እናቱ እናቱን ስትጠራ ነው። "ልጆች ናቸው እነሱ የሚውሉበት ማን ይውላል? ደግሞ እኛ አዋቂዎቹ ተሟርሰን እነሱ ዞረው ዞረው አዛውናቸው።"

"ቢሆንም፣ ቢሆንም — ደማቸውን ደመ ክልብ እያደረገ..."

በዚህ መካከል የጋንጨር እናት ገቡ። ፀጥታ ሆነ። ከቤቱ መጨላለም ጋር ጭንቅ ጭንቅ አለኝ። እናቱ ቤታችንን ሆነ ብላ የምታጨልመው ይመስለኛል። የፊት ለፊቱ መስኮት ተከፍቶ አያውቅም። እበት የተለቀለቀ የሚመስለው ግድግዳ ቀለም እንዲዞርበት አትሻም። አዛ እንደ ጎሬ የከበደ ቤት ውስጥ ብርሃን የሚውጥ እንጂ መልሶ የሚተፋና የሚያንፀባርቅ ዕቃ የለም። ጆንያ፣ ስልቻ፣ ማዳበሪያ፣ ቀረጢት...የተለያየ አህል አየሞላ ሳሎን ይደረደራል። አዚህ ቤት ውስጥ ለረጅም ጊዜ አይን ሲሰብ የቆየው የሚካኤል ስዕል ብቻ ነበር። እሱም እንክብካቤ በማጣት በጭስ እየጠቆረና ከየማዕዘኖቹ ተጣጥፎ እየተሰበሰበ በቤቱ መንፈስ ተዋጠ። ይሄ ምስል በአዲስ ይቀየር ብትባል እናቱ በጅ የምትል አይመስለኝም።

የጋሙዳ አናት በጋንጨር አናት ዝምታ የተናገሩት የተሰማ ሳይመስላቸው አልቀረም። ሾከከ ብለው ወጡ። የጋንጨር አናት ኮተት ብለው ተነስተው አንዳች ነገር አናቴ ቀሚሰ አንገትጌ ለማስገባት ሞከሩ። አናቴ በለደለደ ስሜት “እኔ ነውር ነው የማናሉ አናት” ትላለች።

“አንቺ ከየት ታመጫለሽ?” የጋንጨር አናት እንደ አዝማሪ ሸላሚ ግንባሯ ላይ ለመለጠፍ ከጀሉ። “ሌላው ሌላው ይቅር እንደገና ወጧ?”

“ከወጧም የሚቆጠር አይደለ” አናቴ አጃቸውን ገፋች። “አይ የማይሆነውን አይሆንም ሰልዎት፤ እኔ ሚካኤልን ብዬ...”

የታከምኩበትን ልተካ እያሉ እንደሚያግደረድሯት ገባች።

ካሊም የተነጠፈበት ሳጥን ላይ ተኝቼ የጋንጨርን አናት ወደ ላይ ስመለከታቸው የማላውቃቸው አይነት ሆኑበት። ያፈገገጠ ጥርሳቸው የታችኛው ከንፈራቸው ላይ አጥልቶ ስመለከታቸው እንደ ትራክተር ለቆፋሪነት ቢቻ የተፈጠሩ መሰሉኝ። በፊትም ገጣጣ መሆናቸውን እውቃለሁ። የመጀመሪያ ልጃቸውን ማናሉን ጋንጨርን ማብሸቅ ስፈልግ የምጠቅሰው ይሄንኑ የአናታቸውን ጥርስ ነው። ዛሬ ግን ከታች ስመለከታቸው ተለዩበት።

ከጥቂት መግደርደር በኋላ የጋንጨር አናት አናቴን ማሸፍ ስላልቻሉ በተስፋ መቁረጥ ወደ እኔ ዞረው “እይዞህ” አሉኝ። “አፈር ይብላኝ” በሀዘኔታ

ከንፈራቸውን ሲመጡ ድምፁ ተነፈሰባቸው። “እምድሪት” ማለት አይችሉም። የታችኛው ከንፈራቸው ገጣጣው ጥርሳቸው መብቀያ ሥር ተለጥፎ ሲለቀቅ ሐዘኔታቸው የአባቴ ሰፍ ኮት ሲቦረሽ የሚሰጠው ድምፅ ይሆናል። “ሹሹሹ”

“አፈር ይብላኝ...ሹሹ! አይኔ ይንከራተት ሹሹ! የእኔ ፊት ይለዋወጥ...ሹሹ”

እኔ ሥር ያለ ባለ ሦስት እግር ዱካ ላይ ተቀመጠ። የፈታቸው ቅርፅ ተለወጠ። ጥርሳቸው ቀይ አፈር የታቀፈ የቀንድ ተከል መምሰሉ ቀረ። ከንፈራቸውን እንደ ቆብ ደፍቶ ጥርሳቸው በመጠኑ አደፈጠ።

“የማናሉ አናት በና ላፍላ?” አለች አናቴ

“እ...እ... አንቺ ደሞ ታበገርሃለሽ ጭራሽ?”

ማናሉ የመጀመሪያ ልጃቸው ናት። የጋንጨር ታላቅ። ቀይ ብትሆንም የተዘረጠጠ አፍንጫና ቁርንድድ ፀጉር አላት። ጋንጨርን ፈልጎ ቢታቸው ስሄድ እንድንጫወት የምትፈቅድልን ትንሽ ከቀመልናት በኋላ ነበር። መካከላችን ተኝታ የራስ ቅማል ለማግኘት ችፍርግ ፀጉሯን ስገላልጥ ይሰማኝ የነበረው ሸክርና አሁንም ውስጥ እጄ ላይ አለ። ቅባት የማይዘልቀው ጥቅጥቅ ፀጉሯ ካስተኛንበት የሚነሳው እየተንፈራገጠ እጃችንን ታግሎ ነበር። “ቀይ ላፍታታላችሁ” ብላ በእንጨት ማበጠሪያ ስታበጥር እሸዋ ውስጥ እንደተሻጠ አካፋ “ሸቅ...ሸቅ...ሸቅ...” የሚል ጉልህ ድምፅ ይሰማል። ማናሉ ስትዘፍን ግን ድምፅዋ የተመሰገነ ነው። ከፍተኛ ዚነት ጉብታላች ይላሉ።

“ገንግዲህ አደራ...” አሉ የጋንጨር አናት “ልጅ አና ውሻ ያመጣው ፀብ አይበርድም፤ ፀቡ ወደ ወንዶቹ እንዳይሄድ አደራሽን የማም አናት! መቼም የማታውቂው ነገር የለም ሹ...ሹ...” ለምንድን ነው የማም አናት የሚሉት ስሚን አያውቁትም? ተበሳጩሁ።

“እዚያው እነሱ ይፋሉጡ እንጂ፤ በእነሱ መካከል ማን ይገባል?” እኔን መልከት አደረገች።

“አደራሽ የማም አናት_ሹሹ_ ውሻና ልጅ ያመጣው ፀብ_ሹሹ_አደራሽ።”

የጋንጨር አናት አባቱን ለባላቸው ፈርተው እንደሆነ ሳውቅ ጥቂት ኩራት ብጤ ተሰማኝ።

የጋንጨር አባት የሰፈራችን ‘ጉልቤ’ ቢሆኑም አባቱን ግን አይችሉትም። ይኼ የተረጋገጠው እኔ የተወለድኩ ሰሞን ነው አሉ። የጋንጨር አባት እንደ ኮርማ በሰውነታቸው የሚመኩ ባላገር ናቸው። ብዙ ጊዜ ሲደባደቡ አጋጥሞኛል። እንደ ባህል ትግል ተጋጣሚ እግራቸውን እንፈራጥጠው በግንባራቸው ፀበኛቸውን እያዩ አፈፍ ለማድረግ ይዘጋጃሉ። ፀበኛው ከመጣ መጣ፤ ካልመጣ ተንደርድረው ወገቡን ይይዛሉ። ብድግ ቁጭ፤ ብድግ ቁጭ እያደረጉ ያዘናጉና ከንብል ያደርጉታል። ከዚያ ወዲህ ሆኖ ላይ ቁጭ ብለው በጨበጡት እጃቸው በጎንዮሽ ቦከሰ ይፈሰፍሉታል።

እንደ ቀን እንዲሁ ከከንብል ጠጅ ቢት ወጥተው የእሳቸው እይነት ጥበስቅ ባላገር ጋር ፀብ ገጠሙ። ጋሽ ድንቁ እልተቻሉም። ብድግ ቁጭ ፤ ብድግ ቁጭ

እያደረጉ አዘናግተው ጣሉት። ጋንጨር በአባቱ ስለሚመካ እኛን እያየ እፋን ከፍቶ ሳቀ።

ጋሽ ድንቁ ወደ ፀባቸው ሁለተኛ ምዕራፍ ተሸጋገሩ። ሆኖ ላይ ቁጭ ብለው በጎንዮሽ የፋራ ቦከስ ጀሮ ጀሮውን አሉት። ድንገት ግን ነገሩ ተለወጠ። ሰውየው ጋሽ ድንቁን ገልብጦ ከሰሩ ከተታቸው። እሱም በተራው በፋራ ቦከስ እንዴ እንዳሳረፈባቸው ገላጋይ መጥቶ ብብቱ ውስጥ ገባ። ሰውየው ገላጋዮቹን እየተማፀነ "በአቡዬ አዲስ ግልብጥ ነኝ" አለ። "ትንሽ፣ ትንሽ" ሰው ሁሉ ሳቀ።

"በአቡዬ አዲስ ግልብጥ ነኝ፤ እንድ ሁለቴ ብቻ..."

ጋንጨር ብቻ አልሳቀም፤ ከመካከላችን ፈትለክ ብሎ ወጣ። ለምን እንደሆነ ገብቶኛል። የጋንጨር ፀብ እንደመድፈኛ በርቀት የሚከናወን ነው። አርቆ ድንጋይ ከኪሱ አወጣ። ሰውየው የከበበት መካከል ቆሞ "ትንሽ ትንሽ ስለ ወንድ ልጅ... በአቡዬ..." ሲል እንደ ወፍ የበረረች ድንጋይ መሃል እናቱ ላይ አረፈች። ወዲያው ደሙ ቲ-ኒ-ን አለ።

የእኔ አባት የጋሽ ድንቁ ተቃራኒ ነው። ፀብን በቅልጥፍናና በዘዴ በማከናወን ያምናል። አራዳ ነው። ሁለቱ የተጣሉት እኔ የተወለድኩ ሰሞን ነው። ጋሽ ድንቁ ፀብ ፍለጋ የእኛን ቤት ይዞራሉ። እንደሚመስለኝ አባቴ እንደ ለሜሪካዊው ደምግዊ እንደ ኤልቪስ ፕሪስሊ የተቆረጠ ፀጉሩን መስታውት ፊት ቆሞ እያየ ነው። ጂንስ ቀበቶውን አጥብቆ አስሮ እጁን እንደቴክሳስ ወገቡ ላይ እስደግፎ፣ ቀጭን ይሁን እንጂ ጥንክርክር ያለ ነገር ነው።

ወዲያው የእናቴ ደምፅ ተሰማ። "ምነው ጋሽ ድንቁ?"

ጋሽ ድንቁ እንደ ውሻ ድንበራቸውን በሸንታቸው እያስከበሩ ነበር፤ እኛ ግድግዳ ሥር።

"ጉና እፋ ላይ አሸናበሁ" ሌላ - ሌላ። "ወንድ አግኝተሽ ሞተሻል።"

አባቴ ወጣ፤ እናቴን እያት፤ ከእናቴ ፈቃድ አገኘ። እናቴ 'ጃስ' ካለችው ምንም እንደማይመልሰው ያሳየበት የመጀመሪያ ፀብ ነበር። እንግዲህ እንደሚመስለኝ ጋሽ ድንቁ በተለመደ ስልት አግራቸውን እንፈራጥጠዋል፤ ለኩብኩብዋል፤ ተንደርድረዋል።

አንግዲህ አንደሚመስለኝ አባቴ አንደመደነሰ ብሎ ሸውዷቸዋል። የጋሽ ድንቁ መንደርደር አንደቀጠለ አባቴ በውስጥ አግሩ ቂጣቸውን ይገፋቸዋል። በሆዳቸው ይወድቃሉ። አላመኑም። “አንዴ?” ብለው ይነሳሉ። አሁንም ነባር ስልታቸውን ይዘው ይመጡበታል። የአባቴ ወገብ ግን አልተገኘም። አጃቸው ሳይደርስ የአባቴ እጅ ፊታቸው ላይ ያርፋል፤ ያርፋል፤ ያርፋል። ጋሽ ድንቁ ነጭ ሆኑ። አመድ ወረሳቸው፤ የተገረሙ የጨው አምድ መሰሉ።

“አንዴ? አንዴ? አንዴ?...” (ብዙ ...አንዴ?) ፈዘዙ። የአባቴ የፀብ ስልት ተለዋዋጭ ነው። አሁን ተጠግቶ ትከሻና ትከሻቸውን ያዘ። በጭንቅላቱ ፊታቸውን አየተገተገ ወደ ኋላ ይገፋቸው ጀመር። ጋሽ ድንቁ እያፈገፈጉ፤ አባቴ እያጠቃ ሄዱ፤ አንዳች የባህል ውዝዋዜ እንጂ ፀብ አይመስልም። በመጨረሻ ግንፍሌ ወንዝ ጨምሯቸው እጁን እያራገፈ መጣ።

ጋሽ ድንቁ ሦስት አጃቸውና አራት አግራቸው ተሰበረ አሉ። አንድ እጅና ሁለት አግር ለከፉ ቀን ያስተመጡት ይሆናል፤ ወይም ለኑበሌ ያለ አበድሯቸው። አንግላላሰሁ ያለው ኃይለ ማርያም አንድ እጅ አዋጥቷል። ምንትዋብ ከገበያ ስትመለስ ተገፍትራ አንድ አግር የእሷ ነው። ሌላው አግር የዛፍ ቆራጩ የዲለቦ ነው። ዲለቦ ቀበሌ ዛፍ እንዳይቆርጥ ያስፈረመው ቢሆንም ራሱን ለማታለል ያህል ቅርንጫፍ ላይ ወጥቶ እዚህ ላይ ነበር ማለት እያለ በመጥረቢያው በመቃጣት ላይ ሳለ አባቴና ጋሽ ድንቁ አየተገፋፉ ዛፉን የገረሰሱት ይመስለኛል። ሲወድቅ አግሩ ቅልጥም አለ። ድፍን ግንፍሌ አንድ ላይ አፉን ይዞ ቀረ። ያን ቀን አናቴ በእኔ መገረዝ አሳባ አውራ ዶሮ አረደችለት። ከዚያ በኋላ አባቴ እያፏጩ ጋሽ ድንቁ ግድግዳ ላይ ይሸና አንደሆን እንጂ እሳቸው ዝር አይሉም።

“ለካ ዳንሰሪ ብቻ አይደለምና.....” ተባለ።

“እኔ ተው እያልኩት፤ እየተቆጣሁት፤ ፊት እየነሳሁት እንጂ.....” አለች አናቴ።

አናቴ አውነቷን ነው። አንድ ጥላ ወጊ በዝምታ ሁለመናን ታሳምማለች። አንኳን እኔ አባቴም በእሷ ጥላው እንዳይወጋበት ይሸቆጠቆጥላታል።

ሦስት

የፕላስቲክ ድራቆች እንደ አልቅት ግንባሬ ላይ ተለጥፎብኛል። እዚያ ካሉም የተነጠፈበት የልብስ ሳፕን ላይ እንደተንጋለልኩ አባቴ መጣ። እኔ ሳመሽ እንደማደርገው ኤልቪስ ፕሪሲሊውን ብቻ ብቅ አድርጎ ወደ ውስጥ አየ። እናቴ ጓዳ ናት። ገባ፤ አየኝ።

"ምንድን ነው?" አለ።

ለመጠጣቱና ለማምሸቱ መሸፋፈኛ ሊያደርገኝ እንዳለበ ገባኝ። በአጥንታም እጁ አገጨን አከርሮ ይዞ ግንባሬ ላይ አተኮረ። እናቴ ከጓዳ ወጣች።

"አጅሬ" በሚል አሱን አየችው።

"ማነው? ምንድን ነው?....." እንደኔ ተርበተበተ። ሳጠፋ እናቴ ጥላዬን እንዳትወጋብኝ እንደምሆነው።

"ልጅ ነው፤ ተፈነከተ" አለችው አቅልላ....

"ለምን አልላከሽብኝም?"

"ምን ሆነና? ልጅ እንደተፈናከተ ነው።"

"ሲሞትስ ልጅ እንደተጋደለ ነው ልትይ ነው?"

"እያድርገው እንጂ ቢሞትስ ምን ልትፈይድ ነው የምትጠራው?" አለች።

ዛሬ እናቴ ምን ነክቷታል? ጠልታኛለች ወይስ ምንድን ነው?

አባቴ ኤልቪስ ፕሪሲሊውን ደፋ። ይሄኔ ከእናቴ ፈቃድ ቢያገኝ ኖሮ...

እናቴ አባቴን ከጫካ አጥምዳ፤ እስራ፤ የሚበላው እየሰጠች የገራችው የግሏ አውሬ ይመስለኛል። እናቴ ብትፈቅድለት አባቴ ከቅርብ ጎረቤት እስከ ሩቅ ዘመድ

ድረስ መደዳውን በር አየገነጠለ በቴስታ የሚረመርም ይመስለኛል። እንኳን ሌላው ቀርቶ እኔም ልጁ የቴስታው ተቋዳሽ ከመሆን ልይቀርልኝም።

አንድ ጊዜ እናቴ በእኔ ተናዳ አባቴ ሲመጣ አልጎመጎመችበት። “ተቆጫ አባት የለው...”

አባቴ ከአፏ ተቀብሎ አንደ ጭልፊት አንጠልጥሎኝ ወደ ላይ የበረረ ይመስለኛል። ምን እንዳደረገኝ ከትውስታዬ ውጭ ነው። ብቻ ወደ ዳመናው ይዞኝ ወጣ። ጉዟችን ወደ ሰማየ-ሰማያት ነው። ለፀሐይ ቀረብን መሰለኝ ብርሃን ዋጠኝ። ከፀሐይ አልፈን ሄድን መሰለኝ ጨለመ። ከዚህ የለቀቀኝ አንደሆን መሬት ለመውደቅ ሰባት ቀን ሳይወሰድብኝ ልይቀርም።

“የአባት እጅ አሳየው” በትላው አስር አጥፍ የእንጀራ አባት እጅ አሳየኝ። አባቴ ለእናቴ ይኸው ነው።

አራት

የሚባሉትን አራት ተሰማ፡፡ የግብፃውያን ድምፅ ተከተለ፡፡

"እንደለዋለሁ፤ እንደለዋለሁ" ጋሽ ድንቁ ነበሩ የሚጮኩት፡፡ አባቱ ላይ መስሎኝ ቀና ብዬ አየሁት፡፡ ድንጋጤ ሆነ ደስታ አዘውትሮ አይሰማውም፡፡ እናቱ ስትደነግጥ ወይም ስትደሰት አጃቢ ነው፡፡ አሁንም ፕሪሲሊውን ከደፋብት አላነሳም፡፡

"አለቀውም! አሁን እኔ የላኩት አይመስልም፤ ወዳጆቼ? ዛሬ በሥጋው ነው የምቆርጠው" ጋንጩን አንደሆን ገባኝ፡፡ የጋንጩ እናት በጩኸታቸው መጠጣቸውን ቀጥለዋል፡፡ በጥርሳቸው ነው አንዱ የሚጮሁት? ጋሽ ድንቁ ይዘውታል ማለት ነው፡፡ ከአባቱ ሲያመልጥ ራቅ ብሎ ይፈነክታቸው ይሆን? ጆሮዬን አቆምኩ፡፡

ጋንጩ ፀቡ አራቅ ብሎ ነው፡፡ ድንጋይ ወርውሮ ስለማይሰት ከያዙት የማይለቁት ብዙ ናቸው፡፡ ጋንጩም አስኪለቁት የፈረዱበትን በፀጥታ ይቀበላል፡፡ በክስ፤ ጥሬ፤ ንክሻ፤ እርግጫ፤ ጠረባ...ዝም፡፡ ሲለቁት ደግሞ የጥቃቱን ያህል የድንጋዩን መጠንና ቁጥር ይወስናል፡፡ ተለቅ ተለቅ ያለ ሦስት? ሁለት? አንድ? ... የወሰነውን ያህል ሳይዛነፍ ይፈነክታል፡፡ ስለዚህ ከጋንጩ ጋር ተጣልተው ከደበደቡት በኋላ መልቀቅ የሚያስከትለውን በማሰብ ይዘውት የሚጮሁ ብዙ ልጆች ናቸው፡፡

ጋሽ ድንቁን "እንዳትለቁት ይፈነክታል" ማለት ከጀለኝ፡፡ ይኼኔ የጋንጩ እናት የሚጮሁት ባላቸው ወደፊት መፈንከታቸው አሳስቧቸው ሊሆን ይችላል፡፡

እናቱ "ምንድን ነው?" አያለች ከጓዳ ወጣች፡፡ አባቱ በአጃቢነት "ምንድን ነው?" አለ፡፡

ተከተልኩ፡፡ እናቱ በራችንን ሳትለቅ ወደጋንጩ ቤት እትጣጫ አጨነቀረች፡፡ እኔ ቀሚሷን ፈልፍዬ ወሬውን ለመቋቋስ ሞከርኩ፡፡ ምንም የሚታይ

ነዚህ የለም። የነ ጋንጨር አጥር በባህር ዛፍ ቅርንጫፍ የተገጠነው በመሆኑ ቅጠሉ ደርቆ አስኪረግፍ ለሰኖ ምንም አይታይም። ጋሽ ድንቁ የአኛ ቤት መክፈቱን በማረጋገጣቸው ይመስላል እየደገሙ ጎላ ባለ ድምፅ “ሞቻለኝ” ይላሉ። “እሱ እኛን ከጎረቤት ጋር በሰላም ላንኖር?”

እናቱ ወደ ጫጫታው ለመሄድ በመወሰኗ መለሰ ብላ በአይኗ ቀጣችኝ። ወደ ውስጥ የገባሁ መሰዩ ተመልስኩ። ብርድ ሲነካው ይሆናል የቀበል መልመሌ ጠዘጠዘኝ። እንደምንም ብዬ የእነ ጋንጨርን አጥር ታክኩ። ቅጠሉ ሰለደረቀ ገና ስቀርበው መርገፍ ጀመረ። ወደ ውስጥ አጨነቁርኩ። ጋሽ ድንቁ በላሌ መታንታቸውን ብቻ እንደታጠቁ በፎካሪ መቆነጥነጥ ላይ ናቸው። የጋንጨር እናት በጨነቀኝ እጃቸውን እያርገበገቡ ተዘቃዛውን አየር በጥርሳቸው ይቆፍራሉ። “እረ ምን ልሁን? እረ ምን ልሁን?”

ከበስተኋላዬ “እንተ?” የሚል ድምፅ ተተኩሶ መታኝ። ደርቄ ቀረሁ። እናቱ ወደ ፀቡጋ ከመድረሷ በፊት ተመልሳለች ማለት ነው። አንግዲህ በዝምታ ተላዩን ልትወጋ ነው። ዞር አልኩ ጋንጨርን በግራ እጇ ይዛለች። በጭንቅላቷ ግራ ቀኝ እያማታች ይዛው ወደ ቤት ገባች። ተከተልኩ።

የእናንተ ሳያንሰ አዋቂዎቹን ታምሱናላችሁ። ጋንጨርን ዳካው ላይ አስቀምጣው እኔን በአይኗ ቀጥታኝ ወደ ዳዳ ገባች። እኔና ጋንጨር ተፋጠጥን። እሱ ጥፋተኛነት ስለተሰማው ወይም እኔ ቤት በመገኘቱ እይኔን ቶሎ መለሰ።

“እፈር ብሎ” እናቱ ሁለት ዝርግ ሠላሳቸው ይዛ ከጓዳ ወጣች። አንድ እንደ አቀበለችን። ድንቅ ወጥ ነው። እራት እምስት የሚሆኑ የድንቅ ዳሎች ብቻ ሲቀሩ መረቁ ረግረጋማው እንጀራ ስር ሰርጓል። እናቱ መጭም ወጥ እይዋጣላትም።

እየበላን መሆኑን ታረጋግጥ ይመስል ለአፍታ ተመልከታን ወደ ውጭ ወጣች። በተከፈተው በር በኩል የጋሽ ድንቁ ፉከራ እንደቀጠለ ነበር።

ጋንጨር ተቀራርቦ ፀብ ስለማያውቅ በዚች ጊዜ እሱ ይፈራኝ እንደሆነ እንጂ እኔ አልፈራውም። ኮረት ሲለቅም የየለበት አጁ ኮረት አከል ሁኔታ ይታይበታል። ምን እጁ ብቻ? ሁለሰኛው ከበሃ ድንጋይ የተቀረፀ ያስመስለዋል። መረቅ የበዛውን ድንቅ ወጥ በፍጥነት ወደ እፉ ሲልክ የተቀረፀበት በሃ ድንጋይ እንዳይደርቅ የሚሆጠጣ እንጂ የሚበላ አልመሰል አለኝ። የእናቱ መንፈስ መካከላችን ስለአለ ስጋቱን ወዲህ ብሎ መዘናናት ይታይብታል።

ጋንጨር ፀቡ ብቻ ሳይሆን ጨዋታውም ድንጋይ ውርወራ ነው። ጨልሊ፣ እርግብ፣ ወፍ፣ ያገኘውን በራሪ ነገር “እመታለሁ” ብሎ ይወራረዳል። ተወራራጅ የለውም። አይስትማ። በቀን ቢያንስ ሦስት ወፍ መትቶ ይጥላል። እንዳንዴ ቁጭ ብለው ቀርቶ እየበረሩም ይመታል። ድንገት ግማሽ በረራ ላይ ላባቸው ብትን ብሎ የተወረወረው ድንጋይ እቅጣጫ ያስታቸዋል። ጥቂት ቀጥ ብለው እየተምዘዘዙ ይወርዳሉ። ጋንጨር ሮጦ ያነሳቸውና የተመቱት ቦታ ላይ ከመርገፍ የተረፈ ላባቸውን እፍ አያለ በትንፋሹ ይፈለፍልና ይመለከታል። ያቀደው ቦታ ላይ መትቷቸው ከሆነ አጁን ጨብጦ “ወንድ!” ይላል። ነፍሷ ያልወጣ ወፍ ወይም እርግብ ደረቷ እየተርዘበዘበ ለልጆች ያሳያል።

ምንም እንኳን መፈንከቱን አጥብቂ ብፈራም ይኼ ነገር ነገር ይለኛል። ጋንጨርን “በርቅህ ነው አንዴ?” አለዋለሁ።

“ካልሆነ ምታና አሳየና” ይላል።

“አንተን መትቼ እንዳላሳይህ”

“ወንድ!”

“ድንጋይ ተማምነህ ነው?”

“እንከት!”

“ድንጋይ በሺ ብር አይዝ” ይሄ እያዋጣኝም። ፍርሃቱን ሊጋባበት “አልሰማሽማ!” አለዋለሁ።

“ምኑን?” ይለኛል።

“የው፣ አባቲ ነግሬው ይንካህ እሱን ምንም አልለው አባቱን ግን አልለቀውም ብሏል።” ያሰብኩት ያዘልኝ የጋንጨር ወጥመድ አባቱ ሆኑ። ካንዴም ሦስቱ ስመታው ካጠገቢ ሮጦ ቢሄድም ያነሳውን ድንጋይ አነጣጥሮ አይወረወርብኝም። እውቆ ይሰተኛል። አኔም የሸሹኝ ልጆች መካከል ሮጦ እቀላቀልበታለሁ። ለነገሩ ጋንጨር ከፈለገ የብረት ጃንጥላም የያዘውን አልፎ ይፈንከታል። የተለያየ የድንጋይ አወራወር ስልት አለው። ከሰር ወደ ላይ፣ ከላይ ወደ ታች፣ ዝቅ ብሎ በሰዶፍ እንዳንዴ መሬት አንጥሮ አገጭ ሥር የሚማታበት ጊዜ አለ። አኔን ግን እውቆ ያግደረድረኛል።

"ከሰው መካከል ውጣ!" ይላል። እኔ ልጆቼ ሲሮጡ እብሬ እሮጣለሁ። ዛሬ ግን እብዛሁትና ዝም ብዬ ቆምኩ። እሱም የመጣ ይምጣ ብሎ ፈነከተኝ።

"ተፈናከትሽ አይደል?" አልኩት።

"እራሴህ ነሃ ፤ ማን ተማታ አለህ?" አለኝ።

"እለቅህ መስሎሃል፤ እንድልሃለሁ"

"ብትገድለኝ እንኳን ለትንሣኤ መታን ጠብቄ በመቶ ድንጋይ አፈነከትሃለሁ" አለኝ የተተመጠበት እየተቁነጠነጠ። እንደ ድሮዬ መፈንከት የምፈራ መስሎታል።

እናቴ ድንገት ዘው ብላ "እናነተ እፍ ለእፍ ገጥማችኋል እኛ አዋቂዎቹ እንታመሳለን" አለች።

ጋንጨር ዛቻዬን ሊናገር ሲያቆበቁብ በአይኔም በእጄም ለመንከት። እናቴ ታቅፌ የቀረሁትን ዝርግ ሰሃን አያየች "አትበላም እንዴ?" አለችኝ።

"በቃኝ" አልኳት። ጥላዬን ለመውጋት ሰበብ እየፈለገች መሰለኝ።

"በኋላ እንደለመድከው በአኩላ ሌሊት ራብኝ ብትል ታገኝ መስሎሃል።" የመንጠቅ ያህል ሰሃኑን ተቀበለችኝ። ወደ ጋንጨር ዞራ "ዛሬ የእንተ አባት ተነሱባቸዋል እዚህ ታድርና ነገ ሲጣናቸው ሲበርድ..."

ጋንጨር እዚህ ሊያድር? ደነገጥኩ!! የአንዳንድ ጊዜ የእኛ ቤት አዳር እንኳን ለባዕዱ ጋንጨር ለአኔም ትዝብት አለው። እና ያ አንዳንድ ጊዜ የእናቴና የአባቴ ሁኔታ ዛሬ ማታ ቢደገምስ? የጭንቀት መአት ወረደብኝ።

"እሱቴ እርፈህ አውራ" እናቴ

"እናልሽ..." አባቴ

"እ...ሆ...ሆ...ይ... እጅህ ነው የሚያወራው?" እናቴ ድምፅ ውስጥ ግን የአባቴን እጅ መጥላት የለበትም። ብትጠላውማ...

"እናልሽ...አንዳየሁሽ ደነገጥኩ። ከባልኮኔው ጀርባ ብርጭቆ እያጠብሽ ነው። ቀዮቹ ሲቶች በማይታዩበት ጭለማ ዳንስ ቤት እንቺ ቦግ ብለሽ አይኔን

አጥባቢረኛው። እየደነሰኩ የማናት ጠይም ጨረቃ? አልኩ ለራሴ፤ ለካ እንዴትም አይተሽኝ ደንግጠሻል።

“ጉረኛ ሥራ አጥቼ፤ እኔ ለራሴ...”

የእናቴንና የአባቴን የጭለማ ወሬ አንድ በአንድ ለቅሜ አውቀዋለሁ። ለምን እንደጠላ እንደሚደጋግሙት እንጂ!! ቀጥሎ ‘እንድ ቀን እኮ ልብ ሳትይው ነግረሽኛል’ ይላል አባቴ ‘እንዳይከፋህ ነዋ የዋሽሁህ’ ትለዋለች እናቴ ‘ይልቅ እጅህን አሳርፍና አውራኝ’ ትለዋለች። “እናልሽ...” ይላል አባቴ።

“እናልሽ...” አለ አሁንም “እናልሽ የዚያኛ ማታ ቤቴ ጉቦቼ ‘ጠይሟ ጨረቃ’ የሚለውን ግጥምና ዜማ ደረሰኩት።

“በእኔ የተነሳ?” እናቴ ደሞ! ይሄን ስንቴ ሰምታ! ይሄን ስንቴ ጠይቃለች? ከመወለዴ በፊት ስንቴ? ከተወለድኩ በኋላ ስንቴ?... አፍ! ላለማዳመጥ ጀርዎቼን በሁለት እጆቼ እደፍናለሁ። ቀደም ሲል ጭንቅላቴ ውስጥ ተቀርፆ የተቀመጠው በተራው ያጠነጥናል።

“ግጥምና ዜማውን ለኮሎኔል ወስጄ ሰጠኋቸው። ‘እንዲህ ነው እንጂ’ አሉ ‘ቅመም ነሽ እኮ’ አሉኝ። ትንሽ ስለነበርኩ እንቺ ነው የሚሉኝ።”

“እሱን ተወው፤ ዕድሜህንም ጨልጠህ የጠግህ ነህ። እስቲ እጅህ ይረፍና አውራኝ።”

“እናልሽ...”

ታዲያ ወሬያቸው የተደጋገመና የማውቀው ከሆነ እኔን ለምን ያናድደኛል? “እንቺ ለምለም...” አላለሁ።

“ልጅህ ተነሳበት! ምቀኛ ነው መቼም ሰው ደስ ብሎት ሲጫወት እይወድ! ምንድን ነው? አርፈህ አትተኛም?”

“እራብኝ”

“እራትህን በልተህ ተርፎህ ተነስቶ?” ሙብራት ይበራል። ደስ ይለኛል። እንግዲህ እንቅልፍ አስኪወስደኝ ስለሚጠብቁ ፀጥ ይሏታል። የእናቴን ከምር መናደድ ላለማየት አከናንባለሁ።

“አውቆ! አውቆ!” እያለች መልሳ መብራቱን ታጠፋለች። ወንጭፍ እንደላተው ወፍ ያ ሁሉ ስሜት የተሞላ ወሬ ‘ብርርርርር’ ይላል። ያም ቢሆን ቀድሞ የተቀረፀው ወሬያቸው ጭንቅላቱ ውስጥ ያጠነጥናል።

“እናልሽ ‘አሬንጅመንቱን’ (ቅንብሩን) እራሳቸው ኮሊኔሉ ሰሩለት። ለፋሲካ ሌሊት ቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ ሳቀርበው ‘ቢስ - ቢስ - ቢስ’ ሦስቱ ተደገመ።”

“እድሜ ለእኔ በል”

“እድሜ ላንቺ፤ ከእኔ ሥራ እንደ ‘ጠይሚ ጨረቃ’ የተወደደ እንድም የለም።” ከዚህ በኋላ ነው እናቱ በተራዋ ልትሸልሙ ፈቃደኛ የምትሆነው።

“እኔኮ ገድህ ነኝ” ትለዋለች።

“ኮሎኔልም እንዲሁ ይሉ ነበር።”

“እውነት?” ከዚህ ቀደም የሰማችው ቢሆንም

“ፍቅራችንን!” ከዚህ ቀደም የማለ ቢሆንም

የምሰማው የጭንቅላቱን ይሁን የእነሱን፤ ድንበሩ ተደባልቆበኛል መሰለኝ። “አንቺ ለምለም” ለማለት አፈ እድርሼ መለሰኩት።

ከዚህ በኋላ የሚካሄደውን እንኳን ጋንጨር እኔም ላደምጠው አይገባም። እና ጋንጨር እዚህ መካከል ሊያድር? ጋንጨርን አየሁት። ከምድጃ በተገኘ ነጭ አፈር ተባብሮ የተጋገረ ይመስላል። የእግሮቹ ጣቶች ጠጠር የተደረደረበት እምስት ነጭ ዝናር ይመስላል። እዚህ ቤት አድሮ ይዞ የሚሄደው ገመና ከፋኛ አሳሰበኝ።

እናቱ በሁለት መወዘቻ ውሃ እምጥታ እንድ እንድ እየሰጠችን “ደጃፍ ውጡና አግራችሁን ታጠቡ” አለችን።

ይህ ፊቷ ላይ የሚታይ ግርማ ሌሊት ሌሊት ምን ይወስደዋል? እንዲሁ ደርቡብ እንዳለች በጀርባዋ፤ አይኖቿን ጣሪያ ላይ እንደሰካች አትተኛም? ምን ወሬ አስወደዳት? ያውም ደጋግማ የሰማችውን... ወሬ የአባቴ ወጥመድ መሆኑ ጠፍቷት ነው?...

“አባቴ የት ሄደ?” ብዬ እስቢ ሳልጨርስ ገርቡብ ባለው በር በኩል ፕሪሲሊውን ብት አደረገ። ትንግርት ያየሁ ያህል ድንግጥ አልኩ። እሱ ከእኔ በላይ እንደደነገጠ ያስታውቅ ነበር። ስዞር ከበስተጀርባዬ እናቱን እየጓት። እናቱ እኔና

አባቴ ብቻ በምናውቀው ዝምተኛ ቋንቋዋ አባቴ ላይ አፍጣ ነበር። እደኖቿ የሚጮህ ድምፅ አላቸው። በጭለማ አንኳን የሚበርቁ። "በግርግር ያቋረጥኸውን መጠጥ ለመጨረስ ሾልከህ ሄድክ?" ነበር ያላቸው። እንዴት ገባኝ? አላውቀውም፤ ግን ገብቶኛል። የአናቴ ፀጥተኛ ቋንቋ ቤተሰባዊ መግባቢያችን ነው። ጋንጩር የተረዳው ነገር እንደሌለ ያስታውቃል። መወዘቻውን እንደያዘኩ ቀደምኩ። ጋንጩር ተከተለኝ። አባቴ ባጠበበው በር ታከከ በመውጣት በስተቀኝ ጠፍጣፋ ድንጋይ ላይ ቁጭ አልኩ።

አካባቢው በጭርታ ቁጥጥር ሥር ውሏል። ፀጥታው ስለ ጋሽ ድንቁ ጩኸት የበቀለ አርምጃ መውሰድ የጀመረ ይመስላል። የእነ ጋንጩር አጥር በከሸለሱ ቅጠሎቹ ሲያንሾካሹክ ጨለማውን ስለተከናነበው መጥፎ መንፈስ ማሳበቁ ሆኖ ተሰማኝ። መለስ ብዬ ጋንጩርን ፈለኩ። ገና ከቤት አልወጣም። እንደኔ በአባቴ ስር መሸለክ አልደፍር ብሎ ይሆናል። ፈራሁ። መወዘቻዬን እዚያው ትቼ ቀስ እያልኩ ተነሳሁ። ወደኋላ ሳፈገፍግ ጋንጩር ከቤት ሲወጣ ተጋጩን። የያዘው ውጋ ተንቦጫቦጩ።

"ምን ሆነክ?"

"አንድ እዛ ጋ የሆነ ነገር..." ከመሬት ተነስቼ ፈራሁ ላለማለት ሰበብ መፍጠር አሰኝኝ።

"ሴጣን ነው?" አለ ጋንጩር

"መሰለኝ"

ጋንጩርን ፍርሃት አላነበብኩበትም። እንደውም በመጓጓዣ መንፈስ ወደ ጨለማው የመጠጋት አዝማሚያ እየሁበት። "በየት በኩል ነው የሄደው?" መወዘቻውን እስቀምጦ ኪሱን መዳሰስ ጀመረ።

እንደ ብላቴናው ዳዊት የጠጠር ገድል ለመስራት እያሰበ መሆን አለበት። "ጋንጩር ምን ልታደርግ ነው?"

"አናቴ ነግራኛለች፤ ሴጣንን አግኝተህ እንድ ጊዜ ከመታኸው 'ድገመኝ ድገመኝ' ይልሃል። ከደገምከው እንተ ትሞታለህ። ካልደገምከው እሱ ይሞታል። ና ሳያየን እንዴ አናቅምሰው።"

ሴጣን ሲተኛ የጋንጨር አናት ቀስ ብለው፤ ከጣት በሚበልጥ ጥርሳቸው የሰረቁት ምስጢር መሆን አለበት፤ ስል አሰብኩ። እንዲህ ያለ የመንፈስ ውርኩብ ውስጥ መግባት አልቻሉም። ጋንጨር አጨንቀው ደንቢጥ የሚያድን መስጧል።

“ሰላምን ታስቆጣኛለህ። አግራችሁን ታጥብን እንግባ” አልኩትና ቁጭ አልኩ። አይኔን ከጨለማው ላይ ሳልነሱል ውሃውን አግሬ ላይ ማፍሰስ ጀመርኩ። ጋንጨር ቀስ ብሎ ተቀመጠ። መንፈሱ በሴጣን አደን ላይ እንዳቆብቆብ ያስታውቃል። ከሴጣኑ ይልቅ ጋንጨርን ፈራሁት። ገልመጥ አልኩ፤ በራችን ገርቦብ አንጻላ ነው። ቢሆንም ከወደ ውስጥ ከመገመን ብርሃን ውጪ ምንም እይነት ደምፅ ብቅ አላለም። ፀጥተኛው ወርነት በአናቴና በአባቴ መካከል እየተካሄደ እንደሆነ አርግጠኛ ነኝ። ነገር ግን ለፍርሃት መድሃኒት የምትሆን ቅንጣት ደምፅ ብቅ አላለችም። የአጥሩን ኮሽሶል ቅጠሎች ሸክሸክታ የሚገታ የሚያደናግዝ ሰአመል ያህል አናቴ በደምፅ ብትቆጣ ተመናሁ። ወይም የጋንጨር አናት በጎራዴ ጥርሳቸው የተጋገረው ፀጥታ ላይ ቢያሸመኝ አጥጡ።

“እኔ መግባቴ ነው” ድንገት በደግ አያልኩ። ሴጣን የጨለማ ደብዳቤን ትከሻው ላይ ጥሎ፤ እስከዘናጋ የሚጠብቁኝ አድፋው መስሎ ታየኝ። አልፎ አልፎ የኒ ጋንጨርን የደረቁ ቅጠሎች ሸሸሸ አያለ ፀጥ እንዲሉ፤ እንደ ልጆቹ እየተቆጣ። ጀርባዋን ገርቦብ ላለው ደጃፋችን አገረስኩ። የጥምቀት ዘንግ መስሎ መሬት የተነጠፈው ከቤታችን ያፈተለክ ብርሃን ድርግም አለ። የሴጣን የጨለማ ግዛት ተንሰራፍቶ የበለጠ በፍርሃት ተወረርኩ።

“እንተ ግባ” የጋንጨር ደምፅ አፈተለክ። በጨለማው ተደባልቦሎ የኮሰመን ገላው ሲታይ የተጣደ ማሰሮ ይመስላል። ያለ ይሉኝታ ወደ ቤት ገባሁ። ከገባሁ በኋላ የዛ ትገብቲ ተከትሎኝ አጠገቢ ተቀመጠ። ከቤቴ ብርሃን ጋር ተፋጠጥኩ። አናቴ አባቴን በፀጥታ እየጨቀጨቀኝ ነበር። ፊት ለፊቱ ቁጭ ብላለች። አባቴ ኢልቪሱን ደፍቶ ወቀሰውን ይውጣል፤ ይሰለቅጣል። እኔ ሰገባ ጭቅጭቅ ለእፍታ ተናጠበ። አባቴ ለመጀመሪያ ጊዜ እሳዘነኝ። በዚህ ሰዓት ከአናቴ ጥላ መውጋት ለመግላገል የማያደርገው ነገር የለም። እኔን ያስደነገጠኝ ሴጣን እንኳን ቢያገኘው የአናቴ መታረቂያ ያደርገው ነበር። በተለይ አናቴ።

‘ልጄን እንደ አውደልባይ ሴጣን እንዲህ ሲያስደነግጠው ምን እባት አለውና...’ ብትል አባቴ ከአፏ ነጥቅ ከተቀመጠበት ይተኮስ ነበር። ያንን

ድብዳባም ሲጣን ከተመሳሰለበት ጨለማ መንጥቆ ያወጣዋል። መቼም ሲጣን እንደ ጋሽ ድንቁ በጥልበቱ የሚተማመን መሆኑን አሳይቷል። አግሩን ያንፈራጥጥ የሚጥሟጣ ቃሪያ በምታከል ቀንዱ ለመውጋት ይንደረደር ይሆናል። አባቱ በለመደው የድብድብ ስልት ሸተት ብሎ ማሳለፉ አይቀርም። ሲጣንም እንደ ጋሽ ድንቁ 'እንዴ? እንዴ? እንዴ?' አያለ ይገረማል። በመጨረሻ አባቱ ሲጣኑን ግንፍሎ ጨምሮት እጁን እያራገፈ ይመሰሰላል። ሲጣኑ ከግንፍሎ ሲወጣ ሁለት ከንፉ ሦስት እጁ ለራት አግሩ ተሰብሯል። የተሰበሩ እጆቹን እንደ አልባሌ አቃ አየት ለድርጎ መንገድ ዳር ጣል ጣል ጣል... አያደረጋቸው ይሄዳል። ከዚያም ወዲህ እንደ ጋሽ ድንቁ እኛ ግድግዳ ስር ማውደልደሉን እርግፍ አድርጎ ይተዋል። እንደውም ልጁ ወደ እኛ ግድግዳ ሲጠጋ 'አሁን እኔ የላኩት አይመስልም?' በሚል ካልገደለኩ ይላል። እናቱ በኩራት 'እኔ ተቆጣሁት እንጂ አንኳን የሰፈር አውደልዳይ ሲጣን ቀርቶ ...' ትላለች።

እናቱ ከፈቀደች ከአባቱ በላይ የሚሆን ነገር እንደሌለ በዕኑ አምናለሁ። ጣን ሲጣን ምን ይመስል ይሆን? እንደኔ ደብተር አራት ጠርዙ ትናንሽ ሳንቡሳ መስሎ ግድግዳ ላይ ወደ ተሰቀለው የሚካሄድ ምስል ቀና አልኩ። ሚካኤል በቂንጥ ግራ አግሩን ሲጣን ጭንቅላት ላይ ጣል አድርጓል። ሰይፍ አመዛዘዙ "አስኮናኝ" የሚል አስመስሎታል። በቀኝ አግሩን እንደ ሊስትሮ ሳጥን ለሰልሳ የተሰራች ድንጋይ ላይ አድርጓል።

ሲጣን ላይ አተኮርኩ። እጆቹን የእንቁራሪት አስመስሎ በማንፈራጠጥ በደረቁ ተንበልብሷል። የአሳት እንግጫዎች አፊቱ ላይ የትርኢቱ ማድመቂያ አበባ መስለው ግራና ቀኝ ተተክለዋል። ሲጣን ልጅ-አግር ነው። ግንባሩ ፈጠጥ ፈጠጥ አለ እንጂ ጨርሶ አልተመለጠም። በጉብዝናው ወራት የሚገኝ ግንፍል ነገር ነው። ከንዱን እንስቶ አስከ ጀርባው ድረስ በሰፖርት የዳበረ ሰውነቱ ሲታይ አዳልመት እንጂ ተሸንፎ የወደቀ አይመስልም። ሊሸከመው የማይችል የተኮላሽ አረንጓዴ ከንፍ ብራኳው ላይ አቆጥቷል። እንደ ከንፉ ሁሉ አረንጓዴ ጅራቱ ተጠቅልሎ፣ ተጠቅልሎ መብቀያውና ጫፉ ጠፍቷል። ጠይም ፊቱ ላይ ተሰፋ መቁረጥ ሳይሆን እንደ ጋንጨር ለብቀላ አስኪለቀቅ መጠበቅ ይነበባል። አባቴና ሲጣንን እያፈራረቅኩ አየሁ። ከሲጣን ይልቅ አባቱ ላይ ረቂቅነት ይታያል። ሲጣን አጥርጥሶ፣ ኮንክሪት ምሶ ለመሄድ የተፈጠረ እንጂ ሲነገር እንደሰማሁት በረቂቅ

መንፈስነት ሰው ቤት ውስጥ የሚገኝ ሰው ርባሪ አይንፀባረቅበትም። ከብደት የሚያነሳ፣ ደብዳቤ አጥ የሚሰራ፣ ሲትአጥ የማይጠቅመው፣ ከስፖርት ቤት የማይጠፋ አይነት ነው።

“ይሄ ልጅ ምን ሆኖ ቀረ? አባረርከው እንዴ?” አለች እናቴ

“አባረርከው እንዴ?” አለ አባቴ ከአፏ ቀበል አድርጎ። ፕሪሰሊውን ቀና አደረገና እንደ ጭልፊት አፈፍ አድርጎ ወደ ሰማዩ-ሰማያት ሊበር አቆብቆበ። እናቴ፡- ገልመጥ አድርጋ ፀጥ አሰኘችልኝ።

“ኸረ እኔ...” አያልኩ ወደ በሩ አፈገፈግኩ። ሳላውቀው በሩን ጠርቅሜው ኖሯል። አንገቴን አሰግጤ ስመለከት “ማሰሮውን” ከተጣደበት አጣሁት። ደነገጥኩ። በእናቴ ጥላዬን ሊያስወጋብኝ።

“ሴጣንን አፈነከታለሁ ሲል ነበር” አልኳት።

“ምን? ምነው እሱ ልጅ ተጨማሪ?” ገፍተር አድርጋኝ ወደ ውጭ አለፈች። ትከሻዋ ላይ ያጣፋችው ነጠላ የሳንቡሳ ሊጥ መስሎ በጨለማው ውስጥ ይታያል። የእነ ጋንጨርን ኮቨቨላ አጥር አልፋ ወደ ጓሮ ዞራላች። የጋንጨር ድፍረት ብቻ ሳይሆን የአኔ ፍርሃት አሰገረመኝ። ይሄኔ እናቴ ስትደርስ ሴጣን ሳያስበው በጋንጨር እንዴ ተመቶ “ድገመኝ” አያለ አግሩ ስር ይንከባለላል። በጭራውም ጭምር ይለማመጣል። ጋንጨር ችግኝ መስሎ እንደተተከለ ሴጣኑን ይመለከተዋል።

“ምነው ልጄ ልብ ብትገዛ” የእናቴ ድምፅ ነበር ጋንጨርን አስቀድማ መጣች።

አምስት

የአዳራሾችን ድልድል በእናቱ ይፋ ሆነ። ጋንጫር አኔ ድንክ አልጋ ላይ እንዲያደርግ አኔ ወላጆቹ መካከል እንድትኖር። እድሜ ለእናቱ ኩርፊያ የአዳር ድልድሉ ተሳክቶ ሲጠዘጠዝ ኩቶየው ሲጋቱ ፈውሶኛል። እንዴትም ያለ ፀፀት ሆነ ይቅርታ አሁን ካለሁበት አካፋይ ቦታ አይነቅለኝም። የአባቱ አስተኛኝነት አሁንም በእናቱ ጭቅጭቅ ስር እንዳለ የሚያሳብኝ አይነት ነው። ጉልበቱን ከአገጩ ጋር አሳልሞ እንደተጨበጠ እንቅልፍ በማይሰጥ ፀጥተኛ ጭቅጭቅ ስር እንሳገራለን። የጓዳው መብራት ከጠፋ አስር ደቂቃ ቢሞላውም የእናቱ የሃሳብ አገገት እንደ ቀጭኔ በአኔ ላይ አልፎ ፊቷ አባቱ ፊት ላይ ያንገባባል። ምስኪን አባቱ።

እናቱ እንደዛሬ ማምረጁ አዲስ ነገር ባይሆንም፤ የአኔ መካከላቸው መሰንቀር የአባቱን የመታረቂያ ሰብብ ተሰፋ ቢሰ አድርጎታል። ምናልባት ነገም በማለዳ በመንጃከክ ተነሰቶ፤ በመንጃከክ ልብሱን ለብሶ፤ በመንጃከክ በሩን ከፍቶ በመንጃከክ ወደ ስራው ይሄድ ይሆናል፤ ምስኪን አባቱ። የእንግሊዝ መንግስት ያፅናናው፤ ቁርስ፤ ምላና አራትም ያብላው። የኢምባሲው ጠባቂ አይደለ?

እናቱ በኩርፊያ መቅጣቱን ታብዛው እንጂ ሁልጊዜም ያለ ምክንያት አታደርገውም። አኔም ሆኖ አባቱ ነገርን በመፀየፍ ጥንቃቄ ስለምናበዛም እንደሁ እንጂ በየሁለት ቀን ልዩነት ጥላ የሚያስወጋ ነገር ላይ መረፈቃችን የግድ ሆኖ ቀጥሏል። እስኪ አሁን ለምን ድጋሚ ሹልስ ብሎ ወደ መጠጥ ቤት ሄደ? ከአሱ ውጭ ማንም አያውቅም። ምስኪን አባቱ። የእንግሊዝ መንግስት ያፅናናው፤ ቁርስ፤ ምላና አራትም ያብላው። የኢምባሲው ጠባቂ አይደለ?

እንዳንዴ ደግሞ አባቱ የእናቱን ጭቅጭቅ የሚጠራው አሷኑ አስደስታለሁ በሚል ስህተት ነው።

ለምሳሌ የትውውቅ ዘመናቸውን ትዝታ እንስቶ በእንደ አጋጣሚ የደረሰውን ግጥምና ዜማ ይዘፍንላት ይጀምራል። "እድሜ ለአኔ በል ገድህ እኮ ነኝ" እንደትለው። ነገር ግን ዘፈኑ ያልታሰበ መዘዝ ይመዝበታል።

"እናልሽ" ይላል አባቴ "አንድ ጊዜ ትዝ ይልሻል?"

"ምን?" ትላለች።

"አክሱትሽ ተጣልተውሽ ይሆን ልከውሽ አንጃ ለአንድ ሳምንት ጠፍተሽ ነበር።"

"እሷ ምን ትጣላኛለች። አንደውም አንደ ልጅ የማፈጥባት እኔ ነኝ።"

"እናልሽ፤ ብጠይቅ ባሰጠይቅ አየኋት የሚል ጠፋ። ግራ ገባኝ አጠፋፍሽ ድንገት አንደ ጤዛ ዱካ ሳታሰሚ። ቢጨንቀኝ በፊትም አልነበረች ይሆን አልኩ?"

"አቤት! ማበሉን ስታውቅበት"

"ፍቅራችንን!"

"እ...ሽ"

"እናልሽ መፅናኛ ጌታሬን እንስቼ ደንቀፍ ሳያደርገኝ አንድ ግጥምና ዜማ ደረስኩ፤ ዝም ብዬ አንደ አንባ ወረደኝ ብልሽ ይቀላል። ከዚህ ቀደም የማውቀውን ዘፈን እያንጎራጎርኩ ነበር የመሰለኝ። በኋላ ኮሎኔል ሰምተው 'ቅመም ነሽ አኮ' አሉኝ።

"የትኛው ነው ዘፈኑ?"

"ልዘፍንልሽ አይደል።

....አሆሆ ገዳማ ገደምዳማዬ

አሆሆይ ገዳማ ገደምዳማዬ

የኔን ጠይም ወጣት አያችሁ ወይ፤"

መቼም የአባቴ ድምፅ ሌላ ነው። ነሹጥ ሲያደርገው ተነስቶ ጌታር አንደሚመታ ሁሉ በቀኝ እጁ ጣቶች እየደነቋቋሉ በግራ እጁ ጣቶች እየጠቋቋመ ተመስጦ ይዘፍናል።

"ገዳማይ

አክሱቷን ባሰጠይቅ

ገዳማይ

አንጃልህ ይሉኛል

ገዳማይ

ጎረቤት ባስጠይቅ

ገዳማይ

ወጣ አለች ይሉኛል

ገዳማይ

አንደምን አድርጌ

ገዳማይ

ልቤን ላሳያቸው

ገዳማይ

አይጨከኑም ነበር

ገዳማይ

አንደኔ ቢያማቸው፡፡”

በዚህ ዘፈን የአናቴ ፊት በንዴት ሲደረርስ ካንዴም ሦስቴ አይቻለሁ፡፡ አባቴ ሲጀምረው ባይረዳውም አዜች ጋ ሲደርስ ደንግጦ ያቆማል፡፡ “ቀጥል አንጂ... ምን አስቆመህ?” ትለዋለች፡፡ ቅስመ ተሰብሮ ህምቱ ፈስሶ ይቀጥለዋል፡፡

ገዳማይ

ሲቸግረኝ ጊዜ

ገዳማይ

ግራ ቢገባኝ

ገዳማይ

ትገኝ እንደሁ ብዬ

ገዳማይ

እዛ ቢት ሄድኩኝ

ገዳማይ

ብሄድም አልከፋኝ

ገዳማይ

አጅግ ቀኖኝ አንጂ

ገዳማይ

አሁኑን አገኘሁ

ገዳማይ

የአክሱኑን ልጅ

ይሄን ዘፈን መጨረሱ ብቻ ለአባቴ ቅጣት ነበር። ግን እናቴ የትዙበት እይን ጨምራ ትሸንቁጠዋለች። ለምን እንደሆነ አስከ ቅርብ ጊዜ ድረስ አልገባኝም ነበር። እንደ ቀን ግን እናቴ “እውነትህን ነው፤ ስሟ ነበር የአክሱት ልጅ አሁኑ ነበረች። ግን እሷ ምን ታድርግ? አታውቅህ፤ እንተ ነህ እንጂ...”

አባቴ እሳ ሲጎረገር ዘንዶ አውጥቶ ፕሪሰሊውን በፀፀት ይደፋል። ምስኪን አባቴ።

እንቅልፍ መቼ እንደወሰደኝ ሳላቀውቅ አጠናቆኝ ኖሯል።

ጠዋት ስነቃ እናቴና አባቴ እልጋ ላይ አልነበሩም። እኔ የእልጋዋን አማካይ ሳልለቅ በነጣጣይነቴ እንደፀናሁ ነበር። ምስኪን አባቴ!! ጋንጨርም የለም። የነጋበት ሴጣን ለማደን ከአባቴም በፊት ነቅቶ ወደማንፍሌ ወንዝ ወርዶ ይሆናል።

ቤቱ ጭር እንዳለ ነው። ልነሳ ጭንቅላቴን ሳቀና ቅልል አለኝ። ግንባሬን ሰዳብሰ ቁስል እንጂ ፕላስተር የለም። ሰፈልገው ቋንጃዬ ላይ ተሰጥፎ አገኘሁት። ንብርብሩ ፕላስተር የከቡር ዘበኛ ባርኔጣ ቅርፅ አለው። ውስጡ ወደ ቢጫ ያደላ ቀለም ይታየኛል። ግንባሬ ላይ ልመልሰው ብጥኸር አምቢ አለኝ። ቋንጃዬ ላይ የተለጠፈውን ያህል እንኳን አልረጋ አለኝ። ፕላስተሩን በእጄ እንደያዝኩ ወደ ውጭ ወጣሁ።

የጠዋቱ ቀዝቃዛ እየሮ በቁስሊ ሽንቁር በኩል ዘልቆ የጭንቅላቴን ሆድ ዕቃ ያተረማመሰው መሰለኝ። መዳፊን የከቡር ዘበኛ ባርኔጣ አስመስዬ በማንድንድ ቁስሊን ሸፈንኩ። የእነ ጋንጨር አጥር ማንሾካሾኩን ተነጥቶ ቅጠሎቼ እርስ በእርስ ተጣብቀው ተኝተዋል። ታችኛው ሰፈርም በድንግዝግዝ ጭጋጋማ እየሮ እንደታጀበ ነው። ካካባቢው ላይ የነቃ ነገር አይታይም።

በዚህ መካከል የማይጠረጠረው ሁለት ልጆች ባይታዩም ነቅተዋል። ከላይ ሠፈር ጋንጨር፤ ከታች ሰፈር ጋሙዳው። ጋንጨር ወፍ በጠጠር ለመጣል ወደ ግንፍሊ ወንዝ የወረደ ሲሆን ጋሙዳው ግን የሆነ ቦታ ተደብቋል። ልጆች ለቁርስ

የተሰጣቸውን ሽልጦ፣ የድፎ ቁራሽ፣ ፍርኖ ወይም አሹቅ ይዘው ፀሐይ ለመሞቅ ብቅ ሲሉ ካደረጠበት ወጥቶ “ወጋሁ!” ይላል። ይሰጡታል፤ ወይም “ባትወጋ ብዩሃለሁ” ብለው ያፍሩበታል። አይለቅም። ይጨቃጨቃል።

ለጋሙዳ መድሃኒቱ መስፍን ሲንጢ ናት። ገና ከቤቷ ሳትወጣ ድምጿን ዘለግ አድርጋ “ጋሙዳ ባትወጋ” ትላለች። “ባትወጋ ባትወጋ ባትወጋ” ጋሙዳ እየተነጮነጪ ይወጣል። “ገና ሳታየኝ ነው እንዴ?” ይላል።

ይኼን እያሰብኩ ጋሙዳ ከነጋንጩ አጥር ስር ብቅ ብሎ “ወጋሁ” አለኝ። ጣቱን የጠቆመው አልጣበቅ ያለኝ ፕላስቲክ ላይ ነበር። በመደንገጤ እየተናደድኩ “እንካ ብላ” አልኩት። ሊቀበል ካለ በኋላ እጄን እየሰበሰበ፤

“ፍርኖ መስለኝ፤ እታች ሆኜ ሳየው፤ ይመስላል” አለ እየተቆጩ። በየት በኩል አቆራርጦ አጠገቢ ብቅ እንዳለ እያሰብኩ ተደነቅኩ። ደሞ በዚህ ጭጋማ ውስጥ እጄ ላይ የሆነ ነገር መያዜን ማረጋገጥ።

“ጋንጩን አትለቀውም አይደል?” አለኝ።

“አለቀሞለሁ? አለቀውም?” ለራሴም ግራ ገባኝ። ግንባሬ ላይ ያረፈች ጢንዚህ በእጄ ደፍኜ እንደያዝኩ ሁሉ ቁስሊን ከድኜ ዝም አልኩት።

በሽሙጥ እያየኝ “ከእንግዲህ በቴስታ መማታት አትችልም። ስለዚህ ሁሉም ይምጣልኝ እያሉ ነው።” ዝም አልኩት። ቴስታ በግንባር መስፈቻዋል። ግን ከጆሮ ከፍ ባለው የጭንቅላት ማዕዘን መሆኑን እኔና አባቴ ብቻ እናውቀዋለን።

¹ “ወጋሁ” ከሆነት የግሪክ ነገር የግክፈል ግድታ ያለበት የልጆች ጪጥታ ነው

ሰድስት

አባቴ ለምሳ አልመጣም። ምስኪን አባቴ! በአባቴ ፋንታ ጋንጩር በራችን ላይ እንገባበ። አናቴ ጠርታ ምሳ ሰጠችው። ከሊም የተነጠፈችበት ሳጥን ላይ ሆኖ ሲበላ ሳየው አንጅቴ አረረ። ዝርግ ሰሃኑ ላይ የተነጠፈው እንጂራ መረቅ ያለው ምስር ወጥ ፈሰበት በጋንጩር ያልታጠበ እጅ ይተገተጋል። አናቴ ወደ ጓዳ ስትገባ ጠብቄ "ቀላዋጭ!" አልኩት።

በማብሸቅ ፈገግ አለ። ይባሰ ብሎ አንደኔ "አንቺ ለምለም ብሎ ተጣራ። የአናቴን ምላሽ ለማወቅ ጓዳ ጓዳውን አየሁ። አናቴ ከሚገርም ፈገግታ ጋር ብቅ ብላ አየችው።

"ወጥ ጨምሪልኝ" አላት።

"እያነካካህ ብላ እንጂ" አለችው።

የአናቴ ምላሽ የጋንጩርን ድፍረት ለማበረታታት እንጂ ወጥ ለመሰሰት እንዳልሆነ በሚያስታውቅ አኳኋን። በገንኩ፤ ነፈርኩ።

"ለምለም ይላል አንዴ?" የልጅነት መንበሬ በጋንጩር የኩዴታ ድርጊት እየተናጋች የመጣች መሰለኝ።

አናቴ ፈገግ እንዳለች ያመጣችውን ወጥ ከጋንጩር ሰሃን ላይ አውጥታ ጭልፋውን እንዲጠራርገው ሰሃኑ ላይ ተወቸለት። "የምግባር ትምህርትህ ይቆይ" አለችኝ።

"አንዴ ታዲያ እኔ የአሱን አናት..."

"ምን ሆኗል ልጄ?..."

እውነትም ምን ሆኛለሁ? ያለወቅኩት ጥቃት ሆዴ ገብቶ እንባዬን አረገፈብኝ።

"እገልልሻለሁ" አልኳት።

“ወንድ!” አለችኝ በአይድ። ነገሩ ተካራል ማለት ነው። እኔና አባቴ ከእናቱ ጋር ፀብ አይሆንልንም። የጋንጨር ነገር ከንዴት ወደ ስጋት ተሸጋገረብኝ። የእናትና የአባቴን የሌሊት ሁኔታ ካልመዘበረ ከዚህ ቤት ላይወጣ ነው ማለት ነው?

ድጋሚ “ወንድ ነሃ” አለችኝ በአይናቸ። ንቁ መንፈሴ ከእናቱ ጋር ፀብ ባይፈልግም እንዳች ድብቅ ፍላጎቴን ከአይኔ ላይ ያነበበች ላይሆን አይቀርም። በእርግጥም ከእናቱ ጋር ላለመጋጨት ባፈገፍግም ጋንጨርን ግን ዝብትልትሉን ባወጣው የምረካ አልመሰለኝም። ፈገግ እንዳለ በግንባሩ እያየኝ ይውጣል።

“እመለኞች” አለች እናቱ። “በሬ ይመስል ግንባራቸውን አሸለው ጠብ መግጠም ስራዬ ብለው ተያይዘውታል። መጥኔ አቲ” አለች እኔና አባቴን ደርባ። እናቱ በእፉ ትናገር በአይድ መለየት ተላነኝ። ሁሉም ነገር ተምታታብኝ። እናቱ ይኸው ናት። ብዙ ጊዜ አባቴን ነጥላ አትቀጣም። እኔን ትደርበኛለች። እንደዛሬው ግን እምርራ እይቻት አላውቅም። ቤቴን ለቅቄ ወደ ውጭ ወጣሁ።

“ወዴት ነው?” እናቱ፤ ፊቱን ሳልመልስ ቀጥቶ ብዬ ቆምኩ። ለአፍታ ላትቆይ እንዳች ነገር እየወረወረችልኝ “እነዚህን አራግፍ፤ የሚያራግፍ ያራግፍህ” አለችኝ።

ሰሞኑን እናቱ ምን ነክቷታል? ጨርሳ ጠልታኛለች ወይስ ምንድን ነው?

የወረወረችውን መለስ ብዬ አየሁ። በወጉ የተጣጠፉ ሁለት ጆንያዎች፤ እንደ ከረጢት ሦስት ማዳበሪያና እንደ ስልቻ ነበር። ወደ ትውልድ ሀገሯ ልትሄድ እንደሆነ ገባኝ። ቢያንስ በእመት ሦስቱ ትሄድና አህልና ጥራጥሬ አሰጭና ትመጣለች። ከሰሞኑ ሁኔታዋ መሄዷን መረጥኩ። ቢያንስ ሦስት ቀን ከአባቴ ጋር በጓደኝነት አሰነብታለሁ።

“ሞጆ ልትሄጁ ነው?” ንግግሬን የመታረቂያ ልምምጥ ቀባሁት።

“ዝም ብለህ አራግፍ፤ ያራግፍህ! ተራገፍ!” ከተስፋ ማጣት ጋር ጆንያዎቹን ይገዢ ጥቂት ራቅ ብሎ ወደተገተረው ስልክ እንጨት ሄድኩ። የአልሄን ንፋስ የሚነፍሰበትን ተቃራኒ አቅጣጫ ይገዢ ጆንያውን ስልክ እንጨቱ ላይ መቀጥቀጥ ጀመርኩ። ከጆንያው የሚበነውን አባራ በአልህ አየጠጣሁ። የአባራው ቅንጣቶች በፀሐይ ጨረር እያብረቀረቁ የወርቃማ ነፍሳት መንጋ መስለው ወደኔ ሲዘምቱ

እይኔን በጠባቡ ከፍቼ እያለሁ። ይኸ የአልሀ ጨዋታ ከእናቴ ሁኔታ የመነጠል ፍላጎቴን አላሳካልኝም።

“እናቴ ጠልታኛለች ወይስ ምንድን ነው?”

እንደ አባቴ ለልምምፕ የሚሆን የዘፈን ጀብዱ የለኝ፤ እንዳንድ ጊዜ ዝም ብሎ በመዘፈን ብቻ ይታረቃት እንደነበር አስታውሳለሁ። ምስር ስትለቅም የበሩን ብርሃን ጋርዷት።

“ገላ - ኮርተሽ ተቀመጧ

“ገላ - አንቺ ምን ቸገረሽ

“ገላ - በውበት ማራኪ

“ገላ - አድርጎ ከፈጠረሽ”

“ይልቅ ብርሃን አትከልለኝ...” እናቴ

“ገላ - መድፍ አዳፍኔም ቢሆን

“ገላ - ሞት ቢመጣ አልፈራም

“ገላ - እያልኩ ስጠራሽ

“ገላ - የኔ አካል ለምለም፤” አባቴ

“ጽድቁ ቀርቶ በቅጡ በኮነኝ አለ አሉ።” እናቴ

“ለምለም መች! ፍቅራችንን!”

“እንዴ ሸረ ምን ነካው ሰውየው” እናቴ

“አ...አውቃ!” እኔ

እንዳንድ ጊዜ የሚያስቁ የዘፈን ገድሎቼን ይተርክላታል።

“እናልሽ እኛ ራሳችንን የምናየው እንደ ንጉስ ባንድ ነው። በእርግጥም ደግሞ ንጉሱ ለእኛ ያደላሉ። ጭንቅ ጥብብ ሆነ። ኮሎኔል 'ይቺን' የዛሬን ልጆች ከጉድ አውጡኝ፤ ንጉስ ውድድሩ ላይ ይገኛሉ አሉ ልዕልቷም ይመጣሉ ይሉናል።

ሌት ተቀን ልምምዳችን ቀጠለ። አይደርስ የለም ቀኑ ደረሰ። ሁላችንም በልምምድ አካላችንን ጨርሰን ከስተናል። ኮሎኔል አስሬ ነው ስማችንን የሚጠሩት።

እናልሽ የእኛ ተራ ደርሶ መድረክ ላይ ልንወጣ ስንዘጋጅ አስር አሊቃ ባይላ ሰማይ ይወጣ መሬት ይግባ ይጠፋብናል። ዋናው የትሮምቦን ተጫዋች፤ ከው፤ ሁላችንም የኮሎኔልማ ምን ይነገራል። ብንወጣ ብንወርድ የት ይገኝ? በኋላ ቢቸግረኝ እንድ ሃሳብ አቀረብኩ። ኮሎኔል መጀመሪያ ተቃወመ፤ በኋላ ግን ያለ ትሮምቦን እንደማይሆን ሲገባቸው ይሁን አሉ። ቶሎ አልንና አትከልተኛችን ቤት ሾፈር ላከን። አፍታም ሳይቆይ እያከታለፈ አመጣቸው።”

“ምን ልታደርጉ?” እናቴ ከዚህ በፊት የሰማቸው ቢሆንም.....

“ልነግርሽ አይደል፤ እኚህ አትከልተኛ ጥንት የጣሊያን አሸከር የነበሩ በየሚዳው ሲፈሉ የማያፍሩ ነበሩ። ዘፈኑን እስጠንቻቸው ትሮምቦንን ተከተው እንዲፈሉ። ከመድረክ ጀርባ ድምፅ ማጉያውን ብሸሽታቸው ስር ደቅኜ ‘አሁን ሰላቸው ‘ጠረር’ ያደርጋሉ። ይገርምሻል ግሩም ሆኖ የትሮምቦን ከፍተት በፊት ተተካ”

“እቤት እንተ” ...እናቴ አየሳቀች።

“ፍቅራችንን እንደውም ቢስ ተባለ።

“አትከልተኛው ቢስ ሲባል ተስፋ ቆርጠው ነበር። ይኼ የእናት ከፍላችን ሞት ሽረት መሆኑን ነግራ አበረታታኋቸው። ተወጡት! እቤት ያኔ የነበረ የኮሎኔል ደስታ። እዚያ መድረክ ላይ የተቀረፀው በፊስ የታጀበ ዘፈን አሁንም በሬዲዮ ይተላለፋል!”

“ካ-ካ-ካ-ካ-ካ...” - እናቴ

“ያን የመሰለ ጊዜ አለፈ...” - አባቴ

“እንቺ ለምለም” - እኔ

“ተነሳበት ልጅህ! ሰው ደስ ሲለው አይወድ” - እናቴ

“ጽፍ!” ይላል ጆንያው በእልህ አደግመዋለሁ። አንዳንዴም ገጠፈ ተጣጥፎ የቀረበልኝ ያህል በማሰብ ጨከን እያልኩ በበቀል ስኬት አረካለሁ። ቶ አባቱ!!

እናቴ ድንገት ከቤት ስትወጣ ጀርባዬ ይነግረኛል።

"እንዴ? እንዴ? እንዴ?" ስትል በአይኗ ስትል ይሰማኛል። ስዞር አልተሳሳተም። አባሪ መቃሜ ያናደዳትም ያስገረማትም ትመስላለች። ገዳፋው ጋንጨር አጠገቧ ቆሞ ፈገግ እንዳለ ያየኛል።

"በቁምህ አባሪ ትጠግለህ?" አናቴ

"አቤት እንዳይገባ ነው።" ለጊዜው የመጣልኝን ሰበብ። አይኖቼ ጋንጨር ላይ እንደተሰኩ፤ መንቀል ተሳነኝ። ሽንፈት ተሰማኝ።

አናቴ አይኔን ተከትላ ጋንጨርን አየችው። ሁኔታው ደስ ያሰኛት አትመስልም። በሀዘን ልትከሰኝ አየሞከረች "ቀው አሁን ግባና ታጠብ" አለችኝ።

ሀዘኔታዋን ሳገኝ ሆድ ብሶኝ አሰቀሰኩ። ስናቴ ምንም አስተያየት ሳትሰጥ አየችኝ።

ሰባት

የሚታየው ሁሉ ነትቧል። እነ ጋንጨር አጥር ላይ ቅጠል ሁሉ ህይወት እልባ ኮሽለል የመሰለበት ጭጋጋማ ማለዳ። በአፍ የተተነፈሰበት መስታወት በመሰለ አይታ ውስጥ እናቴና አባቴን በደብዛዛው አያለሁ። እናቴ ወደ ሞጆ ስትሄድ አባቴ በሎሌነት ዘንቢሏን ይዞ ይከተላታል። ዘንቢሉ የተሞላው በጆንያ፣ በከረጢት፣ በማዳበሪያና በሰልቻ ነው። በዚህ ትዕይንት ትክክል ያልሆነ ነገር እንዳለ ይሰማኛል። እናቴ ጥቁር ከፋይ ካፖርት በነጠላ ከንንቧ ላይ ደርባለች። ሦስት መዳዘን ቅርፅ ያላትን ቦርሳ ከንጂ ላይ አንጠልጥላለች። አባቴ ፕሪሲሊውን እንደደፋ ኋላ ኋላዋ ተስ ተስ ይላል። አካሄዱ ባዶ እግሩን በቆረን ላይ የሚራመድ አስመስሎታል። ከቤታችን ብዙም ሳይርቁ የጭጋጉን መጋረጃ ገልጠው በመግባት ከአይኔ ተሰወሩብኝ።

ትክክል ያልሆነ ነገር እንዳለ ይሰማኛል። እናቴ የአባቴን ፍፁም ታዛዥነት ለመንደርተኛው የምታስመዘግብበት ትዕይንቷ ነው። ሆነ ብዬ ከአባቴ ተሸቀዳድሜ ዘንቢሉን አንስቼው ነበር። እናቴ በአይኗ አዋከበችኝ። መልሼ ቁጭ!

ከየት እንደመጣ ያላየሁት ጋሙዳ አጠገቤ ደርሶ "ወጋሁ!" አለኝ።

መደንገጤን አስተናግጄ "እንካ ብላ" አልኩት እጄን ለጉርሻ አመቻችቼ

"እውቁ ነው እንጂ ምንም እንዳልያዝከ እይቻለሁ" አለኝና እየተቅለሰለሰ "ቁስልህ ዳነ?"

"አዎ" ከኩርፊያ ጋር። ቁስሌን አስታወሰኝና ቅዝቃዜው ጠዘጠዘኝ። ይሄ ጤዛ አበጅቶ ይሆናል።

"የጋንጨር እጅ መርዘኛ ነው። እሱ የፈነከተው ቶሎ አይድንም፤ ቢያንስ ሦስት ወር ይቆያል። አሁን በምንህ ቴስታ ልትማታ ነው? ሙቂ ሴንጢና ቀጭ ሲፈልግ ይምጣልን እንደ ድሮው እንፈራውም አሉኝ።"

ከታች ጀምሮ ወደ ላይ እየሁት። ጫማ የማያውቅ እግሩ ጠጠር ሲያንቀረቅብ የሚውለውን የጋንጨርን እጅ ያስታውሳል። ጨፌ እየጠረገ

የመጣበት ለግሩ ውሃ የማይዘልቀው የተቀቀለ ለንጩት ይመስላል። ከቁምጣ ለፍ ውስጥ ብቅ ያለ ለግሩን ባየሁ ቁጥር የባላገር ልጅነት ይሰማኛል።

መልሰ ሳልሰጠው ወደ ውስጥ ገባሁ። ድምጹን ከፍ ሊድርኝ ተናገረ።

"እኔም ከነካሽኝ አለቅህም!"

ስወጣ ግን የለም። የታች ሠፈር ልጆች ለንዳች የነገር ፍለጋ ትርምስ ውስጥ ለንዳሉ ለየተሰማኝ ነው። ከዚህ በፊት ከሁሉም ጋር በየተራ ተደባድቤ የለባቴን የድብድብ ምክር ተግብራባቸዋለሁ። በፊት ድብድብ ለንደ ጋሽ ድንቁ ታግሎ መጣል ይመስለኝ ነበር። ለመጣል ስታገል በሚያርፍብኝ ቡጢ ቀድሜ መውደቁንና መሸነፉን ልምድ አደረኩ። ለባቴ ይኼን ላይነት ተከታታይ ምክሩን ይለግሰኝ ጀመር።

"ተደባዳቢህ ለራሱ ይውደቅ ለንጂ ለመጣል ብለህ አትግጠመው። በዱላ ያልደከመ ብትጥለው ለንኳን ይገለብጥሃል።"

"እሺ"

"ድብድብ የፍጥነት ለንጂ የጉልበት ጉዳይ አይደለም። በከስና ቴሰታህ ፍጥነት ካላቸው ማንም አይቋቋምህም።"

"እሺ"

"ለፀብ የመጣን ሰው በመታገስ ለማለዘብና ፀብን ለማስቀረት አትሞክር። ፀቡን ዛሬ ብታስቀር ለንኳን ቆይቶ መምጣቱ አይቀርም።"

"እሺ"

"ምትሆን በፍፁም ሊታቋርጥ፣ ማጣደፍ።" ለጁን ለቦከስ ምት ለየር ላይ ሰነዘረ፤ በግንባሩ ጨመረበት።

"እሺ"

ለባቴ ያለው ሁሉ ትክክል ነበር። ከአኩሮቴ የሚችለኝ ጠፋ። የማያውቁትንና የማይማሩትን የድብድብ ስልት ተገብርኩባቸው። የሚገርመው አሁንም የሚያውቁት በቴሰታ የምመታቸው በግንባሬ ለንደሆነ ነው። የሚመታው

ይህን ከበው የሚያየት እንዴት ልብ አይሉኝም? የመጀመሪያ ቀን በግንባራ ቴስታ ተማትቼ እራሴን አዙሮኝ ነበር። አባቴ “ቴስታ የሚመታው በቀንድ መብቀያህ ነው” አለኝ። በራስ ቅሌ፣ በጉጡ። እንዳችሁም ላይኖረኝ የእነሱ ፊት ይበካል። እስካሁን ድረስ ተፈርቼ ቆየሁ። እንኳንም ቀንድ ማብቀያህ ላይ አልተፈነኩት። ጋንጩር ትዝ አለኝ። ያደረው እኛ ቤት ነው። እናቴ አባቴን ለመቅጣት ስትል ጋንጩርን እኔ አልጋ ላይ፤ እኔን እነሱ መካከል አሳደረችን። ግን ጋንጩር በሌሊት ተነስቶ የት ሄደ ይሆን?

ጓዳ ገብቼ አልጋዬን አየኋለች። ሁለት ቀን ስላልተኛሁባት ናፍቃኛለች መሰል። ጋንጩር የተኛበትን ሳያለብሰኝ እንደተመሰቃቀለ ትቶታል። ብርድ ልብሱን ሳንሳ አንሰላውን ግርጌ ተሰብስቦ እገኘሁት። ለአምሮት አልጋ ላይ ወጥቼ እስከጠግብ ተኛሁ። ከጓዳ ሰወጣ አባቴ ካሊም የተነጠፈችው ሳጥን ላይ ተቀምጧል። ቦር ብለውም ሳያየኝ፡-

“በሩን ሳትዘጋ አፍህን ከፍተህ ትተኛለህ?” አለኝ።

እናቴ ወደ ሞጆ በሄደች ቁጥር ቤቱንና እኔን ወዲያው በአደራ መረከቡ ሁሌም እንዳስገረመኝ ነው።

“እንዴት ገብቶ ያለ የሌለውን ቢጠራርግሰ?” አሁንም የተናገረው ፕሪሰሊውን እንደደፋ ነው። ‘ያለውን ይጠራርጋል?’ እራሴን ጠየኩ። ቤቱን እንደ አዲስ አየሁት። ካሊም ከተነጠፈችበት ሳጥን ውጭ ጎልቶ የሚታይ አጣሁ። የንኬል ማስታጠቢያ፣ ዱካ፣ የሳጠራ ጠረጴዛና የሚካኤል ስዕል...ካለው ይልቅ አባቴ እንዳለው የሌለው ቢወሰድ ሳይጎዳን አይቀርም ስል አሰብኩ።

“ትምህርት መቼ ነው የሚከፈተው?”

“ሰኞ”

“እስከዚያ መራገጥ ነው? አይጠናም?”

“እናት በሌሊትበት እናት ልሁን ይላል” አልኩ በሆዴ

የአባቴ አጠያየቅ ሰላማዊና ከወዳጅነት የመነጨ እንደሆነ አውቃለሁ። እናቴ ከሌሊት እኔና አሱ ጓደኛዎች ነን። ቁርስ ፓስቲ ይዘልኛል። ምሳ እንፋጠጥ እንፋጠጥና “እስኪ እንሞክረው፤ ስንጥር እምጣ ማቀጣጠያ።”

"ስንጥር የለም፡፡"

"ከእነ ድንቁ አጥር ላይ ቅጠል አምጣ"

"ቢያየኝስ?"

"ይይሃ!"

"እኔ እንደሆነ ፓስቲ ብበላ ይሻለኛል" አለዋለሁ፡፡

"አሁንም?"

"አዎ"

"ምን ቸገረኝ" ፓስቲ፡፡

አዋዝቼ ወደ ውጭ ልወጣ ስል "ወዴት ነው?" አለኝ፡፡

"እዚሁ ነኝ፡፡"

"ቁርስ በላህ እንዴ?"

"አይ"

"ቆይ ፓስቲ እገዛልሃለሁ፡፡ ከዛ በፊት ግን እዚህ አልጋ ስር ገብተህ የምታወጣልኝ እቃ አለ፡፡"

"ምን? ጫማ ነው?"

"አይደለም፡፡ በከረጢት ከታ እናትህ እዚያ የወረወረኸው ጌታር እንዴት እንደሆነ ማየት አፈልጋለሁ፡፡ ደሞ እንዳትነግራት፡፡ ቆይና ቀስ ብለህ መቼም ይሄ አልጋ ሥር ያልተከተተበት የለም..."

አውነትም የሳሎናችንን እዳ የተሸከመው አልጋ ሥራችን ነው፡፡ በሳፋ የእኔ የእናቴና የአባቴ ጫማዎች ተሞልተው ተቀምጠዋል፡፡ የሚደረጉ፣ የጠበቡ፣ የተቀደዱ፣ ዘመን ያለፈባቸው ... ብዙ ጫማዎች፡፡ ልብሶችም በተመሳሳይ እንዲሁ በማዳበሪያ እየተሞሉ ተጥለዋል፡፡

"እቀማመጡን ልብ እያልክ፤ በኋላ ለመመለስ" አለኝ፡፡

አባቴ ሥጋቱ እናቴ ጌታር ማውጣታችንን እንዳታውቅ ማድረግ ነው፡፡ አቤት ሥጋት! አንገቱ የሚሸመቀቅ ቀረጢት አግኝቼ ከብዙ ከተቶች ስር ጎተትኩት፡፡

“ቀስ ቀስ” ከረጢቱን ጎትቼ ከአልጋ ስር ሳልወጣ ለአባቱ አቀበልኩት። “ጎሽ ጎሽ” አያለ ከጓዳ ሲወጣ ይታወቀኛል። እምክ እምክ ከሚሸተው አልጋ ስር በፍጥነት ወጥቼ አባቱ ወዳለበት ሄድኩ። ይኼን ጌታር እኔም ጭምር እንዴት እንደዘነጋሁት ገርሞኛል። ለረጅም ጊዜ ግድግዳ ላይ ተሰቅሎ የኖረ ነበር። አናቱ ስትፈቅድ ብቻ አባቱ አውሮዶ ይሞካከረው ነበር። አንድ ጊዜ መጠጥ ቤት ዘፈነ መባልን ስትሰማ አብድ ሆኖ ደበቀችው። ይሄ ጌታር ከአባቱ ልብ ውስጥ ሳይወጣ በእእና በእናቱ ተዘግጦቶ ለወራት አልጋ ስር ቆየ።

አባቱ ጌታሩን ፈጥኖ ከከረጢቱ ውስጥ አልመዘዘም። እንዳይበላሽበት እምላኩን የሚማጣን መስሎ ደረቱ ላይ አንደለጠፈ ቆየ። በኋላ ቀስ አድርጎ መዘዘው። ጉጥ ጉጥ ካለው አጀታው ጀምሮ አገላብጦ እየው። አውታርቹ ረግበዋል። ጉጦቹን አየጠመዘዘ ወጠራቸው። ጌታሩ እንዳልተበላሽ ፊቱን አይቼ ገባኝ። ይጫወታል ወይም ይቀጥለዋል ብዬ ስጠብቅ አጠገብ አስቀምጦት ተከዘ። ፓስቲውን ጠይቄ ካለበት ሁኔታ ላናጥበው አልፈለኩም። መሰሰ ብዬ ከቤት ወጣሁ።

ከተፈነከትኩ በኋላ ለመጀመሪያ ጊዜ ከደጃፍ ለመራት ስዘጋጅ ነው። የጉድጓድ ውሃው ላይ ቆሟ እካባቢውን ታኘሁ። የላይኛውና የታችኛው ሰፈር የሚለየው መጠነኛ ሜዳ ደረሰኩ። ሜዳው በወረደበት ጠል እርሶ ያበረቀርቃል። ጎንበስ ቀና ከሚሉ አናቶች በስተቀር የሚታይ ተንቀሳቃሽ ነገር የለም።

ለማማ ይጋርዱ ቂጦ ከቤት ወጡ። ምናምን ፍለጋ አጎንብሰዋል። የሀበሽ ቀሚስ የለበሰ ቋጥኝ መስለዋል። አግራቸውን አጣምረው፤ ሁለት ሰዎች ያለ ምንም ማጋነን በድሎት ሊቀመጡ የሚችሉበት ቂጥ አላቸው። ይጋርዱ ቂጦ የሰንበት ውሃ ሲቀዱ የግንፍሉ ሕዝብ ንቅል ብሎ እንደ ላንቲካ ይመለከታቸዋል። እንሰራቸውን ያለ ገመድ እንደው ሊጣውን ቂጣቸው ላይ ቂቢብ አድርገው ሲወጡ ወንዱ በመቀላወጥ ዐይን ይከተላቸዋል። ውኃ ቀድተው ሲመለሱም እንደዚያው ነው። ላመል እንኳን በእጃቸው ሳይደፉ እንሰራው አፍ ላይ የተቀመጠችው ጣሳ ቂቲቅ፤ ቂቲቅ እያለች ይሄዳሉ። አለፌ ወንዶች ዛሬ ይጋርዱ ቂጦ ጠላ ትሞላለች እየተባባሉ ቂጣቸውን ለማየት ሲቀጣጠሩ ሰምቻለሁ።

ወንዶቹ “ኑ የአግዚአብሔርን ተለምር አንይ!” የማለት ያህል መግባባዝ ይስተዋልባቸዋል። ይጋርዱ ቂጦ ወንድና ቢላዋ የሰባ የሰባውን ነው የሚወዱት ለማለት ሰብብ ሳይፈልጉ አልቀረም።

የይጋርዱ ቂጦ ባል ባሻ ወሰንየለህ ጥጋቡ እዘውትረው ሚስታቸውን ላይ አማላጅ ይልካሉ አቤቱታቸው ሁልጊዜም አንድ ነው።

“ይቺ ሊታም፣ ራቁት መውጣትን ሙያ አድርጋ ይዛዋለች። የገዛሁት ቡልኮ፣ ጃና፣ ካቢብል ይሚወጡበታል። እሷ ግን አንገት ልብሰ ጣል አድርጋ ትራትር (ትያትር) ለማሳየት ትወጣለች። ገላግሉኝ ወገኖቹ፣ እኔ ለእሷ ሲጋዩ ተባብረው አለቀ።” ይጋርዱ ቂጦ ተመክረው ተመክረው አልሰሙም። ስለዚህ ባሻ ወሰንየለህ ሚስታቸውን ትተው ተመልካቻቸው ላይ ያፈጣሉ። ይጋርዱ ቂጦ ቂጣቸው ላይ አንስራቸውን ቂቢብ አድርገው ሲወጡ ይከተላሉ። ዐይናቸውን ዙሪያ ገባው ላይ እያመላለሱ ወንዱን ሁሉ ከትኩረቱ ያናጥቡታል።

በአንድ ወቅት ባሻ ወሰንየለህ የይጋርዱ ቂጦ ተመሳሳይ እድናቺ ስለነበሩ የአሁኖቹ እድናቂዎች ባሻ እካፋይ ቢታቸውን ተከራይተው በወጡ በገቡ ቁጥር ይከተሉ ነበር። ሲከተሉ፣ ሲከተሉ..... ሰባተኛ ሰፈራቸው ግንፍሌ ድረስ ወጡ። በመጨረሻም ይጋርዱ ቂጦ እረቱና ባሻ ወሰንየለህ ለአመሉ ያህል አግብተው በኮሚሪትነታቸው ቀጠሉ እየተባሉ ሲታሙ በተደጋጋሚ አሰማለሁ።

አባቶችና ልጆች አይታዩም ወይ ተኝተዋል አለበለዚያም ሰፈሩን ለቅቀው ሄደዋል። ወገቧን አጥብቃ አስራ እይቼ የማላውቀው እናቱን ብቻ ነው። ሁሉም የግንፍሌ እናቶች ጠብ የማይል መማሰናቸውን ወገባቸውን አጥብቀው በማሰር ይወጡታል። ከጋሙዳ አግር ቀጥሎ ገጠፊነት እንዲሰማኝ የሚያደርገኝ ይሄ የእናቶች የማለዳ ትዕይንት ነው።

የልጅነት ዘመኔን መለሰ ብዬ እቃኝ በነበረበት የእዋቂነት ጥሞናዬ ላይ ትዝ የምትለኝ ዘመናዊዋና መሀል አዲስ አበባ ያለችው ግንፍሌ ሳትሆን ገጠፊዋ እና ጓላቀሯ ግንፍሌ ናት። እንዳንዴ ደግሞ ግር የሚለኝ ግንፍሌ ከየትኛውም ሠፈር በተሻለ በቅድሚያ ያገኘችውን የመዘመን ዕድል ለምን እንዳልተጠቀመችበት ሳስብ ነው። ግንፍሌ የተመሰረተችው በምኒሊክ ሆስፒታልና በሚኒሊክ ትምህርት ቤት መካከል ነው። ግንፍሌ ጤናዋ ተጠብቆ በዕውቀት እንድትገሰግስ የተፈለገ

ቢመስልም ግንኙሊያች ግን ልባቸው የሚሳበው ዘመናዊ እውቀትም እውቀትም ሆነ ዘመናዊ ህክምና ላልተዳረሰበት ገጠራማ አኗኗር ነው።

እኛ እንግዲህ የእነዚህ ገጠር ናፋቂ የግንኙሊ ሠፋሪ ልጆች ነንና ገጠራዊ በግድ ተጭኖበን አድገናል። ለጭቃችን፣ ለሙጃሌችን፣ ለቀጭኦችን፣ ለፎሮፎራችን፣ ለላሻችን፣ ለቆሮቆራችን፣ ለጭርታችን፣ ለእከካችን፣ ለፎከታችን— ወላጆቻችን መፍትሄ አድርገው ሚያቀርቡት ከወላጆቻቸው የወረሱትን ባህላዊ የህክምና ዘዴ ነው። እንቅፋት ሲመታን የሸረራት ድር እንደመድማለን፣ ሆዳችንን ሲቆርጠን የበር ፍቅፋቂ በውሃ ተበጥብጦ እንጠጣለን (ወይም አረቂ በስኳር)፣ እራስን ቢያጣድፈን ጃንጥላ ሽቦ ግሎ ቅንጣታችንን እንተከላለን፣ ውጋት ቢያጣድፈን መሬት እየጠቆምን የወጋንን ቦታ ነካ ነካ በማድረግ ቀደምት እንድንል እንመከራለን፣ ጉሮሮአችን ሲታመም እር ላይ ስለተፋን በመሆኑ እር ማረኝ በሉ እንባላለን። ጉሮሮችንን እንቧጠጣለን፣ ግጋችንን እንቀላለን፣ ወሽላችንን እንገረዛለን፣ እንጥላችንን እንቆረጣለን፣ አይናችንን እንቆራለን፣ ቅንድባችንን እንበጣለን... የመድሃኒቱ ብዛት ስሩ፣ ቅጠሉ፣ ሀረጉ፣ ፍሬው— እንስላል፣ ጡንጁት፣ ምች መድሃኒት፣ ድንገተኛ፣ ግራዋ፣ ሬት፣ አመድ፣ ጋዝ፣ ቤንዚል—

ወላጆቻችን ዘመናዊነትን ይፀየፋሉ። ለጉድጓድ ውጋ ለምንጭ ውጋ፣ ለወንዝ ውሃ— ያላቸው ፍቅር የቧንቧን ውሃ አስንቋቸዋል። ቤት ውስጥ ይፈጫሉ፣ ይሰልቃሉ፣ ይሸከሸካሉ— ወፍጮ ቤት በረከት የለውም ብለው ያስባሉ።

እኛ የእነሱ ልጆች ደግሞ እውጥ እንለቅማለን፣ እንቧይ እንወረውራለን፣ ሾላ እናረግፋለን፣ ዋንዛ ፍሬ እንበላለን፣ ኮሽም እንደፍራለን፣ በለንሰል እንጋረፋለን፣ ግንኙሊ ወንዝ እንወርዳለን፣ ቀበና ወንዝ እንዋኛለን፣ ከብት እንጠብቃለን፣ ኩብት እንሰበሰባለን፣ አዛባ እንዝቃለን። አምቢ ካልን በላማ እንገረፋለን፣ በርበሬ እንታጠናለን... ካመፅን እንኮይ፣ አጋም፣ ቀጋ እየለቀምን ሆዳችንን እንጥላለን - በቢቶቻችን ላይ እንሸፍታለን።

ስንቀብጥ ለሰላሳ አጠጡን እንላለን። ወላጆቻችን አፋቸውን ከፍተው ይሰቃሉ።

“ምን አይነት ይሻልሃል። አሃሃሃ... ቢንሳ ብርቱካን ይሁንልህ? ካናዳ ድራይ ይሻልሃል? አሃሃሃሃ...የኔ ዘበናይ አረንጓዴ አማረህ? አንተ አረንጓዴ ጠጥተህ ጠላውን በአንኮላ ማን ሲልፈው ነው? አሃሃሃ...”

ቦላሌ ሱሪ ጠየቁ ተብለን አናስገርማለን።

“አሃሃሃ...አ? ቦላሌ? ቢራቢሮ ሸሚዝስ? አትፈልግም? ሀራምቤ ሸሚዝ ይሻልሃል? አሃሃሃሃ...አየሽልኝ የዚህን ልጅ ጉድ? ቦላሌ ግዛ እኮ ነው የሚለው...”

እዚህ መካከል የከተሜ ንቃት ያለው አባቴ ብቻ ነው። ሳንባ፣ ቴዊስት፣ ቡጊቡጊ...ይደንሳል። ያፏጫል፣ ፀጉሩን ኤልቪስ ፕሪስሊ ይቆረጣል፣ ጌታር ይጫወታል። ከሁሉም በላይ እኔን ለስላሳ ያጠጣል።

“ለስላሳ ልጋብዝህ?” ይለኛል። እናቴ ሞጆ ስትሄድ “የትኛውን አይነት መጠጣት ትፈልጋለህ? እይ ቢንሳ ብርቱካን የሴቶች ነው። ካናዳ ድራይ ይሻልሃል። አየሩ ልብህ ላይ ሲቆም ወንድነት ይሰማሃል “ቧ” ስታደርገው እንደ አንበሳ ያገሳህ ይመስልሃል።”

ሰምንት

ጭልጥ አድርጎ ከወሰደኝ ሃሳብ ያናጠበኝ የገጋንጨፎ አጥር በር ነበር። የቆርቆሮው በር አናቱ ላይ አምራ ከንፍ ትንሽ ጣሪያ እንደባርነጣ ደፍቷል። እንዳንድ ጊዜ ዝናብ ሲጥል አኔና ጋንጨፎ ካልተጣላን እዚህ የአጥፋ ባርነጣ ስር ተጠልለን ማዶ ማዶውን እያየን እናወራለን፤ አዳላጦት በወደቀ እንስቃለን።

የአጥፋን በር ስበው የወጡት የጋንጨፎ አናትና እህቱ ነበሩ። አናትየው ጥርሳቸውን የእርበኛ ፀጉር አስመስለው እንጨፍርረዋል። ማናሉ ደግሞ ችፍርግ ፀጉሯን 'አምፖሎ' ለመሰራት ተፍጨርጭራለች። አባቴ የያዘውን እይነት ዘንቢል እንጠልጥላ ከአናቷ ኋላ ትከተላለች። የጋንጨፎ አናት ሲያዩኝ የተነፈሰ ከነፈር መጠጣ አስቀደመ።

"ሹሹ አፈር ይብላኝ፤ ተሻለህና ወጣህ? ሹሹ አይዞህ፤ መልሼም ሳላይህ ሹሹ፤ ታዲያ እዚህ ብቻህን ምን ታደርጋለህ? አ? ነው? ሹሹ አፈር ይብላኝ" የተከናነቡትን ነጠላ ሰርሰረው አበባ ቀሚሳቸው እንገትጌ ውስጥ እጃቸውን ሰደዱ። የተሰደደው እጅ መሃረብ ይዞ ወጣ። መሃረቡ መእዘን ላይ በወፍራሙ ተቋጥሯል። ፈትተው ድፍን አስር ሳንቲም ሰጡኝ።

"ሹሹ አፈር ይብላኝ፤ ልጆች ፈልግና ከእነሱ ጋር ተጫወት ወይም ወደ ቤትህ ግባ ሹሹ" መንገዳቸውን ቀጠሉ።

ማናሉን በፍርሃት አየኋት። ፊቷ ላይ ሀዘን ሳይሆን ቀልድ ወይም ፊዝ ያነበብኩ መሰለኝ። እንደ አናቷ 'ሹሹ' የሚል ችፍርግ ፀጉሯን በነጫት በወደድኩ ነበር። የአናቷ እይነት ደቃቅ አበባ የተበተነበት ቀሚስ ለብሳለች። በቆዳ ጫማ ሞድ የተሰራ አጭበርባሪ ኮንን አድርጋለች። አግሯ በሚያጥወለውል ሁኔታ ቅባት ተለቅልቋል።

"አይዞህ" አለችኝ እፈን በፌዝ አምጥመውጣ

“ሹሹ” አልኳት አንደ አናቷ ጥርሴን ወጣ አድርጌ። ፊቷ ላይ ፈጣን መሸማቀቅ እና ጥላቻ አነበብኩ። አልጠቀመኝም። ድጋሚ ዘራ አስከታየኝ ጠብቄ እናቷ የሰጠኝን እስር ሳንቲም የውሃ ጉድጓድ ውስጥ ወረወርኩት። ሌላ መሸማቀቅና ጥላቻ፤ ማናሉን ሳያት ደስ የሚለኝ ይመስለኝ ነበር። አንደ ንፁህ እይሁን አንጂ (ያቺ የምወዳት ንፁህ) አንዳንድ ጊዜ በህልሜም ትንበኝን አንደነበር አስታውሳለሁ። ብዙ ህልሜ አንደ አሷ የደረሰኩ ሆኖ ሳሽኮረምማት የሚታየኝ ነው። ጥቂቱ ግን ችፍርግ ፀጉሯ መካከል አንደ ጫካ ዘላን ቀስት ይገዢ መኩት ቅማሏን የማድንበት ህልሜ ነው። ቅማሏ ሊበላኝ ሲያሳድደኝ የምባትትበት ጊዜ ብዙ ነው።

“ቅማሏን ቀምዬ አሳድጌ ታሾፍብኛለች?” የሚል የትልቅ ሰው ወቀሳ ጭንቅላቱ ውስጥ እቃጭሎ ከልቤ ሳቅኩኝ። አሳሳቂ አራሴንም አስፈርቶኝ ወደ አኛ ቤት መለስ አልኩ። መቼም አባቱ ቢለማኝ አስሮ ያስቀምጠኛል አንጂ እይለቀኝም። ከዚያ፤ “ያደራ ልጄ፤ ያደራ ልጄ!” ይላል አናቴን በመፍራት።

አናቱ ሞጆ ስትሄድ የአባቱ እኳኋን ሁሉ የወላጅ አባት ላይሆን የአደራ አባት ይሆንብኛል። የግንፍሌን ሚዳ አቋርጬ ወደ ባለወልድ ቤተ ክርስቲያን ወደ ሚያሻገረው ሰርጥ እመራሁ። የግንፍሌ ወንዝ ያለው አዚህ ሰርጥ ውስጥ ነው። የልጅነት አብዛኛውን ዘመናችንን ሰልቅጥ አድርጎ የበላ ሰርጥ። ገና አፋፍ ላይ ብቅ ስል የግንፍሌ ወንዝ ጩኸት ተቀበለኝ፤ ግንፍሌ አልዘነበም፤ ደራሽ ነው። አላይ፤ እይነምሳ ወይም ፈረንሳይ አቦ ዘንቧል ማለት ነው።

አንዳሰብኩት ሠፈራችንን ጭር ያደረጉት ልጆች አዚህ አልተገኙም። ይሄኔ ሾላ ለመልቀም ባለወልድ ግቢ ተሻግረው ይሆናል። የጥንዝ ፍሬ ያለው አዚያ ነው። ብቸኝቱ ከቦኝ ዙሪያዬን ስታኘው የግንፍሌ ድልድይ ብርድ ያበደነው ፈረስ መስሎ ሁለት አፋፍ ላይ ተገፈፈው ቆሟል። ጀርባው ላይ ወዲያ ወዲህ የሚሉ ሰዎች ጭንቅላታቸው ሲታይ የቆጫጭ ሰልፈኞች ይመስላሉ።

ጋንጩ ከተቀመጠበት ብድግ ሲል አይኔን ሳበው። በጠጠር የጣላትን ወፍ መርምሮ መጨረሱ ይሆናል። ወዲያው በግራ እጁ ወደ ወንዙ ማዶ አከታትሎ ይወረወር ጀመር። ቀኙ አንሶ በሁለቱም እጆቹ ሊያጣድፈን ይሆን? የሚል ጥያቄ አጫራበኝ።

ጋንጨር በግራ እጅ ወርውሮ የቀኝ እጅን እንደጨበጠ አየር ላይ ያወናጭፋል። “ወንድ!” እያለ እንደሆነ ገባኝ። በግራ እጅ ወርውራ ጥፋ ውጤት አምጥቷል ማለት ነው። ሳያየኝ ተጠግቼ ወደ ደራሽ ወንዝ የመገፍተር ፍላጎት ድንገት ተናገረኝ። አሁኑ ማናሉ እንደዛ እሹፋብኝ ሳትሸማቀጥና ሳትናደድ ብትሄድ ኖሮ ይህን ከማድረግ አልመለስ እንደነበር ለራሴ ታወቀኝ። መቼም ጋንጨርን ገፍትሬ ግንፍሌ ወንዝ ብጨምረው ዝም ብሎ በደራሹ አይወስድም። የግንፍሌ ወንዝ ለቀበና ወንዝ አስኪያቀብለው ድረስ በውሃ አየተንገላታም ቢሆን ቢያንስ አንድ ሦስቱ ይፈነክተኛል።

ቁልቁል ለመውረድ የጥንቃቄ እርምጃ ጀመርኩ። መሬቱ ውርጭ ጠግቦ እንደተቀተለ የእንቁላል አስኳል ጭነት መቋቋም ተስኖት ሲነኩት ድርምስ ድርምስ ይላል። ጋንጨር ጋ ለመድረስ ጥቂት ጊዜ ወሰደብኝ። ጋንጨር ፊቱን ሳይመልስ ድምጹን ከወንዙ ጩኸት በላይ አድርጎ እንዲህ አለኝ።

“ጦር ሜዳ ሄጀ ቀኝ እጅ ቢቆረጥስ? በግራዬ መወርወር መለማመድ አለብኝ። እይ አዛጋ በሀር ዛፍ አጠገብ አረንጓዴ ጀሪካን ይታይሃል። አሱን ስመታ እይ፣ ይሄውልሃ! ና ድንጋይ ውርውራ ላለማምድህ ይቅርታ አሺ፣ ከአሁን በኋላ በትገድለኝ እንኳን ለምፅአት ስመለስ አልፈነክትህም። ለምለም ሄደኝ ቢቃገረኝ”

ወደ ጋንጨር የተጠጋሁት ባልመታውም እንኳን ይገዢ አግደረድረዋለሁ ብዬ ነበር። ይቅርታ የጠየቀኝ ፈርቶኝ እንዳልሆነ ገብቶኛል። አባቴ አባቴን እንደማይመታቸውም አረጋግጧል። ውርውራውን እያካሄደ ንግግሩን ቀጠለ።

“መታብር ሄደን ሾላ አናርግፍ? ወደስ ቀበና ድልድይ ሄደን ቀጋ አንልቀም? ደስ ካለህም የፈረሰኛ ከፍለ ጦር አጥር ላይ ኮሽም በስሏል አዛ እንሂድ? ግን ስላልበላን ሆዳችንን ያመናል። ሾላው ይሻለናል አይደል? ደግሞ ወንዙን እንዴት እንሻገራለን። በቃ ቀጋ ይሻለናል። ከፈለግንም በቀበና ድልድይ ተሻግረን መታብር ሾላ አናረግፋለን።”

ድንጋይ እየወረወረ ሲናገር በሚወረወርበት ቅፅበት ድምፁ ስልቱን ስት እንደመባረቅ ይልበታል። ቀጠለ።

“በዛውም ለንፁህ ትንሽ ቀጋ፣ ትንሽ ሾላ፣ ከተገኘም ትንሽ ሊጋም ይዘገላት እንሄዳለን።” ይሄን ተናግሮ ለቅፅበት ፊቱን አጠና። ስለ ንፁህ ሲነሳ ከመገላቱ በፊት እንደነበርኩት አልሆንም። ደረቱን እስኪያመኝ ድረስ የልቤ ስልቱ ይዘባል።

ይሄንን ስሜት ደግሞ እኔ ብቻ ሳልሆን ጋንጨርም ጭምር ያውቀዋል። ይሁንና ስሟን ጠርቶ ለመናገር የሚደፍረው እሱ ብቻ ስለሆነ በሌሎች ስሟ ድንገት ሲነሳ የሚፈጠረውን ድንገተኛ የልብ ህመም የሚያውቀው አይመስለኝም።

“እንሂድ!”

ንፁህ ላትኖር ትችላለች፤ ይኸን ማሰብ የተስፋን መንገድ ያጠይማል። ነጠቅ ነጠቅ የሚሉ አግሮችን ያሸማቅቃል። “ንፁህ! ንፁህ! ንፁህ!” ብሎ ተጣርቶ ማጣት እኔም ሆነኩ ጋንጨር ቀምሰናታል። ከጨዋታ፣ ከዋና፣ ከሾላ ማርገፍ፣ አውጥ ከመልቀም የሚገኘውን ደስታ ያነጥፋል። ፍላጎት ያሳጣል። በዙ ጊዜ እኔና ጋንጨር ይኼ አደጋ ሲገጥመን ተሰማምተን ወደ ቤታችን እንመለሳለን።

ንፁህ ከአቅሟ በላይ የሆነውን የግቢያቸውን በር ተለጥጣ ትከፍትና “እናንተ ዱርየዎች” ትለናለች። “መጣችሁ? እንኳን የመጣችሁ ዱርየዎች ብትሆኑም” ይሄ እንግዲህ ንፁህ ለያቶቿ ቤት ስትገኝ ነው። ንፁህ ጋ የልጅነት ውፍረት ወደ ቁመት ሳይቀየር የቀረ ይመስላል። ንፁህ ፊቷ ተጠንቅቀው ያከበቡት የማታ ጀንበር ምስል ነው። በጥርሶቿ ስትስቅ አይተናት ለናውቅም። አይኖቿ ናቸው የሚስቁልን። ደማቅ የማይገላምጥ ገፅታ አላት። የእጆቿ ልስላሴዎች፣ መመገደቅ የሌለበት ግላዊዎች አሏት።

“አቤት ፀጉራችሁ፣ እዩ ደሞ ጫማችሁን፣ ትምህርት ቤታችሁ የንፅህና ቁጥጥር የለም? ዩኒፎርማችሁን አውልቃችሁ አታጥቡም ለሰፏችሁ?”

በሃፍረት እናቀረቅራለን። አቤት የአግሮቿ ልስላሴ!!!

“እናንተ ዱርየዎች፣ አሁን የት ልትሄዱ ነው?”

“ሾላ ልንለቅም፣ ልንዋኝ፣ ቀጋ ልናመጣ...” የጋንጨር ምላሽ፤ እኔ በንጹህ ተደግሞ በኛል መናገር አልችልም።

“ለእኔም ለምጡልኝ” አንዳንዴ፤

“ጠብቁኝ እጎቴ ስዕል ያነሳችኋል።” ሌላ ጊዜ

“ለእኔም ታመጡልኝ ነበር ግን አባቴ አሁን ይመጣና ይወስደኛል።” አንዳንዴ.....

ሁሉም አስተያየቷ የየራሱ ህመም አለው። ንግግሯ ደስታም ሆነ ሀዘን መቀሰቀሱ አይደለም። አጡባቸውን ለሁሉ ከተባልን የአኔና የጋንጨር ሰውር መግባቢያ ፍጥነት ነው። አሱ ሸላውን በፍጥነት ያረግፋል፤ አኔ በጥራት አለቅማለሁ። የአሷን ፊት የሚመስሉ ድንቡጭ ያሉና የተሉ ሸላዎችን መርጠን አንወስድላታለን።

“አንተ ሰጣት” ይለኛል ጋንጨር። የአሱ እጅ ለድንጋይ ውርወራ አንጂ ለሰጣት አንደማይሆን ያውቃል። አኔ ሰጣት ተመሳሳይ ነገሮች ትላለች ታደርጋለች።

“ይኼ ሁሉ? አኔ ትንሽ ነው የምፈልገው። እናንተስ የሚበቃችሁን ያህል ብቻ አታረግፉም? አ? አቤት አንዴት የሚያማምሩ ናቸው?” ትላለች አገላብጣ እያየች “እነዚህን አጎቱ ይሰላችዋል፤ አየህ፤ እጅህ ላይ ያሉት የፈነዱት ሸላዎች የተገኙት እውስጣቸው ባሉት ደቃት ፍሬዎች ነው። እይገርምም?”

ጋንጨር አንደሚመክር ሁሉ አጁን ወደ ጎላ አጣምሮ ያዳምጣታል። በእጆቹ መቆሸሽ የሚያፍረው ንፁህ ፊት ስንቀርብ ብቻ ነው። ከዛ ውጪ አጆቹን ሲበላ አንኳን አያስታውሳቸውም።

ከአጎቷ ጋር ሆነን ወደ ቀበና ወንዝ የምንወርድ ቀንም ደስታ ይሁን እንጂ የልብ ህመማችን አይቀርም። አጎቷ አሰደግፎ የሚሰልበትን ባለ አግር ጣውላ እኔ አሸባሪነት ጋንጨር ትንሽ አግዳሚ ወንበሩን ይይዛል። ንፁህ የምትረግጠውን፤ የምታየውንና፤ የምትነካውን ሁሉ እየመረመረች ፊት ፊታችን ትሄዳለች።

“ኑ - ዱርየዎች”

አጎቷ አውራ ለመሆን ያልሞላለት ጅምር ዶሮ ይመስላል። መልኩ ቀይ፤ ዐጥሩ ቀይ፤ አገነት ልብሱ ቀይ... ሊኳኳል ያለበ ታዳጊ አውራ ዶሮ። ከንፁህ ጋር ያግባባን አሱ ነው። ንፁህ እኛ መሃል አንድ-ትቀላቀል የፈለገው ለሰዕሉ ብቻ ነው።

“አብረሻቸው ተጫወቱ” አላት ከዕለታት አንድ ቀን እኛም ተገረምን፤ ፈርተን ስናያት በአርሳስ ሳለን። ያኔ የታች ሠፈር ልጆችም አብረውን ነበሩ። ሊባልጥ ሲያስቡ ጋንጨር ከመካከላችን ፈትሰክ ብሎ ሮጠ።

“እኛ ጋንጨረ ምን አረግን፤ ምን አረግን፤ ምን አረግን—” አሉ። አንዱ በሌላኛው እየተከለሉ። ጋንጨር ድንጋዩን እንደያዘ ምንም ሳይናገር አንድ ዛፍ ስር

ተቀምጦ አተኮረባቸው። ለምን እንደሆነ ገብቷቸዋል። አደብ ገዝተው መጫወት ጀመሩ። ይኼን ቀን ሳስታውስ ንፁህን ከአኔ ቀድሞ ጋንጨር እንደወደዳት ይገለፅልኛል።

አሁንም ወደ ንፁህ እየሄድን ነው። እናገኛለን። “እናንተ ዱርየዎች ትለናለች። ወይም...”

“ንፁህ! ንፁህ! ንፁህ!” ሰንል ወንድ አያቷ ፒፓቸውን ይዘው ይወጡና...

“የለችም ምድረ-ዱራ፣ ፈልፈልቱ” እንደ ንፁህ ሁሉ አያቷም ፊት ላይ የሚነበበው ከስድቡ ጋር ያበረ እንደሻሽ ሰሜት አይደለም። እንገታችንን ደፍተንና ተኮራርፈን እንሄዳለን። ዛሬም ከመኮራረፍ ይጠብቀን። እሜን መፀለይ ጥሩ ነው። ዛሬ ብናጣት እንኳን ተወቃሽ ይኖረናል። ተወቃሾች እግዚአብሔር ደግሞ ለሌላ ቀን የማካካሻ ፕሮግራም ማዘጋጀቱ እርግጥ ነው።

ያገኘው ግን ሌላ አደጋ ሆነ። ንፁህን በልባችን እዝለን ከልተም ከልተም ሰንል እነ ጋሙዳ ድንገት መጡብን። ሙቁ፣ ሲንጢ፣ አሰፋ፣ ጢሪሪና ቀጮ ሁሉም ከልምጭ የወፈረ ለአቅመ ዱላ ያልደረሰ የባህር ዛፍ እንጨት ይዘዋል። ነገሩ እላማረኝም፣ በጋራ ሊቀጠቅጡኝ እንደሆነ ገባኝ። ምን ማድረግ እንዳለብኝ አልከሰትልህ አለኝ። ሙሉ ትኩረታቸው እኔ ላይ እንደሆነ ግልፅ ነው።

“ቁስልሽ ዳነልሽ?” አለኝ ጋሙዳ ለነገር ማኮብኮቢያ በያዘው እንጨት የሳማ ቀንበጥ ገርፎ ቀነጠሰ። “ትናንት ወጋሁ ስልህ ፕላስተርህን ብላ አልከኝ አይደል?” ጋሙዳ ጥበስቅ ያለ ሰውነቱ ካለባበሱ ጋር ተደምሮ ለከተሜ ልጆች እንግዳ አስፈሪነት አለው።

ሲንጢ በሚዋጋ አይን አየችኝ። አሰፋ ጢሪሪ ብቻ ካልነኩት የማይነካ መንፈሱ እንዳፈገፈገበት ያስታውቃል። ሙቁ በሰው ድል ለመጨፈር የመፈለግ ጠባይዋ ነገሩን እንድታሟሙቅ ይገፋፋታል።

“ምን እረኳችሁ?” አልኳቸው። ሁሉንም በየተራ ማቅመሴን ዘንግቼው ሳይሆን እንደው ለእራሱ

“ዛሬ ግንባርሽ ሲበደስልሽ ነው እንዲህ የምትይው?” አለኝ ቀጮ።

ነገሩ የሁለት ቀን ጥንስስ ብቻ እንዳልሆነ ገባኝ። በተናጠል ስላልቻሉኝ ተደራጅተው..... የማደርገው ጠፍቶኝ ግራ እንደተጋባሁ ጋንጨር ከአጠገቢ ቱር ብሎ ተፈተለከ። የቀበናን ዳገት ከመቼው እንደወጣ እንጃ!! መጀመሪያ ጋንጨር ለራሱ ፈርቶ መስሉኝ ነበር። ግን እንዳልሆነ በነ ጋሙዳ መረበሽ አወቅኩ። ዝም ብሎ ቆመ።

"ጋንጨሬ" አለ ጋሙዳው "እኛ እኮ ላንቺ ብለን ነው። አያሳሳቀ ቀበና ወንዝ ሊጨምርሽ ነበር።"

"ይጨምረኝ!" አለ ጋንጨር

የሴንጢ ተዋጊ አይን ያለደመ። ቀጭ ማቆብቆቧ ከሸፎ ግራ መጋባት ተረከባት። ሙቄ የተማመነበት ድል ከአነ ጋሙዳ አጅ ስለወጣ የመሃል ሠላራ ሰሜት ከወዳያ ወዳህ አላጋት።

"ጋንጨሬ፣ አይደብርሽም እንዴ?" ጋሙዳ ነበር።

"ከፈለጋችሁ አንድ ለአንድ" አለ ጋንጨር

"እሺ አንተ እዚህ ና፣ አንድ በአንድ በፊትም ያለብኑ ነው" አለ ቀጭ

"አልመጣም። በአድማ ልደብድብ ብትሉ ሁለት ሁለቱ አፈክታችኋለሁ።" ጋንጨር እኔ ላይ አተኩሮ "ትችላችኋለህ?" አለኝ።

"ይምጡ" አልኩ። ወዳያውኑ ጋሙዳው ፊት ላይ ሹፈት እየሁ። "መጀመሪያ ጋሙዳው ይምጣልኝ፣ ከዚያ ቀጭ" ሙቄና ሴንጢ ገና ሳልይዘቸው እንደሚያለቅሱ አውቃለሁ።

"ቀጥሉ" አለ ጋንጨር

ጋሙዳ እንደ ጋሽ ድንቁ ለድብድብ ይዘጋጃል ብዬ ሳስብ የያዘውን እንጨት ጥሎ በጭብጡ ጀሮ ግንዴ ላይ ብሎ ጣለኝ። ሁሉም ሳቁ። ጋሙዳ የእሱ ግዳይ እንደሆንኩ ቆጥሮ ድብድቡን ከመቀጠል ይልቅ ጋንጨርን አናገረ።

"ስላሸነፍን አትፈነክቺንም አይደል?"

"አልነካችሁም" አለ ጋንጨር ድምፁ ላይ ስለኔ ፍርሃት ያደረበት እንደሆነ ያስታውቃል። "በቃኝ ካለ ግን በቃ!"

የጋሙዳ ስህተት ውጤቱ አሁን ታየ። ደንዝዌ የወደቅኩበት አፈፍ አድርጎ በይዘኝ ኖሮ እንደ አድዋ ጦርነት ዘላለም የሚዘከር ድል በተቀዳጀበኝ ነበር። ግን ያ ሳይሆን እኔ ድንጋጤያንም ድንዝዌንም ገሰጩ ተነሳሁ። በፍጥነት የአባቴን ምክር መተግበር ጀመርኩ።

ጋሙዳ ጋንጨርን እናገሮ ሲመለስ በጭንቅላቴ ገባሁበት። መጀመሪያ መደንገጥ አየሁበት። ከዚያ አለማመን ተተካ። የጎሙቂ ሳቅ ፀጥ አለ። በቱስሌ መማታቴ የማይታመን ሆነባቸው። እኔ ማን ከስር ወደላይ ስለምገጭ በግንባር ይምስል እንጂ በጭንቅላቴ ማዕዘን ነበር። ጋሙዳ ፋታ አጣ፡ ከመማታት ይልቅ የሚተገትገውን ጭንቅላቴን በእጁ ለመያዝ ይሞክራል። ይሄኔ በእጄ አገባበታለሁ። ድብድቡ ትምህርት ሆኖ በአሱ እንዲያበቃ ፈልጌያል። መጨረሻ በወፍራም ድምፅ ጮኸ።

"ወይኔ ገደለኝ፤ እናትን፤ እናትን" የጣላትን አንጨት ፍሰጋ መሬት ዳበሰ። ይሄኔ ለጫማ ጥፊ ተመቻቸልኝ። መታሁት። ያንነበሰበት ጉልበቱን ሆዱ ላይ ሰጥፎ ዝም አለ። ፊቱ ላይ ማሳረፊን እንጂ ምኑ ላይ እንደመታሁት በውል አላወቅኩም። የእግሬን አይበሉባ ከፉኛ አሞኛል። ከጣጥቼ በላይ ጎበር ያለው ቦታ የመሰበር ጥዝጣዜ ተሰማኝ። ሲመቆም እንኳን ፋታ የማይሰጥ። እንደምንም ህመሙን ተቋቁሜ ወደ ቀጮ ዞርኩ። አይኗ ፈጣጸል።

"እን ቀጥል" አለ ጋንጨር በደስታ እየተቁነጠነጠ።

"እኔ አልችለውም" አለ ቀጮ "በፊትም የፎከረው ሙቂ ነው"

"ውሸቱን ነው" ሙቂ አንባው ዝርግፍ ዝርግፍ አለ። ወደ ቀጮ ስጢጋ "በእናትህ፤ በእናትህ" አለ።

"አሁን በእናትህ ይላል እንዴት ቅድም ይምጣልኝ ያልከው እንተ አይደለህ?" አለ ሙቂ እያለቀሰ።

"እናትን እንተ ዝም በል" አለ ቀጮ

ጋንጨር እየሳቀ "ቀጮና ሙቂ ይዋጣላችሁ" አለ። "ሙቂ ቀጮን ትችላለህ?"

"ይምጣ" አለ ሙቄ እንባውን እየጠረገ፡፡

"ቀጮስ?"

"ከነካኝ አለቀውም፡፡"

"በሉ ይዋጣላችሁ፡፡"

ዘር ብዬ ጋሙዳን አየሁት፡፡ ያፈነደደበት ቦታ በጎኑ ፍንግል ብሏል፡፡ እጆቹ ፊቱ ላይ ናቸው በየጣቶቹ መካከል ደሙ ይንጨፈጨፋል፡፡ አላዘንኩለትም፡፡ እግሬንና መንገጭላዬን እያሻሸሁ ህመሜን ባስተናግድ አወድ ነበር፡፡ እነ ቀጮ ፊት ግን ይኼን ማድረግ አልፈለኩምና ተውኩት፡፡

ሙቄና ቀጮ ከእኔ ጋር ከመደባደብ ለመሸሽ ሲሉ እርስ በእርስ ተናረቱ፡፡ ዳር ሆኜ ሳያቸው የድብድባቸው ፍጥነት እኔ የምቋቋመው ሆኖ አልታየኝም፡፡ የእኔን ድብድብ ዳር ሆኜ የማየት ዕድል አልገጠመኝም፡፡ ሴንጢን አየኋት አይኗ ይሸሸኛል፡፡ ሙቄና ቀጮ እኩል ፍጥነትና ጉልበት ስላላቸው ከፉኛ ተቀጣቀጡ፡፡ ሁለቱም ደምተዋል፡፡ በመጨረሻ አባራ ላይ መንደባለል ብቻ ቻሉ፡፡

"በቃ" አለ አዋጊያችን ጋንጩር "አሁን ደግሞ ሴንጢ"

"እኔ አልደባደብም!"

"ካልተደባደብሽ ትደበደቢያለሽ" ጋንጩር ፍርድ ሰጠ፡፡

"በአናታችሁ፣ በአናታችሁ"

"ምን ትቀጣ?" ጋንጩር ጠየቀኝ፡፡

"እግሬን ይሳም፣ ከዛ እዝሎኝ ሠፈር ያድርሰኝ" አልኩ፡፡

"እሺ" አለ ሴንጢ

ሴንጢ ደስ አያላት እግሬን ሳመች፡፡ የድል መልስ በቅሎም ሆነች፡፡ ጋንጩር የሰርጡን አፋፍ ሳይለቅ፣ እኛ የወንዙን ዳር ይዘን እንደተዛዘልን ሰንዔ አያየን ወደ ሠፈር ተመለስን፡፡ ህመምተኛ እግሬን በእንዲህ ያለ ሁኔታ አሳረፍኩት፡፡

ዘጠኝ

“ለምለም! ሼረ ለምለም! ቤቶች! ሰው የለም?”

በድምፃቸው የጋሙዳ እናት እንደሆኑ አውቂያለሁ። ብርድ ልብሱን ተከናንቢ ዝም አልኩ። አባቴ የእናቴን ስም ሲሰማ እንደመጣት ብሎ ተነሳ፤ በደመነፍስ ጌታሩን አስገድፎ ካቆመበት ግድግዳ ላይ አነሳ። ትንሽ ተርበትብቶ እናቴን ሰው እንደፈለጋት አረጋገጠ መሰለኝ አልጋው ላይ ቁጭ ብሎ ፕሪስሊውን ደፋ።

“ለምለም! ቤቶች!”

የጋሙዳ እናት ገግመዋል። አባቴ የሌሊት ቱታውን እንዳደረገ ወጥቶ አናገራቸው። ጋንጨር እኔ አልጋ ላይ እንደተኛ ከጭንቅላቱ ቀና ብሎ አየኝ። እንደማየው ሲያረጋግጥ “ጋሙዳ ሞተ!” አለኝ።

ልቤ ትርትር አለች። ንፁህን ድንገት ሳገኛት እንኳን እንዲህ አልሆንኩም። ጋንጨር ድንጋጤዬን አይቶ ከት ብሎ ሳቀ።

“እንተ ልጅ፤ ተው ግን ከእኔ ጋር?” አልኩ ከልቤ ተናድጄ።

ድምፁ እንዳይሰማ እፉን አፍኖ ሳቁን ጨረሰ።

የጋሙዳ እናት ለአባቴ አቤቱታቸውን አሰመ።

“እዚህ ተወልዶ ያደገ ነው። እነሱ አብረው የሚደበድቡት ከየት የመጣ ባይተዋር ማድረጋቸው ነው? የእሱ አባት ከማንም በላይ ጥጋበኛ ነበር፤ ትናንት ሞቶ ዛሬ የእሱን ልጅ በአባታቸው የሚመኩ ይምቱት? ሼረ እግዚአብሔርን ቀና ብሎ ማየት ደግ ነው። ጉልበት የእሱ የፈጣሪ መሆኑን ማስታወስ ይገባል። የጋንጨር መፍትሔው ቀላል ነው። ብቻ እንተ ልጅህን ያዝልኝ። ፊት ፊቱን ብለው ሲጥሉት ቢሞትሰ? ወንድ ከሆኑ ለየብቻ አይገጥሙትም? ምድረ ላንቁሳ ሁሉ፤ በልተው የሚያድሩ አይመስሉ...”

የጋሙዳ አናት ድምፅ አየራቀ ሄደ። አባቴ ምንም ሳይመልስ አዳምጦ መጣ። ድንጋጤው የሰቀቀው አይመስልም።

“ምን ታደፍጣላችሁ? ለምንድን ነው አንድ ልጅ ለሁለት የምትደበድቡት?” በራሱ ድንጋጤ የተናደደውን በአኛ ሊያሳብብ አንደሆነ ገባኝ።

“ኸረ እኔ ብቻ ነኝ የመታሁት” አልኩ።

“እሱ ብቻ ነው፤ እኔ አራቅ ብዬ ነበር። አንደውም አልቀረብኩም” አለ ጋንጩር

“አንድ ሰው ለሁለት ይደበደባል? ብቻ ለብቻ ገጥሞ ከቻሉ መምታት፣ ካልቻሉ መመታት፤ ለሁለት አንድ ሰው መምታት የውርደት ውርደት ነው።” አባቴ አኛን መስማት የፈለገ አይመስልም። እኔ ዝም ስለ ጋንጩር ያብራራለት ጀመር።

“አይደለም፤ አንደውም እነሱ ናቸው ለእምስት ሊደበድቡን የመጡት በኋላ...”

“እኮ እናንተ ደግሞ እሱን ጠብቃችሁ ለሁለት...” ጭራሽ ንዴቱ ብሶ ቀበቶውን አውልቆ ካስቀመጠው ሱሪው ላይ መፍታት ጀመረ።

“ኸረ አይደለም! አይደለም!” ጋንጩር ተግለበለበ። እኔ ግን አባቴ አንደማይመታን አውቃለሁ። ዝም ብዬ አየው ጀመር። አንደውም ሳቄ መጣ።

“አንድ ሰው ተባብሮ መውረር የጉንዳን እንጂ የሰው ልጅ ተግባር አይደለም። ጉንዳኖች!” ቀበቶውን ከፈታ በኋላ አጁ ላይ ቸብ ቸብ እድርጎ መልሶ ወረወረው።

ጋንጩር ግድግዳው ላይ ተለጥፎ ቁና ቁና ይተነፍሳል።

“የታባታችሁ፤ ሂዱና ለሁን ቁርሳችሁን ፓሱቴ ግዙ። ደሞ ተባብራችሁ ሰው ደብድቡና አፈር አገባችኋለሁ።” አንድ ብር ለውጥቶ ወደ ጋንጩር አቅጣጫ ወረወረ።

“ላንተም እንግዛልህ?” አልኩት።

“ለራሳችሁ ብቻ፤ ሻይ አዛው ብትጠጡ ይሻላል ወይስ እነዚህ ታፈሉ?”

“ሻይ እንፈልግም?” አልኩ።

“ደግ” ሱሪውን አንስቶ ያለ አንድ ሙያ የፈታውን ቀበቶውን ሱሪው ውስጥ መወሰወስ ጀመረ። ጋንጩን አከታልፌ ይገኘው ወጣሁ። የትናንቱ አግሬ የተናጋ አጥንት ሳይኖረው አይቀርም። ያስነከሰኝ ጀመር።

ገና ወገግ ማለቱ ነው። ሚዳውን አቋርጦን እንዳንሄድ የጋሙዳን እናት ስለፈራን በእነ ጋንጩ ዓሮ አድርገን ዳር ዳሩን ወደ ሚስማር ፋብሪካ ተሻገርን። ወዲያውም አግሬን ለማሳረፍ ሻይ ቤት ውስጥ ጥቂት አረፍ አልን። የሻይ ቤቱ ባለቤት ጫት በአፉ አየጨቀጨቀ በማይታወቅ ቋንቋ ቅልቅል ይጮሃል።

“ዋሂድ ሻይ!!”

“አርቢን ፓስቲ!”

“ፋሪቅ-አማት!”

ፋል ያወለድ!”

“አማት ስልስ!”

ቀስ ተብሎ የታዘዘውን ያስተጋባል። አራሱ የሚያቀርበውን ብስኩትና ዳቦ ጭምር ጮሆ ይናገራል።

በአስር፣ በአስር ሳንቲም ጭንቅላታችንን የሚያካክል ብስኩት ገዝተን እንዳመጣጣችን ወደ ሠፈር አመራን። በእነ ጋንጩ ዓሮ ብቅ ስንል ጭርታው በስጋት የሚያምስ እይነት ሆነብን። የጉድጓድ ውሃውን ደፍ ተደግፈን በጋዜጣ የተጠቀለለ ብስኩታችንን ልንገምግም ስንል ከየት እንደመጣ ልብ ያላልነው ድምፅ ባረቀብን።

“ወጋሁ!”

ከው ብለን ቀረን። ጋሙዳው ነበር፤ ከበስተጀርባችን ብቅ አለ። ፊቱ ከማኮፍኮፍ በተጨማሪ ወፍራም የጥቁር ጤፍ ሙቅ የተደፋበት መስሏል። እንዳንድ አራራ መሳይ መጠጥ ያሉ ቁስል ደሴቶች ፈንጠቅጠቅ ብለው ይታያሉ። ከምኒው እንዲህ ተፈጣጥሞ እንደጠበቀን እንጃ።

“ወጋሁ!” በተደፎነፎኑ አይኖቹ ብስኩታችን ላይ አጨንቁሮ “አንተንም ወጋሁ!!” ጋንጩን ነበር።

እርስ በእርስ ተያዩን። ቀድሞውኑ ጋሙዳው ለ“ወጋሁ” ጨዋታ ታታሪ አንደነበር ብናውቅም እነዚህ ይደርሳል አላልንም ነበር። እኔ ቀድሜ የእጅን በሰከት አንዳለ ዘረጋሁለት ባለማመን...

“ሁሉንም?” ሲል ጠየቀኝ። ተቀብሎ አኩል ከፈለፍ ግማሹን ሰጠኝ። ጋንጨር ግን እራሱ ገምሶ ሰጠው። በማሸነፍ ደስታ በሰከቱን መብላት ቀጠለ። እኔ አሁንም አላመንኩትም። አዘናግቶ በድንጋይ ለጥፎብኝ ሊሄድ አንደሆን ይሰማኛል። ግን አይደለም፤ መጀመሪያም ከተደበቀበት እራሱ ሲወጣ አላየውም ነበር። ማጥቃት ቢፈልግ አንኳን በቀላሉ ወደ ጉድጓፍ በነፈተረን ነበር።

*

*

*

ይኸው ነው ልጅነታችን፤ እኛ ግንፍለዎች አንድናድግ የተፈቀደልን ዘመናዊ መንግስት ሰላሙን አንደሚጠብቅለት ማህበረሰብ ልጅ አይደለም። እንደጥንቱ እናኗር የሃሳ ወረራ አንደሚያሰጋቸው ሕዝቦች ሁሉ ወላጆቻችን ጠላትነትን፣ ጥንካሬን፣ ጭካኔን፣ ንቁነትን፣ ስጋትን...እርስ በእርስ አንድንምክረው ያበረታቱ ነበር። ለላው ቀርቶ ጨዋታችንንና መደሰታችን አንኳን ሰላማዊ አልነበሩም። ተሸናፊነት ከችሎታ መለኪያነቱ ባሻገር የሚያስከትለው ውርደትና ጉዳት ይኖራል። አንቆቅልሻችንን ማየት ነው። መመለስ ያልቻለ መልሱ የሚነገረው ሀዘ አልባነት አንዲሰማው ከተደረገና “ሀዘ ሰጠኝ” ከተባለ በኋላ ነው። እንከ ሰላንትያችንም የማዋረድ አቅማችንን አንልብተን አንድንገኝ የሚያነቃ ነው። “የቁንጥጫ ለቁንጥጫ” ጨዋታችን ደግሞ ስቃይ የመቋቋም ብቃት ላይ የተመሰረተ ነው።

እነዚህ ከወላጆቻችን የወረሰናቸው ናቸው። እኛ ደግሞ የፈጠርናቸው አሉን። “ሳን ጌታ” የምንለው አንዱ ነው። እንደ “ወጋሁ!” ሁሉ አንድ ልጅ ሳይታይ ተደብቆ ተፃራሪው ባላሰበበት ሁኔታ ከኋላ መጥቶ ጀርባውን የሚደልቅበት ጨዋታ ነው።

“ሳን ጌታ!” ይላል ደላቂው

“አቤት የእኔ ጌታ” ይላል ተደላቂው። አንዳንዴ የሚደለቀው ደንግሞ ወይም በዱላው መበርታት “አቤት የኔ ጌታ” ካላለ ይደገማል። ከቤት ስንወጣ ወይም

ትምህርት ቤት ስንገባ፤ ከክፍል ስንለቀቅ...የተደበቀ ጓደኛችንን እይተን “ሳንጌታ” እንለዋለን ቀድመን፤ ካልሆነ መደለቃችን ነው።

ከእነዚህ የስምምነት ጨዋታዎች ውጪ የተንኮል ጨዋታዎችም ነበሩ። ለምሳሌ ቀይ ሽክላ እኩል ገምሰን ከድንጋይ ጋር በመፈተግ እናድባለብላለን። ከዚያ በካልሲ ውስጥ ከተን የጨርቅ ኳስ በማስመሰል ተደብቀን እናንከባለውና “ኳስ፤ ኳስ” እንላለን። አንዳንድ ልጆች ኳስ ያገኙ መስፈቻው ባለ በሌለ ኃይላቸው ያንን ሽክላ ይጠልዛሉ። ቁጭ...የአግራቸው ጣቶች በመደዳ ይታጨዳሉ።

ሹሊ (እርግጫ) ተቧድኖ የጎል ጦርነት (አመድ በላስቲክ ሞልተን እንደ ቦንብ እየወረወርን እካባቢው ሲታፈን በጓል የምንወረውረው የአንዳንድ ተንኮለኞች ልጆች ድንጋይ በጭቃ አድቦልቡለው ይማታሉ።

አባሮሽ፤ ቃጤ፤ ዲሞ...ይኸ ሁሉ ጨዋታ የልጅነት ዘመናችንን ድብልቅልቁን ያወጣዋል።

*

*

*

ከትንሽ ጨዋታ በኋላ ጋሙዳ ፍፁም ነፃ ሆኖ በሙሉ ልብ ይጫወት ጀመር።

“.....አንድ ቀን ደሞ ቀጮ እናቱ ዳቦ ሲጋግሩ ማድቤት ቁጭ ብሎ አስኪበሰል ይጠብቃል። የመጀመሪያው ጢቢኛ በሰሎ ሲገለበጥ ሁሉ እዛው ነበርኩ። ልክ ከእናቱ ተቀብሎ ከማድ ቤቱ “እፍ እፍ” እያለ እያበረደው ሲወጣ ‘ወጋሁ!’ አልኩታ አሃሃሃ...”

የጋሙዳ ገድል “በወጋሁ” የተሞላ ነው። ቀስ በቀስ ፀፀቱም ፍርሃቱም እየለቀቀኝ ሄደ። ከኋላችን ቀረት ሲል አጠነቀቀዋለሁ። ወደ ግንፍሌ ወንዝ ወርደን ጋንጨር ግራ እጁን መወርወር ሲያለማምድ አየነው። ሁሉም ነገር እንደቀድሞው ስሜት አልሰጥ አለኝ። ቤቴ ሄጄ በጋንጨር የተነጠቀሁት ድንክ አልጋ ላይ ብተኛ ወደድኩ።

“ዋንዛው አፍርቷል ሄደን እንልቀም” አለኝ ጋሙዳ

“እ...ይ፤ እኔ ቤቴ አሄዳለሁ” ብዬ መልሰህ ሳልጠብቅ የግንፍሊን ሰርጥ ወደ ጀርባዬ ትቼ መንገድ ቀጠልኩ። “ተው ይቆጥሯል! በኋላ ወጋሁ ብትል አንሰጥህም። ይልቅ ከእኛ ጋር አንሂድ ጋንጨሬ የበሰለውን ታረግፍልናለች።”

አየራቅኩት ሰሄድ ድምፁ በንፋስ አየተወሰደ መቆራረጥ ጀመረ። የሚደረመሰውን መሬት አቀርቅሬ አያየሁ በደሙ ነፍሰ የማውቀውን የቤቴን መንገድ ተያያዝኩት። ደብቆኛል። በእነ ጋንጨር ጓሮ ብቅ ስል የተቀበለኝ የአባቴ ጌታር ነበር። ለደቂቃዎች አንደኛዎቹ ቀረሁ። ጌታሩን ከአልጋ ሥር ሳወጣው አባቴ ሊጫወተው ሳይሆን የአናቴ መተኪያ አድርጎ ዝም ብሎ ሊያየው ነው ብዬ ነበር።

“ናፍቆቴ” የተባለውን ዘፈን ነበር የሚጫወተው። የጌታሩ ድምፅ በአራት ግድግዳ የታፈነ ባለመሆኑ አባቴ ውጭ ሆኖ አንደሚጫወት ገባኝ። የፊት ለፊቱን መንገድ አሳብሬ በእኛ ጓሮ ብቅ ስል አባቴ አንዳሰብኩትም የእነ ጋንጨርን የከሸለል አጥር ተደግፎ ተቀምጦ አየሁት። እንድ አግሩን ዘርግቶ ሌላኛውን አጥፎታል። አይኖቹን እንደጨፈነ ፕሪስሊውን ደፍቶ ጀሮውን የሴት ዳሌ የመሰለው ጌታሩ ሳጥን ላይ ሰግቷል።

ግድግዳችን የእንድ ጎን ከለላ አድርጌ በእንድ ላይን አየዋለሁ። ጌታሩ ወፍራም፣ መካከለኛ፣ ቀጭን፣ የቀጭን ቀጭን ድምፆችን ያፈላል። ውጥንቅጥ ከመሰለው ደብልቅልቅ ውስጥ ግን እንዲት ቀጭን ድምፅ “ናፍቆቴን” ታዜማለች። ቀጭን ገመድ ላይ እንደምትሄድ ሁሉ ተጠንቅቃ።

ከዚች ቀጭን የውጥንቅጥ መሪ ድምፅ ጋር ሌላ ቀጭን የሴት ድምፅ ተደረበ። ቃል የሌለው “እምምምታ...” መጀመሪያ የሰቷን ድምፅ የአባቴ ተመስጦ ከደመና ከሰማየ ሰማይ ያወረደው አንገርጉሮ መሰሎኝ ነበር። እንኳን ቀጭን ድምፅ ነጭ በግሰ ከሰማይ ወርዶ የለም? አባቴ እንደኔ ተአምር ሳይመሰለው ያጀበውን ድምፅ በጌታሩ ተከተለ። ግጥም የሌለው የሀዘን ማስተንፈሻ “እምምምታ” ለረጅም ደቂቃዎች ቀጠለ። በደንብ የተለሰነ ድምፅ ወይም ለሰልሶ የተላገ የማይነረብጥ “እምምምታ”

“ለካ የዘፈን ግጥም ይህን ልስልስ ዜማ የሚያነረባብጥ ወጣ ገባ ነገር ነው” አያልኩ የሰማየ-ሰማያቱን ድምፅ ተከተልኩ። መንፈሴ እንደ ላሰቲክ እየተነተተ ግንፍሊን ለቆ ወዳልታወቀ ንፁህ ሰፍራ ተሰደደ።

በዙም ሳይቆይ በዚህም ጉበርብር ላይ እንዳንድ ቃላት በሰሶ ፈሰሱ። ቃላቶቹ ከዚህም ጋር ሳይኳረፉ ሰርገው የሚያደርሱት መሰለኝ። እባቱ ከምሳጢው ተናጥቦ ወደ እነ ፓንጩር ግቢ ውስጥ አጮልቆ መልከት አደረገ። ጌታሩ ከቀድሞ በበለጠ ወኔ ዜማ ያዘንብ ጀመር። የሰማየ ሰማያቱ ድምፅ ከላይ ሳይሆን ከማናሉ እንደሚፈልቅ ገባኝ።

“ከተራራው ወዲያ፤

- ናፍቆቱ

ከደመናው ውስጥ፤

- ናፍቆቱ

እንተን ያየሁ መሰለኝ፤

- ናፍቆቱ

ልቤ ሲል ድንግጥ፤”

አይኖቼን ጨፍኜ ግድግዳውን በጀርባዬ ተደግፌ ቆምኩ። ከዚያም ሳላስበው እየተንሸራተትኩ ተቀመጥኩ። ማናሉ የፀጉርሽን ሽካራነት በዚህ አለስልሽው ተብላ ድምጿ ተሰጥቷታል። ያንኑ አዝማች እየደጋገመች ቢሆንም አይሰለችም። ጥቂት እንዲሁ እንደቆየች እባቱ “ናፍቆቱ” የሚለውን እያስገባ ያግዛት ጀመር። ሌላ ጣዕም ተወለደ። ወፍራሙ የእባቱ ድምፅ ጆሮ ላይ በልድልዱ ይንቆረቆራል። ቆየት ብሎ አዝማቹን በኃይል ሳይሆን አለስልሶ ተቀበላት። “ናፍቆቱ” የሚለውን ማጀቢያ ማናሉ ተረከበች።

“በመንገድ ላይ ስሄድ” (እባቱ)

“ናፍቆቱ” (ማናሉ)

“በዙ ሰው ሲመጣ” (እባቱ)

“ናፍቆቱ” (ማናሉ)

“እንቺን ያየሁ መሰለኝ” (እባቱ)

ናፍቆቱ” (ማናሉ)

“አይ ያየሁት ጣጣ” (እባቱ)

“አልጋ ላይ ተኝቼ - ናፍቆቱ”

“እንቅልፍ አልወሰድ ቢለኝ - ናፍቆቱ”

“ጨለማውን ጥሰሽ - ናፍቆቱ”

“የመጣሽ ሲመስለኝ - ናፍቆቼ”

እናቱ ይህን የእባቱን ጊታ ለምን እንደጠላችው የገባኝ መሰለኝ። እንዴት ልክ ያልሆነ ግን የሚያምር ነገር እየተከናወነ እንደሆነ ደመ-ነፍሴ ጠቆመኝ። ቀስ ብዬ ተነስቼ እንዳመጣጤ ወደ ግንፍሴ ወንዝ ተመለስኩ።

ደመና ስለሆነ ሰዓቱን ለመገመት ያስቸግራል። ይሁንና ሆኖ የምላ ሰዓት መድረሱን በመጎትጎት እየነገረኝ ነው። ወደ ቤት መመለሱም ሆነ እነ ጋንጨርን መቀላቀል ስላልፈለኩ ድልድይ ሥር ሄጄ መልከሰከስ ቀጠልኩ።

እናቱ እያሉኝ ያን ያህል የምግብ እንክብካቤ ነበረኝ ብዬ አላሰብም። ዛሬ ግን ለምን እንደሆነ ባላውቅም አሷ ባለመኖሯ የተጎዳሁ ያህል ተስምቶኛል። እናቱ ለባል እንጂ ለቤትና ለልጅ እያያዝ ግድ የሚሰጣት አይነት ቤት አይደለችም።

እንዲህ እያሉበኩ እያለ ከማናሉ ድምፅ ላይ ተሸርፋ ለዕይታ የበቃች የምትመስል ሽልምልም ቢራቢሮ በዐይኔ ስር አለፈች። ተከተልኳት፤ አመጣጧ ከወደ ሳማው አካባቢ ስለነበር ምናልባትም ቢራቢሮዋ በመጀመሪያ በረራዋ ላይ ትሆን ይሆናል ብዬ አሰብኩ። እነዚህ ሳማ ላይ ቅፍፍፍፍፍ እያሉ የሚጎተቱትን አባ ጨጓሬዎችም በመሸሸ ላይ ትሆን ይሆናል።

ለመጀመሪያ ጊዜ እባቱ እስኪነግረኝ ድረስ እነዛ ቀፋፊ አባ ጨጓሬዎች ቢራቢሮ ለመሆን የሚችሉ አይመስለኝም ነበር። እንደውም አባጨጓሬዎች ቢራቢሮዎቹን ለመብላት የሚያሳቡ አድፋጮች እየመሰሉኝ አጨፈጭፋቸው ነበር። ግን አይደለም፤ እነዛ ቀፋሬዎች ልጅነታቸው በደረታቸው እንዲሳቡና እንዲኮሰኩሱ ያስገደዳቸው ነበሩ። ነገ ከንፍ አውጥተው ለዳንስ በቀረበ አባባይ ውበታቸው፤ በበረራ ከግንፍሴ ተነስተው ዓለምን ያዳርሳሉ። ለብዙ ብቸኞች የመኖር ምክንያትም ይሆናሉ። ለዓለም ከፋትና ክርፋት ማለዘበያነት ያገለግላሉ። ይቺ ዓለምና ሕዝቦቿ ያለ ቢራቢሮዎችና መሰሎቻቸው ምንድን ናቸው? ከፋትና ክርፋት አይደሉም?

አስር

ሰሜ ሲጠራ በጀርድ ዘልቆ ከጭንቅላቴ ገመገም እየተገመገመ የበዛ የተባዛ መሰለኝ። ሰሜ ወልዶ ተዋልዶ ከእነ ልጅ ልጆቹ እየተንጫጫ ካለሁበት የብቸኝነት ድልድይ ውስጥ አነታኝ።

የሚጠራኝን በድምፁ ለይቼዋለሁ። አሰፋ ጢሪሪ ነው። ያኔ በአድማ ሊደበድቡኝ ያለቡ ቀን አሰም ነበር። አሰፋ ጢሪሪ ፀብ ረላጊ አይነት ልጅ አይደለም። ማንም ቢደባደብ ግድ አይሰጠውም። ከሰሜት ውጪ ሆኖ ይመለከታል። ፀብ ከመሸሹ የተነሳ ለመገላገል እንኳን አይሞክርም። እንዲህ እየተጠነቀቀ ደርሰው ከመቶት ግን አይለቅም። አይማታም። ለማጥቃት አይፈልግም። ግን በታ እንዲህ አይለቅም። እንደ ትልቅ ዝንብ "ድዝዝዝ..." እያለ አያለቀሰ የመታውን ይከተለዋል። ፊቱን አኮፈታትሮ "ድዝዝዝ..." ከአልሁ የተነሳ የመታውን ልጅ እንደ ሳምንት ሙሉ ሊከታተለው ይችላል። "ድዝዝዝ..." ሲመሽ የመታውን ቤቱ አሰገብቶ በሌሊት ደግሞ ይመጣል። ሰልችት አሰኪል፤ ቋቅ አሰኪል፤ መኖር አሰኪ ያሰጠላ... "ድዝዝዝ..."

ማንም ከአሰፋ ጢሪሪ ጋር መጣላት አይፈልግም። ከአሰፋ ጋር የተጣላ ልጅ ለቤተሰቦቹም ጠንቅ ይሆናል። "ድዝዝዝ...አሰውጡት" ይላል ማታ፤ ደግሞ ከሌሊቱ አሰራ እንደ ሰዓት "ድዝዝዝዝ...አሰውጡት።" ድንጋይ ይይዛል አይማታም። እግር ይይዛል አይዘረጥም፤ ጥርሱን ያገጣል አይነክሰም። ብቻ ድዝዝዝዝዝዝ... ትምህርቱን ትቶ ፀበኛው ትምህርት ቤት ይውላል። ከፍል በር ላይ ቆሞ "ድዝዝዝ...አሰውጡት!" ይላል። ፀበኛው ሲላክ፤ ዘመድ ቤት ሲሄድ፤ ሲቆርብ፤ በ"ድዝዝዝዝዝ" ታጅቦ ይሆናል። በመጨረሻ ፀበኛው ሁለተኛ ላይማታ ምሉ ይታረቀዋል። አሰፋ ጢሪሪ ጥገ የሚደርስ ልጅ የለም።

ሲጠራኝ ቀስ ብዬ ከድልድዩ ወጣሁ። ድልድዩ እና የግንፍሌ ገመገም። የተቀጠሉበት ሰራት ላይ ቆሞ ነበር የሚጣራው። ድልድዩ ውስጥ እንዳለሁ እንዴት እንዳወቀ አልገባኝም።

“አባትህ ይፈልጉሃል!” አለች።

ዳገቱን መውጣት ስጅምር ሳይጠብቅኝ ሄደ። አግሬ ወደ ቤት ላለመሄድ ይለግምብኝ ጀመር። “የአደራ አባትህ ይፈልጉሃል አይልም?” ከእናቱ የዐይን ወቀሳ ለመሸሸ የሚያንከባከብኝ ይመስለኛል። “ኡኡ ደግሞ በእናትህ ጥላይን አንዳታስወጋብኝ...” ምናምን የሚል።

በእነ ጋንጮር ጓሮ ብቅ ስል የጠበቅኩት ጌታር አልነበረም። በዚያ ፈንታ አንደተቃኘው ጌታር ስልቱ የማይደናቀፍ የሸሮ ወጥ ዜማ ለእፍንጫዬ ደረሰው። እነ ጋንጮር ቤት የተሰራ መሆኑን አለበት። እኛ ቤትማ እናቱም አያላች አይሞከርም። እናቱ ወጥ ስትሰራ ለፍጥነት እንጂ ለጥራት ግድ የላትም። አድፋፍታ ታቀርብልኛለች። ለምን እንደምትቸኩል አይገባኝም። ብቻ የምጣብ ነገር ግድ በሆነበት ጊዜ ጭንቅላቷ አቋራጭ የወጥ መዳረሻ መንገዶችን ያውጠኝኛል። ሸሮ በጥበጥ አድርጋ ሽንኩርት ከከተፈች በኋላ ጥጹ ከማብሰል ይልቅ እንጂራውን ሸሮ ብጥብጥ ውስጥ ጨምራ በአጇ ትፈተፍተዋለች። በርበሬ ዘይት ጨምራ የፈተፈተችውን ሽንኩርት ከላይ ትነሰንሰዋለች።

“እንካ ብላ፣ የእናት እጅ ብቻውን ይጣፍጣል።”

ቤት ስገባ ተለምር አየሁ። የእነ ጋንጮር ሸሮ የእናቱ ገልቁ ብረት ድስት ውስጥ ሆኖ ያልጠፋ ምድጃ ላይ ተጥፏል። እንደ ጋንጮር ሁሉ ሽፊቸውም የእኛን ቤት መጥኝ አለ እንዴ?

አባቴ በመስታወት ፕሪሲሊውን እያየ “አጅሬ” አለች። “አጅሬ ዳርየንቱን በሰፊው ተያያዝኩው አይደል? በል አጅህን ታጠብና ምሳህን ብላ። ሰሞኑን ተጎድተሃል። ጎረቤት ለምኔ ሸሮ አሰራሁ፣ ጋንጮር የት ሄደ ነው? አብሮህ አይደለም?”

“ዳሩዬ” ሰባል ቀልቤ ወደ ንፁህ ይለደድብኛል። “እናዝተ ዳርየንቱን” ለንፁህ ያለኝ መቅበጥበጥና መታዘዝ አባቴ ለእናቱ ከሚያሳየው ያነሰ እንዳልሆነ ይገባኛል። ንፁህ ሳታሸቆጠቁጠኝ አሸቆጠቁጣለሁ፣ ሳታዘኝ አታዘዝለሁ፣ ሳትጠራኝ አቢት አላለሁ፣ ሁን ያላለችኝን ለመሆን እፍጨረጨራለሁ—ንፁህ! ንፁህ ንፁህ...

“እነዚህን አኩ ነው፤ ጋንጨርሱ?”

“አላየሁትም አልኩ። ሽሮው ያለ የሰለ ረሃቢን ቀስቅሶ አዝምቶበኛል። ከአንግዲህ ጋንጨርን ፍላጋ በወጣ ያለ ጥርጥር በጠኔ አወድታለሁ።

አባቴ በመካከለኛ ትሬዶ ላይ ስህ አንጀራ አጥፎ አመጣልኝ። አሁንም ትሬዶ እንጂ አንጀራው የአናቴ አልነበረም። ሲያየት በመጓጓት ተነስተው የሚፈርጡለት አይነት አንጀራ። አሳዳጊዬን የአናቴ አንጀራ አውቀዋለሁ። ፀባዩ ተለዋዋጭ ነው። እንዳንዴ የማያስጠጋ ኮስታራ ነው። በሹምጠጣ ከቢት አስወጥቶ ያስሸመጥጣል። ሌላ ጊዜ ደግሞ ውሃ ውሃ የሚል የተጋነነ ገራምነት ይታይበታል። እንደም ቀን የተስተካከለ ፀባይ ታይቶበት አያውቅም። እይ የአናቴ አንጀራ!

አባቴ “ጥልፋ ፈልጎ ፈልጎ ስላጣ ወጡን በስኔ ጨልፎ ሲያወጣ ጣቱን ስላቃጠለው አንጀራው ላይ ለቀተው። ጣቱን ቆሎ ወደ እፋ ብሎ ህመሙን ሲያስታግስ ፊቱ ላይ የነበረው መኮሳተር አፍታም አልቆየም። ወዲያው በመደነቅ ተተክቶ “እንዴት ይጣፍጣል” አለ።

ስኔው አንጀራ ላይ አንዳለ ፈንገል አድርጎ ቀመሰኩ። እውነትም የሰማዩ ሰማያት ጣዕም አለው። ከወጡ የአንጀራው፤ የማናሉ ድምፅ ጣዕም ሆኖ መጣ ያስብላል። የማናሉ ድምፅ ቅድም ቢራቢሮ አሁን ሽሮ... በኋላ ምን ሆኖ ይመጣ ይሆን?

“ይቺ ልጅ እንዴት ያለ ሙያ ነው ያላት?” አለና ከእኔ ትሪ ላይ በቁመው አንጀራ ቆረሰ እድርጎ ቀመሰ። አባቴም ሆነ እኔ በለምለም ሙያ እንደተበደልን ሳይገባን አልቀረም። ሁልጊዜ እንደዚህ መብላት ኑሮን ተናፋቂ አያደርጋትም?

ከጥጋብ በላይ በላሁ። ከመብላት በግዴታ መገታቴ ሀዘን ሳይለቅብኝ አልቀረም። ይቺ ድስት የያዘችውን ሽሮ እስከትጨርስ እንደ እናት ሀገር ዘብ ብቆምላት ደስታዬ ነበር። ነገር ግን አባቴ አንዲበላ ትሬዩንና ቢቱን ለቀቅኩ። ሆኔን በፍቅር አሻሸሁት። ጋሙዳው ሲጠግብ ዘወትር ሆዱን የማሻሻቱ ትርጉም አልገባህ ይልኝ ነበር። ለካ ደስ ይላል። የሽሮዋ ጥፍጥና ምስጢር በእኔ ተገትቶ መቅረቱም ሌላ ሆኖ የሚበላ ነገር ነው። አሁንም ጋሙዳ ለዚህ ሆኖ ለሚበላ ነገር ሌላ ዘዴ አለው። አጁን ሳይታጠብ ይወጣና አፍንጫችን ላይ ድንገት

ይለግተዋል። "ዛሬ የበላህት እንዴት ይጣፍጣል፤ ሽታውን እንኳን እያቸሁት?" ይላል። ጋሙዳው እንዲህ ሲያደርግ ሊያስመልሰኝ ይቃጣኛል። እጠላዋለሁ። ዛሬ ግን ይሄን ዘዴ ቢያውሰኝ ወደድኩ።

ከጥጋብ በኋላ ጋንጨርን ፍለጋ ስሄድ አሁኑ በር ላይ ቆማ አየኋት። ለንፁህ የማሳየው መሸቆጥቆጥ መጣብኝ። አሸዋ ውስጥ እንደተሻጠ አካፋ ሲበጠር ሽቅ-ሽቅ የሚለው ፀጉሯን በእናቷ ሻሽ ሽብ አድርጋዋለች። ስታየኝ ዐይኗ ላይ ጥላቻ አነበብኩ።

"የእናቱ ቢጤ ማሸንክ" አለችኝ።

ማሸንክ ምን ማለት እንደሆነ አላወቅኩም። ይሁንና መጥፎ እንደሆነ ከገለጻዋ ተረድቻለሁ። ትክ ብዬ አየኋት።

"ምስጦች!!" አለች እኔና እናቴን ደርባ መሆን አለበት። ለምን እንደሆነ በማይገባኝ እኳኋን ምን ያህል የምወዳቸውና የማከብራቸው ቢሆኑም ሲነኩበኝ መታገስ አይሆንልኝም።

"ሹ-ሹ..." አልኳት እንደ እናቷ ጥርሴን አግጥጬ። ድንጋይ ልታነሳ ስትል ሸሸሁና የውሃው ጉድጓድ ጋ ቆምኩ። እንዳትመታኝ ለመጠንቀቅ የሞከረች በሚያስመስላት እኳኋን ወረወረችብኝ። ድምፂ ባይሰማም ጥርሴን አግጥጬ "ሹ-ሹ..." አልኳት።

"ማሸንኩች" አለች።

ይኼ ማሸንክ ምንድን ነው? የማይታገሱት ስድብ ቢሆንስ? የእውነት ተናደድኩ። ሴቶች እንደሆኑ ከትንሽ አስከ ትልቅ የሚመቱ አይደሉም። እንዳንድ ባሎች ሲማቱ ካየ አባቴ ቀጣ ብሎ ያለእናቴ ፈቃድ ሊደባደብ ይቃጣዋል። ለሰዚህ ሴቶችን መሸሸና ማብሸቅ እንጂ አንዴ ከተያዝኩ በኋላ እንደ ጋንጨር ዝም ብሎ መደብደብ እንደሆነ ይሰማኛል።

ማናሉን ሰዚህ ስድቧ ምላሽ የሚሆን ነገር ሳፈላልግ ሽሮዋ ትገባ አለች። እያየችኝ ጣቴን ወደ አፌ ከትቼ ለማስመለስ ስታገል ማናሉ ላለማየት ዐይኗን በእጇ ከልላ ወደ ግቢው ውስጥ ሸሸች።

“የታባሽ” አልኩ ግቢው ውስጥ ሆኖ አባቴን በስሙ መጣራት ስትጀምር በኋላ ማዳውን አቋርጬ ሄድኩ። ሊወጣ የደረቴን አቀበት የተንኳተተውን ሽሮ የምራቂን አየዋልኩ መለስኩት። “የታባቲ!”

የአማማ ይጋርዱ ቂጦን ቤት ተከልዬ ወደ እነ ጋንጨር ቤት አጨነቅርኩ። ማናሉ ሳስመልስ ላለማየት እየተጠነቀቀች ተንጂከከች። ላለመፀየፍ ሳይሆን በድንጋይ ላለመፈንከት የምትጠነቀቅ ትመስላለች። አይታዋ ውስጥ ስላልገባሁ ለስሞታ ወደ አኛ ቤት ሄደች። ማናሉ እንኳን አናቴን አልሆነች እንጂ ስሞታው እንደደረሰው ነበር ቤት ውስጥ እንደገባ ዶሮ መውጫዬን አጥብቦ የሚይዘኝ። ከዚያም እንደ ቅድስት ክርስቶስ ሠምራ ሳልሞት ገህነምን ያስገብኝኝ ነበር።

አባቴ ብቅ ብሎ ማናሉን ሲያናግር ለማንኛውም መሸሽ ይሻላል ብዬ ወደ ግንፍሌ ወንዝ ላመራ ስል ባሻ ወስንየለህ ድንገት ተጋረጡብኝና

“አንተ ምንድን ነው የምታየው? ገና ካሁኑ ላት ትከተል ጀመር? አንት ቅንዳሻም መጣሁልህ” እኔ ሸሸሁ።

“ቆይ፣ ቆይ ያቺ እናትህ ትምጣ። እኔ ምን ይሻለኛል ይቺን ላታም ስንተን ጠብቁ አችላለሁ?”

“አንዴ ሸረ እኔ?...” እያልኩ ወደ ግንፍሌ ወንዝ ሸሸሁ።

ይቺ ቀን በእኔ ላይ መዘዝ አስከተለች። በአንድ ጊዜ መንደሩ ሁሉ ወሬው ደርሶት ከይጋርዱ ቂጥ በላይ በእኔ ተገረመ። የጋሙዳ እናት እኔን ማጥቂያ አገኘ።

“ፍየል ከመድረሷ...አሉ፣ አንተም ላት ትከተል ጀመር? አሁንም ጉድ አኮ ነው ምኑን አውቀኸው ነው ጃል?”

“ሸረ እኔ...” ስል

“ዝም በል! በዚች በእይኔ በብረቱ ነው ያየሁህ እራሴ፣ ሰውም አልነገረኝ።”

የማደርጋቸው ጠፋኝ፤ ዝም ብዬ አፍጥጬ ተመለከትኳቸው።

“ና ደብድብኝ። መቼም ቂጥ መከተል ከጀመርክ መደብደብ ቀላልህ ነው፤ ሳይሞቅ ረላ!”

“አራሶት!” አልኳቸው።

"ጎሽ! ጎሽ! ስደብኝ::" አፈሩንም ቅጠሉንም ከመሬት ቧጠጡ

እየሸሸሁ "እኔም አይቼዎታለሁ ተደብቀው የባሻን ቂጥ ሲመለከቱ" አልኩ::
ከመብሸቅ ይልቅ ሳቁ:: የበለጠ በገንኩ:: የሚመስል ነገር እንዳልተናገርኩ ገባኝ::
እጅግም ሳላሰበበት የተናገርኩት ግን የጋሙዳን እናት እንደ ኮረንቲ ያዛቸው

"ሰው ሁሉ እንዝ ገበያ ሲሄድ፤ እማማ ይጋርዱም ሲሄዱ አርሰዎ ባሻ ቤት
ተደብቀው ሲገቡ አይቼዎታለሁ"

"አ?"

"አ-ዎ ሚካኤልን!!"

"አንተ ማሸንክ" ይቺ ስድብ ተደገመች:: ዞር ዞር እያሉ አካባቢያቸውን አዩ::
ያፈሉትን አመድና ቅጠል አየበተኑ "መቼም አታድግ" አሉኝ::

የጋሙዳን እናት እንዲህ ተገላገልኳቸው:: የባሰብኝ ግን የዝጋ ዳደኞቼ
ተደብቀው "ይጋሩዱ ቂጥ" የሚሉኝ ማብሸቂያቸው ነው:: "ይጋርዱ ቂጥ" ማንን
ከማን እንደምለይ ግራ ገባኝ:: ለወትሮው የዳደኞቼን ሁሉ ድምፅ አለይ ነበር::
አሁን ግን የሚያበሸቁኝ ድምፃቸውን እየለዋወጡ ነው:: እንደ ፍየል አያንቀጠቀጡ
እንደ በግ እያወረሩ እንደ ዶሮ እያኮኮሉ...

ወሬው እማማ ይጋርዱ ጆሮ ደረሰ:: አልተቆጡም:: እንደውም አየሳቁ
"የቢላዋና የወንድ ትንሽ የለውም:: ሁሉቱም የሰባ የሰባውን ይወዳሉ" አሉ::
መንገድ ላይ ሲያገኙኝ ባሻ አጠገባቸው ከሌሉ "ባሌ ልታየኝ መጣህ? ና!" ይሉኛል
አየሳቁ::

በማልከላከለው ደረጃ የግንፍሌዎች መሳቂያ ሆነኩ:: ሁኔታዬን የሚረዳ፤
ንግግሬን የሚቀበል ጠፋ::

"እኔ እኮ ያየሁት ማናሉን ነው::"

"ቀጣፊ ማናሉ መች 'ላት' አላትና ነው የምታያት?"

ስመናጨር

"መጎርመስህን እኮ በይጋርዱ ቂጥ አወቅን" ይሉኛል::

ለመናገር የማይደፍሩኝ ጓደኞቼ አንኳን ተጨባጭ ማስረጃ በሌለው መንፈስ ውስጣቸው ሲሸረድደኝ ይታወቀኛል። ከፈታቸው ዞር ስል ስለዚህ ጉዳይ እንደሚያወሩ ይስማኛል። ብቻዬን ስሆን አንኳን ሰላም አጣለሁ። ለመመከት ግራ የሆነ ጥቃት ደረሰብኝ። ከጎኔ ሊቅም የሚችል አንድ ሰው በሌለበት፣ ነጠላየን እንደ ዓለም ከዝጠፈው ግንፍሌ ጋር መጋተፊ ተስፋ አስቆረጠኝ። ቤቱ ተከትቼ ባፈገፈግኩበት ሰዓት አንኳን ግንፍሌዎች አይተውኝም። የግንፍሌ ሰማይ ከምድር ጋር ለመገገጥ ዝቅ ይላል። የጉድጓዱ ውኃ ከምንጩ ጋር ለመደለት እንደ ሽባ ውስጥ ውስጡን ይላባል። የግንፍሌ ወንዝ እንደ ኩታ ከወንዙ ታጥፎ ለቀበና ወንዝ ያንቋቋል። የቀበና ወንዝ...የቀበና ወንዝ ኩት ብሎ ሲሰቅ ንፁህ ወደ በረንዳቸው ብቅ ትላለች። የቀበና ዛፍ እንደ ቀጭኔ በግድ እንንበሶ ከወንዙ የሰማውን ለንፁህ በቅጠሎቹ ያንሾካሹካል።

ትልቅ ሰው ጠላሁ፣ እኩዮቼን ጠላሁ፣ ጉድጓድ ውሃውን ጠላሁ፣ ምንጩን ጠላሁ፣ ሰማይን ጠላሁ፣ ምድርን ጠላሁ...መጨረሻ ኦሪሴን ጠላሁ። ስቅስቅ ብዬ ላለቅስ አባቱ መጣ። ምን እንደሆነኩ ከመጠየቅ በፊት አንገቱ ላይ ተጠምጥሜ አለቀስኩ። እናቴ ጭኗ ላይ አስቀምጣኝ ነጠላሞን ብትጋርደኝ አንኳን አላኝታነት አይሰማኝም።

ለባቱ የሆዴን ያወቀ ያህል ከአንገቱ ሳይነጥል ለቅጩኝ ብቻ ራሴን አሻሽልኝ። ቀስ አድርጎ ካሊም የተነጠፈበት ሳጥን ላይ እስተምጦኝ ወጣ። ይሄ ዓለም የአባቱ ግላ፤ ያስረዳገጥል። ለዚያ እንደሄደ ለማወቅ በደናቼን አያበበስኩ ወደ ደጅ ወጣሁ። አባቱ አየተቻኮለ ሚዳውን አዳርጦ ወደ እነ ይጋርዱ ቂጦ ቤት አመራ። አፍታም ሳይቆይ ባሻ ወጠ። አባቱ ጣቱን እያወዛወዘ እናገራቸው። እንደቆመ ትቷቸው አጅብ ወዳለው ታች ሠፈር አመራ።

አረፍት ተሰማኝ። ሳጥኑ ላይ ሄጄ አረፍ አልኩ። በእኔና በንፁህ መካከል እንደ ጭስ እየተገነግለለ አይታን አላጠራ ያለውን ወሬ አባቱ እያራዝበ ሲያጠፋው ተሰማኝ። የአባቱ ድርጊት የአደራ አባት ግዴታው ብቻ ሆኖ አልተሰማኝም። የእናቴን ያህል ባይሆን አንኳን ተቆርቋሪነቱ እየነዳ ደመኛቼ በር ላይ ገትርታል። አላኝታነት አደረብኝ።

አባቴ ቁና ቁና እየተነፈሰ መጥቶ አጠገቤ ተቀመጠ። መቆናጠሩ ሳይሆን ንዴቱ ላይ ላይ እንደሚያስተነፍሰው ገብቶኛል። ፕሪስሊውን እንደደፋ ጥቂት ቆይቶ ከድብድብ ስልት በኋላ ለመጀመሪያ ጊዜ እንደ ትልቅ ሰው አናገረኝ።

"ወሬ ተሸሽቶ የትም አይደረስ፤ አየሩ ሁሉ ወሬ አይደለም እንዴት? አየር ተሸሽቶ ወዴት? ስለዚህ አየር እንዳይኖር ከመሞከር በውስጡ መኖርን መርሳት ነው የሚበጀው። ወሬ ታግሎ የሚጥልህ መኖሩን በሙሉ ትኩረት ስታረጋግጥላት ብቻ ነው። ልብ በል ወደፊት እድሜ ልክህን የምትኖረው ዛሬ "ሀ" ብለህ በጀመርካት የወሬ አየር ውስጥ ነው።"

አባቴ ሌላ ሳይሆን ከተናጠል ድብድብ ወደ የጋራ ድብድብ ያደገ ስልቱን እንዳስጠናኝ የገባኝ ቆይቶ ነው። ያኔ "አየር፣ አየር፣ አየር" ሲል የመጣልኝ የአካባቢ ሳይንስ ትምህርታችን ነበር።

"ለሰው ልጅ መኖር የሚያስፈልጉት ሦስት መሠረታዊ ነገሮች

ሀ/ ምግብ

ለ/መጠጥና

ሐ/ወሬ ቅልቅል አየር ናቸው።"

አሰራ አንድ

አባቴ በነገሬ ጣልቃ ቢገባም የግንፍሌን ሰማይና ምድር አልተማመንኩባቸውም። ስለዚህ ሳልወጣ ቤት ውስጥ ዋልኩ። ቤት ውስጥ አየቀረበች እና እየራቀች ስታጫውተኝ የዋለችው የጣሪያ ቀዳዳ የፈጠራት የጨረር ሳንቲም የምስራቅ አቅጣጫ ግድግዳችን ላይ ተሟላ እንደወጣች ጋሙዳ ቧሬ አፉን ከፈተ።

“መክብብ” ሲል ተጣራ

የሌለ የመሰለኝ አባቴ “ምንድን ነው?” ሲለው ሰማሁ።

“ንፁህ ትፈልገዋለች” አለ።

ደንግጬ ቆምኩ። አግሬ መሬቱን ወግቶ መያዝ አቃተው። እንዳንድ ሰዎች ጉልበቴን ብርክ መታው የሚሉት ይሄን ሳይሆን አይቀርም። አግሬ አልወጋ አለኝ አይሉም?

“የማን ናት ንፁህ?” አለ አባቴ

“እ - እ - እዛ - ቀበና - እዛ.....” ጋሙዳ ተነተባተበ። እንደ ጋሙዳ አፍ የእኔ መንፈስ ተሳሰረብኝ። ይቺ ልጅ ተፈጥሮዬን ምን አደረገችብኝ? ስል አሰብኩ።

አባቴ የንፁህን ማንነት መጠየቁ ተገቢ እንዳልሆነ ተሰምቶት የጋሙዳን መንተባተብ አቋርጦ ወደ ቤት ገባ። “ሰምተሃል?” አለኝ።

በጭንቅላቴ አዎ አልኩትና ተቀመጥኩ። አባቴ በትዝብት እንደሚመለከተኝ ገብቶኛል።

“ታዲያ.....?” አለኝ በሩን አየለቀቀልኝ። አባቴ ባጠበበው በር ወጥቼ ጋሙዳን አየሁት። የቦካ ፊቱ መጠጥ ብሎለታል። ድምፁን ዝቅ እድርጎ “ዋንዛ ለቅመን ሰንመጣ ንፁህን በረንዳ ላይ አየናት። ጋንጨሬ ጠራት፣ ከዛ፣ ከዛ.....”

"አልመጣም ብሏል በላት" አልኩ ያ የቀበና ባህር ዛፍ ያንኳከከላት የእማማ ይጋርዱ ወሬ፤ እሷ ፊት የምቆምበት ወጌ አጣሁ። ለዘላለም ከንፁህ ጋር መቆራረጤ መሆኑ ሆኗል በላው እንደ ቅድመ አባቴ እንገት ውስጥ ጉበቼ ማልቀስ አለኝኝ። የወሬ አንቀልባ ከሆነው አየር ጋር ደም ተቃባሁ። ለምን ጊዜውም ይቅር የማልለው በደል አደረሰብኝ።

ወደ ቤት ስገባ አባቴ ፕሪሲሊውን በመስታወት እያየ በጣቱ ይነቅላል። ልቤን የከበደ ነገር ተጫናት። አርጅቼ ተመለስኩ። ልጅነቴን ምን አደረገችብኝ? ድቅቅቅቅ በፍ ደንክ አልጋዬ ላይ ወጣሁ። የአባቴ ጌታር በእኔና በትልቁ አልጋ መካከል ተደግፎ ቆሟል። መዘዘኛውን የይጋርዱ ቂጦን ቂጥ ሊያስታውስ ይቻላል። ፊቴን ወደ ግድግዳው መልሼ ተኛሁ።

ይሄን አስቀያሚ ዓለም የማሻሻል ፍላጎቴን በህልሚ ለማሟላት ወደ አንቀልፍ ዓለም ውስጥ የሸሸሁ ይመስለኛል። አዚያ አንቀልፍ ዓለም ውስጥ ከተፈላጊው ነገር ውጭ ያለውን በመባኘን ብቻ መሸሸ ይቻላል። የሚወዱት ነገር ደግሞ እንደልብ ፊታዊ የሚከናወን፣ ጣዕሙ ለረጅም ጊዜ አብሮ የሚቆይ ነው። ለምሳሌ ንፁህ ትሁን ማናሱ ያለየኋት ድብልቅልቅ ልጅ በህልሚ ተከሰታ ያገኘሁት ደስታ ከሳምንት በላይ ድንግጥ የሚያደርግ ፍላጎት ሆኖ እንደነበር አስታውላለሁ። እንዲህ እያሰብኩ ሸለብ እንዳደረገኝ ነበር አባቴ አየነቀነቀ የቀሰቀሰኝ።

"እንተ ዛሬ ምን ሆነሃል? ለምን ወጥተህ አትጫወትም? የምን በቀን መተኛት ነው፤ አሞሃል አንዴ፣ በል ተነስ ሰው ይፈልግሃል..."

ጌታሩን ከተደገፈበት አንስቶ ወጣ። "ሰው? ሰው? የማነው ሰው? እማማ ይጋርዱ ቂጦን ማየት እንደ በሽታ ተቆጥሮ አግዚአብሔር ይማርህ ልባል ይሆን..."

ወጣሁ፤ ድንግርግር አለኝ። እንደ ሁለቱ ሴቶች የህልም ውስጥ ቅልቅል እውኔና ቅጥቴ ተሰባጠሩብኝ። የጓዳ መግቢያ ደፉ ስር እንደ ቆምኩ ተገትራ ቀረሁ።

"እንተ ዳርዩ በቀን ትተኛለህ? አስቲ ግንባርህ ዳነልህ?... ልሰልስ ድምጸ ውስጤ አስተጋባ። ጉልበቴን ያ አንግዳ ነገር ጎበኘው ይቹ ልጅ ተፈጥሮን ምን አደረገችብኝ?

ንፁህ ካሊም የተነጠፈው ሳፕን ላይ ብቻዋን ተቀምጣለች። ጋሙዳ፣ ሴንጢ፣ ቀጮና ሙቴ በአንድ ኩርሲ ይራከታሉ። አርሷ ገን ለመቀመጥ የደፈረ አልነበረም። የእኛ ቤት ሁኔታ ለንፁህ ግድ የሰጣት ባይመስልም እኔን ግን ከፍተኛ ሐፍረት ለቀቀብኝ። ለመጀመሪያ ጊዜ በአናቴ ቤት እያያዝ ሳፍር ነበር። ንፁህ ለመምጣት ትደፍራለች ብዬ ስላላሰብኩ እንጂ እዚህ ቤት ከመድረሷ በፊት፣ ሽረ እንደውም የግቢያቸውን በር ከማለፍ በፊት እዚያው ሄጄ እገኝላት ነበር።

ንፁህ ቤታችን ውስጥ ልታይ የምትችላቸውን ነገሮች ሁሉ መልሼ እንደ አዲስ አጤንኳቸው። ጨምሮደው ግድግዳ ላይ የወረወሩና የለጠፉት ከሚመስለው ከሚካኤል ሰዕል አንስቶ ሁሉም ነገር ገመና ሆኖ ታየኝ። ጓደኞቼ ከወሬአቸው ባሻገር ይሄን የቤት ገመና በመግለፅ በንፁህ ፊት ማሳጣት ስለፈለጉ ይዘዋት እንደመጡ ሆኖ ተሰማኝ። ምናልባትም ጋንጩር ያልተገኘው የደባው ተካፋይ ላለመሆን ይሆናል።

ንፁህን ጨበጫት ቆምኩ። ጓደኞቼ አሁንም በኩርሲዋ ይጣላሉ። ድምፅ ሳያሰሙ እንዲሁ ሊላኛውን እየገፋ ለመቀመጥ ይሞክራል። ዛሬ ሳይዋኙ አይቀርም ነጭነቱ ብሰባቸዋል። ከንፁህ ጋር እያነፃፀርኩ ስላየኋቸው ይሆናል የእመድ ልሰን መስለዋል። ያፈከፈከ ቆዳቸው እንደ እኛ ቤት ሰው ፊት የማያስቀርብ ገመና ሆኖ ታየኝ።

የማደርገው ጠፍቶኝ እንደቆምኩ የአባቴ ጌታር የቅኝት ድምፅ አሰማች። ሁሉም ጆሯቸውን ወደ ውጭ አቀኑ። ሊቀመጥ የተዘጋጀው ኩርሲዋ ላይ ቂጡን እንዳሞጠሞጠ ቀርቷል። ሊገፋ የተዘጋጀው ተገፈውን እንደተደገፈ ፈዟል። ተስፋ ቆራጩም እነሱን አያየ።

አባቴ "ናፍቆቼ"ን ዘፈን በፈራ ተባ ገባበት።

"እንወጣ ጌታር እናዳምጥ" መጀመሪያ እነ ጋሙዳ እየተራከቱ ወጡ። ንፁህን ለማየት የሚደፍር መንፈስ አጣሁ። እጄን አልቦኛል። ከእንቅልፌ በመመንጨቱ ይሁን በሌላ ፊቴን ከብደኛል።

"አባትህ ናቸው?" አለችኝ።

በጭንቅላቴ አምነታዬን ገለፅኩላት።

“ታደሰህ”

ያልጠበቅኩት ነበርና ደንገጥኩ። (ወይም ድንጋጤ መሰል እንግዳ ሰማት) አባቴ ጢን፣ ጢኒን... የሚለውን የጌታር ድምፅ እየገራና እየሰደረ “ናፍቆቲ”ን አመጣት። የበታችንን ባዶነት በጌታር ቅኝት ሞልቶ ተወዳጅ አደረገው። የእንግዳ መቀበያውን ከፍል ትርክምክምነት እንደ አዲስ ቀለም ደስ በሚያሰኝ የጌታር ድምቀት ተካው።

አባቴ አውቆ ይህን?

“ወጥተን እናዳምጥ?” አለችኝ።

“እሺ” አልኳት በጭንቅላቴ ንቅናቄ

አባቴ እንድ አግሩን አጥፎና ሌላውን ዘርግቶ ለመጀመሪያ ጊዜ ባየሁት ሁኔታ ተቀምጧል። አልፎ፣ አልፎ የተደገፈው ቅጠል ሲንሸካሸክ ከጌታሩ ገንኖ መሰማት ባይቻልም እኔ አደምጠዋለሁ። አባቴ በእምምምታ “ናፍቆቲ”ን እየተጫወተ ጌታሩን ማጀብ ጀመረ።

ጨርሶ ለመጥለቅ አፍታ የቀራት ጀንበር ይኸ ነው የማይባል ደስ የሚል ቀለም አንሰራፍታለች። እነ ጋሙዳው አመል ሆኖባቸው እንደ ኩርሲው ሁሉ በመስኩም ይጋፋሉ። ንፁህ ፊት ላይ የሚታየው ተመስጦ እንደ ጀምበሯ ቀለም ይኸ ነው የማይባል አይነት ነው። ሀዘን ቅልቅል ደስታ አግሮቿን ወደ ጎን ሸርመም አድርጋ ጉልበቷን በማነባበር ያለችበትን ልብ ሳትል ተቀመጠች። እኔ አጠገቧ ቆሜ ቀረሁ። ይኸ ሁኔታና ምስል የረጅም ዘመን ቅርሴ ሆኖ በህልምና በእውን ቅልቅልነት አብሮኝ ኖሯል። የልጅነት ጊዜዎቼ ሁሉ በእዚች ዕለት ሁኔታ ተተክቶ የግሩም ዘመን ናፍቆትና ተነጥሎ የመቅረት ብሶት ተቀላቅሎ አሁንም ልቤን ይጎበኘዋል።

ነገሮች ሁሉ እዚች ቦታና ዕለት ላይ መቋጫ አጥተው እንደተገኙ ወደ ዘላለማዊ ምስልነት ቢቀየሩ ኖሮ እያልኩ በዘ ጊዜ ተመኝቻለሁ። ግን አይሆንም፤ አልሆነም። የጊዜዎች ተለጣጣቂነት በዚህ አንቅስቃሴ የሚፈጠረው ፍርቅርቅ ህይወታችንን ዝብርቅርቅና ወጥነት የሌለው ያደርገዋል።

ትዝ ይለኛል ያን ምሽት በእንዲያ ያለ ምስል አጣጣምነው። አባቴ ደንገኩ ከጌታሩ ላይ ባንኖ

"እናንተ ልጆች ነገ ትምህርት ነው ቢታ ወደየቢታችሁ፤ እንቺ ልጅ ቤትሽ የት ነው? እንዴት ልትሄጁ ነው? በይ ነይ እኔ አደርሰሻለሁ...(የእኔን ቅሬታ አይቶ) በል እንተም ና እናንተም ኑ"

አባቴ ጌታሩን እንደ ጠብመንኳ እንግቶ ወፍራሙን ጨለማ አየዳሰሰን ወደ እነ ንፁህ ቤት አቀናን። እርጋታ የሚታየው እኔና ንፁህ ዘንድ ብቻ ነው። እነ ጋሙዳው እንዴ አየተላፉ ሌላ ጊዜ ድንጋይ ወደ ግንፍሌ ወንዝ እየወረወሩ ይራኩታሉ። እንዴ ከፊት ሌላ ጊዜ ከኋላ ይቀራሉ - አባቴ እኔና ንፁህ መካከል ሆኖ ትከሾቻችንን እንዳቀረ።

"ተዉ ልጆች ሰው ትመታላችሁ፤ ተዉ ልጆች ትወድቃላችሁ፤ ተዉ ልጆች ትማረራላችሁ..." ይላል። አባቴን የማላውቀው ሆኖ ተሰማኝ።

እነ ንፁህ ቤት ስንደርስ ነጫጭ አሞራ የመሰሉ ጋቢ ለባሾች ተኮልኩለው ነበር። ንፁህን ለአሞሮቹ ያስረከባት አባቴ ነበር። አባቴ ከነጫጮቹ አሞሮች ጋር ዘለግ ያለ የፍቅር ወሬ ሲያወራ ንፁህ ሾልካ እኛን ተቀላቀለች። አባቴ ያነገተውን ጌታር አውርዶ ለአሞሮቹ አሳይቷል።

"በቃ፤ በቃ ደህና እደሪ በሷት፤ በቃ" አባቴ ነበር። ወደ ሠፈር መልስ ሆነ። አሁንም አባቴ እጁን እኔ ትከሻ ላይ እንዳሳረፈ ነበር። ይኼ ድርጊቱ ንፁህ አብራን የተመለሰች እንዲመለስኝ አድርጎ ደጋግሜ የተቃራኒ ጎኑን ከፍት ቦታ አይቻለሁ።

ሠፈር ደርሰን እነ ጋሙዳ ታችኛው መንደር ቀሩ። እኔና አባቴ ሚዳውን እንዳደረጉን የጉድጓድ ውኃው መዳረሻ ላይ እንዳች ስሜት ያዘን፤ እናቴ ከሞጆ መመለሷን የሚያሳብቅ የሆነ ጠረን።

አውነት ነው፤ አባቴ በድንጋጤ ቆሞ ቀረ። እኔ ወደ እናቴ በረርኩ። ይሄ ድርጊቱ አባቴን እንደመከዳት ሆኖ አየተረጎመብኝ እስከ ብዙ ጊዜ እየኮሰኮሰኝ አብሮኝ ኖረ።

ቤት ስገባ እናቴ ስትሄድ በነበረበት ሁኔታ እንደለበሰች ሳጥኑ ላይ ተቀምጣለች። ከፋይ ካፖርቷን እንኳን አላወለቀችም። ላቅፋት ስንደረደር ገፍትራ በእንገሩ ከተደረደሩት አህል የተሞሉ ጆንያዎች ላይ ጣለችኝ። እንደ ድመት እግሬ ስር ገብታ ያደነታቀረችኝ ኩርሲ ከቋንቋዬ በታች ሳትግጠኝ አልቀረችም።

ከወደቅኩበት ሳልነሳ አባቴ ደጃፋችን ላይ ደርሶ ነበር። እናቴ አንደተቀመጠች ቀኝ አጇን ዘረጋች ትከሻው ላይ ያነገተውን ጌታር አውርዶ አስረከባት። ዝም ብላ ስታየው አንደ አሮጌ ውሻ ጭራውን ሸገብ ወደ ጓሳ አሳፋ አለ። እናቴ ለቅፅቢታት ባጠራቀመችው ፍጥነትና ጉልበት ተነስታ ጌታሩን ከበሩ ጉበን ጋር አላተመችው። የጌታሩ ሳጥን ብትንትን ብሎ የፍንዳታ ድምፅ ተሰማ። እጇ ላይ የቀረው የጌታሩ አጀታና በሸቦዎቹ የተንጠለጠሉ የሳጥኑ ደቃቅ ፍንካጆች ብቻ ሆኑ። በንቀት በር ስር ወርወር አደረገችው።

የወደቅኩበት ከው ብዬ ቀረሁ። አባቴ በእናቴ ፍጥነት ሆኖ እጅቱን አንደጨበጠ ጀርባዋ ላይ አፈጠጠ። እናቴ መለሰ ብላ ስሜቷን በማጥገጥ ተመለከተችው። አባቴ የእሱ ያልነበረው ድፍረት ቢከዳውም ጌታ ስላልበረደ በፍጥነት ዞሮ ግድግዳውን በቴስታ ተማታ። ቴስታው ለአኔ እንዳሳየኝ በጭንቅላቴ ማዕዘን ሳይሆን በግንባሩ አንደነበር ያወቅኩት ሲዞር ነበር። የግድግዳው ጓጓላ ግንባሩ ላይ ታትሞ ቀርቷል። የቀይ ዳማ አንጀራ የመሰለው ግንባሩ በየገድጓዳው ውስጥ ፈጣን ቅላት አመጣ። እየቀላ እየቀላ ሄዶ ከእያንዳንዱ ጉድጓድ ደም መፍለቅ ጀመረ።

እናቴ አልደነጠችም። የሆነ ነገር አከርኯት ነበር።

“ሁልጊዜ ልጅ ነህ፤ ጥንተ ልጅነት ስንት ጊዜ ልፈር? መቼ ነው ልብ ገዝተህ አንደተከበረ ባለትዳር የምትሆነው? ነፃ ደግሞ ይኼን ፀጉርህን ሳልጎማምደው ከአዚች ቤት እንዳትወጣ አለችው።

ጌታሩ ብቻ ሳይሆን ነገሮች ሁሉ አንደነበሩ አንደማይቀጥሉ ገባኝ፤ እናቴም የድሮዋን እናቴን እንዳይደለች ገባኝ፤ አባቴም የድሮውን አባቴን እንዳልሆነ ገባኝ፤ ቤቴም የድሮውን ቤት እንዳልሆነ ገባኝ።

ይህ ነው የማይባል አዚም የወረደበት ቤት በሌሊት ለቅቄ ወጣሁ። አራት አልበላሁም፤ ቀርሰም አልበላሁም። ደብተሮቹ የታጀለብትን በርሳ ይዜ ሸሸት ወደ ትምህርት ቤት። ከትምህርት ቤት ስንለቀቅ ደብተሬን ለጋንጩር ልኬ ቀረሁ። መታብር ሄጄ ሾላ አያረገፍን በላሁ። ዋጋዝ ጨመርኩ። ከረሃብ በላይ ጨካኝ የሆነ ሆድ ቀርጠት አንፈራፈረኝ።

ማታ ስፈራ ስቸር ወደ ቤት ተመለሰኩ። አባቴ ፕሪሰሊውን ተመድምዶ ሳጥኑ ላይ ተቀምጧል። የወትሮ ግርማው የለም። የጊታፋ አጀታ አሁንም አልተነሳም። የፊቱ ደም አንዳለ ነው። አባቴ ለአካባቢው እንቅስቃሴ ደንታ-ቢስ በመሆኑ የእኔን መምጣት ልብ አላለውም። ወደ ጓዳ ስዘልቅ እናቴ ያለ ውትሮዋ በጊዜ ተጠቅልላ ተኝታለች። ድንኲ ላይ ወጥቼ የማድፈጥ ያህል ተኛሁ።

በቀጣዩ ቀን ለሊት ስነሳ አባቴ ማታ ባየሁት ሁኔታ አገኘሁት። ፊቴን በመወዘቻ ውሃ ታጥቤ ደብተራን ላወጣ ጓዳ ስገባ እናቴ ከንብንቧን አልገለጠችም። በርሳዩን ሳነሳ ሳንቲሞች ተዘረገፉ ለቅሜ ላስቀምጥ ስል እናቴ በምን እንዳወቀች እንጂ “ላንቱ ነው” አለችኝ። ወደዚህ ቤት መመለሻ ሰዓቱ ከአሁኑ አፍጥጦ አያስፈራኝ ወጥቼ ሄድኩ።

አባቴ ሁለት ምሽትና ሁለት ማለዳ ከዚያች ሳጥን ሳይነሳ ቆየ። እንደ በረዶ ይሟሟ ይመስል ዕለት ተዕለት ሰውነቱ እየገረጣ፤ እየከሰ ሄደ። በሦስተኛው ቀን ምሽት የመወዘቻ ውኃ ይዜ ደጃፍ እንደተቀመጠኩ አባቴ ከቤት መሰስ ብሎ ወጣ። ጨለማው ውጦ አሰኪሰውረው ከጀርባው እየሁት። አካሄዱ ድካም የተሟሟነው ነው። ተረከዝ የበዛበት ጫማውን ከመሬት ማንሳት ተሰናት ስለሚያንቋቅቀው የመፋተግ ድምፅ ያሰማል። ሄደ ሄደ ጠፋ።

የእናቴ ስሜት ከጊዜ ጋር ሲለዋወጥ ይታወቀኝ ነበር። የመጀመሪያው ሌሊት በንዴት አረፋ እየደፈቀች

“ማን ተቀምጦ ይጠብቀኛል መስሎት አደረ?” አለች በቀጣዩ ቀን ውጭ ውጭውን እያየች “እህህህህህህ” አለች። ንዴቷ ወደ መትከንክን ተለውጦ ነበር። በሁለተኛው ቀን ማታ ስጋት እንደ ምች ሲመታት ታወቀኝ። በሩ ሳይዘጋ ውጭ ውጪውን እያየች እዚያች ሳጥን ላይ ተቀምጣ አደረች። ማለዳ ለትምህርት ቤት ሰወጣ አብራኝ ወጥታ ወደ አባቴ መስሪያ ቤት ሄደች። ገብታ እስከትወጣ ቆሜ ጠበቅኳት። ስትገባ የነበራትን እንጥፍጣፊ ተሰፋ ጨልጣት ወጣች። ሳልጠይቅ አባቴ ስራ ገብቶ እንደማያውቅ ገባኝ።

ማታ ወደ ቤት ስመለስ እናቴ እዚያው ሳጥን ላይ እንደተቀመጠች ነበር፤ ቀልቧ ተገፏል። ፈቷ ግርር ያለ ሀዘን ይከብባታል። እንዳች ነገር ታልሳመገማለች። ታላቆቿ ጠርተው የሚሰሙት አልፎ፤ አልፎ ነው።

“ጨከንኩበት... እንዴት ያለሁት... ደሙን... ረሃቡንስ... ውኃ አንኳን አልጠጣ... እንዴት ያለሁት ጨካኝ ነኝ!”

ቤቱን ጠላሁት እንጂ ለአናቱ አላዘንኩም። አሷም እንደ አባቴ መወዘቻ ውኃ ይገዢ በተቀመጥኩበት አንድ ምሽት ወጥታ ትጠፋ ይሆናል።

ግን ለምን ያኔ አባቴ ሲሄድ አልተከተልኩትም? ሲያነቅፈው እየደገፍኩ፤ ሲጠማው እያጠጣሁ ለምን አስከ ዓለም ዳርቻ አልተጓዝኩም? መጽፎም እንደ ቦታ አይቆምም። ቀሪ ዘመኑ የመሄድ፣ የመጓዝ፣ ያለበትን ቦታ የመሸሸ ነው። ዘወትር እንደ ጀንበር በምስራቅ ወጥቶ በምዕራብ የመጥለቅ ተደጋጋሚ ሂደት ውስጥ ነው። “አባቴ!” ብዬ መጮህ አሰኘኝ።

“የት ነው ያለኸው?”

አናቱ ከሦስት ቀን ያምና ዝምታ በኋላ የአባቴን ሞት የተረዳች ያህል አለቀሰች። በተጠራሞተ አኳኋን ድምጿ ፈፅሞ አስኪዘጋ ድረስ የንስሃ ሙሾ አወረደች።

“የት ወደክ? ለምን ገባህ? እኔን፣ እኔን የእኔ ጌታ፣ እኔን፣ ጨካኝዋን፣ እኔን ከፋዋን፣ እኔን ከሃዲዋን” ደረቷን ደጋግማ ደሰቀች። በጉልበቷ እየዳኸች መሬት ለመሬት አሰሰች። ስብር፣ አምሸክ፣ ድቅቅ ከማለቷም በላይ አራሷን በማዋረድ ለራሷ የነበራትን ግምትና ኩብር ተፃረረች። አንድ ሌሊት ሙሉ በእንዲህ ያለ ሁኔታ ካላለፈች በኋላ ጠዋት የሞት ያህል የከበደ እንቅልፍ ጣላት። ትዝ ይለጃል እኩለ ቀን ላይ ነበር የነቃችው። እየተንገዳገደች ተነስታ አሳት አቀጣጠለች፤ በትንሽ ማሰር ውኃ ጥዳ ሳሎን ውስጥ ገላዋን ታጠበች። የንስሃዋ ፍፃሜ እንደሆነ ገባኝ።

አስራ ሁለት

ጠዋት የእናቴ የመጀመሪያ ሥራ ሰባራውን ጊታ ለመጀመሪያ ጊዜ እንስታ አልጋ ስር መከተት ነበር። የጊታፋን እጅታ ከአልጋ ስር ስናወጣው በነበረበት እኳኋን፣ በጨርቅ ቀረጢት ውስጥ በጥንቃቄ ከትታ ከቋጠረች በኋላ አልጋ ስር እኖረችው። ከጊታፋ ጋር ሽሮ የተሰራበትን ብረት ድስት ሳይታጠብ አልጋ ስር ከተተችው። ሥራዎቹን ስታከናውን አርጋታና ጥንቃቄ ነበራት።

ረፋድ ላይ ጋንጨር ለመጀመሪያ ጊዜ ብቅ አለ። እናቴ ጮት ፈገግታ እያሳየችው "ምን ታጮልቃለህ፣ አትገባም?" አለችው በተዘጋ ድምጿ።

ገብቶ ፍርድ እንደሚቀበል ሰው ከፊቷ ቆመ። ጉንጭና ጉንጨን በእንደ እጇ ስትይዘው አገጩ መዳፏ ላይ አረፈ። ጠጋ አድርጋ ሳመችው።

"ና እንተም ልሳምህ" አለችና እኔንም እንደ ጋንጨር ጉንጨን ጋሳ ሳመችኝ።

ገና ከዋጆ የመጣች ያህል አዲስ ነገር አይባት ነበር። ካመጣትዋ ጥራጥሬ በአይነት በአይነት እውጥታ በየተራ ለቀመች። ቅይጥ ንፍሮ ልትቀቅል ነው ማለት ነው። ስንዴ፣ ባቄላ፣ ምስር፣ ሽንብራ። እንደ አበሳሰሉ ፍጥነት ማሰሮ ውስጥ ከትታ ቀቀለች። ከንፍሮ አቀቃቀሏ ውጭ ምናም የድሮዋን እናቴን አትመስልም። መትት ያለው ፈገግታዋ በጥቁር ብርሃን የተከፈነ ነው። ንግግሯ፣ አስተያየቷ፣ አሳሳቷ፣ እካሄጇ ሁሉ እንጀት የራቀው ሰው አይነት ነው። ግን ደግሞ እንዳች በግልፅ የማይታይ ጉልበት አለው።

የቤታችን ፀብ፣ ንዴትና ንስሃ ያለ ማንም ባዕድ ተሳትፎ ስለተከናወነ ወሬው የትም ያልደረሰ ይመስለኝ ነበር። እንዳንድ ጎረቤቶች በሰብስቦ አስባብ እየመጡ

"ባለቤትሽን ሰሞኑን አላየሁትም" ሲሏት

"አለ፣ መንገድ ሄዶ ነው" ትላለች ሳትናወጥ ወዲያው በሚገፋተር ድምፅት "ምን ፈለኩ ነበር ያሉኝ?"

“ባቄላ፣ አተር፣ እንድ ስፍር ስንዴ...” ሲሉ

“በግዢ ነው፣ ወይስ...”

“ትሸጫለሽ? ከብድሩማ እንድኛውን ግዢው ይሻለኛል።”

በዚህ መንገድ አናቴ ወደ አህል ንግድ ገባች። እኔ የማግዛት ቅጡ ጠፍቶኝ ዝም ብዬ አያታለሁ። አራሷን ከሃሳብ ለመገላገል የምትጠቀምበት ዘዴ መስሎ ይታየኛል። ከሰው ጋር ያላትን ግንኙነት ቆጥባ ሁለመናዋን ሥራዋ ላይ ጣደች። እንዳንዴ በሳምንት ሁለቱ ሞጆ እየተመላለሱት አህል ትጭናለች። እንደተቀሩት የግንፍሌ ሴቶች ወገቧን አስራ ተመሳሰላ “ና! ኑ!” ትለናለች እኔና ጋንጨርን

“ና! ኑ! ለተሸገሚው ቤቱን አሳዩ” ወይም “አንተ እዚሁ አህሉን ጠብቅ እንተኛው ደግሞ ቤቱን አሳየው።”

የሥራ ድልድላችን ይሄው ነው። አናቴ እንደቀድሞው ሞጆ ሄዳ መከረመን ትታዋለች። ውሎ ገብ አህሉን ጭና ከተፍ።

ጋሽ ድንቁ እንዳንዴ ሲሰከሩ “እኔ የምለው” ይላሉ ድምጻቸውን ዘለግ አድርገው “ሞጆ ደጋ ነው፣ ቆላ ነው? ወይስ ወይና ደጋ? እንዴት ባቄላና ማሸላ እንድ ጋ ይመረትበታል? ገብስና በቆሎ? ጨረቂትና ጤፍ? ተሰምቶም አያውቅ።”

አናቴ አይኗን ሰብራ ጀርዋን ታነቃለች።

“ይሄ ሁሉ እንድ ጋ የሚገኘው አህል በረንዳ ብቻ ነው።”

“ጋሽ ድንቁ እንደ ቀድሞው ጊዜ ቤታችንን ለመድፈር አይሞክሩ እንጂ ፍርሃታቸው ጠፍቶ መዛናት መጀመራቸው አርግጥ ነው። ከእሳቸው በላይ ለማዋረድ የሚያጀበጅበት የታች ሠፈር ሰዎች ናቸው። ከእኔ አልፈው ጋንጨር ባጠፋውም የሚወቅሱት አናቴን ነው።

“ለምለም፣ ይኼ ወዶ ገባ ልጅሽን እንድ በይኝ” ይላሉ የጋሙዳ አናት

አናቴ “አያገባኝም” አትልም። “ምን አደረገ?” ትጠይቃለች።

“ልጄን ፈነከተው፣ ደሙን አፈሰሰው፣ ደሙን ያፍሰሰውና”

“ልጅ ነው፣ ከመራገም መቆጣት ይሻላል።”

"ሽፍታ ቤትሽ አስቀምጠሽ ልታስፈጃን ነው አንዴ?"

"እርስዎም ያሳደጉት ልጅዎት ነው።"

"አረ አይደግ አቴ!" ይራግማሉ።

እናቴ የተናደደች ቢሆን እንኳን ደምጿ ላይ ግዴለሽነት ይነበብበታል።
"ተራጋማ አራሱን ደርጋማ ይባላል - አይራግም።"

እናቴ ስለ ጋንጩር እንዲህ ስትወራከብ የጋንጩር እናት በአፋቸው መፋቂያ የያዙ መስለው ዝም። እናቴ ውርክቧን ስትጨርስ ጓዳ ካለን ጉበታ።

"ምናል ልብ ብትዝ" ትላለች። አንዳችንን አትወቅሰም። "እኔ ወቀሳው ሊገድለኝ ነው። ሃሳብ እንሶኝ እናንተ ትጨምሩልኛላችሁ?" ትለናለች።

እንድ ሌላ ቀን ደግሞ የጋሙዳ እናት ለእኔ አቤቱታ መጥተው "ያልፈላ ሽሮ አየበላ..." አሉ።

ከእኔ ጋር ዝብታ ላይ የተቀመጠ የመንደር ሰው የለም። ታዲያ ያልፈላ ሽሮ መብላቴን ማን፣ እንዴት፣ አየ? የጋሙዳ እናት ድፍረት ከምስጢራዊነቱ ይልቅ ማስጠንቀቂያነቱ ገዢ ታይቶኛል። አባቴ ከጠፋበት ያለመመለሱ ነገር ጎረቤቶቻችን ዘንድ እርግጠኝነት አሳድሯል። ስለዚህ በአባቴ እግዥነው የነበረውን መታፈር በውርደት መተካት ይሻሉ። እዚህ ላይ የእኔ ተግባር ምን መሆን ይኖርበት ይሆን? ምን ማድረግ እችላለሁ? አባቴ ስለ እኔ መንደር በፀብ እንዳሰለው እኔም ለእናቴ ባደርገው ከሰሞኑ ሁኔታዋ እያንሳትም፤ ግን.....

የእናቴ እርጋታ ጥልቀቱ ከማይለካ ሀዘኗ እንደመነጩ የገባኝ ቆይቶ ነበር። አልፎ፣ አልፎ ባህርን እንደሚረብሽ ያለ ነፋስ ብጤ ተነስቶ እርጋታዋን ያናውጥባታል። ቀን ከሆነ በሰራዊት አመካኝታ መቆጣት በማይገባት ጉዳይ ላይ ምንጭቅጭ ትላለች። ሌሊት ከሆነ ስቅስቅ ብላ ታለቅሳለች። በዚህ ላይ የመንደሩ ጣልቃ ጉበነት ችልተኝነቷ ገደቦ የሚቋቋመው አልሆነ እያለ መጣ።

"ጉዳቱ የኔ፣ ምናል ቢተውኝ" ትላለች ድንገት ባልተያያዘ ነገር መካከል።

ምን ልርዳት? የትኛውን ላግዛት?

በመጨረሻ እካባቢ ወፈፍ ያለ ጠባይ እርጋታዋን ሰብሮ ወጣ።

“ና” ትለኛለች ዐይኗ እየተቅበጠበጠ። “ወረቀት ገዝተህ እምጣልኝ”
እምጣላታለሁ።

“እንዲህ በልና ገፍ ለተከበርሽው ውጂ ባለቤቴ ለምለም ሰጠኝ። ለምለሚና ለጤናሽ እንዴት ከርመሻል?.....”

በመደናገር ቀና ብዬ ሳያት የእናቴ ባልሆነ ጠቀስ አድርጋኝ ትቀጥላለች።

“ባንቺ የሚጨከን ሆኖ መቸ አለኝ። አሁን ሥራዬን እንደፈጣጠምኩ ምጥት ነው። ሌላ ምን ኖሮኝ ልፅናና ብለሽ? ጊዜው አርቆብኝ ተቸግሬያለሁ። እንቺሳ እንዴት አድርገሽ ይሆን? አይዘሽ፣ አይዘሽ፣ መምጣቴ እንደሆነ አይቀር...” በመጨረሻ የአባቴን ስም አስፅፋኝ እንደነገሩ ታስፈርመኛለች። በኩበር አጥፍጥፍ አድርጋ ደረቷ ላይ ትሰጥፈዋለች። እሷ ማፃፍን፣ እኔ መፃፍን እስከጠራጠር ድረስ በጉጉትና በፍቅር ትመለከተዋለች። ደግማ ደጋግማ እኔኑ እያሰነበበች ታደምጣለች። ቀጣዩ አህል ሊገዙ የሚመጡ ደንበኞቿን አገላበጣ ከሳመቻቸው በኋላ ደብዳቤውን ታሳያለች። ጭብጡን ሳታዛንፍ ትነግራቸዋለች። ወይም ባስከተሉት ትንሽ ልጅ ታስነብብላቸዋለች።

“እንኳን ወሬውን አሰማሽ” ይሏታል ከእንገት በላይ።

“አሜን፣ አሜን፣ አሜን” ከቀልቧ ባልሆነ

እኔ ዝም ስል ጋንጩር “እንቺ ለምለም” ይሏታል “የራሳቸው ጉዳይ እታንብቢላቸው።”

“ምንህ ተነካ?” ታፈጥጣለች። እንደውም አህል ሊገዙ ሲመጡ ብቻ ሳይሆን መንገድ እየጠበቀችና ቢታቸው ድረስ እየሄደች ታሳያቸዋለች፣ ታስነብባቸዋለች።

“ዛሬ ልጄን ትምህርት ቤት ድረስ መጥቶ አይቶ ተመለሰ” ማለት ጀመረች። “ኸረ ደህና ይሁን እንጂ የራሱ ጉዳይ ብቻ እንኳን ልጄን አየው።”

“እንኳን በአካል መኖሩ ታወቀ እንጂ አንድ ቀን ይመጣል” ይለኩ አልታለልንም ባይ ጎረቤቶች

እናቴ ከልቧ እንደምታወራ የምረዳላት እኔ ብቻ ነበርኩ። ድንገት ሌሊት-

"እንደው ምን ምን ተጨዋውታችሁ? አፍታተህ እኮ አልነገርከኝም። እኔን ወቅሰህ?"

"አ-ደ"

"አ-ሺ ጤናዬን ጠየቀ?"

"አ-ዎ"

"እኔ ምን አሆናለሁ? ደህና ቤቴ ተቀምጬ የአመቤት ኑሮዬ አልተጓደለ? ይኼን ነገርከው?"

"አዎ፣ አሁን ተኝ ነገ አናወራለን።"

"እፈር ተኛ እኔ፣ እኔ ተጨንቄያለሁ ልተኛ ይበለኝ? አረንዛ ሆድ! ይኼኔ አባትህንም እንዲሁ ዝም ብለኸዋል።" ወረዋ ቅርንጫፍ አበጅቶ መነሻውን አስከሰት ድረስ ትራገማለች፣ ተወቅሳለች።

አስራ ሦስት

ጋንጨር ድጋሚ እኛ ቤት መምጣቱን አቁሟል። ማደሩንም ትቷል። ለምለምን ከድቶ አንዳልሆነ ግን ተጨባጭነት በሌለው ምክንያት ገብቶኛል። የአሱ እኛ ጋ ማደር ለእኔ የሌሊቱን መከራ ማቅለሉ ግልፅ ነው። "እንቺ ለምለም ሲላት ከእኔ ይልቅ ለአሱ ወቀሳ ያለችበትን ለማገናዘብ መለስ ትላለች።

ጋንጨርን ፍለጋ ቢታቸው ሂደቱኝ። እንደ ሌባ ድመት ኮቴዩን አላዘባ አንገቴን መዝገፍ ነበር ማናሉ ብትይዘኝ።

...ኮሽሽላ አጥራቸውን አለፍ አንዳልኩ የበሰተቀኝ ዐይኔ ጥግ አጥሩ ስር እንዳች የተለየ ቀለም አየሁ። የማናሉ ቀሚስ አናቷ ከቀሚሳቸው ሲተርፍ ያለፋላት አበባ ፍጥቅጣቂ። ዞር አልኩ። ማናሉ እግሮቿን ወደ ጎን አሸራምማ ቁጭ ብላለች። ምናልባት የአባቴን ጌታር ስታጅብ እንዲህ ይሆናል የተቀመጠችው። ፊቷ ላይ አተኮርኩ። ከገፅታዋ ላይ እንዳች ነገር ጎድሎ ነበር። ምንድን ነው የጎደለው? ግራ ገባኝ። አፍንጫዋ፣ አይኗ፣ ቅንድቧ፣ ሽፋሽፍቷ፣ ትንሽ አገጫ። ሁሉም አሉ። ድንገት እንዳየት ወላቃ ጥርስ ፊቷን ባዶ ያደረገው ነገር ተፈጥሯል። ምን? ምንድን ነው የጎደለው? ምናልባት ድምጹ? የሽሮ አሰራር ጥበቧ? ታዲያ የእነዚህ ሙያዎች መጉደል ወና ፊት ያስታቅፋል?...አንኝ!

ለእኔ ያላትን ጥላቻና ቅያሜ ወና ፊቷ ላይ ፈለኩት። መልኳ ከአጥና ቅጠሎች ጋር የሚያሳክር ተመሳሳሪ ፈጥሯል። የፊት ላይ ቁጣና ጥላቻ የህይወት ነፃብራቶች ናቸውና የሞተው ገፅታዋ ላይ እጣሏቸው። ህይወት አልባ ፊት ከተሰፋ ቢሰነት ውጭ ተጨማሪ ነገር እንደማይሰብክ ማናሉን እንዳየኋት ገባኝ።

"ጋንጨርስ?" ስል ጠየቅኳት።

በስሜት አልቦነት አየችኝ። አይኖቿ "የደላህ" እንደሚሉኝ አልተጠራጠርኩም። የእናቴ የዐይን ቋንቋ ከእኛ ቤት እንደ ድንቢጥ ወፍ ተር ብሎ ወጥቶ ማናሉ ላይ አርፏል ማለት ነው። ሁኔታዋ ህፍረት ውስጥ ይዘፍቃል። "ምን

ሆናለች ይቺ? ቀምዬ አሳድጌ..." ስሜት ማለዘበያ የጭንቅላት ውስጥ ወጌ ለዛሬ አልያዘልኝም። መንፈሴ እንደተሰበረ በግቢው ለመውጣት መለስ ስል

"ቆይ" አለች ማናሉ

ቆምኩ።

"እባትህ የደረሰበት ታወቀ?"

ዝም አልኳት።

"ከፋዎች!" አለችኝ እኔና እናቴን ደርባ፤

የሚወቅሰኝ አፈልግ ነበር ማለት ነው? ስሰደብ ለማድመጥ ጓጓሁ።

"ለምን ጨከናችሁበት? ከፋዎች!! እንዴት አስቻላችሁ? ሁለት ቀንና ሌሊት አዛች ሳጥን ላይ ተቀምጦ ምን ልባችሁን አደነደነው?....." ድምጹ የአናቴ ነው። ሙሾ የበዛበት፤ ፀፀት ፈጥሮቆ የያዘው፤ መለስ ብዬ አየኋት። ያጠጠ ህዘን ፈቷን እንጨፍሮታል። ከፀነሰች የሰነበተውን የህዘን ቅሪት እንባ ለመግላገል በደክመ መንፈስ እንደምታምጥ ያስታውቃል።

"ለምን?" እኔም ድምፁ አልባ ጥያቄ አቀረብኩላት። የእባቴ መጥፋት ህዘኑ ከእኛ ጎጆ አልፎ ታዛችን ስር እንኳን ይገኛል ብዬ አላሰብኩም ነበር።

"ግን ለምን?"

"ጠላቴ እኔ ነኝ" አለች። "በዚህም ዘላለም ራሴን ስወቅስ እኖራለሁ።"

"እንዴት?" በአፌ ይሁን በእይኔ ጠየቅኳት።

"ደክሞ ባለበት የመጨረሻ ሌሊት ተሰርቄ ገበጌ አጥሚት አቀመሰኩት። በግድ አንድ ሁለት ማንኪያዎች፤ የመኮብለያ ጉልበት ሆኑት። እዚህ ቢሞት....."

አቅፌ ማባበል አሰኝኝ። በአፈ አሳብቤ ማልቀስ፤ ግን አግሬ ታስሮ አልንቀሳቀስ አለኝ።

"መጥፋቴን እንኳን ያወቅኩት ከሁለት ቀን በኋላ አጥሚት ይገፍ ሌሊት ስሄድ ነው። እናትህ በቦታው ተተክታ አገኘኋት።"

“እና?” በአፌ ወይም በዐይኔ

“አቅፈያት አለቀሰኩ።” የክበደ ነገር የምትነግረኝ ሳትመስል ቀጠለች።
 “አስከዛሬ አለቀሰኩ፤ አስከዛሬ አሰብኩ... ምኑው አግኝቼው ከተንጋለለበት ቀና
 ባደረኩት፤ እስከ ዓለም ዳርቻ በተከተልኩት፤ መሄዱን ባገዝኩት፤ መራቡን
 በረዳሁት...” የእኔ ፀፀት ሲፈታተኝ በማናሉ በኩል የመጣ መሰለኝ።

አበራ አራት

እናቴ አህል ወደ እፏ ሳትል መንደርተኛውን በየመንገዱ እና በየቤቱ ታስሰዋለች።

"ዛሬ ማናሉ እገኝቸው ከመንገድ፣ አንዴት አምሮበታል አለችኝ፣ ይገርማል፣ እኛ አዚህ ጠብ አርግፍ እንላለን እሱ እዚያ..." ፊቷን መገረም ይረታዋል።

ማናሉ ባከና ስትመጣ ትጠየቃለች። አባራ የቃመ ኮንጎ መጫወትን እያየች ዝም ትላለች።

"ዛሬ ጋሽ ድንቁ መጠጥ ቤት ስተት ብሎ ሲገባ ተከትለው አፈፍ አደረጉት። ወንዱ! ብሎ ሲዞር ጋሽ ድንቁ። ምነው? ምነው? ብለው ሊወቃቅሱት ሲሞከሩ አፋን እየተመተመ ዝም ይበሉ እራሴ ሹልክ ብዬ አመጣለሁ። ለለምለም አይንዝሩብኝ አላቸው። አይ እሱ ለእሱ ተጨነቅን እንጂ..."

ጋሽ ድንቁ ይኸን ሲሰሙ ቱግ አሉ "አብርራ ገደል ከታው ስታበቃ ደሞ እኔን የነበሰ ገዳይ ማለባበሻ ማድረጓ ነው? ቀጣፊ!"

የጋሽ ድንቁ ንግግር ለእኔም ሆነ ለእናቴ አንደ መርዶ የከበደ ነገር ነበር። እኔ አባቴ ይሞታል ብዬ ማሰብ አልፈልግም። እንደ ጀንበር ተዳከሞ በምዕራብ ቢጠልቅ አንኳን ነገ እዲስ ሆኖ በምስራቅ ብቅ እንደሚል ተስፋ ማድረጉን ሙጥኝ ብዬ አኖራለሁ። ጊዜው ምን ቢረዝም ይደርሳል። አባቴና እናቴ ጨለማን ተገን አድርገው ያወራሉ።

"እናልሽ..." ይላታል።

"እጅህ ይረፍና አውራ እስቲ" ትለዋለች

"እናልሽ ያ ዘመን መለወጫ የጭንቀት ሌሊት ደረሰ። ግርማዊነታቸው ልጃቸውን ልዕልቷን ይዘው ተገኝተዋል። የእኛ ተራ ደርሶ የመከፈቻውን እኔ

አንድጫውት ኮሎኔል ወስነዋል። ገባሁ። ሰው ሁሉ በሀገር ልብስ ተንቆጥቁጦ የበረዶ ከምር መስሏል።”

“አቤት ማርቀቅ ስትወድ” አናቴ

“ማርቀቅ አይደለም - ፍቅራችንን ስልሽ” አባቴ

“አሺ እጅህ ይረፍና አጫውተኝ” አናቴ

“እናልሽ አዲስ የደረሰኩትን ዜማና ግጥም ማቅረብ ጀመርኩ።

“ፍቀጂለትና በደንብ ይቀመጥ

ለመኖር ፈልጓል ልቤ ልብሽ ውስጥ

ሕዝቡ ቢስ፣ ቢስ፣ ቢስ ልደግም ስል ኮሎኔል በቃ በቃ ውረድ አይሉም? ምንው? ብላቸው ጃንሆይ ተቆጡ አሉ። ለምን? ስል እየዘፈንክ ወደ ልዕልቲቱ ስለጠቆምክ አይሉም።”

“አቤት አንተ! ልዕልቲቷም ጋ ሄድክ?”

“እኔ ለራሴ ያ - ሁሉ መብራት ላዬ ላይ ተለቆ ምን ይታየኛል? እኔ እንደውም አሰብ የነበረው አንቺን ነው።”

“አሁን ድለላውን ተውና ፍሬ ነገሩን ንገረኝ”

“በኋላማ ከሙዚቃ ከፍሉ ተባረርኩ። የተጠቀሰብኝ አንቀፅ እዛው ኮሎኔል የፃፉት ነበር። በመንግስት ባንድ እና ዝግጅት፣ አቅሙን ያላገናዘበ የግል ፍላጎቱን አለአግባብ ለማሳካት በመሞከሩ የሚረዳል።”

“አንቺ ለምለም!”

“ልጅህ ተነሳበት፣ ሰው ደስ ብሎት ሲጫወት አይወድ”

ይኸን ተስፋ አድርጌ ስኖር ድንገት አንድ ቀን አናቴ እንዲህ አለችኝ።

“ከፉኛ ደክሞኛል። አገሬ ገብቼ ከዘመዶቼ ላስተዋውቅህና የሚመጣውን እዚያው ሆኜ ልቀበል”

ኮተት ሳናበዛ ወደ ሞጆ ተሰደድን።

ክፍል ሁለት የጥጥር ቅጥሮች

1

የእግዚአብሔር ዘንግ

የተፈጥሮ ንግድ ከአፋር ተነሥቶ፤ ዱከምን አጣቅሶ፤ ደብረ ዘይትን አጣጥሞ፤ ሞጅ እንደሚደርስ የጂኦግራፊ መምህራችን ሲነግሩን አጅግ ተደነቅሁ፤ የሰምጥ ሸለቆ በደቡብ ኢትዮጵያ አድርጎ ድንበር በማሳበር ከኪኒያ እስከ ታንዛኒያ ያሉትን ሕዝቦች የሰልቱ ነዋሪ አድርጓቸዋል። ይሄን የሰማሁ ሰሞን እንዳች መፍትሔ ማጣት ያደራጀው ተረታዊ አሳቤ መጣልኝ። የእግዚአብሔር ፀሐያማ ዘንግ ከእጁ አምልጦ ወደ ምድር በመውረድ ይሄን አካባቢ በቁመቱ ልክ አሰመጠው። ከምድር ወለል አጅግ እርቆ ባለመዝለቁ ውኃውን ሙቅ፤ አፈሩን ጥብስ እያደረገ ይኖራል። የሞጅ ሙቀት ሲጨምር፡-

“ተነሣበት የእግዚአብሔር ዘንግ” አላለሁ። የሞጅ አፈር ያልበሰለ የበቆሎ እንኩሮ ይመስላል ያልጠፋ ብረት ምጣድ ላይ እንደተጣደ ሁሉ ዝም ብሎ የሚገለበለብ ብርሃናማ ጢስ አለው። ይሄ ምድር እንደ ግንፍሌ ቀይ ሆነ ጥቁር አፈር የለውም። ወንዞቹ ውኃ አልባ ናቸው። ዝናቡ የጋለው ምድር ላይ እንዳረፈ ይጠፋል። ሸላ፣ ዋንዛ፣ አቃቅማ፣ አውጥ፣ ቀጋ፣ አጋም... የሉም። በእነሱ ፋንታ የካዛሚር፣ የግራር እና የቱሪማንቱሪ ዛፎች ወርረውታል።

ወደ ሞጅ የመጣሁ ሰሞን ዐይኔም ነፍሴም ተጨንቀውበኝ ነበር። ከመልመዴ በፊት ሞቱ እንደሚቀድም ይሰማኝ ነበር። አየሩን እንደ አሸዋ በሰፊ ይመሳይ ነገር የገፉበኝ ይመስል ከሁሉም አቅጣጫ የማያንቀሳቅስ ጎይል ቀስፎ ይይዘኛል። ደረቴን እንቀሳቅሼ መተንፈስ ይሳነኛል። እታፈናለሁ። ላብ፣ ላብ፣ ብቻ።

ለሞጅ አኗኗር የቀረበ መፍትሔ ባይኖርም ተረታዊ አሳቤ ውስጥ ግን እንዳች ተስፋ ትታየኝ ነበር። እንደ ቀን እግዚአብሔር ዘንጉን ሲፈልጋት ጭቂ

ብት ካለበት ከአፋር ሰርጥ እንስሶች መገዛ ያወጣት ይሆናል። ያኔ የሰምጥ ሸለቆ ውኃ ይቀዘቅዛል፤ እንኩሮው አፈር ይበርዳል፤ ሙቀት፣ ግፊት፣ የሉም። ሾላዎች፣ ሞገሶች፣ ጥዶች፣ ባሕር ዛፎች... ዘርቻቸውን በወፍ ይልካሉ። ዝናብ የውለታውን እያጣም ወንዞች ይሞላሉ... ግንፍሉ እኔን ተከትላ ሞጆ ትመጣለች።

ግንፍሉ እስከትመጣ በቱሪማንቲሪ ዛፍ ተጠልዩ አጠብቃለሁ። የመንደሩ ሰዎች እንጂ ግንፍሉ አትመጣም። በወታደር ጫማቸው የአፈር እንኩሮ አየጋፋ የሚመጡት ጋሽ ጥበቡ እንደዘበት እየት አድርገውኝ ያልፋሉ። አይጥ ማጥመጃ በትራቸውን እንደያዙ ጎበጥ፣ ጎበጥ አያሉ ይሄዳሉ። ከበስተኋላቸው ሳያቸው ወገባቸው ላይ ግማሽ አራስ ያበቀሉ ይመስላሉ። አሳቸውን ባየሁ ቁጥር የመታከታቸው መላ አይያዝልኝም። እንዲህ የሚታትሩት የበረሃ አይጥ ለመግደል ነው። እንደ ቀን ተከትፍ አይቻቸዋለሁ። ዘንጉን መሬት አጥብቀው ይተከሉና የበቆሎ አሸት ከነቆሮቆንዳው የታወረበት ሲባጎ ከመሬት እስከዘንጉ ጫፍ ይዘረጋሉ። እንዴት እንደሆነ እንጂ አፍታ ሳይቆይ እንዲት ዳለቻ አይጥ መጥታ በሌባ መንፈስ ተገለግሞጣ ከበቆሎው ጋር ትታገላለች። ወዲያው በሲባጎው ተገጠልጥላ ተገዢዋለች።

“የታባሽ” ብለው ጋሽ ጥበቡ ተጎትተው ይነሱና ይሄዳሉ። እንጨት ጠርበው ባሾሉት ሾተል እየወጉ ምናባሽ እንቺ የሴጣን መላከተኛ እኔና ለግዚአብሔር ባንቺ ስንቱ እንጀታችን ይረር...” ይላሉ።

በፊት በፊት የጋሽ ጥበቡ ድርጊት የአምላክን ምድር የማልዳት ተልዕኮ ያለው ይመስለኝ ነበር። ኋላ ኋላ ግን ወደ ሰው መኖሪያ ያልተጠጉትን አይጦች ጉድጓዳቸው ድረስ ሄደው ማጥቃት ግፍ እየሆነ ይመነዘርልኝ ጀመር። አሁን አሁን ሳስበው ጋሽ ጥበቡ በሰው ላይ ማድረግ ያልቻሉትን በአይጦቹ ላይ እንደሚተገበሩ ሆኖ ይሰማኛል። ጭር ያለ ቦታ ብቻዬን አግኝተው ያለ እንዳች ቃል ገርመም ሲያደርጉኝ ለአይጦቹ መተከያ ሊያደርጉኝ ያስቡ ይመስለኛል።

ተፈጥሮአዊ ቀጠሮ ያላቸው ይመስል ጋሽ ጥበቡ ሲሄዱ ጋሽ በረደድ ይመጣሉ። ብዙ ጊዜ ሲተሳለፉ ጋሽ በረደድ ሽሙጥ ብጤ ጣል ያደርጋሉ። “በረሽኛው፣ ወደ እደን ነው?”

ጋሽ ጥበቡ ከአንገታቸው ቀድሞ ዐይናቸው ቀና እያለ በፀብ መገምገሚያ ያይዋቸዋል። ግን ምንም ማድረግ ባለመቻል እየተትከከኑ መንገዳቸውን ይቀጥላሉ።

ጋሽ ጥበቡን ማበላጨት ለጋሽ በረደድ አደጋ የሌለበት ጨዋታ ነው። መጠጥ ቤትም ሲያገኙባቸው ለአዝማሪ ግጥም በመስጠት ያስቆባቸዋል አሉ።

"ለመደብህ መስል ያይጥ ጀግንነት፤

አምና ሦስት ገደልክ ዘንድሮ አምስት፤

ያለልህ አንደሆን ለከርሞ ደመት"

2

የሞጆ ወርቅ

ጋሽ በረደድ እኔን ሲያዩ የአዋቂነት መቆርቆር ያሳያሉ።

“እንተ ልጅ፣ በዚህ ቀትር ብቻህን ምን ታደርጋለህ? ቤትህ ቁጭ አትልም? የሞጆ ወርቅስ? ወይ እሷ ለዚያው አህል በረንዳ ሂድ እንጂ እዚህ...”

የጋሽ በረደድ መቆርቆር ጨርሶ አይተመኝም። እንደውም ያናድደኛል። ምክንያቱንም አውቀዋለሁ። በእኩልነት ነው። ተስፋ የማይቆረጥ የረጅም ጊዜ ምኞት እኩልነት ላይ እንዳላቸው ይገባኛል።

“የሞጆ ወርቅ” ይላሉ።

የሺወርቅ ነው ስሟ” አላለሁ ጣልቃ ገብቼ

“እይ የልጅ ነገር ከሺ ሞጆ አይበልጥም?”

ዐይናቸውን፣ መቁነጥነጣቸውን፣ እኩልነትን ለማስደሰት ያላቸውን ጥረት እያየሁ አጠላቸዋለሁ። እኔን ብቻዬን አግኝተው ከገሠፁኝ ሰብብ አድርገው እኩልነትን እንዳይሄዱ ተስፋ ለማስቆረጥ ቀድሜያቸው እሄዳለሁ።

እኩልነት ሠርክ እንቁጣጣሽ መስላ ነው ወደ አህል በረንዳው የምትሄደው። ብዙ የተለፋባቸው ጥበብ ልብሶች ታዘወትራለች። ጥልቅ እየተንቆጠቆጠ ከጆሮና ከአንገት ወርቆቿ ጋር ይፎካከራል። ሻሷን ከኋላ አምጥታ አናቷ ላይ ታስረውና ሆነ ብላ የፀጉሯን ዘለላ ከሻሹ እንዲያፈተልክ ትፈቅድለታለች። ከቤት ወጥታ ወደ አህል በረንዳው ስትሄድ ቢያንስ ሁለት አሽከሮች ይከተሏታል። የእኔን ትከሻ አቀፍ አድርጋ እንደዘበበት የአሽከሮቿን ስምታ ታደምጣለች። አህል በረንዳ ስንደርስ ንፁህ ሸርጥ ይቀርላታል። እሱን ጥበቧ ላይ ደርባ የአህል በረንዳው ድምቀት ሆኖ

ትቀመጣለች። የእሷ ሥራ የአህሉን መጠን አየጠየቁ ሠራተኞች እንዲሰፍሩ ማዘዝና ሒሳቡን በግዴልሽነት ተቀብሎ ፊቷ ያለ የገረወደና ቆርቆሮ ውስጥ መጨመር ነው።

እርግጠኛ ፎርድ መኪና መንደሩ ድረስ ገብቶ አህል ሲያራግፍም አክሱቲ ከተቀመጠችበት አትነሳም።

“ቀስ ቀስ ልጆች” ትላለች።

አልፎ አልፎ ፎርዱ ጋቢና ውስጥ ተሳፍሮ ለሚመጣ አንድ ኩሩ ሰው ብቻ ትሸቆጠቆጣለች። ልጆቿ አህሉን ሲያወርዱ አክሱቲና ሰውየው ፈቀቅ ብለው ቱሪማንቱሪ ዛፍ ሥር ይቆማሉ። ወሬው የሰውየው ነው። አክሱቲ በእሷ ከአፋ የምትቀበል እንጂ የምታደምጥ አትመስልም።

እናደዳለሁ። ማነው? ምንድነው? ወዴት ነው? እንዴት ነው? ከምንድነው? መልሳቸው “እንጃ” የሆነ ብዙ ጥያቄዎች! ወደቆሙበት ሄጄ አቀላቀላለሁ። አክሱቲ “አዛ ሄደህ ጠብቀኝ” ትለኛለች። እንዲህ ካለችኝ ቢያንስ ሦስት ቀን በኩርፊያ አጠገቧ አልደርሰም። ማታ ማታ መኝታ ከፍሌ ገብታ ስትሰመኝ እንቅልፍ እንደወሰደው ሰው ዝም አላታለሁ።

ሰውየው “እናልሽ” የሚል ይመስለኛል - እንደ አባቴ አክሱቲ “እስኪ እጅህ ይረፍና አውራኝ” - እንደ አናቴ። የአክሱቲና የሰውየው ሁኔታ የመጠፋፋት መንገድ ይመስለኛል።

ከዚህ ሰውዬ ውጪ ያሸነፋት የለም። እነ ጋሽ በረደድ “አግቢ” በሚል የምኞት ዳርዳርታ ሲያሳዩ አክሱቲ መልሷ አንድ ነው።

“እኔ ትዳሬ የእኅቴ ልጅ ነው። አሉን አንድ ቦታ ሳላደርስ ብቻ አይግደለኝ ትላለች። አጠገቧ ካለሁ ጭንቅላቴን እሻሽታ በሚጮህ ሁኔታ ትስመኛለች።

በጊዜ ሂደት አክሱቲ ንግግሯ የይዘት ለውጥ አመጣ። “እኔ ትዳሬ ልጄ ነው” የሚል። እንደጋሽ ጥበቡ አይጥ የፍቅር አሸት በተንጠለጠለበት ወጥመድ ያዘኝ። “እናቴን አፈራት ነበር እንጂ አልወዳትም ነበር ማለት ነው?” አላለሁ።

“እየት ልጄን፤ አይን ብትሉ... አፍንጫ ብትሉ... ቁንጥ ብትሉ... የእጅ ጣት ብትሉ... ሽንጥ ብትሉ ምኑ ቅጡ” ትላለች።

ጋሽ በረደድ ለአክሱቱ ምኞት ሲሉ ያዳንቱኛል። "በእኛ ጊዜ ቢሆን ከቡር ዘበኛ ይመለመል ነበር።"

"አይ የአርሰዎ ነገር፣ የእኔ ልጅ ዶክተር ነው የሚሆነው። ያያሉ፣ ምናልባት በሉኝ ቱ ከምላሴ ዐጉር ይነቀል"

አክሱቱ በእኔ የምትተማመነው ለይስሙላ አይደለም። ደግሞም እንደው ከባዶ ሜዳ ተነሥታ ዶክተርነትን ከእኔ አትጠብቅም። ትምህርቴን አሳብባ ምንም ነገር እንዳይጎድልብኝ ትጥራለች። ልብሴና ጭማዬ አይነት በአይነት ነው። ለእኔ የሚሆን ልብስ ባየች ቁጥር መግዛት ነው። ይሄንን አስታከው የሠፈር ጓደኞቼና የትምህርት ቤት ልጆች "ቱሪስት" የሚል ቅፅል ሥም ሰጥተውኛል።

"ቱሪስት" የተባልኩት በልብሴ ብቻ ሳይሆን በምይዘው ገንዘብም ጭምር እንደሆነ አውቃለሁ። አክሱቱ ብር ቆጥራ ሰጥታኝ አታውቅም።

"ቦርሳዬ ያውልህ ውሰድ" ትለኛለች።

ኅላፊነቱን ለእኔ ትተዋለች። አዘውትራ እንዲህ ስትል ታሳስበኛለች።

"ብቻ ገንዘቡን ለክፉ ነገር አትጠቀምበት እንጂ ከፈለክማ..." ትከታዋ አውነት ፈታሽ ነው። "ይሄንን የእኔ ልጅ አታደርገውም!"

አራሴን የአራሴ ጠባቂ አደረገችው ልበል? ጎርም፤ እንኳን ጓደኞቼ ጫት ሲቅሙ፣ ሲያጨሱና ሲጠጡ ልምከረው ብዬ አላውቅም። የአራሴ ጠባቂ አራሴ ዘወትር ከጎኔ አለክ። ጠባቂ የሌላቸው ጓደኞቼ.....

3

ሙና

አክሱቴ የዱክትርና መንገዴን ስትጠርግልኝ የግል እሰጠኝ ቀጠረችልኝ። ያማከራት የትምህርት ቤታችን ዲያሬከተር ሳይሆን አይቀርም። የተቀጠረችልኝ መምህርት ሳያት ንዴት፤ ንዴት የሚለኝ አሰተማሪዬ ነበረች። ሙና ትባላለች።

ሙና ጠላቂ ወናተኛ የሚያስመስላት ትልቅ መነጽር አላት። ሽቦት ጣል ጣል ያለበት ከርዳዳ ፀጉሯን በቅባት ወደ ኋላ ለማስተኛት ትሞክራለች። እዘውትራ ጀርባዋ ላይ ጣል የምታደርጋቸው የተለያዩ ላይኑን ሻሾች አሏት። አረጅም ቀማሲ ትለብሳለች። አፈ ዱልዱም አይጥ የመሰለ አይጥማ ጫማ ታደርጋለች። ስትሄድ አግሮቿ ሁለት አይጦች ቀደም ቀረት እያሉ በሰለላ የሚጓዙ ይመስላሉ።

ለመጀመሪያ ጊዜ ልታስተምረን የመጣችው ስምንተኛ ክፍል ሆነን ነበር። ከዚያ በፊት የእምስተኛ ክፍል መምህርት ሆና አውቃታለሁና በተለይ እኔ ተናደድኩ። የጉርምስና ትዕቢቴ አንዳች ድምዳሜ ላይ አድርሰኝ ነበርና ነው። የእምስተኛ ክፍል መምህሮች 5ኛ ክፍልን ሥራቸው ያደረጉ የእምስተኛ ክፍልን ሊያልፉ የሚችሉ ነገር ግን ስድስተኛ ክፍልን የማያውቁ ተማሪዎች ይመስሉኝ ነበር። ስለዚህ መምህርት ሙናን በሦስት ክፍል አልፌያት በየት በኩል እንደቀደመችኝ መገንዘብ ተሳነኝ። በትዕቢት ወደ ቢሮ ሄጄ ለዲያሬከተሩ አቤት አልኩ።

"ቲቸር ሙና የእምስተኛ መምህርት እንጂ እንዴት የእኛ ይሆናሉ?"

"የየሺወርቅ ጎረምታ፣ በእኛም ሥራ ገባህ? ጥሩ፣ መምህርት ሙናን የምናውቃት እኛ እንጂ አንተ አይደለህም። አሁን ውጣ!"

"አይደለም አኮ..."

"ውጣ አልኩህ ውጣ! ባጠጥክ"

በቀጣዩ ቀን ሙና መነፅርን ሁለት የኤሊ ጫጮች አስመስላ ዓይኗ ላይ እንደደነቀረች መጣች። አሮጌ ቁስ የሚያስመስላትን ጎታታ ቀሚስ በአንድ እጇ ይዛ በሌላኛው የቸከ ካርቶን የተቀመጠበት መጽሐፍ

ምንም ሳትናገር "ሎጋሪዝም" የሚል ቃል ጻፈች

ፊቷ ሙሉ በሙሉ በሁለቱ ኤሊዎች ተሸፍኗል

ከመነጽሩ የተረፉት ከንፈሮቿ እንደፍሬሙ ሰስና ረጅም ሆነው ታዩኝ። ከትምህርቷ ይልቅ ሁኔታዋ ላይ አተኮርኩ። እነዚህ ስስ ከንፈሮች እንደ እናቴ አይኖች ቃል ሳይወጣቸው ብዙ የሚናገሩ ሆነው አገኘኋቸው። ረብሻ ቢጤ ሲያጋጥማት በኤሊዋ ታፈጥና በሰስ ከንፈሮቿ ታንቋሽሻለች። መማታቷን በሚያስመርጥ አኳኋን ትጸየፋለች። ይሄን ሁኔታዋን ብዙ ጊዜ ስናረፍድ፣ የቢት ሥራ ሳንሠራ፣ መጽሐፍ ስንረሳ ደጋጋሚ አይቼዋለሁ። ተማሪዎቹ ከሁሉም መምህራን በላይ የሚፈሯት እንደነበረች አስታውሳለሁ።

በዚያ በመጀመሪያ ከፍለ ጊዜ ያለችውን እንዲያን ሳልሰማ ጨረሰች።

"ጥያቄ ካላችሁ..."

ዝም አለ ከፍሉ።

ፊቷን ወደግራ ወይም ወደቀኝ አድርጋ በዐይኖቿ ግን እኔን የምታየኝ ሆኖ ተሰማኝ።

"ጥያቄ የላችሁም?"

ድፍን መነፅርን ከለላ አድርጋ እኔን እንደምታየኝ ገብቶኛል።

"አዘጋ፣ ጥግ" አለች ወደኔ እየጠቆመች። አሁንም ፊቷ የዘረው በእኔ ተቃራኒ ነበር።

"ጥያቄ የለህም?"

አለማድመጤ ቆጮኝ እንጂ አልደነገጥኩም።

"የለኝም" አልኩ።

"ከመማርህ በፊት ግን ጥያቄ ነበረህ" አለችኝ። እንደ አንሶላ ጠርዝ መስመር ብቻ የሆነው ከንፈሯን በንቀት ለጥጣ።

"ነበረኝ" አልኩ ከማፈግፈግ ይልቅ እየተጋፈጥኩ

"ምንድነው?" ተማሪዎቹ ሁሉ ወደኔ ዞናና በዓይናቸው እንደዝንብ ወረሩኝ። ከዚህ በፊት ደጋግሜ ሳውጠነኑን የነበረ እንደ ነገር ትዝ አለኝ። መምህርቷን ለማናደጃ ሳይጠቅም አይቀርም በሚል ሰነዘርኩት

"ሒሳብን ለማወቅ ያን ያህል መጣር አልነበረብኝም። ውጤቱ ልፋት ነው። ቁጥር መካብ፣ ማፍረስ፣ መልሶ መካብ ለሕይወት ምን ጥቅም ይሰጣል? ምንም!"

ከፍሉን ጤናማ ያልሆነ ጸጥታ መታወቅ። የተማሪዎቹ ዐይን አሁን የመምህርቷን ፊት ወርሮታል። የብረት ምጣድ ጠርዝ የመሰለ ከንፈሯ በንቀት አልተሰጠጠም። ብቻ በቶክ ብናኝ እከከ የወረሰው የመሰለ አጇን ወደ ጎላ አጣምራ ተንጎራደደች። ልፋቷ ሁሉ ገደል እንደገባ ሳይሰማት አልቀረም። በመነፅር ግርዶሽ የተሸሸን ስሜቷን ሳልረዳ ጠየቀችኝ።

"ሥምህ ማነው?"

"መከብብ" በረባሽነት ሥሜን ወደ ቢሮ ልታስተላልፍ እንደሆነ አልተጠራጠርኩም።

"መከብብ..... መከብብ..... መከብብ" በአይጦቹ መንጐራደጄ እንደቀጠለ ነው። "መከብብ..... መከብብ..... ፍቺውን ታውቀዋለህ?"

"ምን ታደናግራለች?" አልኩ በሆዴ በእፌ "አላውቀውም"

"የትልቅ ሰው ስም ነው። የንጉሥ ሰለሞን ስም! ንጉሥ ሰለሞንን ታውቃለችሁ?" ወደ ልጆቹ መለሰ ብላ።

"አዎ" አሉ።

"የጠቢቡ፣ የእሱ ስም ነው። ፍቺውን ከከፍል ስወጣ ጠይቀኝ። ባይ ዘዊይ መከብብ ያነሳው የፈላስፋ ጥያቄ ነው"

ደስታዬን በዘዴ እንዳቀጠነችብኝ ገባኝ። አቀረቀርኩ፣ መንትያ አይጥ የመሰለ ጫማዎቿ በሁለት ደሰከ መካከል ከወዲያ ወዲህ ሲሉ ታዩኝ። ጋሽ ጥበቡ ባጠመዷቸውና "በእናንተ እኔና እግዚአብሔር ስንቱ እንቁሰል?" እያሉ በሾተል በቦዳደሷቸው።

“ደስ ብሎኛል፤ እንዲህ ዓይነት ተማሪ ስለኖረኝ” አለች ሙና

ብትሰድቦኝ፤ ብታንቋሽሽኝ እንዴት በረካሁ ነበር።

“ይሁንና ሒሳብ ምንም የሚባል ተራ ዕውቀት አይደለም። ዓለም የቆመችው በሒሳብ ትከሻ ላይ ነው። በራሷ ምህዋር ላይ እንድትሸከረከር ያደረጋት የሒሳብ ዕውቀት ነው። አሁን ባላችሁበት ሁኔታ ይሄን መረዳት ትንሽ ይከብዳችሁ ይሆናል። ግን የሚከብድ ነገር ደግሞ ጥሩ ነው። ፊዚክስ፣ ኬሚስትሪ፣ ባዮሎጂ፣ ጂኦግራፊ፣ ቋንቋ፣ አስፖርት፣ የኅብረተሰብ ጥናት..... ምናለፋችሁ ሁሉም ሳይንስ የሚሆኑት የሒሳብ አውቀትን ተመርኩዘው ነው። ያለ ሥሌት ሳይንስ የለም። ኪነ ሕንጻው፣ ሥነ ፈለጉ፣ ጂኦሎጂው፣..... ሁሉም የሒሳብ ጥገኛ ነው። ግጥም ላይ እንኳን ምቹን የምናውቀው ቀለማትን ቆጥረን ነው”

ተማሪዎቹ የእኔን አላዋቂነት በመምህርቷ ምስክርነት ስላረጋገጡ በማላገጥ ዞር ዞር ብለው አዩኝ፤ ተናደድኩ። ይቺ መምህርት በብልሃት ባዶ እጄን አስቀረችኝ። የሚያፈርሳት ድንጋይ እንዳልወረወርኩ ሁሉ፤ ንዴት።

“ጥያቄ አለ?”

ዝም

“በነገራችን ላይ በድፍረት ይሄን ጠይቆ አንድ ጠቃሚ ሐሳብ እንድንለዋወጥ ላደረገን ለመከብብ አጩብጭብለት..... አመሰግናለሁ።”

የመምህሯ ነገር አልተዋጠልኝም። ተማሪዎች ፊት ስሜታዊ ላለመሆን ምክረች እንጂ ብቻዬን ስታገኘኝ ዝም አትለኝም። ስትወጣ ተከተልኳት። ንዴቷን ሳላይ ባድር አታመማለሁ።

መጽሐፏን እንደ ሰፈድ ላይ ስንዴ እጇ መዳፍ ላይ አስጥታ የካህን ቀሚሷን ስትጎትት ደረሰኩባት። እንደምትጮሁብኝ ገምቻለሁ።

“ጠቢቡ መከብብ” አለችኝ ንዴቷን በሁለት ኤሊዎቿ ሸፍና መሆን አለበት። “የሰምህን ትርጉም እንድንግርህ ነው? መከብብ ሰባኪው ማለት ነው። ከፍል ውስጥ ብናገር ሰባኪው እያሉ ያበሽቁሃል ብዬ ነው። በተረፈ መጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ መጽሐፈ መከብብን አንብብ። ጥሩ፣ ጥሩ ምክሮች አሉበት”

አቀረቀርኩ፤ ሁሉም አይመቻቸውም ብለው ወደቀት ተጋርደዋል።

"ቻው"

አይመቻቸውም ብለው ተንቀሳቀሱ።

"ከፊት ናት" አልኩ አናቴ ዓይኖቿን ፊት በሚከልሉ የጢንዚዛ ሠንጋዎች አራሷን ደብቃ የመጣች መሰለች። አናቴን እስከ ምት ያደረሳት የአኒና የአባቴ ለአይኗ ቋንቋ ከተገቢው በላይ መሸቆጥቆጥ ነበር። መርበድበድ፣ መራድ... ለምን? የቤተሰብ ምት ለምን?

"ቱሪት፣ ቱሪት ቲቸር ሙናግ ምን ጠየካት? ምን አለችህ? ተቆጣችሁ?..." ጻደኞቼ ከበቡኝ። ዓይኖቼ መርጠው የተመለከቱት ሦስቱን የሠፈር ጻደኞቼን ነው። ጦጤ፣ ጦኔ እና ንዲዬ።

4

ወርቃማ መንገዶች

ጦጤ፤ ጠኔና ንዳዴን የተዋወኳቸው በማይረሳ አኳኋን ነበር። ገና ከአዲስ አበባ በመጣሁባቸው የመጀሪያ ወራት። የሞጆ አየር አንድ መርግ ተጭኖኝ ተራማንቱሪ ዛፍ ጥላ ሥር ተቀምጫለሁ። የሞጆ አየሩ ብቻ ሳይሆን ነገሮች ሁሉ መጨበጫ እጆቻቸው ተደናግሮኝ የፈዘዘኩበት ወቅት፤ በአኔ ዕድሜ የሆኑ አምስት ልጆች ከወደመጋላ ሲመጡ አየሁ። አካሄዳቸው ወደ ባቡር ሐዲድ እንደሆነ ጠርጥራለሁ። የሞጆ ልጆች ጨዋታቸውም፤ ሥራቸውም ከባቡር ጋር የተያያዘ ነው።

አምስቱ ልጆች ተቀምጮ ሲያዩኝ ዝም ብለው ሊያልፉኝ የፈለጉ አይመስሉም።

“አንቺ?” አለኝ (ጦጤ መሆኑ ነው) ቀና ብዬ አየሁት የሞጆ እንኩሮ አላዩ ላይ ተነፍቷል። ሁሉም ያውናቸው።

“የአዲስ አበባ ልጅ ነሽ?”

“አዎ” (እንዴት አወቀ?)

“ለዚህ ነው ጃኪትህን ቆልፈህ የምትቀቀለው?” አለኝ (ጠኔ መሆኑ ነው) ሁሉም ሳቁብኝ።

አዲስ ሙሉ ልብስ ከአዲስ ጫማ ጋር አድርጌአለሁ። አለባበሴ እንዲደፍሩኝ የገፋፋቸው መሆኑ ገባኝ። የቤት ልጅ መስያቸው።

“አትናገርም?” የሴት ድምፅ። እንደ ለካ ሴት ኖራለች። አለባበሷም ፀጉሯም ምናም ሴት አትመስልም። ትንሽ መልኳ፤ ጎላ ጎላ ያሉ ዓይኖች” (ናፍቆት መሆኗ ነው) ንፁህን አስታወሰችኝ የቀበናዋን።

"ምን ይዘጋጃል? እናትንና" አለችኝ

"ምን አረኩሽ?" አልኳት ተነስቼ ቆምኩ።

ሁሉም ሳቁ።

ሴትን በዱላ የመፍራት በሽታዬ መጣ

"ና" አለችኝ እየተጠጋች።

"ምን አድርጌሽ ነው?" ወደቀሪማንቱሪው ግንድ አፈገፈግሁ። ብትመታኝ ምን አደርጋታለሁ? ጠኔ ከሁሉም በላይ አፉን ከፍቶ ይሰቃል። ንዳዴ ባልተጋነነ ፈገግታ ያየኛል።

"ይዋጣላችሁ፣ ትችላታለሁ?" ጦጤ ነበር።

"አልችላትም፤ በእናትሽ አልችልሽም" ግንዱ ላይ ልጥፍ አልኩ።

"እናትንና" ብላ ተጠግታ በእርግጫ መታችኝ

"እሺ፣ እንደፈለግሽ"

"ብራሾ ናፊ፣ ብራሾ ናፊ!"

"በቃ ተይው፣ ፈሪ" (ንዳዴ መሆኑ ነው)

እስካሁን እንዱ ልጅ ብቻ ዝም ብሎ ያያል። እንደ ጢሪሪ ካልነኩት የማይነካ መሆን አለበት ስል አሰብኩ።

"ይገብር" አለ (ጠኔ መሆኑ ነው።)

ናፍቆት ኪሲን ፈትሻ ያገኘችውን ሳንቲም ለንዳዴ ሰጠችው። መሪያቸው አሉ መሆን አለበት ስል አሰብኩ።

"ነገም ፍራንክ ይዘህ እንድትመጣ" አለችኝ

"እሺ"

እየተሳሳቁ ከእኔ ኪሲ የተገኘውን ሳንቲም ሲቆጥሩ እኔ መቶ ኪሎ እየሮ ተሸከሜ ወደ ቤት አመራሁ።

ሠፈራችን 'ልዑል መውደቂያ' ይባላል። በኋላ እንደሰማሁት የፀጌ ኅይለ ሰላሴ ልጅ ሞጆ ላይ በመኪና አደጋ ሲሞቱ የወደቁት አዚህ ሠፈር በመሆኑ ነው ሠፈራችን ልዑል መውደቂያ የተባለው። መንገዱ አጭር ቢሆንም ብዙ ጊዜ እየረፍኩ ደረሰኩ።

ከመቼው ቤት ጉበቼ ለሰላሳ ጠጥቼ እያልኩ በመጓጓት ስትተት አከሰቴ ከወደ ገቢያው አቅጣጫ እየተቻኮልኩ ስትመጣ አየኋት ከበስተኋላዋ ሦስት አህል አውራጅና ጫኞች ተከትለዋታል። ለደርሱባት ፈልገው አልቻሉም።

ገና ሲታየኝ "ማነው? ማን አባቱ ነው የመታብኝ?" ስትል ጠየቀችኝ። ወሬው ቀድሞኝ ደርሶ ኖሯል። በየት አልፎ? እንዴት አልፎ? መልስ የለም።

"ማንም" አልኳት

"አሰኪ" ጉንጮቼን በሁለት እጆቿ ደግፋ ፊቴን አየችው። ዓይኗን ስላላመነች ደባበሰችኝ።

"ምንህን ነው የመቱህ?"

"ማን?"

"አንቺ! የምሰማው ታዲያ ምንድነው? መጋለፎች..." ፊቴን ወደ አንገቷ ውስጥ ወሸቀችው። የመደንገጧ ይሁን የመሮጧ ልቧ ይደልቃል። ሽቶዋ የሰባተኛው ሰማይን የቅዳሴ ዕጣን ይተካከላል። የእንጉትጌዋ ጥልፍ ፊቴን እየኮሰኮሰ ፍቅሯን መሉሶ ከመሆን ሊያናጥበው ይሞክራል።

"እነዚህ ሚርተኞች በምን አይናቸው አይብኝ? ዐይናቸው ይጥፋና... አንተስ በፀሐይ ቤትህ ቁጭ አትልም? ካልሆነ አኔጋ አትመጣም?" ይዛኝ ወደ ቤት ስትገባ አህል ጫኝና አውራጆቹ ወደ ገቢያው ተመለሱ።

ወሬውን አፍኜ የማልቸለው ሆኑ። ከአስደንጋጭነት ወደ አስቂኝነት ተሸጋግሮ መዘባበቻ ሆነኩ። ከአህል አውራጆቹ አንዱ...

"አፈር ብላ፤ ሴት ትመታህ?" አለኝ (እሳን መሆኑ ነው) ቤት ድረስ መጥቶ። ለምን እንደሚመጣ አውቃለሁ።

"ሴት ናት ብዬ ነው አልኩ

“ትሁና! ደርሰህ አትንካት እንጂ ከተማገደችበህ ማንደድ ነው እንጂ። ዳሩ ነብራቱ መች ተችላ። አንደባለላችሁ አሉ”

በዐይኔ ነክሼ ያዝኩት። የምለው ጠፋኝ

“ለሁለተኛው ነጠላህን ወደዚያ አትሂድ። ገላጋይ ይዘህ ነው ባይሆን”

ንቀቱ ቆጠቆጠኝ

“ሴት ናት ብዬ ነው አልኩህ” አውነቱን የማስረዳበት አቅም አጠረኝ። አለን ዝም ብሎ ይገለፍጣል። ቀይ ድድ፣ ቀጫጫ ፕርስ። ሳቁን የማከስምበት ዘዴው ጠፋኝ።

“ከፈለክ ይዘኸኝ ሂድና ከወንዶቹ ጋር ይዋጣልን” አልኩት -

“መጽሐፍም ቆሞ አያስደበድብኝም ብለህ ነው? አሃሃሃሃሃ..... ኩቴም ከወንዶቹ ጋር፣ የሴቷ አልሆነልህ”

ከቤት ሰወጣ ሳቁ ሸኝኝ። ሳልርቅ ወዲያው መለሰ ስል ከሠራተኛዋ ከሎሚ ጋር ሆድ ለሆድ ገጥመው እንደቆሙ ደረስኩ። ደነገጠ። መለሰ ብዬ በር ላይ ቆምኩ፣ መጣ። ዘወር ብዬም ሳላየው

“ይዘኸኝ ሄደህ ከወንዶቹ ጋር በተራ በተራ እንዲዋጣልኝ ካላደረክ አሁን ያየሁትን ለየሺወርቅ አነግራታለሁ” አልኩት

“እን...” የጎረሰው እንዳነቀው ሆነ።

አለን ወስዶ ለማደባደብ እስኪወስን ድረስ ወሬው ልዑል መውደቂያን አዳረሰ። ያየኝ ሁሉ የወሬውን አውነትነት አረጋገጠ። አለባበሴ መሆን አለበት።

“ውይ ይሄማ በምን ይችላታል። እሷ ነጥቆ በል ነች።”

የሚያም ነገር ከልቤ ላይ ሲነሳ ይታወቀኛል፣ መላ ሰውነቴን ሲያዳርሰው።

ናፍቆት ደሞ ሠፈር ወይም ገበያ ድረስ እየመጣች “ገብር” ትለኛለች ቶሎ እንድትሄድልኝ ያለኝን አሰጣታለሁ። ግን ሠዎች ያይዋታል። ይስቃሉ እንዳንዶቹም እንዴት እንደመታችኝ ይጠይቋታል።

እሚያምር ዓይኗን ሹፈት ሸፍና "በእናትሽ በእናትሽ እለ" ትላለች። ናፍቆት ንፁህ ተገባታለች እንደሆነች አስባለሁ። የሞጆ አየር ስለከበደኝ ግንፍሌ እንደ ትሬንታ ኳትር አያጓራች ወደ አኔ ስትመጣ፤ ድንገት ከላይዋ ላይ ንፁህ ወርዳ ባዘና ባዘና እዚህ የደረሰች። መባዘኗ ከብዶ ከአኔ ጋር ያረሳሳት።

በቅጡ ስለማላውቃት ናፍቆትን ማብሸቂያ አጣለሁ።

"ናፍቆት መጣችልህ" ይሉኛል እንዳንድ አብሻቂዎች። አገናዝቤ ውሸት መሆኑን አስካውቅ አበረግጋለሁ። ከመጣችም "ጉበር" ትለኛለች። አከሱቴ ስር ከተቀመጥኩና እነአለን አካባቢው ላይ ካሉ አፏጭቃ ትጣራለች።

ሳንቲሙን ከሰጠኋት በኋላ "ናፍቆት በእናትሽ እላታለሁ።

"ምንሆንከ?"

"ከወንዶቹ ጋር ይዋጣልኝ፤ በአድማ እንዳይመቱኝ አድርጊና..."

ከት ብላ ትሰቃለች። አናቷ እያስገደዷት ሳይሆን አይቀርም በቁምጣ ላይ ቀሚስ መልበስ ጀምራለች።

"ለራስሽ አኔን ያልቻልሽ" አሃሃሃ "ጠኔን ትችለዋለህ? ንዳዴ እንኳን ይቅርብህ ይገድልሃል።" ሹፈት።

"ንዳዴ ይምጣልኝ"

ከት ብላ እየሳቀች ትሄዳለች።

አለን አድፍጦ ዝም ብሎኛል። አጠገቡ ሄጄ የሎማ መአት እዘፍናለሁ።

"ሎማ ብወረውር አሃሃሃ"

ድንግጥ ይላል። ከሎማ ጋር ያደረጉትን ለየሺወርቅ መንገሪያዬ እንደደረሰ ይገምትና በአይነቁራኛ ይከተለኛል።

"ሎማ ተራ ተራ፤ ሎ...ማ ተራ ተራ..."

ሎማ ተራ ተራ

ሎማ ተራ ተራ

አለንን አደራ"

“እሺ በቃ” ይለኛል። ቀጥሮኝ ዝም።

ጋሽ በረደድ ለአክሱቴ ምኞት መጥተው ጣልቃ እየገባሁ ስለቸገራቸው።
“አይዛላ ብላሽ! ቁመና መልካም ነበርክ ታዲያ.....” ብለው በነገር ይወጋጉኛል።

ጋሽ ጥበቡ እንኳን አይጥ ማስገራያቸውን ይዘው ሲሄዱ ካጋጠምኋቸው ገርመም የሚያደርጉኝ በሹፈት ይመስለኛል።

ልዑል መውደቂያን ጠላሁ፣ እራሴን ጠላሁ፣ አክሱቴንና ቤቷን ጠላሁ፣ ሞጆን ጠላሁ..... ሁሉንም ጠላሁ።

ናፍቆት መጥታ “ጉብር” ከማለቷ በፊት ቀድሜ ሄድኩ፣ ቱሪማንቱሪ ዛፍ ሥር ቁጭ ብዬ ጠበኳቸው። ጥቂት አረፍ እንዳልኩ ነበር የመጡት።

ጠኔ ቀደም ቀደም ብሎ “ጉብር” አለኝ። ትክ ብዬ ስመለከተው ያልጠበቀው በመሆኑ ግራ ተጋባ።

“የሚበላ አልያዝክም? ጉብር” አለ የቀድሞው ባልሆነ ደምፀት።

በዚህ መሃል ናፍቆት መጣች “ጉብር”

ዝም ብዬ እየኋት። የተቀመጥኩበት አግሬን በአግሯ መታ አድርጋ “አትሰማም?” አለች።

“እረ ትዕቢት”

ጦጤና ንዳዴ ራቅ ብለው ይመለከቱናል። ለእኔ ናፍቆትና ጠኔ እንደሚበቁኝ ሳይወስኑ አልቀሩም። ከተቀመጥኩበት ተነሣሁና እንኩሮዬን ከሰራዩ ላይ አራገፍኩ።

ናፍቆት ስመለከታት ንፁህ “እናንተ ዱርዩዎች” በማለቷ ከግፍ ተቆጥሮባት ዱርዩ የተደረገች መሰለችኝ።

“ከእነሱ ጋር ብቻ ለብቻ ካልተዋጣልኝ አልገብርም” አልኩ። ከቤት እንደመጣሁ ቢሆን አልሞከረውም ነበር። አሁን መቶ ኪሎው አየር ከላዩ ላይ ተራግፎ ሃያ ኪሎ ያህል ቢቀር ነው። ከፎርድ ላይ በእነዚህ እንደሚራገፈው የአክሱቴ አህል.....

“እርህም የሚለውን ሰማችሁ? አንድ በአንድ ይዋጣልን እኩ ነው”

ናፍቆት ነገር አግለበለበች። እነ ጦጤ ቀረብ አሉ። ጦጤ በጦጣኛ ሳቀ። ትላልቅ ጆሮዎቹ እስኪንቀጠቀጡ ሳቀ። ንዳዴ ብቻ በንቀት ፈገግ እንዳለ ያየኛል።

“ከጠኔ ጋር ይዋጣላችሁ?” አለች ናፍቆት።

ጠኔ አጂ ላይ ሞቶ በነፍሱ እንደጠየቅ መሰለኝ።

“አዎ፣ ከእኔ ጋር ይዋጣልን” አለ ጠኔ።

ጠኔ ለመጀመሪያ ጊዜ ሲጣላ ሳይሆን አይቀርም። ከአሱ ያነሰ ሰው ያገኘ ስለመሰለው።

“መጀመሪያ የምጣላው ከአሱ ጋር ነው” አልኩ ወደ ንዳዴ እየጠቆምኩ።

“አንተ ልጅ መሞት አምሮሃል?” ናፍቆት ባለማወቁ አሳዝኛታለሁ። በጩኸት ሃሳቤን ልታስቀይረኝ ሞከረች።

“ግዴለሽም” አልኳት።

ለአፍታ ፀጥታ ወረረን። አንዳንዴ ብቻ የበረሃ ነፋስ ሊያፏጭ ሞከሮ ሲከሸፍበት ይሰማል።

“እዛ ጥላ ሥር ይዋጣልን” አልኩና ጃኬቴን አወለኩ። ለናፍቆት ሰጠኋት። ናፍቆት እንደሌሎቹ አልተቁነጠነጠችም። ፈዛ ጃኬቴን ተቀበለች። እንደቆረጥኩ ሲገባት ፀቡን ወደራሷ ለማዞር ሞከረች።

“እናትንና ከፈለክ ከእኔ ጋር.....”

“ግዴለሽም”

“ከጠኔ ጋር.....”

“ግዴለሽም” ሴትነቷ አሁን መጣ ከተደበቀበት፣ ከተሸሸገበት። በእግሯ ተነጫነጩች፣ የሞጆን እንኩሮ በእግሯ በተነች።

“እናትንና ምን ዓይነት ጅል ነው”

ንዳዴ በንቀት ፈገግ እንዳለ ቀረብ አለኝ። አመጣጡ ጆሮዬን በቁንጥጫ ይዞ በእናትህ፣ በእናትህ ሊያሰብለኝ ይመስላል። የሹፈት ፈገግታው ከፊቱ ሳይጠፋ

በጭንቅላቱ ገባሁበት። ደገምኩት። ትግል በገጥመውም እንደማይችልን ገምገሜ ነበር። ከርር ባለ እጅ ይዞኝ ተለጠፈብኝ ለቴስታ አልተመቻኝም በጉልበቴ ለመምታት ሞከርኩ። አልቻልኩም። በግድ ለስለቅቄ ገፈተርኩት። በመገረም እያየኝ ቀስ ብሎ ተንበረከከ። ከአፍንጫው ደም መፍሰስ ጀምሯል። በጫማ ጥፊ በመታው ያበቃ ነበር። ግን ፀቤ በአጋጣሚ የተገኘ ድል እንዲሆን አልፈለኩም። ዝም ብዬ አየሁት።

ናፍቆት ጃኬቴን ወርውራ "እናትንና" ብላ መጣች። እነ ጦጤ ከድንጋጤ ወጥተው አጀቧት "እናትን፣ እናትን..." የፈራሁት ይሄን ነበር። በአድማ እንዳይመቱኝ ሮጮ አላመልጥ ነገር መቶ ኪሎው አየር ወዲያው አላዬ ላይ ይከመራል።

"አረፉ!" አለ ንዳዴ። ጀግና ኖሯልና እነናፍቆት ሲጠጉኝ እኔ ሳፈገፍግ ባለንበት ሁኔታ ቆምን።

"አያገባችሁም። እኔና እሱ ይዋጣልን"

"ሳታስበውኮነው የመታህ።" ናፍቆትን ዞር ብዬ አየኋት ከዓይኔ እንዳች ነገር ያነበበች መሆኑ ያስታውቃል። ዓይኗ ሸሸኝ።

ንዳዴ ቀስ ብሎ ተነሳና ከካኒቴራው ላይ ጨርቅ ቀድዶ አፍንጫውን ጠቀጠቀ። የደከመው ይመስላል። ለመቆም አየጣረ እንደመንገዳገድ ብሎ በጭንቅላቱ ገባብኝ። ለካ ለዘዴው ነው የተንከራተተው የከረረ ቴስታ፣ ደግነቱ የግንባሬ ማዕዘን ላይ ነው ያገኘኝ። ቴስታውን ሲያከታትል አየጠበኩ የጭንቅላቱን ማዕዘን አሰጠው ጀመር። እሱ በግንባሩ ማዕዘን እንደሚገጭ እውቅለሁ። ከግንባር ማዕዘን ደግሞ የጭንቅላት ማዕዘን ይጠነክራል። ሦስቱ እንደመታኝ የእውነት ተንግዳገድ። ቀይ ፊቱ ደም መሰለ። ተንደርድሬ ደረቱ ላይ ረገጥኩና ጣልኩት።

ፀጥ!

ጥሩ ተደባዳቢ ነው። ወዲያው በሆዱ ተገልብጦ ፊቱንና ደረቱን ከጫማ ጥፊ ሸፈነ። እንዲያ ሆኖ ለመምታት ፍላጎት አላሳየሁም።

ወደ ናፍቆት ዞሬ። አየኋት። ድንጋጤ ውስጥ ነበረች።

“አሁን ደሞ እሱ ይምጣለኝ” አልኩ ወደ ጦጤ ጠቁሜ።

“እናትን!” አለች ናፍቆት እንደመጣኝ ብላ “ከእኔ ጋር ነው የሚዋጣልን”

“እንቺን አልቸልሽም” አፈገፈኩ።

“እረፊ” አለ ንዳዴ ሳይነሳ “ከእኔ ጋር አልጨረሰንም ነገ እንቀጥላለን”

ዝም ብዬ አየሁት። ተነሥቶ ቁጭ አለ።

“ነገ ትመጣለህ?”

“አዎ”

“መጀመሪያውኑ ሳታስበው መትቶህ እኮ ነው” አለች ናፍቆት

እኔ ጃኬቴን ከወደቀበት አነሳሁ።

“እንበለው?” አለ ጦጤ። ለአራሱ ፈርቶ እንደሆነ ገባኝ። ብቻውን እንዳይገጥመኝ በጋራ.....

ትክ ብዬ አየሁት። ዓይኑ ሸሸኝ።

ናፍቆት ንዳዴን ደግፋ ልታነሳው ስትል አመነጫጫቃትና “እንድ ሰው እንዳይነካው” አለ።

ግንባሬን በቴስታ የገጨኝ አሞኛል። እነሱ ፊት ግን ማሻሻት አልፈለኩም። ንዳዴ ግንባሩ ላይ ሦስት ቀያይ ብዮች በቅለውበታል። አራሱ የገጨበት ነው። ለደግፉት ሲሉ እየተመናጨቀ ወደ ባቡር ሃዲድ ሳይሆን ወደ ሠፈራቸው ተመለሱ። እኔም ወደ ሠፈር ሄድኩ።

ዓለም እንደዚህ ናት። ለውርደትህ እንጂ ለድልህ አትፈጥንም። ስለፈጸምኩት ገድል የሰማም አልነበረ። እንዳለፈው ሁኔታ ቢሆን ኖሮ እከስቴ ዘንባባ ይዛ በጠበቀችኝ ነበር። ግን ጭር እንዳለ ነው። ወደ እህል በረንዳ መሄድ አልፈለኩም። ግንባሬ አብጧል። አንድ ብይ በቅሎበታል። ንዳዴ ግንባር ላይ ሦስት ብዮች ማብቀሌን ማን ይቆጥርልኛል?

በቀጣዩ ቀን እቤት ድረስ መጥተው አፏጩ፤ ወጣሁ። ናፍቆት እንቢ ብዬ የምቀር መሰሏት ስለ ነበር ተገረመች። እነሱ ፊት ፊት እኔ ከኋላ ሄድን። ብዙ

መራቅ አልፈለኩም። ይደክመኛል፤ የጥጆ አየር ይጫንብኛል። ከልዑል መውደቂያ ወጣ እንዳልን

"እነዚህ ይዋጣልኝ" አልኩ።

"ለምን እዛ ሰው የማይመጣበት፤ የትናንቱን ቦታ —" እነ ጦጤ ናቸው።

"እሺ" አለ ንዳዴ። ለፅብ ቸኩሏል። ጃኬቴን ሳወልቅ የእኔን ዘዴ ተጠቀመ፤ በቦከስ አከታተለብኝ። እኔም የእሱን መላ ተጠቀምኩ፤ ተለጠፍኩበት። በጉልበቱ ቆለጤን እንዳይመታኝ ጭኔን ጭኑ መካከል ከተትኩ። ሳልላቀቅ ከድንጋጤዬና ከዱላው አገገምኩ። የሚያደርገኝ ጠፍቶት ዝም ብሎ ይፍጨረጨራል። እዘናግቼ ከተለጠፍኩበት ወጣሁ። ከዚህ በኋላ መያያዝ አልፈለኩም። ከራራ ነገር ነው። ጥንክርክር ያለ፤ እንደመቀጨጨ፤ አይደለም። እነ ጦጤ ለንዳዴ ይቶፍዛሉ።

"አይዞህ ንዳዴ"

"በራሾ ንዳዴ"

ናፍቆትን የት እንዳለች አጣኋት።

ንዳዴ ለመያያዝ ሲሞክር እኔ በቦከስና በእርግጫ አስቀረዋለሁ። እንዲህ አያልን ብዙ ቆየን። ከእሱ ከሚመታው ይልቅ፤ እኔ የምማታው እየደከምኩ መጣሁ። ስለዚህ፤ በዚህ መቀጠሉ እንደማያዋጣኝ አስቤ በቴስታ ገባብት በቴስታ ተቀበለኝ። የቴስታው ጫና መንጋጭላዩ ላይ ይሰማኛል። እየከበደኝ መጣ።

"ልሽነፍ?"

በዚህ መካከል የእንድ ትልቅ ሰው ድምፅ ጣልቃ ገባ።

"እናንተ ተው! ተው" ጋሽ በረደድ እንደሆኑ አወቅሁ። "ተላቀቁ፤ ሌባ ሁሉ! እንዴ? እንዴ? እንተ የጥጆ ወርቅ ልጅ አይደለህም እንዴ? ምን አጣላችሁ? በየትኛው አርስት ተገናኝታሁ? ብቻህን?"

ጋሽ በረደድ ከኔ ወገን ሆነው ቆሙ። ንዳዴን አየሁት። የትናንቱ አፍገጫው አገርሽቶ ደም በደም ሆኗል። ትንሽ ብንቆይ ኖሮ ከእኔ ቀድሞ እሱ በታኝ ደል እንደነበር ገባኝ። ፊቱ ሁሉ ነፍርቋል።

"በሉ በቃ፤ ሌባ ሁሉ፤" ጋሽ በረደድ ትከሻዬን ይዘው መንገድ ቀጠሉ። ንዳዴ ድምፁን ከፍ አድርጎ

"ነገ ትመጣለህ?" አለኝ

መልሱ ሳልሰጠው ጋሽ በረደድን ነጥቁ "ጃኪቴሃ" አልኳቸው።

"እያየሁህ እምጣ" አሉኝ

ሄጀ ጃኪቴን እያነሳሁ "ነገ" አልኩት። ንዳዴ ከካኒቴራው ላይ ጨርቅ ቀድዶ ደመን ለማቆም አፍንጫውን መጠቅጠቅ ጀመረ። እነናፍቆት ሊያግዙት አልሞከሩም። ቆመው ወደሚጠብቁኝ ጋሽ በረደድ ሄድኩ።

"ዋዛ አይደለሽምና ጃል!" አሉኝ። በዚህ አባባላቸው ፊቴ ደህና እንደሆነ አረጋገጥኩ። "በቻህን መጥተህ ትጣላለህ? እነሱ እራት ናቸው፤ እኔ ባልመጣ ኖሮ ይለቁህ ነበር?"

አባባላቸው አከሰቴ ላይ ላላቸው ምኞት ያዘጋጀት እንደሆነኝ ገባኝ። ይዘው ለአከሰቴ ሊያስረከቡኝ ሲያስቡ አምልጠው ወደ ቤት ሄድኩ።

ሎሚ ቅንድቧን በንቅሳት ገጥማ ፊት ለፊቴ ተጋረጠች። "የት ጠፍተህ ነው? ምላህን አትበላም? እርጎ ተቀምጦልህ ሳትጠጣው፤ ከሚበላሽ ብዬ ጠጣሁት፤ አትዬ ከጠየቁህ ጠጣሁ በላቸው..."

አላሳልፍ ስትለኝ በንቅሳት የተገጠሙ ቅንድቦቿ ላይ አፈጠጥኩ። ዘመዶቿ ሆኗ ስላስቸገራቸው ጃንሆይ ለቆሪጥ እንዲገብሯት ሆነ ብለው ቅንድቧን በንቅሳት የገጠሙት መሰለኝ። ጃንሆይ ቅንድብ ግጥም ለቆሪጥ ይገብራሉ ሲባል ሰምተው። ጃንሆይ ቅንድብና ንቅሳት አይለዩም ነበር ማለት ነው? ሳፈጥባት ሎከሎኬ ፊቷን ከፊቴ ላይ ዞር አደረገች። መኝታ ከፍሌ ገብቼ ተኛሁ።

ጭንቅላቴ ውስጥ የተናጋ ነገር እንዳለ ይሰማኛል። ግን ይሄ ንዳዴ ምን ዓይነት ልጅ ነው? እንደጢሪሪ አልኸኛ ሆኖ በዚህ ላይ ተደባዳቢ ወጋሁ።

"ሎሚ፤ አንቺ ሎሚ የታለ?" አከሰቴ ነበረች። የተኛሁ መስዩ አደፈጥኩ "የታለ ልጅ? ደህና ነው? አይተሸዋል? ምን ይሻለኛል?..."

እኔ ከፍል መግባቷን በሽቶዋ አወኩ። የሽቶ ምስጢር አልገባህ ይለኛል። አንዲት ሽቶ አጣጥሞ መውደድ፣ ሌላ ሲሸተት እንደገና ሌላ ሽታ? ልዩነቱን መግለጽ ግን አይቻልም። ለምን?

"አንተ? የኔ ጌታዬ?"

ዝም!

"ለምን ትጣላለህ! እኔ ስጫነትህን ይሻልሃል? እስኪ ፊትህ? ይሄ ግንባርህ ያበጠው..... ምን ይሻለኛል....."

"እነሱ ናቸው" አልኳት

"ዝም አታላቸውም"

"ለምን?"

"እነሱ ዱርዬዎች ናቸው"

"ከፈራሳቸውኮ ያበዙታል።" ዱርዬዎች፣ ዱርዬዎች፣ ዱርዬዎች.... ንፁህ እንድትናፍቁኝ የሚያደርግ ታል።

"ሕግ አለኩ። አንቢ ካሉ እነ አለነ አሉ ዋጋቸውን ይስጡዎቸዋል።" አቅፍ ስታደርገኝ ሽቶዎ ውስጥ ሰመጥኩ። የአንገትጌ ጥልቂና ሀብሏ የመታቀፍ ድሎቴን ቀገሰብኝ።

አከሰቴ ወጥታ "ሎሚ፣ ሎሚ፣ እስኪ አጥሚት አመቂለት። ቆንጆ አደርገሽ በቅቤ፣ ልባድርጌ....." ሄደች።

5

የወዳጅነት ተዳፋቶች

በቀጣዩ ቀን ጠዋት አክሱቴ ቀስቅሳ ወደ ላህል በረንዳ ወሰደችኝ። ከአንድ ቀን በላይ የማታደርገው የሐበሻ ልብሷ ብርሃን ይተፋል። በነጭ ብርሃን ተኩበቢ አዘያው ደረሰኩ። ከአጠገቧ አንዳልለይ ጭኗን አንተርሳ ራሴን ታሻሸኛለች። ብርሃንና ሽቶ የፅድቅ ምሳሌዎች መሆናቸውን የተቀበልኩት ከዚያች ቀን አንስቼ ነው።

ረፋድ ላይ ናፍቆት መጥታ አፏጫች። ከእሷ ጋር ጦጤና ጠኔ ብቻ አሉ። ንዳዴ የለም። የእሱ አለመኖር አንድጠራጠር አደረገኝ። ደህንነት አልሰማኝ አለ። ንዳዴ ስለሚቆጣቸው እንጂ በአድማ ለመቀጥቀጥ አይመለሱም።

ቀስ ብዬ ተነሳሁ። አዘናግቼ ሄድኩ።

“ንዳዴስ?”

“መጥቷል እዛ ተቀምጦ ነው” አለች ናፍቆት

“አልሄድም፣ እራሱ ይምጣ”

“እናትንና ደክሞታል፣ ሊደባደብ ነው የመጣ ልትገድለው ነው?”

ትከ ብዬ አየኋት። እንደጎረምሳ ጭንቅላቷን ግራና ቀኝ ታማታላች። ትቻት ልሄድ ስል

“እሺ በእናትህ” አለችኝ

እንዳለቀሰች ገባኝ “ምን?” አልኳት።

“እልህ ይዞት ነው እንጂበቃ እንሂድና አልችልህም በለው”

"እኔ አልለውም፤ እራሱ አልቸልህም ይበለኝ" አልኳት

"እናትንና፤ እሱ መቼም አይልህም ይሞታታል እንጂ ትገድለዋለህ። በእናትህ፤ በእናትህ" እግሬ ላይ ለመውደቅ ዳዳት።

አሠፋ ጢሪሪ ትዝ አለኝ። ላይማታ ድንጋይ የሚይዘው፤ ላይናከስ የሚያገጠው፤ ላይዘረጥጥ እግር ሙጥኝ የሚለው።

"አሺ" አልኳት

ጭንቅላቷን ግራ ቀኝ እያማታች እንባዋን ለመዋጥ ሞከረች። እዚህ ውስጥ ምስጋናዋ እንዳለ ገባች።

አጥወለወለኝ። አሷን ለማንበርከክ ያን ያህል መጓዝ ነበረብኝ? ከጎኔ ሆኖ እንባዋ እንዳይታይ ትጣጣራለች። ጦጤና ጤኔ ከኋላ ይከተሉናል። ብዙም ሳንርቅ ንዳዴን ቱሪማንቱሪ ዛፍ ጥላ ሥር ተዘረጋግቶ ተቀምጧል። እኛን ሲያይ ተነስቶ ቆመ።

ደነገጥኩ። ፊቱ ገርጥቷል። ደሙ የተንጠፈጠፈ ያህል ፊቱ ላይ ሕይወት አይታይም። ዓይኑ ጎድጉዶ አፍንጫው ድልድል ብሎ አብጧል።

"ይቅርታ! አልቸልህም" አልኩት።

የቆመበት እንባው ዱብ ዱብ ማለት ጀመረ። አልህ ደረቱ ላይ ቆሞ መተንፈስ የከለከለው ይመስላል። አጎንብሶ አፈር አፍሶ ጭንቅላቱ ላይ እየነሰነሰ አጓራ።

"እናንተ ናችሁ! ውሸት! ውሸት! አልቸልህም ያለው እናንተ መከራችሁት ነው።"

ደረቱን አፈር ባፈሰበት እጇ ደቃ!

"እናትንና! አልቸልህም አለ አይደል?" ናፍቆት ተንጨረጨረች።

"በእናትህ፤ በእናትህ ይዋጣልን። በእናትህ"

"አ! ኡ! ኡ!" ናፍቆት ጮኸች።

"ወይኔ ወይኔ እናታችሁን" እሷ ባለች። "ብትደባደቡ ሁለታችሁንም በድንጋይ ጨፍጭፈኛ ነው የምገድላችሁ"

ሐዘን ልቤን በሳስከው። ወደ ንዳዴ ተጠግቼ “ያው ምታኝ፤ እኔ አልችልህም” አልኩ።

“በእናትህ! በእናትህ! በእናታችሁ፤ እንደዚህ አይደለም...” እያለ በተስፋ መቼረጥ አለቀሰ። ከተንበረከከበት አንስቼ አቀፍኩት። “አይደለም፤ አይደለም፤ አይደለም”

*

*

*

የናፍቆት ፉጨት እንደቀጠለ ነው።

“ፈርርርርር...”

ድንግጥ ብዬ አዞራለሁ። እጄን ከፍ አድርጋ ትጠራኛለች። አሄዳለሁ።

“ጨላ አለህ?” (ሃምሳ ሳንቲም ማለቷ ነው)

“ግብር ነው?”

“አይ፤ ንዳዴ ታሟል ከቆቃ ተራ እንዳንድ ነገር ገዝቼለት እንዲበላ ነው።”

አውጥቼ አሰጣታለሁ።

ጭንቅላቷን ግራና ቀኝ እያማታች እንባዋን ለመዋጥ፤ የምትሞክር መሰለች። እዚህ ሁኔታዋ ውስጥ ምስጋናዋ እንዳለ ይገባኛል። እንዴት እንደሆነ ግን ግልጽ አይሆንልኝም።

“ጦጤስ?”

“እሱንም እንደዚህ ልታደርገው ነው?”

“ኸረ አይደለም።” ጥፋተኛነት ተሰማኝ። “ሁሌ ካንቺ አይለዩም ጦጦም፤ ጠኔም ለዚያ ነው።”

“ንዳዴጋ ናቸው” እሱ ግን እያናግራቸውም። ሁላችንንም

“ቆቃ ተራ አብረን እንሂድ?” ስል ጠየኳት

“ለምን?”

ምክንያቱ ምን እንደሆነ አራሴም አልተከሰተልኝም። ከአሷ ጋር የመሆን ስሜት ብቻ ይገፋፋኛል።

“በ...ቃ! የምትገዢበት ፍራንክ ካነሰ አጨምራለሁ። የገዛሽውን አግዝሻለሁ... በቃ!”

ናፍቆት አገገራገረች።

“ተደው በቃ” አልኳት

“አ...ሺ፣ ና ግን የምንሄደው ቆቃ ተራ አይደለም። አዚያ እንጨት ተራ ነው።”

ቆቃ ተራ ፍራፍሬ የሚሸጥበት ገበያ እንደሆነ አውቃለሁ። እንጨት ተራ ግን... እንጨት ልትዝ?

“ለማንኛውም ፍራንክ ልጨምር ቆይኝ” ብዬ ወደ አክሱቴ በረንዳ ሄድኩ።

አንድ ጥንክርክር ያለ ሰውዬ ዱላውን ተደግፎ ከሱቴን በብልግናና በመዳፈር ያናግራታል። ስለሰውየው ከዚህ ቀደም ሰምቻለሁ። ሥራው ከምንጃር፣ ከሸንኮራና ከቡልጋ እካባቢ ከብቶች እያመጣ ሞጆ ገበያ ላይ መሸጥ ነው። ዘወትር በማስፈራራትና በመንጠቅ ጭምር ስለሚጠጣ የኩበት ንግዱን የሚያካሂድበት ገንዘብ እንደሌለውና ከብቶቹን ሰርቆ እንደሚያመጣ በሞጆዎች ተደምድሟል። ስለዚህ “በረት ገልባጭ” ይሉታል። ከበሰተኋላው፣ ፊትለፊት ግን የሚደፍር የለም።

‘በረት ገልባጭ’ አንደ አባቴ የተጋነነ ሰውነት የለውም። ግን ደፋርና ባለጌ ስለሆነ ሰው ሁሉ ይፈራዋል... ይሸሸዋል።

“ምን አለ በይኝ፣ አንቺን አንድ ቀን ተሸከሜ...” ይላል። አሁል አውራጃቼ እነ አሳነ ያልሰሙ ለመምሰል በመጣር ለሥራ ይጣደፋሉ። አክሱቴ ዝም ብላ በትዝብት ታየዋለች።

“አንቺን የሚደፍር ወንድ ይጥፋ? በየመጠጡ ቤት የሚወራው ስለ አንቺ ግጥም የሚሻገንደንደው ላንቺ፣ ታዲያ...”

በመካከል ጣልቃ የምገባበት ነገር አጣሁ አክሱቴ ጥልፏና ወርቋ እያጥበረበረ እሷ ደብዝዛ ተቀምጣለች። ነገር ሳጣ በእካል ሁለቱ መካከል ቆምኩ። አክሱቴ ለብ ባለ ፊት እየቸኘ።

“ትምህርት መቼ ነው የምጀምረው?” አልኳት

“ሲከፈት፣ ደርሷል”

በረት ገልባጭ በእጁ ገሽሽ ሊያደርገኝ ሞከረ። ሥራ አፈጠጥኩበት። አባቴ የፈለገ ትልቅ ቢሆን ለፀብ የከጀልኩውን አይኑ ውስጥ አየው። በፍፁም አይንህን እንዳታረግብ። ካረጉበክ ለውሻ የመሮጥን ያህል አደገኛ ነው ይለኝ ነበር የበረት ገልባጭን እንደ ቋጥኝ የከበደ ዓይን ማቀፊያ ሰርስፊ በመግባት ብሉኑ ላይ አፈጠጥኩ።

ገሽሽ ለማድረግ የሞከረበት እጁ ተነከርፍፎ ቀረ። ዓይኔን አልነቀልኩም። መጀመሪያ እሱም ለማፍጠጥ እና የእኔን ዓይን ለመስበር ሞከረ፤ ቀጥሎ ተደናገረ፤ በመጨረሻ ግን ዓይኑ ሲንበረከክ ታወቀኝ። መፋጠጥ እንደመታገል ነው።

“የእኅትሽን ልጅ እዋቂ ሲጫወት ዘወር እንዲል አላሰተማርሽውም?” አለ።

“እንዴት አይነት ጨዋታ?” አልኩት ለመጀመሪያ ጊዜ ትልቅ መሆንን አጥብቄ ተመኝሁ።

“ኸረ ይሄ የእንጭቅ ልጅ” አለኝ።

እንጭቅ ምንድነው?

እክስቲ የማይቀረውን ፀብ ለመቀበል ተነሳች።

“ኸረ ተው ማናዬ፣ ትንሽ ልጅ ምን አድርግ ትላለህ? ግፍ አትፈራም? ቀና ብሎ እሱን ማየት ደግ ነው።”

ጠቋሚ ጣቷን ወደ ላይ ሳትቀስር አልቀረችም። እኔ ሙሉ ነገሉን ዓይኔ ላይ አድርጌ በረት ገልባጭ ዓይን ውስጥ ገብቻለሁ። ዓይኑን መለስ ቀለስ እያደረገ ተንቆራጠጠ።

የእፍታ ፀጥታ ተቆጣጠረችን።

“ቆይ” አለ።

እኔም በፊቴ ንቅናቄ “ቆይ” አልኩት።

ይሄን ጊዜ የእክስቲ አህል አውራጆች መካከል ገቡ። “ተው እንጂ ጋሽ ማናዬ” ሁኔታቸው ግን እንደ ንግግራቸው ትሕትና የለውም። ገፋ፣ ገፋ ያደርጉታል። እኔ በቀደድኩት እንደገቡ አወቅሁ።

“ጥሩ፣ ጥሩ፣ ጥሩ.....” እያለ ሄደ።

ሙሉ የአህል ተራ ነጋዴና ሽማግሌት እኛ ላይ እንዳፈጠጠ አየሁ።

ናፍቆትም መጥታ አበረንዳው ሥር ቆማ ነበር። ይገዢ ልሄድ ያሰቡትን ሳንቲም ከአክሱቴ ገረወደና ውስጥ ማውጣት ስላስፈራኝ እንሂድ ብዬ አስከተልኳት “ወዴት? መክብቤ? አንተ?” አክሱቴ ነበረች።

“እዚህ ነኝ።” አልኳት አክሱቴ ሁኔታዎች ተምታተውባት እንደቆመች እኔና ናፍቆት ሄድን

“መክብቤ ልባድርግ፣ እንዲች ብለህ.....”

የገበያውን ሰው ዓይን ሸሸሁ።

በረት ገልባጭ ላይ ያፈሰሰኩት ንይል ልቤን እየጎተተኝ ነው። ቁና ቁና አተነፍሳለሁ።

“በቃ ተመለስ እኔ እሄዳለሁ” አለች ናፍቆት

“ግዴለሽም፣ ግን ብዙ መግዛት ትፈልጊያለሽ? ተጨማሪ ፍራንክ ሳልይዝ...”

“አይ፣ ዳቦ እንገዛና ሻይ እናፈላለታለን”

“ከዚያ በፊት ምን ለመግዛት አስበሽ ነበር?”

“ሁለት እንጀራ፣ ሸሮ፣ ሽንኩርትና ዘይት”

“እናቱስ?”

“የእኔ አክሱት ናት። የሚበላ ትከለክለዋለች፣ እትወደውም”

ግራ ተጋባሁ። እናት፣ ባይሆን እንደ እኔ እናት ምግብ አታጣፍጥም እንጂ ትከለክላለች? እንዴት ለእሱ ሳትሰጥ ለራሷ ትበላለች እንዴት? ግራ በግራ ሆኑ።

“አክሱቴ ንዳዴን እትወልደውም። የእንጀራ ልጇ ነው። በዚህ ላይ ለባቱ ጥሎት ጠፍቷል ቢቃ!” ጭንቅላቷን ግራና ቀኝ አማታች። እንዳዘነች ገባኝ። እንዴት? እንጃ!

ከድብድቤ ውጤት ጋር በተለየ መልኩ ለመጀመሪያ ጊዜ ተዋወቅሁ ማለት አችላለሁ። በጥቃት፣ በአልህ፣ በቁጭት፣ በበቀል የምናካሂደው ድብድብ ውጤቱን

ከብር ስንለው በወዲያ በኩል ውርደት ሊሆን እንደሚችል ተገለጸልኝ። ከነዳዬ ጋር የገጠምኩት እንጂ መታየትን በመጥላት ቢሆንም እሸንፌም ከትንሽነት እንዳልወጣሁ አዚህ ቆሜ ገባኝ። ተሯሩጦ አራሱን የሚያስተዳድርን ባተሌ ሰንክሎ በቁስልና በረሃብ መቅጣት እንዴት ያለማነስ ምልክት ሊሆን ይችላል? አራሴን ጠላሁ፤ ሰው መሆንን እነወርኩ፤ በሴት መመታትን በመፀየፍ የደነገጉትን ተፀየፍኩ።

“እዚህ ጠብቂኝ” ብዬ ወደ አክስቲጋ ሄድኩ። አሰባ ስለነበር ስሄድ ደስ አላት። አቅፋ ሽቶዋ ውስጥ አሰጠሙኝ። ጭኗ ላይ አስተኝታ ጭንቅላቴን ለመደባበስ ስትሞክር ከገረወይና ውስጥ ድፍን አስር ብር አንስቼ ስሜያት ሄድኩ።

ናፍቆት ሴታ ሴት ወንድ መስላ እንደቆመች አገኘኋት። በፊት ወንዳወንድ ሴት ትመስለኝ ነበር። ሁለቱ ያን ያህል ለውጥ አለው? ፀሐይ ያጠቋቆረው ቅላት ይታየኛል። የፈረንጅ ጋዴ ጫማ አድርጋለች። ጥልፍልፉ መጫሚያዋ አግሯ ላይ የሚኮምክ ይመስላል። አረጃጅም የእግር ጣቶች አሏት። የሞጅን እንኩሮ አፈር ቅመውም ያማምራሉ። አስር ብሩን ሰጠኋት።

“እንዴት ይሄ ሁሉ? ምንድን ነው?”

“ቅድም ያልሸውን ግዢ። ሥጋ ግዢ፤ እንደውም የጎድን አጥንት ገዝተሽ ሾርባ ስሪለት፤ እ? ደሞ ቆቃ ተራ ሄደሽ ብዙ ዓይነት ፍራፍሬ ጨምሪለት፤ ነገም ስለምሰጥሽ አትቆጥቢ።”

ጭንቅላቴን በጎረምሳ ትዕቢት ስትነቀንቅ እመሰግናለሁ የሚል ፍቺ ሰጠኝ እንዴት? እንጂ! እኔ ቀረሁ፤ አሏ አየርጠች ሄደች። ለምን እንደሆነ ሳላውቀው “ንፁህ፤ ንፁህ፤ ንፁህ፤ የሚል መዝሙር ከልቤ ሲፈልቅ ተሰማኝ። ብዙ ትርጉም ያለው የአንድ ቃል ሰንኝ፤ የአንድ ቃል ቅኔ፤ የአንድ ቃል ማኅሌት.....አለ? እንጂ!

6

የሞጆ ስርዓቶች

የሞጆ አድባር ተቀበለኝ፤ ወይም እኔ የሞጆ አድባርን ተቀበልኩ። ከእነ ናፍቆት ጋር አዞራለሁ። ጦጤ አሁንም አላመነኝም። ነገር ፈልጌ ቂሚን እንደምዋጣበት ያስባል፤ ይጠነቀቃል።

የሞጆ ልጆች ጨዋታ ከግንፍሌዎች ጋር አይገጥምም። ባቡሩ ከድሬዳዋ ሲመጣ ወይም ከአዲስ አበባ ሲሄድ ሞጆ ላይ ጥቁር ቅልጥም መስሎ ይጋደማል። ለሚፈቀድ፣ ቆሎ፣ ብስኩት..... የሚሸጡ የሞጆ ልጆች እንደ ጉንዳን ይወርሩታል። እነ ጦጤ ይሄን አየተዟዟሩ ፋርጎውንና ተሳፋሪዎቹን ይቃኛሉ። ጠኔ የሚቃኘው የሚበላ የያዙ ሰዎችን ነው። ጦጤ የሚቃኘው የሚሸጥ ነገር የያዙትን ነው።

ባቡሩ የሞጆ ኪላ ግዴታዎቹን ተወጥቶ ሊንቀሳቀስ ሲል እነ ጦጤ ቀድመው ይሮጣሉ። ባቡሩ ሲደርስባቸው ጥልጥል ይሉና ቅድሚያ የሰለሉትን ነገር ነጥቀው ይወርዳሉ።

ጦጤ ሻሽ፣ ነጠላ፣ ስካርፕ፣ የሴት ቦርሳ፣ ፎጣ..... ይነጥቃል። ጠኔ ደግሞ ቸርአሊያ ብስኩት፣ ሸንኮራ፣ ብርቱካን፣ ሙዝ፣ ጎድጓዳ ሰሃን ከነ ምግቡ..... ይመነትፋል። የጠኔ ይበላል፣ የጦጤ ይሸጣል።

ናፍቆት በጠኔ ትበሳጫለች።

"ጃኬት አትነጥቅም? ሱሪ አትመነትፍም? ቲሸርትና ጀለቢያ አይገህ እያይም? እናትንና ሁሉ ምግብ!"

ጦጤ የነጠቀው ጨርቅ ተራ ተወስዶ ይሸጣል። የተገኘው ነገር ላይ የተለየ የባለቤትነት መብት የሚያነሳ የለም። ለተፈለገው ነገር ናፍቆት ታውላለች።

“የጦጦ እናት ቸስተዋል ይሰጣቸው”

“ይሰጣቸው”

“የጠኔ ጫማ አልቋል ሞጋ (ከመኪና ጎማ የሚሠራ ጫማ) ይሠራለት።

“ይሠራለት”

የንዳዴን ወጪ እኔ ስለምሸፍን ለእሱ ማሰብ ቀርቷል።

ሞጁን ከሞጆዎች ጋር አሰስኳት። ቁጠባ እንሄዳለን። የሞጁ ቆዳ ፋብሪካ ሠራተኞች መኖሪያ በመሆኑ ቀን ቀን ጭር ይላል።

ብዙ የተንኮል ሥራዎችን እንሠራለን። አንዳንድ ዝንጉዎች ውጭ የተውት ዕቃ ካለ እንሰርቃለን። ካዛሚር ከደረሰ ለመብላት፣ ካልደረሰ ለመደባደቢያነት እንቀጥፋለን። የቧንቧ ውኃ ከፍተን እንራጫለን። አመድ ካገኘን እንነሰንሳለን።

ከዚያ ኮልባ ሠፈር ሄደን ጊዮርጊስን እንሳለማለን። ከኮልባ ሠፈር ቀጥታ ወደ ጦጣ ካምፕ እናመራለን። ጦጣዎች አይተን ባናውቅም በቁልቋል አጥፋ እያሾለቅን።

“ያቺት እንድ ጦጣ” እንላለን

“የታለች? የታለች? እውነትም!” (ባይታየንም) አካባቢው ጦጣ ካምፕ የተባለው በፊት ጦጣ ስለሚረባበት ነበር ይባላል። ጦጦ የተወለደው ከዚህ ነው እያልን እናሾፍበታለን። እውነትም የጦጣ መልክ እና ድርጊት አለው። ባቡር ላይ ሲንጠላጠል ቅልጥፍናው የጦጣ በመሆኑ ነው ጦጦ የተባለው።

“እነዚህ ደሞ አማረብን ብለው ነው እንዴ?” ይለኛል። እኛ ብቻ ሳንሆን የጦጦ ብለው ነውዴ?” ይላል ጦጦ ልምዱ ይኼው ነው። እናትም፣ ልጃቸውን ሲያበሸቁ “ልጄን ያገኘሁት ጦጣ ካምፕ ነው” ይላሉ።

ጦጦ “ይቺ ደሞ” ይላል “አማረብሽ መሰለሽ?”

“ኧረ የት አባቱ ሊሰድበኝ ነው እንዴ?” ለማስፈራራት አፈሩንም ምኑንም ይቧጥጣሉ፤ ይሸሻል።

“አማወይ” እንላቸዋለን።

“ምናባታችሁ”

"ጦጤን የት አገኙት?"

"ምን እነዚህ ደሞ፣ አማራብን ብላችሁ ነው?"

ይነጫነጫል። ጦጤ ከዚህ ያለፈ የከፋ ነገር ሲናገር ሰምቼው አላውቅም። አንዳንዴ ያስቀኛል። መጥፎ ነገር ያደርግና ምላሽ ሲሰጠውም "ምን እነዚህ ደሞ አማራብን ብለው ነውን? ይላል።

አንድ ቀን እየተሳሳቅን ወደ አንዲት ሴት ቀረብን። ጦጤ ድምፁን አቅጥኖ "ስምና ቂጥ" አለ። ሴትየዋ ጥሩ የሚባል አይነት ቂጥ ይነራት እንጂ የይጋርዱ ቂጥን ያየ የዚችኛቸው ምኑም አይደለም። ሴትየዋ ተናደደች። የበለጠ ቂጧን እየነቀነቀች "ከዚህ ጋር አውራ" ብላ ወደ መቀመጫዋ በጣቷ ጠቆመች።

ጦጤ ደስ ብሎት ይፍነክነካል።

"ስምና ቂጥ" ጦጤ

"ከዚህ ጋር አውራ" ሴትየዋ

ለምንድን ነው ስምና ቂጥ የምትላት? ብዬ ጦጤን ጠየቅኩት።

"ስምና ቂጥ ብቻ ነዋ ያላት" አለኝ።

"ስሟ ማነው?"

"ሲኞሪና"

ገረመኝ።

ከጥቂት ጊዜ በኋላ ነው ጦጤ ያቺ ሴት የምትገኝበት ቦታ ወሰደን።

"ስምና ቂጥ" ይላታል።

ሴትየዋ "ከዚህ ጋር አውራ" አላለችውም። ሌላ መልስ አዘጋጅታ ጠበቀችው።

"ጦጣና መላጣ" አለችው።

ጦጤ ያልጠበቀው ምላሽ ስለሆነ ደነገጠ። እኛን አየ። ሁላችንም አየላችን ነበር።

"ምን ይቺ ደሞ አማረብኝ ብላ ነውን ይህ?" አለ። የበለጠ ሳቅን።

ሌላ ጊዜ ደግሞ ባቡር ጣቢያ ሆነን ነው። ባቡሩ ቆሟል። ጦጤ የሚነጥቀውን ይሰልላል። ባቡሩ ከድሬድዋ ስለሚመጣ አዳዲስ ኮንትሮባንድ ልብሶችን እይቶ አንደቋመጠ ያስታውቃል።

ባቡሩ ሲንቀሳቀስ ጦጤ ቀድሞ ሮጦ ጠበቀውና በሦስተኛው ፋርን በኩል ተንጠልጥሎ ረዘም ያለ ጨርቅ መዝረጠ። የልብሱ ባለቤት ጫፉን ይዛ ትንትታለች። ጦጤ ሌላኛውን ጫፍ ይዞ ከፋርንው ላይ ዘለለ። ሴትየዋ አለቀቀችውም ታገለችው። በኋላ ደንግጠው የነበሩ የፋርንው ተሳፋሪዎች የጨርቁን ጫፍ ይዘው ሴትየዋን መርዳት ጀመሩ። ጦጤ አልቻለም ተነጠቀ።

እኛ ጦጤ ጋ ስንደርስ በቂጡ ተዘርፍጧል። እየራቀ የሚሄደውን ባቡር እያየ ያልጎመገማል።

"ምን እነዚህ ደሞ አማረብን ብለው ነውን ይህ"

ሁላችንም ሳቅን። የሻርፑ መታጣት ያሳደረብን ሀዘን በዚህ ተረሳ።

ሞጀን ለተንኮልና የሚሸጥ ነገር ለመፈለግ ማሰሳችን ቀጥሏል።

አመዴ ሠፈር እንሄዳለን። የተጣሉ ቆሻሻዎች ላይ እንልከሰከሳለን። ጥቅም በሌላቸው ዕቃዎች ቀልድ እንሸምታለን። የትልቅ ሰው ጫማ እናደርጋለን፤ ኬፕ እንደፋለን፤ መስታወት አልባ መነፅር እንደነቅራለን፤ የተቀደደ ጎድጓዳ ሰሐን እንደ ጥሩር አራሳችን ላይ እንደፋለን... አርስ በአርስ እንሳሳቃለን። በመጨረሻ ውድቅዳቂ እንጨት፤ ካርቶንና ሊነድ የሚችል ነገር ለቃቅመን ወደ መጋላ እንሄዳለን።

ናፍቆት የምትኖረው ከአባቷ ጋር ነው። በሠራተኛ። ለቤት ሠራተኛቸው ማገደውን ሰጥታ ለንዳዴ እንዳንድ ምግብ እንድታበሰልለት ትለማመጣታለች። አራሷ የምትሠራ መስሎኝ ነበር።

የተሠራውን ይዘን እነ ንዳዴ ቤት እንሄዳለን። ንዳዴን ካልጋ ያዋለው ሕመም ብቻ ሳይሆን ኩርፊያም ጭምር ነው። ሲያየን ይሸፋፈናል።

"እናትንና" ትላለች ናፍቆት። ይዛ የመጣችውን በግድ ታበላዋለች። ሲጨርስ "እናትንና" ትለዋለች።

የእነ ንዳዴ ቤት ጭልምልም ያለ ነው። የእኛን የግንፍሌ ቤት ያስታውሰኛል። ምናልባት እናቱ እዚህ ቤት አድጋ ይሆናል ቤታችንን ያጨላለመችው እያልኩ አሰባሁ። ብዙ ጊዜ የንዳዴ እንጀራ እናት ቤት ውስጥ አትኖርም። በውኃ የሳሳች ነጠላዋን ተከናንባ አመሻሽ ላይ ትመጣለች። አፍንጫዋን በንቀትና አጥብቆ በማሸተት ሰቅላ ታልጎመጥማለች።

"ሌማት ከፍታችሁ እንደሆነ ዛሬ ውርድ ከራሴ ነው"

ንዳዴና እንጀራ እናቱ መልካቸው መመሳሰሉ አሰገርሞኝ ልሞት። ጓዳ ገብታ እንጀራዋ አለመበላቱን ስታረጋግጥ ሌላ ማልጎምጎም ጣል ታደርጋለች።

"ብቻ ሰርቃችሁ በሌባ ተቀባይ እንዳታሳስሩኝ"

"ሰርቀን ባሳሰርናት" የሚል ምኞት ያድርብኛል።

ስለ ከፋቷ በደግነት ማቁሰል ያሰኘኛል። እንድትሰማ አድርጌ

"የሚበላ አትሰጪያትም?" አላለሁ ናፍቆትን "ብርቱካንም፣ ፓፓየም፣ ዘይቱናም..... ከእንጀራውም ሰጪያት"

"ልሰጥሽ አከሰቴ?" ትላታለች።

በከፉ ዓይኗ እኔን እያየችኝ ልታሳፍረኝ ትሞክራለች። አይኔን ሳላረግብ አፈጠጥኩባት።

"እዛው እናንተ አቡኩት" አለችና ነጠላዋን ከላይዋ ላይ ገፍፋ ወደጓዳ ወረወረችው። አግሯ የሞጆን እንኩሮ ቅሟል። የት ደርሳ መጥታ ይሆን? ዓይኗን ከዓይኔ ላይ ሳትነቅል ወጥታ በር ላይ ተቀመጠች። እኛን ሽሽት ይሁን ሌላ ጥበቃ አልተገለጸልኝም።

ፈ

ሙና እንደገና

እንዳንድ ጊዜ ከትምህርት ቤት ውጭም መምህርት ሙናን አስባታለሁ፤ በጥላቻ፡፡ አእምሮዬ ያላግጥባታል፡፡ ያመናትላታል፡፡

"ሙ" እና "ና" እንዴት ሆነ ሙና? ሐሳብ ትምህርት ማለት ይሄሮ ነው፡፡ ሥራ ላለመፍታት ቆብ ቀድዶ መስፋት፡፡ የሙናን ስራታዊ አመጣጥ አሰረዳ ከተባለ ደግሞ፡-

ሙና ይሆናል ሞንሚና፡፡ ሞን...ሞን እንዲሁም ሞን...ሞን፤ በመቀጠል ሙንን... ሙንን ስትል በመታየቷ ሙንንዬ ተባለች፡፡ "ሙንንዬ" እንደ "ን" ቀንሰው "ሙንዬ" አሏት፡፡ ሙንዬን ቋሚ ስም ለማድረግ "ሙና" ተባለ፡፡

መልመጃ እንድ (ፕሮብሌም)

ሙና ሞንሚና ያሉዋት ሆኗን አይተው ነው? ቀሚሷን? ሻሷን? መነፅርን? አሏ እንደሆነ የተወለደችው ከእነ መነፅር ነው፡፡ መነፅር ከፊቷ ጋር የሚያደግ በመሆኑ አልለወጠችውም፡፡ ብቻ መነፅር ስለደላው (ስለተመቸው) አድገቱ አጥፍ ሆኖ ፈቷን ሊሸፍን ከንፈሯ ብቻ ቀርቶታል፡፡ ይሄ አልቅት መነፅር፡፡

ከፍል ውስጥ አይታዋን ለማደናገዝና መነፅርን እንድታወልቅ ለማስገደድ መብራት አጥፍቼ መስኮቱን በሙሉ አዘጋለሁ፡፡ አሏ ግን የገባችበትን በር በልቅጣ ትተውና ጭንቅላቷን በአኔ ተቃራኒ አድርጋ አይኗንና ነገሯን አኔ ላይ ትተክላለች፡፡

"የተንኮል ይመስላል፤ መስኮት ከፊቱ ወይም መብራት አብሩ" ትላለች፤ ድምጿ የአሏ አይመስልም፡፡ ዓይን ጨፍነው ሲያዳምጡት በደመና ላይ የምትንሳፈፍ ቆንጆ ሴት ለዓይነ ጎሊና ትቀርባለች፡፡

፭

ሙና እንደገና

እንዳንድ ጊዜ ከትምህርት ቤት ውጭም መምህርት ሙናን አሰባታለሁ፤ በጥላቻ፡፡ አእምሮዬ ያላግጥባታል፡፡ ያመናትላታል፡፡

“ሙ” እና “ና” እንዴት ሆነ ሙና? ሐሳብ ትምህርት ማለት ይሄው ነው፡፡ ሥራ ላለመፍታት ቆብ ቀድዶ መስፋት፡፡ የሙናን ስሌታዊ አመጣጥ አስረዳ ከተባለ ደግሞ፡-

ሙና ይሆናል ሞንሟና፡፡ ሞን...ሞን እንዲሁም ሞን...ሞን፤ በመቀጠል ሙንን... ሙንን ስትል በመታየቷ ሙንንዬ ተባለች፡፡ “ሙንንዬ” እንድ “ን” ቀንሰው “ሙንዬ” አሏት፡፡ ሙንዬን ቋሚ ስም ለማድረግ “ሙና” ተባለ፡፡

መልመጃ እንድ (ፕሮብሌም)

ሙና ሞንሟና ያሉዋት ዓኗን አይተው ነው? ቀሚሷን? ሻሿን? መነፅርን? አሏ እንደሆነ የተወለደችው ከእነ መነፅር ነው፡፡ መነፅር ከፊቷ ጋር የሚያደግ በመሆኑ አልለወጠችውም፡፡ ብቻ መነፅር ስለደላው (ስለተመቸው) አድገቱ አጥፍ ሆኖ ፊቷን ሊሸፍን ከንፈሯ ብቻ ቀርቶታል፡፡ ይሄ አልቅት መነፅር፡፡

ከፍል ውስጥ አይታዋን ለማድናገዝና መነፅርን እንድታወልቅ ለማስገደድ መብራት አጥፍቼ መስኮቱን በሙሉ አዘጋለሁ፡፡ አሏ ግን የገባችበትን በር በልቅጣ ትተውና ጭንቅላቷን በእኔ ተቃራኒ አድርጋ አይኗንና ነገሯን እኔ ላይ ትተክላለች፡፡

“የተንኮል ይመስላል፤ መስኮት ከፊቱ ወይም መብራት አብሩ” ትላለች፤ ደምጿ የአሏ አይመስልም፡፡ ዓይን ጨፍነው ሲያዳምጡት በደመና ላይ የምትንሳፈፍ ቆንጆ ሴት ለዓይነ ጎሊና ትቀርባለች፡፡

“የቤት ሥራ ያልሠራ?” እጅ አናወጣለን። ተሽቀዳድሜ የማወጣው እኔ ነኝ። የነጠላ ወረቀት ጠርዝ በመሰለ ከንፈሯ ትንቀሳለች።

“እሺ አውርዱ”

ለምን ፊቷ ወደ እኔ አይዞርም? ለምን ሰርቃ ታጤነኛለች? ለምንስ ትኩረቷን መንፈግ ፈለገች? ዓይኗ የሚናገረው ምንድነው? ነው ወይስ ፍትፍት ያለ አስቀያሚና ዘግናኝ፤ አስፀያሪ በሽታ ያኮላሸው ዓይን ነው ያላት?

“መጽሐፍ ያልያዛችሁ?”

አሁንም እኔ እንደኛ ነኝ እጅ ሳወጣ።

“እሺ እንተ ከአሱ ጋር፤ እንቺ ከአሷ ጋር..... እንተ ደሞ ከአሷ ጋር...” መጽሐፍ ያልያዝነውን እንደነራዬ አስፈሪ ስለት ባለው ከንፈሯ ታሽሟጥጠናለች።

ከንግግር ውጭ ያለ መግባቢያ ሁሉ መጠፋፊያ እንደሆነ አውቃለሁ።

ካስረዳችን በኋላ የከፍል ሥራ ትሰጠናለች። ስንሠራ እየዞረች ታያለች። ከጀርባዬ ቆማ ደብተሬን ለመመልከት ስትሞክር የመተኛት ያህል ከልያት አፅፋለሁ።

“ለምንድነው?” ትለኛለች።

“ሳልጨርስ ሲመለከቱብኝ አልወድም” አላታለሁ። በነጠላ ከንፈሯ “ጎረኛ” ብላኝ ትሄዳለች። ሆነ ብዬ ሒሳብ ስለማጠና የአልሄ ትምህርት ሆኗል። ቀድሞ አሳያታለሁ። ኢክስ ካለ ብቻ የጥያቄ ምልክት አድርጋ ትመልስልኛለች።

“ይሄን እንደገና ሞክር” ትለኛለች።

በመነፅሯ ማዕዘን በኩል ዓይኖቿን ለመመልከት ስለምጥር ያለችኝ አልሰማም።

“ሰማኸኝ? ጥያቄ ምልክት ያደረኩባቸውን እንደገና ሞክር። ጠፍቶህ ሳይሆን ስለቸኮልክ የሳትካቸው ናቸው።”

በሚቀጥለው ከፍለ ጊዜ ቀድሜ ብሠራም ቀድሜ አሳያትም። መጨረሻ ከተደወለ በኋላ ወደ እኔ መጥታ

"ዛሬስ ከበደህ?"

"አልከበደኝም"

"ታዲያ?"

"ሁሌ እንደኛ መሆን አይሰለችም?"

በብረት ምጣድ ጠርቷል "ጉረኛ" ትላለች:: እንዴት ገባኝ? እንጂ!

"ትናንት አልመጣህም? ለምን?"

"ሁሌ መምጣት አይሰለችም?"

የከፊሉ ጫፍ በቻውን ሲንቀሳቀስ አየሁት:: ይሄኔ "ጋጠወጥ" ነው ያለችኝ:: ስለምን በንግግር ለመግባባት እትሞክርም? በመዋኛ መነፅር በትክታ እይታኝ ለመሄድ ከቃጣች በኋላ መለስ አለች::

"ችግር ወዳንተ ከመምጣቱ በፊት ለምን በግድ ትጠራዋለህ?" አለችኝ::

ድል የመታረት ሆኖ ተሰማኝ:: አንድ ቀን ደግሞ መነፅርን አስወልቃታለሁ:: የሰሜት ምሽትን አፈርሰዋለሁ::

"መነፅር ሊወልቅ ይችላል ያልኩበትን ሁሉ ለመሞከር ቆርጬ ነበር:: እነ ጦጤ ግን አልተባበር አሉኝ:: ስትሄድ እየተባረርን ከኋላዋ መገፍተር::

"ኸረ በለው! ከእሷ አይን ምን አለን?" አለ ጦጤ

"መነፅር አይበለ! እንሸጠው....." አለ ጦጤ

"ይኼ ደሞ አማራብኝ ብሎ ነው እንዴ? የከሸፈ አቅዴ በእንቅልፍ ልቤ የሚያባትት ቅዠት ሆኖ በተደጋጋሚ ይታየኛል:: እኔና ጦጤ እየተባረርን ስንገፈትራት መነፅር ወልቆ ዞር ስትል በዓይኖቼ ፈንታ ሁለት ጥልቅ ጉድጓዶች ይገረጡበኛል::

ሁለተኛው ዕቅዴ በምሽት ቤቷ ሄዶ በርዋን መቆርቆር:: ጭለማ ስለሚሆንባት የግዴን መነፅርን አውልቃ ትወጣለች:: ይሄም ዕቅድ ቅዠት እንጂ አውን ሲሆን አልቻለም:: ብቻዬን በራቴ ላይ ቆሜ ስቆረቁር በሩ ተከፍቶ

ከመምህርት መና ዘለግ ያለች ሴት ትወጣለች። መነፅር ሻሻ፣ ቀሚሷና ጫማዋ ግን የመምህርቷ ነው። መነፅርን ስታወልቅ አናቴ ትሆናለች። ያ ጥልቅ ጉድጓድ የአይኗን ማቀፊያ ሞልቶት።

ይሄን ቅዠት ባየሁ ማግስት አንዳች አስደንጋጭ ግጥምጥሞሽ ተከሰተ። መምህርት መና የክፍል ሥራ ሰጥታን እየተንጎራደደች እኔ መቀመጫጋ ደረሰች። ደብተሬን ለማየት ስትሞከር ለጥ ብዬ ጋረድኩባት። በዚህ መካከል እንዲህ ስትል ጠየቀችኝ።

"ትናንት እኔ ቤት መጥተህ ነበር?"

መልስ መስጠት ተሳነኝ። እዛው ለጥ ያልኩበት ሟሟሁ። መልስ ሳትጠብቅ ሄደች። አጋጣሚ ወይስ በምናምኑ የተወታተፈ ዓይኗ የሰው ህልም አሻግሮ ይማትራል? ፈራኝት።

አሷን መፈታተኔም በፍርሃት ጋብ አለ።

*

*

*

የእኔ መፈታተን ጋብ ሲል መምህርቷን እኔን አንድትፈታተን ሳይገፋፋት አልቀረም። እንደ ቀን ከፍለ ጊዜው እንደተጠናቀቀ ጠርታኝ ወጣች። ሞት ሞት ከሚሸት መነፅር ጋር መፋጠጡን ብጠላም ታዘዝኳት። ስታናግረኝ አልቆመችም።

"የሚኒስትሪ ዝግጅት እንዴት ነው?"

"ምን መዘጋጀት ያስፈልጋል? ዝም ብሎ መፈተን"

ተቃውሞዋን ጠብቄ ነበር። ፀጥታዋ የአናቴ ሳይሆን የአክሱቴ ነው። ሁሉንም የመቀበል...

"ምን ስታደርግ ትውላለህ?"

"ስዞር፣ ባቡር ላይ ስንጠላጠል፣ ስነጥቅ፣ ስደባደብ....."

"ሁሉ እንደዛ ማድረግ አይሰለችም?"

የአራሴው ዱላ አራሴ ላይ ተሰነዘረ። ይቺ ሴት ከእኔ የምትፈልገው ምንድነው? የገዛ ጥያቄዬ መልሶ መልስ እኔ ላይ ተሰነዘረ። እኔስ ከአሷ የምፈልገው ምንድነው?"

"ለለውጥ ያህል መጽሐፍ አንብብ:: አንድ አንተ ዓይነት ፍላጎት፣ አምነትና ባሕርይ ያለው ልጅ አለ:: የፃፍኩ ከፍለ ዘመን የሒሳብ ሊቅ ነው::" አራት ማዕዘን አነባበር የመሰለች አሮጌ መጽሐፍ ከቸክ ኮሮጆዋ ስር መዘዘቸ::

"አንግሊዘኛ ትችላለህ? በትንሹ ማንበብ?"

"አዎ!" አንዴት እሷ ፊት አልቸልም ልበል?

"ጥሩ" ሰጠችኝ "በወርም ቢሆን ቀስ አያልክ ጨርሰው" ሄደች::

ከመጽሐፉ ጋር ጭንቀት ተቀበልኩ:: አንዳልመልሰላት በሸንፈት ሳይሆን በጥንካሬ መጋፈጥ ነው:: በሸንፈትና በሸሽት ሠላም ለማግኘት የመጥክርን ውጤት በአናቴ አይቼዋለሁ::

መጽሐፉን ገረመምኩት፤ የበርበሬ ድልህ የተቀባ አራት ማዕዘን ዳቤ ይመስላል:: ገፁን በመሳቀቅ አየሁት:: ሰማኒያ ገሰ የማልረባ መሆኔ የሚረጋገጥበት ዳገት:: ርዕሱን አለማየቴ ጭንቀቴን የሚገልጽ ሆኖ ተሰማኝ:: "Evariste Galois" ይላል:: ከሥሩ በትንሹ "The greatest mathematicians of his time" ይላል:: ቀሪውን አንድ ከፍለ ጊዜ ትቼ እየተከታለፍኩ ወደ ቤት ሄድኩ:: አልፎ አልፎ አንግሊዘኛ ቃላት ፍቺ ለማየት ካልሆነ በስተቀር አንስቼው የማላውቀውን መዝገብ ቃላት ይገፍ መኝታ ከፍሌ ገባሁ::

ከመጽሐፉ ጋር ለማማሻ ሰዓት ያህል ጊዜ ተፋጠጥኩ:: የመምህርቷ መንፈስ፣ የአናቴ ጥላ፣ የውድቀቴ ጅማሬ... አንድ ንዳዴ "አይደለም! አይደለም!....." እያሉ የመግደርደር ዕድል የሌለበት ሸንፈት፣ ከሸፋኑ ጀመርኩ::

የመጽሐፉን ርዕስ ትርጉም ለማወቅ ብዙ ጣርኩ መዝገበ ቃላት ውስጥ የለም:: ተሰፋ መቁረጢ ገና ከሸፋኑ የታወጀ መሰለኝ:: በደቃቅ ፈደላት የተጻፉትን አየተረጉምኩ በወረቀት ያዝኩ::

"This special edition is for readers for whom English is a second language it can be read by anyone who has learned 1.000 words of English."

እነዚህን ሁሉ ቃላት ተርጉሜ ምን ለማለት አንደተፈለገ ገባኝ:: ታዲያ አንዴት ርዕሱ ጠፋ? ስል ተብሰከሰኩ:: ርዕሱ ጥያቄ አንደሆነ ወደ መጽሐፉ ታሪክ

ዘለቅሁ። የመጀመሪያው ገጽ ላይ “Evariste Galois” የሰው ስም እንደሆነ ሳውቅ ከት ብዬ ሳቅሁኝ። ልፋቴ ቆጫኝ። ይህ ሰው በእምነትና በባሕርይ እንዴት እኔን ሊመስል ቻለ? ቃላት እየፈታሁ ማንበቤን ቀጠልኩ። እንዳንዴ ቀድሞ የማውቀው ቃላት ግራ እየተጋባኝ ድጋሚ አተረጉመዋለሁ። መባዛን ያለው በጉዞ ላይ ብቻ ይመስለኝ ነበር። በንባብም አለ። የሦስት ገፅ ንባብ ለመረዳት የሰላላ ገፅ ንባብ ተራራ መዞር።

ሳይታወቅኝ መሸቶ ኖሮ አክሱቴ ስትገባ ደነገገኩ።

“ያ ልጅ ገባ? በላ? ተኛ?...” የዘወትር ጥያቄዋ። ሎሚን የምወዳት ይሄን ነው። መልሷ፡-

“አዎን ገብቷል። አዎን በልቷል። አዎን ተኝቷል...” ይሆናል። በቀጣዩ ቀን ሊነጋጋ ሲል ሸሉብ አደረገኝ። የቅዳሜ ጩኸት ቀስቀሰኝ። ናፍቆት ነበረኝ። የቅዳሜዋ ሞጆ ሌላ ናት። ልዩ! ገበያዋ ይደምቃል። ሞጆ አክሱቴን መስላ። እሸብርቃ ትታየኛለች። ዛሬ ትቅርብኝ!!

ሎሚ ለመንገር ስትንገበገብ “የለም በይ!” አልኳት። ንባቤን ቀጠልኩ። ምሳ ሰዓት ላይ ከአክሱቴ ጋር ትንሽ ቀምሼና ብዙ እራሴን ተደባብሼ ተመልሼ ንባቤ ላይ ተጣድኩ። ከምግቡ ይልቅ የአክሱቴ ሽቶ አጥግቦኝ ነበር።

እናቴ እራሴን በራሴ እንዳሰጋ አደረገች። አክሱቴ እራሴን በራሴ እንደጠብቅ አደረገች። ሰኞ ማለዳ ጥቂት እሸልቢ ነቃሁ። መንፈሴ ጠንከሮ አካሌ ደክሞ ተነሳሁ። መፅሐፉን ጨርሻለሁ። አክሱቴ ስታየኝ “እንዴ ትምህርቱ ለምን ጥንቅር ብሎ አይቀርም?” አለች።

ገርጥቼ በሦስተኛው ቀን ከቤቴ ወጣሁ። ወደ ትምህርት ቤት እየሄድኩም የማሰበው የመፅሐፉን ባለታሪክ ነው። ጋሎይስ እንዳንድ ነገሩ እኔን ይመስላል። በተለይ ስለአባቱ ሞት በጥላቻ መወረሩ ልቤን የበላው ነገር ነው። በፖለቲካ ትርምስምስ ከብሩ የተነሳ ስለመሰለው ነበር አባቱ እራሱን ያጠፋው። ከዛች ዕለት አንስቶ ጋሎይስ ብቻውን ፊት ለፊቱ ያለውን በጠላትነት ገጠመ። ከመምህራኖቹ ጋር አልህ መጋባቱ ብዙ ዋጋ አሰከፍሎታል። ብዙ የለፋባቸው የሒሳብ ፅንሰ ሐሳቦቹ ተመልካች አጥተውና በየቅርጫቱ ተጥለው ማግኘት የሚገባውን ደረጃ

አጥቷል። በመጨረሻም በፍቅር አምባ ጓሮ የተነሣ ፍልሚያ ገጥሞ ገና በሃያ ሁለት ዓመቱ ሞቷል። እንግዲህ ዝናው መናኘት የሚጀምረው እሱ ከሞተ በኋላ መሆኑ ነው። ደስ ያለኝ ነገር ቢኖር ግን በጠላትነት የቆየ መምህሩ ሳይቀር በተማሪው ተሸንፎ የሰጠው አስተያየት ነው።

“እንግዳ የሆነ ልጅ በእርግጥም እንግዳ የሆነ” ነበር ያለው።

ይቺን ቃል ከመምህርት ሙና ለማግኘት እስከ የት ድረስ መጓዝ ይኖርብኝ ይሆን? ደግሞስ ይሄን ሳታገኝ በሃያ አንድ ዓመትህ ትሞታለህ ማለቷ ይሆን? ሞት ምንድነው? ስምህ ምድር ላይ የት እንደደረሰ አለመረዳት ይሆን? ጣጣህን ሁሉ እንደ ሥጋህ አውልቀህ ወዳልታወቀ አቅጣጫ መከብለል ይሆን? ጋሎይስ በሕይወት እያለ ዝናውን ቢያገኝ ከሞተ በኋላ የሚኖረው ጥቅም ምንድን ይሆን? ለመሆኑ እኔ ለሚችቱ እናቴ ምንድነኝ? ከአካሏ ጋር እዚህ የቀረሁ? የተረሳሁ? ምድራዊ ጣጣዋ ብቻ?.....

እ.ሁሁሁሁ..... መምህርት ሙና ከነበርኩበት ዕድሜ፣ ቦታ፣ ጉዳይ.... አውጥታ የት ጣለችኝ? ሰው፣ አቅጣጫ፣ ድንበር..... የሌለበት ጭው ያለ የሐሳብ ምድረ በዳ።

8

ተሰናባቹ ልጅነት

ጦጤ ለመጀመሪያ ጊዜ ሴት ልጅ አይቶ ደነገጠ። አደነጋገጠ የሚያስደነግጥ ነበር። የተደነገጠባት ልጅ ከአዲስ አበባ ወደ ድሬዳዋ በባቡር የምትጓዝ የእኛ እኩያ ነበረች። በስህ አስካርፕ ፊቷን ከብባ ፈገግ ብላ ታየን ነበር። የመግቢያ መንጠልጠያ ብረቱን ይዛ በሩ ላይ ቆማለች። ባቡሩ ሲንቀሳቀስ ጦጤ አንደ መባኘን ብሎ ተከትሎት ሮጠ። የኋለኛውን ፋርጉ ይዞ ተንጠላጠለና ከፍርኝ ፋርኝ ተሸጋግሮ ልጅቷ ያለችበት ደረሰ። አስካርፕኖን ይገፍፋታል ብለን ስንጠብቅ ከንፈሯ ላይ ስሟት ወረደ።

ዝም ተባባልን። ናፍቆት "እናትንና!" ትላለች ብሎ ስንጠብቅ አንገቷን ደፍታ መንገዷን ቀጠለች፤ ንዲዬ ምንም እንዳልተፈጠረ ሁሉ በተረጋጋ ፈገግታው ታጅቦ መሬት መሬት አየ። ጠኔ ብቻ ይነጫነጫል፡-

"አንድም የሚበላ የያዘ የለም"

ትናንት ሰካርፕ ፍለጋ መጣን ከንፈር አልታየንም ነበር። ዛሬ ምን ተፈጠረ? አድሜያችን ላይ በትናንት አና በዛሬ መካከል ምን ተደንግጎብን ጠበቀን?...

.... ለምንስ አኔና ናፍቆት መተያየት ተሳነን? ጦጤ ውስጥ የተፈጠረውን ፍላጎት ያለ ጥያቄ እንዴት ተረዳችው? አሁም ውስጥ ጉዳዩ አለ ማለት ነው?....

... አኔምኮ የጦጤ አዝማሚያ ያለ አስረጂ ገብቶኛል። ዛሬ ሴት የምመኘው ቀደም ሲል ንፁህን ስመኝ በነበረበት መንገድ አይደለም ይሆን?

"ዛሬ ቅዳሜ ነው" አለች ናፍቆት "ከብት ገበያ ሄደን የበረት ገልባጭን በሬ እናስፈርጥበት" ካለንበት የጋራ መደናገር ለመውጣት የታሰበ ይመስላል።

"እኔ ቤት ገብቼ አተኛለሁ" አለ ጦጤ

ከንፈር መሳም አራስ ያማል? ያደከማል? ሆኖ ይቆርጣል? ወይስ ምን?

ጦጢ ለመጀመሪያ ጊዜ አራሱን ደፍቶ ሄደ። እኛም የበሬ ቂጥ የምንወጋበትን መርፌ እንጨት ላይ አስረን ወደ ኩብት ገበያ ሄድን። በሬው ደንብሮ፣ በረት ገልባጭ አብሮ ሮጦ፣ በአልሞት ባይ ተጋዳይነት ጭራውን ይዞ መሬት ለመሬት በደረቱ ተንፏቆ፣ ፊቱ ተጋጣጦ፣ በሬው ተይዞ ወደየቤታችን እስከንመለስ ድረስ “ጦጢን ያነሳ ጦጢን ይሁን በሚለው ባልተነጋገርንበት የልብ ውል እንደጸናን ነበር። ጦጢን መሆን አይቀርልን ይሆን?

*

*

*

ልጅነት የተሸኘው ጦጢ ልጅቷን ሲስም እንደሆነ አድርጌ ደምድሜ ነበር። ግን ሌላ የዕድሜ ኪላ ደግሞ በመምህርት ሙና መጽሐፍ በኩል መጣ። ከማንበቤ በፊትና በኋላ ተመሳሳይ ዕድሜ ላይ ነበርኩ ማለት ይከብደኛል። ለማንበብ ወደ ከፍሌ ስገባ የነበረኝ ግብ፣ አንብቤ ሰወጣ ተቀዛቅዞ ነበር። መጽሐፉን ስመልስላት መምህርቷ ተደነቀች ስትቀበለኝ.... “አንብብኩት እንዳትለኝ?” አለች።

“አዎ” በኩራት

“የጋሎይስ ሀገር የት ነው?” መፈተን ወይስ መፈታተን?

“ፈረንሳይ”

“በስንት ዓመተ ምሕረት ተወለደ?” መጽሐፉን አስቀመጬ የመለስኩላት ሳይመስላት አልቀረም።

“11811”

“የሞተውስ?”

“1832”

“የሚያፈቅራትን ለመጀመሪያ ጊዜ ያያት የት ነው?”

“እስር ቤት”

“በምን ሞተ?”

“በፍልሚያ” ሌላ ለመጠየቅ ሳትችል በፊት እኔ ግራ ያገባኝን ጠየኳት።

“ፍልሚያ ምንድነው?”

“የጥንቶቹ አውሮፓውያን ደንብ ነው። ከብራቸው በተነሳ ጊዜ ከብራቸውን ለማስመለስ ካዋረዳቸው ጋር ቀደም ሲል በጎራዴ በጓለኛው ዘመን ደግሞ በሽጉጥ ገጥመው ይገዳደላሉ።”

ይሄ ደንብ እኛ ዘንድ ቢኖር ከስንት ሰው ጋር እፋለም ነበር? ከጋሙዳ ከጋንጨር ከጋሙዳ እናት፣ ከይጋርዱ ቂጦ ባል፣ ከጋሽ ድንቁ፣ ከማናሉ ከጋንጨር፣ ከሴት ጋር መፋለም ይፈቀድ ይሆን?

ሙና መጽሐፉን ስሰጣት አሁንም አልተቀበለችኝም። ዝም ብላ የጠላ ቂጣ እንገድባለሁ መነፅሯ አፈጠጠችብኝ። ከንፈሯ “ባራቮ” አለኝ።

“ውሰደሙ መጽሐፉን፤ ሌላ ደግሞ አመጣልሃለሁ” አለች። በሁለት አይጠቋ ፍርቅርቅ ስትጓዝ በፀጥታ እየጓትና

“ቴቸር!” ስል ተጣራሁ። ሦስት ቀን ተዘግቼ የማንበቤ ግብ ውኃ ያነሳ አልመስል አለኝ።

ቆም አለች፣ ጀርዋን ወደእኔ አጋደለች። ከዚያ ዞረች።

“ቴቸር መጽሐፉን አላነበብኩትም። እንግሊዘኛ ለሚያውቅ ከፍቼ አስነበብኩት። አሱ ተረከልኝ። በቃ ስትሸማቀቅ፣ ሳትጠላኝ ለመመለከት ፈልጌ ነበር። መፈታተኗ ማምለጫ ቀዳዳ እንደማይታጣለት ለማሳየት። ግን ፊቷ እይታይም። ከንፈሮቿ ብቻ። ከንፈር ደግሞ በውኃ ጥም ይከስል እንደሆነ እንጂ በንዴት አይጠቁርም።

መምህርቷ ቀስ አያለች ወደ እኔ ተመለሰችና እንዲህ አለችኝ።

“እንባቢነት የሚጀመረው ሌሎች ያነበቡትን ሲተርኩ በማድመጥም ነው። እኔም ያነበብኳቸውን መጻሕፍት ልተርክልህ አሞክራለሁ።” ፊቷን እዙሪ መንገዷን ቀጠለች። እንደ ደደብ እንጨት መፍለጫ ምሳር ሳሳርፍባት እንጥራ መለሰችው።

“አልፈልግም” አልኳት ድምጹን ዘለግ አድርጌ። “የእርስዎን መጽሐፍ ከእንግዲህ አልፈልገውም”

ዘወር ብላ አየችኝ። መነፃፀር ከፋቅ ፊቷን መንታ አፈመዝ ያለው ጠበንጃ አስመስሎታል። የሆነ ነገር ተከሳለች። እንደም የከሸፈ ወይም የመታ አለበለዚያም የሳተ ጥይት።

“ለካፊ! ምንድን ነች ይቼ ሴት?...”

መጽሐፉ እጇ ላይ እንዳለ ልብ ያልኩት መምህርቷ ከዓይኔ ከተሰወረች በኋላ ሆነ እንጂ አያየችኝ አወረወረው ነበር። እናቱ በዓይኗ አያብጠለጠለች የሰጠችኝን ሽልጦ ስለምን አላሸቀነጠርኩትም ነበር ያኔ ... ያኔ... ያኔ...

9

ብረር ብረር አለኝ

ናፍቆት ደጋግማ ስትመጣ ደጋግሜ የለም አስባልኩ። ጋሎይስን ለሦስተኛ ጊዜ ማንበቢ ነው። አንዳንዴ መንገዱ መንገዴ ይመስለኛል። ሌላ ጊዜ በአልሁ ከእኔ ይልቅ አሰፋ ጢሪሪን ወይም ንዳዴን መስሎ ይታየኛል።

መኝታ ከፍሌ ተዘግቶ ማንበብ ስለሰለፈኝ ወጥቼ ካከሰቱ ቤት ሥር የቱሪማንቱሪ ቅጠል አንጥፌ ተቀመጥኩ። መጽሐፉ የተዘጋጀው ለመኝታ ቤት ውስጥ ይመስላል!! ሌላ ቦታ ለማንበብ አይመችም። በደረት አልጋ ላይ ተንበልብሎ በግራ በኩል መጽሐፉን፣ በቀኝ በኩል መዝገበ ቃላቱን አድርጎ በብዙ ማስታወሻ ወረቀቶች ተከብቦ ሲነበብ የበለጠ ይገባል። ግን ሰለፈኝ።

ልዑል መውደቂያ ዘወትር ጭር አንዳለች ነው። አሁን ግን አንድ ናዘሬት ሚሽን የሚማር ልጅ ለከረምት ዕረፍት ወላጆቿ ለመጥቶ ይረብሻታል። ግራር ላይ ወይም የቱሪማንቱሪ ጫፍ ላይ ወጥቶ የተለያዩ ዘፈኖችን በረጅሙ ይለቅቃል አሁንም አለ። የት አንደሆነ ግን ላየው አልቻልኩም ዘፈኑ ብቻ እየመጣ ከጀርባ ጋር ይላጋል።

"ልቤ ቢቀርበትም ነው

ልቤ ቢቀርበት ምነው

ምኞት እኮ ህልም ነው።"

አባቴ በልጅነቱ ይኼን ልጅ ሳይሆን አይቀርም ስል አሰብኩ። ዘፈኑን ማስታወስ ከማልፈልገው አባቴ መንጭቁ የምጥልበት ስፈልግ ጋሽ በረደድ ትዝ አሉኝ አከሰቱ ላይ ያላቸው ምኞት ህልም አንደሆነ ከዚህ ዘፈን ሊማሩ ይገባቸዋል። መኖሪያቸው ከአከሰቱ ቤት መደዳ ጫፍ ላይ ነው። ቢታቸው በእኛ

ቤት ላይ ምኞት ያለው ይመስል ከሰልፉ አፈንግጦ በመቆልመም በአንድ ዓይነት ወደዚህ ይመለከታል። የጋሽ በረደድ ሚስት አጉንብሰው ወጥተው አጎንብሰው ይገባሉ። ጎይለኛ ናቸው። የባላቸው ማጋጣነት ወሬ ሰደርላቸው፤ ወይም ደስ የማይል አዝማሚያ ባላቸው ላይ ሲመለከቱ ቱግ ይላሉ። ቱግታቸው ፈር የለቀቀ ለይደለም። የባላቸውን አንቱታ ለይዘነውም፤ ግን ይሳደባሉ።

“አንቱ ሸርሙጣ” ይላሉ በአጃቸው ጭብጥ ጀርባቸውን ላየደቁ። “አንቱ ሸርሙጣ፤ አንቱ ሸርሙጣ፤ አንቱ ሸርሙጣ.....”

ለኔ ጋሽ በረደድ ላይ አስቃለሁ። ጋሽ በረደድ አይናደዱም። ለኔ ምላሽ የሰጡ ሳያስመስሉ፤

“አጤ ቴዎድሮስም የተቸነፉ በሚሰታቸው ነው። ለሚሰት መቸነፍ የጀግና ወጉ ነው..... ምናምን” ይላሉ።

የልዑል መውደቂያ አባወራዎች ጥቂት ናቸው። ግማሽ ኩብ ቅርፅ ላይ በድጋሚ የሚጠመጠምባት ሌላ የቤት መቀነት አለ። አያንዳንዱ ቤት ፀሐይ እንዳይገባበት ደጃፉ ላይ ቱሪማንቱሪ ዛፍ ተተክሏል። የጋሽ ጥበቡ ቤት እነዚህ መደዳ ጫፍ ላይ ከጋሽ በረደድ ቤት አጠገብ ይገኛል። የጋሽ ጥበቡ ሚስት ሲበዛ ተፀፊ ናቸው። ጋሽ ጥበቡ ከዓይኑ ላይን ሲመለሱ።

“አዛው፤ አዛው.....” አያሉ ያንቋሽጧቸዋል። የአይጥ ማስገራያቸውን ማዶ ለስጥለው ሳሙናና ውኃ ያወጡላቸዋል። አየተነጫነጩ ዕቃ ሳያስነኩ አራሳቸው ያስታገፏቸዋል። ይህን ስመለከት ምናልባትም ባልና ሚስቱ አብረው ማዕድ ከቆረሱ ብዙ ዓመታቸው ሳይሆን አይቀርም አላለሁ።

“በኑሮ ላይ ተቸግሮ ሰው ሲጎደ፤

መልኩን ጥሎት ገሸሰ ይላል እንደባዳ”

ልጁን እንደ ጥንብ አንሳ ከተንጀጠጠ አራሱ ጋር ግራሩ ላይ አየሁት። ሹል እፉን እየከፈተ ሲታይ የሚዘፍን ሳይሆን የሚያንቋርር ይመስላል።

በዚህ መካከል ከየት እንደመጣች ያላየኋት ናፍቆት ፊቱ ተገተረች። ያለውትሮው እግሯ ንፁህ ሆኖ አየሁት!! በሰሱ ቅባት የተባበሰ ቢሆንም የሞጆ

አንኩሮአማ አባራ አላንገብበበትም። በአየር ላይ ተንሳፋ ካልመጣች በቀር አንዲህ ገፁህ ሊሆን አንደማይችል የታመነ ነው። የእግሩ ጣቶች በሽብር ዓይንን አንዲያፈገፍግ ያስገድዳሉ።

ቡኒ ዓይነት ሱሪ ታጥቃ በዚያ ላይ ረዥም ካፍቴራ የመሰለ ቀሚስ ደርባለች። ቀሚሱ አጭር ሆኖ ቡኒው ሱሪ ፀሐይ ያጠቆረው ቀይ ጭን መስሎ ይታያል። ጆሮዬ “እናትንና” የሚል ድምጹን አየጠበቀ አንገት ሙሉ ቡላማ ካፍቴራዋን አልፎ ፊቷ ላይ አንገብብኩ። የሚያማምሩ ኩባ ዓይኖቿ የሚያበረቀርቅ ብርማ እንባ አንቆርዝዘዋል።

“ምን ሆነሽ?” ማለት ተሳነኝ። ዝም ብሎ መመልከትም ከበደኝ፤ እኛ መካከል ምን ጉድ ገባ?

“ስመጣ የለም ይሉኛል” አለች።

“አ.....” ብዬ ዝም አልኩ ሳትጋበዝ አጠገቢ ቁጭ አለች። የቱሪማንቱሪ ቅጠሉን በመፈለግ ይሁን ወይም በሌላ አንጃ በጣም ተጠግታኛለች። ልቢ እንደ እንግዳ ቆጥሯት መፈራገጥ ያዘ።

“ናፍቆት እኮ ናት” አልኩት ልቤን “አረሳሃት? አጄ ሲያቅፋት የነበረ?..... ገላዬ ሲላፋት የነበረ?..... እንዴት አረሳሃት?”

ዝም..... ዝም፤ ብዙ ዝሞች

በጎንዮሽ ሰርቄ እየጓት። የእንባዋ ግት አለ። ግን ደግሞ በጉንጫ ላይ የወረደ እንባ ዱካውን ትቶ አልፏል። ለምን? የአስከዛሬ ለቅሶዋ እንደ ወንድ ቁጭትና ጥቃት የሞላው አራስ መነቅነቅ ነበር። ዛሬ ግን ምን?

“ምን ሆነሽ?” ማለት ተሳነኝ። በገዛ ጥያቄዬ የታሰረ የነገር አውሬ ፊትኛ አንዲያሳድደኝ ማድረግ መሰለኝ።

“ንዳዴ አብዷል፤ ጦጤ አብዷል፤ አንተ.....” አልጨረሰችውም።

“እንዴት?”

“ንዳዴ ከኮልባ ሠፈር ልጆች ጋር ገጥሞ በየቀኑ ይሰከራል፤ ጦጤ ወደ ድሬዳዋ እሄዳለሁ ይላል።”

“እኔስ?” ብዬ መጠየቅ አምሮኝ አልቻልኩም። ፊቷ የተንከራታች ወንድ ልጅ ገጽታው ተገፍሮ ከቤት የማትወጣ ኮረዳ ፀዳል ፈሰሰቦታል።

“ጦጦ ምን? ማለቴ ድሬዳዋ ምን ያደርጋል?” አፌ ተወለካከፈ።

“ልጅቷን አፈረጋለሁ ይላል። እንደማገኛት በህልሜ ታይቶኛል ይላል።”

የባቡር መንጠላጠያ እጆቿ ይዛ በዓይኖቿ ፈገግ እንዳለች ያየችን በድሪያ የተከበበበ ፊት ያላት ልጅ በአየር ላይ እንደምትንሳፈፍ ሁሉ ሳትንቀሳቀስ ከዓይኖችን የራቀችው ልጅ..... እኔ ሳስባት መቼም ከባቡር የማትወርድ ሆኖ ትታየኛለች። ፈገግታዋ እንደ ሞናሊዛ ዘላለማዊነት ተላብሶ እንደ ፍቅር አምላክ በየሐዲዱ ዳር ያሉ ዕኩዮቿን በፍቅር አየመረዘች የምትኖር።

“አንተን ይፈልግሃል” አለች።

“ማን?”

“ጦጦ”

“ለምን?”

“ፍራንክ እንድትሰጠው። መሳፈሪያ ወደ ድሬዳዋ፤ አብዷል... አብዷል።”

“ታ...ዲ...ያ...”

“እንዳትሰጠው። መቼም አይመለስም፤ ቢያገኛትም ባያገኛትም ጠፍቶ ይቀራል”

ይሄን ሁሉ ሐዘን ይዛ ነው እንዲህ አምሮባት የመጣችው? ተደብቆ ሲያደምጠን እንደቆየ ሁሉ ፀጥ ብሎ የነበረው የቱሪማንቱሪ ላይ ዘፋኝ እንዴ አምባረቀ።

“የእኔ እያልኩ አድርጌሽ የግሌ፤

ነው ልብሽ ከሌላ አዝናላሁ በዕድሌ”

ናፍቆትን አየኋት የልጅን ድንገተኛ ዘፈን ያደመጠችውም አይመስልም። አንድን ደፍታለች ፀጉሯ ሲበዛ ሉሜ ነው። ወንድ እጅ እንደገባ ሁሉ በውጥ ባይያዝም ናፍቆትን የተሻለች ለማድረግ መፍጨርጨሩ አልቀረም - ፀጉሯ”

“ጦጤ ለሁን የት ነው?”

“ሐዲድ መገንጠያ ነው።” በፊት ቢሆን “እናቱንና” የሚል ታስከትል ነበር። እኔንም እናትንና እንዳትሰጠው ትለኝ ነበር። ዛሬ ምን ነክቷታል እኔስ ዛሬ ምን ነክቶኛል?

መጽሐፎቼን ወደ ቤት አስገብቼ ሰወጣ የሎሚ ተግሉብላቢ ምላስ ተከተለኝ። “እትዬ ሾርባ ሰራለት ብለው ደርሷልክ፤ ካልሆነ እኔ እጠጣለሁ እንጂ አይበላሽም መቼም.....”

ናፍቆት ቆማ ትጠብቀኝ ነበር። ከክርኗ በላይ ያዝ እድርጌ በእንሂድ መራሳት። ከናፍቆት ጋር መነካካቴ ተደርጎ የማይታወቅ ነገር እንዳደረኩ ሁሉ ሆኜ የማላውቀውን ሆነኩ። ልቤ.....

“ልቤ ተው... ናፍቆት እኮ ናት፤ አረሳሃት?” የናፍቆትም ሁኔታ እንዳች ነገር ይጋብዛል ምን? እንጃ! አፋራምነት ከየት አመጣች? አቀርቅሮ መቀመጥ፤ አቀርቅሮ መጓዝ፤ አቀርቅሮ ማየት፤ አቀርቅሮ ማውራት... ከየት መጣባት? አልቅላ ባባበልኳት፤ አቅፌ እንገቴ ውስጥ በከተትኳት፤ በእፍንሜዋ እየር ስትሰብ የእንገቴ ቆዳ ድርርር ባለ። እንደ ጋሎይስ ስለዚች ልጅ ከብር ከባላንጣዋ ጋር አፋለማለሁ። ተፋልሜ መግደል አይደለም ከብሬ መሞት።

የቱሪማንቱሪው ላይ ድምጻዊ እንደ ባንድ የተለያዩ ድምጾች እየደራረበ አንድ በቅጡ ያላወኩትን ዘፈን ዜማ ይጫወታል።

“ዳሩሩ፤ ቱቱቱ፤ ዳራራራራ.....”

ቱና ብዬ እየሁት” ደምስሩ ተግተርትሮ በፍጹም መኮስተር ውስጥ ነው። “ድን...ድን...ድን፤ ለ...ሆ...ሆሆ...” እንደ ጦጣ በእግሩም ቅርንጫፍ ቆንጥጧል።

“ጦጤ፤ ጦጤ፤ ጦጤ.....”

ጦጤ እኔ መጀመሪያ የተቀመጥኩባት ቱሪማንቱሪ ዛፍ ሥር ቁጭ ብሏል። ሁለመናው የያኔውን እኔን መስሏል፤ የሞጆ እየር አሳድጎ ከዳው? እንደ እኔ መቶ ኪሎ ሆኖ ተጫነበት? ወይስ ምንድነው?.....

—ለመሆኑ ከሞጆ አየር ጋር እንዲህ የታረቅኩት መቼ ነው? የት ነው? እንዴት ነው... መቶ ኪሎ ሙርጉን መቼ እንዲነሳልኝ ወሰነ? የት አስቀምጦ አሁን ጦጤ ላይ ሜነው?

"ያው" አለች ናፍቆት "ያው መጥቶልሃል። የለኝም ብለሃል" በትንሽ በትንሹ የበፊቷ ናፍቆት ብቅ አለች።

"አማረብኝ መስሎህ ነው? ይቅር፤ ተይው፤ ተወው፤..." እንደተዳከመ ያስታውቃል። ጉልበቱን እንደ ምርኩዝ ተደግፎ ተነግ

"ምን ልታደርግ?" አለችው ናፍቆት

"በአግሬ አሄዳለሁ"

"ድሬዳዋ ድረስ?"

"አዎ"

"እናትንና፤ መቼ ልትደርስ ነው? መንገድ ላይ መሞት አምርሃል?"

"ትኬት ሳልቆርጥ ባቡር ላይ ተሳፍሬ ፊናንስ ፖሊስ ከባቡር ላይ ከሚወረውረኝ ይሻላል።" በተዳከመ ሁኔታ አሁኑኑ ወደ ድሬዳዋ መንገድ ጀመረ።

አኔና ናፍቆት ተያየን። ብቻችንን ስንሆን እንደነበረችው አይደለችም። ወንዳ ወንድ ብስጭቷ ውስጥ ነች።

በተስፋ መቁረጥ ወደ ጦጦ ተመለከትኩ የስንበት አይነት ያየኛል።

"ቆይ አስኪ..." አልኩት። "የት ብለህ ትሄዳለህ? ድሬዳዋ እኮ ከሞጆም ትሰፋለች። አዲስ አበባን ልታከል ምንም አይቀራት" አውቃት ይመስል

"እኔ እንጃ! እኔ እንጃ... ብቻ ከዚህ እንደሄድ የሚገፋፋኝ ነገር አለ። ይጎተጉተኛል። የሚጎተጉተኝ ደግሞ ሁሉም ነገር እንዲያስጠላኝ በማድረግ ነው። ሞጆ፤ አናቱ፤ እናንተ፤ ትምህርቱ፤ ሃይማኖቱ... ሁሉም አስጠላኝ። ያስጠላል በጣም...በ...ጣ...ም!"

የጦጤ ብልጣብልጥ ጦጣነት ተገፍፎ መነኩሴነት ተጭኖበታል። ዓይኖቹ ቀዝቃዛ። ጦጣነትና መነኩሴነት ይቀራረቡ ኖሯል? ሲስቅ ይንቀጠቀጡ የነበሩ ትላልቅ ጆሮዎቹ የጠወለጉ ቅጠል መስለዋል።

"ዛሬ በህልሜ አየኋት በተስፋ መቁረጥ ጭንቅላቷን ግራ ቀኝ እያማታች ማልቀስ ጀመረች።"

"እናትንና... እናትንና... እናትንና..."

'በታ ስጠው' ማለቷ አንደሆን ገባኝ እንዴት? አንጃ! ጦጤም የናፍቆት ፍቃድ ገብቶታል። ፊቱን ወደ ባቡር ጣቢያው መለሰ ዛሬን ሞጆ ማደር እንዳልፈለገ ገባኝ።

*

*

*

ልጅነት አንድ ያደረገውን ፍቅር ይበትነዋል? ጦጤ አርጅቶ ባቡር ላይ ወጣ። ባቡሩ ወገቡ አንደንበጠ አዛውንት አቃሰቶ ተነሰቶ፤ ቀስ በቀስ እየወበራ ሄደ። ጦጤ የፍርጎ በረቱን ይያዝ አንጂ ፊቱ ወደ እኛ አልነበረም። ወደ ድሬዳዋ መልሶታል።

ከጦጤ በላይ ናፍቆት አርጅታለች። ባቡሩ ወደ ጠፋበት አቅጣጫ እሷም በሐሳብ ጠፍታለች። ድካም በተጫጫነው እኳኋን ዓይታኝ ለመሄድ ተነሣች። ቀኝ እጇን ከንዴ ውስጥ ወሽቃ የመንጠልጠል ያህል ወደታች ጎተተች። የቁጭቷን መጠን አንድረዳ ይሆን? ጉዞ ጀመርን። ሆን ብላ በጫማዋ ጫፍ በላማውን አፈር እየጫረች ትጓዛለች።

"እንተስ መቼ ነው የምትለየኝ?"

"ወዴት?"

ትከሻዋን በአላውቅም ሰበቀች።

ለመልስ የቸገረ ሆኖብኝ። አግር አግርቿን ማየት ቀጠልኩ። አነሱን ማየት ልብን ደስ ያሰኛል።

"አዲስ አበባ የምትወድዳት የለችም?" ምን ነክቷታል ዛሬ? አለች ብል ስለጥፋቴ ለመቅጣት የተዘጋጀች እናት መሰለችኝ የጦጤን አልህ ሁሉ እኔ ላይ የምታወራርድ።

"አለች" አልኩ ንግግራን ለቀልድ አዘጋጅቼ።

"እናትንና አትቀልድ" እንዲህ ስትለኝ እንዴት ደስ ይለኛል?

"አልቀለድኩም"

"እሺ ካልቀለድክ ማን ትባላለች?"

"አንቺ እንኳን አትባልም። ግን ስሟ ይጋርዱ ነው። ይጋርዱ ቂጦ ይባላሉ።"

በዓይኖቿ እናትን አለችኝ

"እውነት!"

"እኔ ውሸት አልፈልግም"

"ውሸት አይደለም መጀመሪያ እድምጪኝና..."

"እሺ ንገረኝ፣ ብቻ ውሸት ይሁንና..."

"ይኸውልሽ" ብዬ ጀመርኩ። "ይጋርዱ ቂጦ የተባሉት ለምን እንደሆነ ግልጽ ነው። ቂጣቸው ብታይው በጣም ትልቅ ነው።"

"ባለጌ! እሺ..."

"የሰፈራችን ወንዶች ሁሉ አሳቸው ሲያልፉ ወ.ከ.ከ፣ ድር.ከ.ከ፣ ሙ.ከ.ከ፣ ል.ከ.ከ... ይላሉ።"

"እናትንና አታጋን" ከመጥፎ ስሜቷ ወደ መላቀቁ እንደሆነች ስላወቅሁ ጨምራ ጨማምራ ማውራት ቀጠልኩ። እኔ ይጋርዱ ቂጦን በጣም እንደምወዳቸውና እንደ ቀን ስከተላቸው ባላቸው እንደያዙኝ..."

ከንዴን ለቅቃ ከት ብላ ሳቀች። ሳቋ የሚያባራ አይነት አይደለም። በየመካሉ "ወይኔ ጉድህ" እያለች ትስቃለች። እኔ ሆን ብዬ አኮረፍኩ።

"እሺ... እሺ ይቅርታ፣ ሳቄ አምቢ ብሎኝ ነው። ግን እውነትህን ነው? እናትንና ትልቅ ሴትዮ..." ሳቋ ይቀጥላል። "እሺ ምን ተባልክ?"

"ትንሽ አይከብድሽም" በኩርፊያዬ ቀጠልኩ

"እሺ በቃ፣ በእናትህ ንገረኝ"

በኋላ ሰፈሩ ጉድ አለ። ወሬው እየተጨማመረ መከብብ የይጋርዱን ቂጥ መታ ተባለ።

“ወይኔ ጉድህ፤ አሺ ”

“እኔ አልመታሁም፤ ለመውደዱ ግን ቁጣቸውን እወደዋለሁ አልኩ”

“እሳቸው ማለቴ ይጋርዱ ምን አሉ”

“እሳቸውማ፤ ፎቃቃ ሁሉ አሹ! ደግ እድርጎ ቁጤን መታው! እኔ ሃኝ እንደውም ስትወደው ለምን ይቅርብህ ምታው ያልኩት። አሉ”

“አውነትህን ነው?”

“ታዲያ ውሸቲን ነው? ይኸውልሽ ባልየው ቀበሌ ፍርድ ሸጎ ከሰሱኝ። ይጋርዱ ቁጤ ሲጠየቁ ወንድና ቢላዋ የሰባ ይወዳል። ደግሞስ የወንድና የቢላዋ ትንሽ የታለው? ካገኙ ሁለቱም ይቆርጣሉ። ይልቅ በከንቱ አትታከቱ፤ እኔ ሃኝ ምታልኝ ቁጤን ያልኩት። አሉ።”

“እሺ?”

“ባልየው አፍር ብለው ወደ ቢታቸው”

“እሺ”

“ይኸውልሽ አንድ ቀን ተደብቄ ቂጥ ቁጣቸውን ሳይ.....”

“ባለጌ”

“እይተውኝ ኖሮ....”

“ማን?”

“ይጋርዱ ቁጤ”

“እሺ?”

“ከዚያ የተደበቅሁበት ድረስ መጡና እንዲህ አይንህ ከሚንከራተት አግባኝ አሉኝ”

“እ? አውነትህን ነው? እሺ?”

“ባልዎትስ? ባሻስ? አልኳቸው። እሳቸው ላንቲካ ናቸው። ሰልቸተውኛል። ልፈታቸው አስቤአለሁ። ይልቅዬ ሽማግሌ ላኩኝ አሉኝ።”

“እናትንና፤ ይቺ ውሸት ናት”

“ያልኳቸውን ሳልነግርሽ”

“አሺ ምን አልኳቸው?”

“እርስዎም ትዳሮን አያፍርሱ!! ለእኔ ካዘኩልኝ በአየዓመቱ እየመጣሁ እንዴ ቂጦትን ልምታው:: ወዲያውም ትምህርቱ አይስተጓጎልም አልኳቸው በዚህ ተሰማማኝ:: አሁን ዓመቱ ደርሷል አሄዳለሁ”

“እናትንና አትሄድም፣ ባለጌ.....”

ናፍቆት ፀኸየች ደስ አለኝ::

“እንዴ? አያፍርም እንዴ?” ትላለች አየቆየች:: “ማን አውነትህን ነው?”

“ወደዚህ ስመጣኮ የዓመቱን እንዴ ቸብ አድርጌአቸው ነው:: አ...ቤት እንዴት ደስ ይላል ብቻ ሳልጠግባቸው እንዳይሞቱብኝ::”

“አንተ ብትሞት ይሻልሃል ቀልድ፣ አውነት፣ መጠራጠር... የተቀላቀሉበት ሚናውን ያልለየ ፊት አሳየችኝ:: በብዙ መደፋፈር ሳብ አድርጌ አቀፍኳት::

“ነገ ትመጪ የለ?” አልኳት:: አፈለጋለሁ እንዴ? ነገ እንድትመጣ በእርግጥ አፈለጋለሁ? አንጃ!

“የት?”

“እቤት አኔጋ...”

“አሺ”

የበለጠ ለሰለሰች ፊቷን አንገቱ ውስጥ ከትቼ አባበልኳት:: የአረጅም ዘመን ናፍቆት ያለብኝ ያህል ያለመርካት ተሰማኝ:: በዚህ ተሰነባበትን::

የናፍቆትን ሐዘን እኔ አሳዝቤዋለሁ ብዬ እገምታለሁ:: በየመካሉ ጦጢ ቢታሰባት እንኳን ጪዋታዬ አየተሰነቀረ እንባዋን ሳቅ እንደሚያደናቅፈው አልተጠራጠርኩም:: ለእኔስ ማን ሐዘኔን ያለዝብልኝ? ያዘንኩት ለጦጢ አይደለም:: ለራሴ ነው:: ጦጢ የሆነ ነገሬን አናግቶትና ፈታትሾኝ ነው የሄደው:: ጦጢ የደፈረውን አደፍራለሁ? ልቤን ፈተሽኩ፣ ነፍሴን ፈተሽኩ፣ መንፈሴን ፈተሽኩ... የጦጢ ድፍረት፣ ወኔና አፈጣጠር እኔ ውስጥ የለም::

የእኔ ባቡር ወደ ፍቅር ሳይሆን ከፍቅር ለመሸሸ አፍንጫውን በተቃራኒው የቀሰረ ነው። በዚህ ተሞክሮ እንቅስቃሴ አልባ ፍቅር እንደሌለ ተረድቼአለሁ። እንደም ወደ ፍቅር መገሰገስ ወይም ከፍቅር የመሸሸ እንቅስቃሴ በሕይወት ውስጥ ያሉ ሁለት አማራጮች ናቸው።

ጦጤን ከሸኘሁበት ሰአት ጀምሮ አራሴን መርምራለሁ። የፍቅር ሽሽቱን ነው ሕይወቴ ብዬ የተቀመጥኩት። ከእናቴ በአከሰቴ ሸሸሁ... ከንፁህ በናፍቅት ሸሸሁ... ከእነጋንጩ በእነ ጦጤ ሸሸሁ። አንዱን በሌላኛው ለማካካስ እንጂ የእኔ የሆነውን ላለማጣት ምንም የማድረግ ወኔ የለኝም። ከአከሰቴ፣ ከናፍቅት፣ ከሞጁ የምሸሸበት ባቡር አስኪቀርብ ድረስ ብቻ በአዘናጊነት አድፍጬ አኖራለሁ። እንደ ናፍቅት ሰው ላጣ ነው በሚል ፍርሃት ውስጥ መሆኔን አላረጋግጥም። እንደ ጦጤ ሕልሜንና ስሜቴን መሪ ኮከብ አድርጌ የሰብአ ሰገሎችን ጉዞ አልጀምርም። ፈራሁ፣ በጣም ፈራሁ የፍቅር መነሻዬም፣ መድረሻዬም የማድረገው አራሴን ብቻ ነው?

ይሄንን ያሰብኩት ያኔ በወቅቱ ይሁን አሁን ካለፈ አርግጠኛ አይደለሁም። ደግሞም ለጽሁፉ ምንም ለውጥ አያመጣም። በዚያን ጊዜ እንዲያ ነበርኩ። የማይካደው እውነት ይሄ ብቻ ነው። ናፍቅትን አወዳታለሁ፣ ነገር ግን እንኳን ፈልጊአት ልሄድ ፈልጋኝ ስትመጣ አልቀበላትም። የልቤን ምት አወደዋለሁም አጠላዋለሁም። የምወደው በሚሰጠኝ እንግዳ ስሜት ነው። የምጠላው ደግሞ የልቤ ምት ተያይዞ የመጠፋፋት ደወል ስለሚመስለኝ ነው። ብቻ ያኔ እንደዚህ ምክንያት አበጅቼና አበጥሬ ለይቼ አውቄው ሳይሆን ይችላል። አሁን ላይ ሆኖ ሳስበው ግን እንደዚህ ያውጠነጠነኩ መሆኔ ላይ አርግጠኛነት ይሰማኛል።

በቀጣዩ ቀን ማለዳ ናፍቅት መጥታ አስጠራችኝ። የለም አሰባልኩ።

10

ሀሰት ነፍስ

መምህርት መና የአክሱቱን አህል በረንዳ ለይታ ስላወቀች ይመስለኛል መጻሕፍት ትልክልኝ ጀመር። ብዙ ጠንካራ የሒሳብ ሊቆችን ታሪክ አነበብኩ። ከተላኩልኝ መጽሐፍት ውስጥ ዘጠኝ ያህሉ ስለ ሒሳብ ሊቆች ሕይወትና ሥራ የሚተርኩ ናቸው። ፓይታጎራስ የተባለው ግሪካዊ የጥንት የሒሳብ ሊቅ ለቁጥር የተለየ ቦታ ከመስጠቱ የተነሣ ያመልክባቸው አንደኛው ሳኑስ ግርም አለኝ። ከፍል ውስጥ ሒሳብን የተቸሁበት መንገድ ተራ መዳፈር ሲመስለኝ ለካ የሰው ሃይማኖት ማጣጣል ኖሯል? ስል አሳቢ ሳቅ ውስጥ ተደፈቅሁ።

ከፓይታጎራስ ጋር ሌሎች ሁለት ጥንታዊ የሒሳብ ሊቆች ታሪካቸው ተዳብሎ በአንድ መጽሐፍ ነበር። ዩክሊድ እና አርኪሜዲስ። የሒሳብ ግኝታቸው ሳይሆን የወጡበት የወረዳበት ሕይወት የበለጠ አየሳበኝ አነበብኳቸው።

የአንዳንዶቹ የሒሳብ ሊቆች ከፍልስፍና ጋር የተጎራበተ በመሆኑ አግረ መንገዴን ወደ ፍልስፍና ጎራ የማለቱ አድል ገጠመኝ። ሬኔ ዴስካርተስ (በኋላ መና ዴስካርተስ ሳይሆን ዴካርት ነው አለችኝ) ብሌዝ ፓስካልና አይዛክ ኒውተን ሒሳብን ከፍልስፍና አቆራኝተው የሚመራመሩ ሆነው አገኘኋቸው። መጻሕፍቱ እንግሊዝኛ ቋንቋ ሁለተኛቸው ለሆነ ሰዎች የተዘጋጁ ስለነበሩ ይመስለኛል በተለይ ፍልስፍናውን ጠልቀው አይገቡበትም። ይሁንና ለእኔ በጣም ከባድ ነበር። በተለይ ተፈጥሮና ፈጣሪ ሳይ የሚያነሱት የድፍረት ሒሳብ ከአራሴ ጋር አጅግ ያወዘገበኝ ጉዳይ ሆኗል።

ሳይንስ ከፈጣሪ ሕልውና ጋር ሲያገናኝ ያነበብኩት የመጀሪያው ሰው ኢዛክ ኒውተን ነበር። የአሱ አሳብ አደረጃጀት የእኔን እምነት መለስ ብዬ አንድመረምር

ያስፈልጋል ነበር። ለእውነት የሳይንስ ዋነኛ ተግባር የአግዚአብሔር ብጅት የሆነውን ተፈጥሮ እየመረመረ ግልጽ ማድረግ እንደሆነ ያምናል። በተለይ ሕዋላይ አግዚአብሔር እንዳበጀው የማያጠራጥር እንዳች የማይዘነፍ ሥርዓት አለ ይላል። ስለዚህ ሕዋን ማጥናት የአግዚአብሔርን ኃይል ማወቅ እንደሆነ ይመስለዋል። እውነት በእያንዳንዱ ሳይንሳዊ ትንታኔውና ድምዳሜው መጨረሻ ላይ “ምንጩ ያው የታወቀው (አግዚአብሔር) ነው።” የማለት ልምድ እንደ ነበረው ተጠቁሟል።

አግዚአብሔር በጾም በጸሎት ብቻ የሚያገኙት ረቂቅ ነገር ሆኖ ተደምድሞልኝ ስለቆየ የእውነትን ሐሳብ መጀመሪያ ግር አሰኝቶኝ ነበር። በኋላ ግን እንደውም ረቂቅነቱን የሚያነሳ ዘዴ ሆኖ አገኘሁትና ደስ አለኝ። ያን ሰሞን እውነትን እንደ መቁጠሪያ የተደረገውን ፕላኔቶች እያነሳ በመመርመር የሚደነቅ ግዙፍ ፍጡር ሆኖ እየታሰበኝ ቆየ። ሕዋላይ በቻ አይደለም። አካባቢያችን ላይም የማይጣረስ ሥርዓት አለ። እንዲያ ሳይሆን ሞጆና ግንኙሌ በተደበላለቁ ነበር። የየራስ እየራቸው ድንበራቸውን ተከትሎ እንደ ግንብ ባልቆመም ነበር ስል አሰብኩ። ይሄንኑ አሳቢን በጽሑፍ ለማስፈረ ሞከርኩ። የማስቤን ያህል መጻፊውን አላነሳ እያለኝ እንዲያ ጉዳይ ደጋጋሚ ወረቀት ላይ አሰፈርኩ። ከመጻፍ በላይ ደግሞ ስነግረው የሚያደምጠኝ ሰው ቢኖር ተመኝሁ። ግን ሞጆ ኢጋም፣ ቀጋ፣ አውጥና ሾላ ብቻ ሳይሆን እንዲህ ያለ ነገር ሲነግሩት የሚያደምጥ ሰው አላፈራችም። እከስቱ ሎሚ፣ አለነ፣ ጋሽ በረደድ፣ ጋሽ ጥበቡ፣ በረት ገልባጭ... ሌላው ቀርቶ የትምህርት ቤታችን ዳይሬክተር እንኳን ይሄንን ረቂቅ ሐሳብ ለማድመጥ የተፈጠረ አይደለም።

“የየሺ ወርቅ ጎረምሳ፣ ብለህ ብለህ በአግዚአብሔር ሥራ ገባህ? ጥሩ አግዚአብሔርን የምናውቀው እኛ እንጂ አንተ አይደለህም። አሁን ውጣ!” ይለኛል ዲያሬክተሩ።

“አይደለም እኮ...” ስል

“ውጣ አልኩህ ውጣ! ባጠጥክ”

ያን ሰሞን ናፍቆት ስትመጣ የለም አላስባልኩም። ወጣሁና የቤቱን ታዛታ ተጠግተን እንድናወራ ፈቀድኩ።

"አየሽ ኒውተን፣ አግዚአብሔር..." እያልኩ ለረጅም ደቂቃ አወራረት። የናፍቆት ጆሮዋ ሳይሆን ዓይኖቿ ነበሩ ይንገበዝቡ የነበረው። ከዓይኔ ትጀምርና ጉንጨጭን፣ አገጨጭን፣ አፊን፣ አፍንጫዬን ትመለካከትና ዓይኔ ላይ ታርፋለች። በመጨረሻ ያወራረት ላይ አንዳች ጥያቄ ታነሳለች ብዬ ስጠብቅ በረጅሙ ተንፍሳ

"ለምን ትጠፋብኛለህ?" አለች።

አቀረቀርኩ፣ የአግሮቿ ጣቶች የሐሳብ ማደናቀፊያ ሆነው ተጋረጡበኝ። የት? ምን? ወይት? አንዴት?..... ጠፋኝ

"እነዚህ መጥቶ፣ አንተን አጥቶ መመለስ አንዴት ይምላል። ማንም የለም፣ ጦጤ የለ፣ ንዳዴ ኮልባ ሠፈር ተወሽቋል፣ አንተም....."

የናፍቆት ሕዋ አኔ፣ ጦጤ፣ ንዳዴና አንዳንዴ ጠኔ ጥላኔቶች ሆነን የምንሸከረከርበት ጠፈር ነው። አንደ ኒውተን አግዚአብሔርን የምትፈልገው እኛ መካከል ባለ የማይዛነፍ ሥርዓት ይሆን?

"በአናትህ አትጥፋብኝ። እነዚህ መጥቶ፣ አንተን አጥቶ....."

ይቺን ስሜት በደንብ አውቃለሁ። ንፁህ፣ ንፁህ፣ ንፁህ፣..... ያ ትንሹ መከብብ፣ ቀበና መጥቶ፣ ንፁህን አጥቶ ሲመለስ ይሰማው የነበረ ባዶነት፣ ሁሉ ነገር ወደ ኋላ ይቀርበትና ወናነት አፊቱ ይደቀን ነበር። ትንሹ መከብብ ትልቅ ነገር ተሸከሞ እንደነበር ማን ተረዳለት? ስል አሰብኩ።

ናፍቆት አሳዘነችኝ። ራት ለፊቴ ቆማ ሐፍረት ውስጥ በሚከት አኳኋን ዓይኔን፣ ጉንጨጭን፣ አገጨጭን፣ ከንፈሬን..... ሳምኳት። ምን እንደማደርግ ሳላውቅ ከንጉን ሳምኳት። ካደረኩት በኋላ ደነገጥኩ። የሚከተለውን ለመቀበል ዓይኖቼን ጨፈንኩ። ጥፊ ጉንጨጭ ላይ ጠበኩ፣ ምራቅ ፊቴ ላይ ጠበኩ፣ የሚገፈትር እጅ ደረቱ ላይ ጠበኩ፣ የሚያንቋሽሽ ስድብ ጆሮዬ ላይ ጠበኩ.....

ናፍቆት እንባዋ የተከተረው ከንፈሯ ላይ ይመስል፣ በከንፈሬ በፈጠርኩት ሽንቁር ታነባ ይመስል፣ ለቅሶዋ ፈነዳ። አንገቴ ላይ ተጠምጥማ አለቀሰች። ግራ በመጋባት አጅቼ ማረፊያ አጡ፣ ተንከርፍፈው አንከረፈፉኝ።

የቱሪማንቱው ላይ ዘፋኝ አጮልቆ ሲያየን የቆየ ይመስል ድንገት እንባረቀ።

“ተማሪ ነኝ ያልገባኝ
የምታውቁ አስረዳኝ
ኩላሊት ነው ወይስ ጉበት
ፍቅር ሲይዝ የሚያርፍበት
ልብ ላይ ነው ወይስ ሳንባ
ወዴት ይሆን የፍቅር አንባ

*

*

*

ያን ቀን እኔ በመሳሜ፣ እሷ በማልቀሷ አፍረን ዋልን። የየራሳችንን እግር እያየን ወደ መጋላ ሄድን። አካሄዳችን የጦጤን እናት ለመጠየቅ ነበር። ታመዋል። ጠፍሮ አልጋ ላይ ተቀምጠው ብርድ ልብሱን የማገልገም ያህል ለብሰውታል። የብርድ ልብሱ ደርዝ መሐል ቅልጥማቸው ላይ ቀርቶ የመምህር መናን ቀሚስ መስሏል። ቀኝ አግራቸው ድልድል ብሎ አብጦ ከግራው ጋር ሲነጻጸሩ የሁለት ሰው ሁለት አግሮች ይመስላሉ። እኛን ሲያዩ የተቀመጡበት እየተናጡ “እህህህ፣ እህህህ...” ይሉ ጀመር። ከጦጤ እናት ስሜት በላይ ቤቱ የቀዝቀዘና የጨለመ ነበር። ከእሳቸውም አብልጦ ቤቱ ይወቅሳል።

የያዝነውን ፍራንክ ሰጥተናቸው ቶሎ አንድንወጣ ፈለኩ። ናፍቆት ግን ጎተራ ወደመሰሰ ጓዳቸው ጉበታ ማንደጃ ይዛ ወጣች። የሞጆ ደሃ ሐብቱ የግራር ከሰል ነው። የትኛውም ቤት ከሰል አይጠፋም ናፍቆት እንዳስቀመጠችው ሁሉ ወደጨለማው ጓዳ ጉበታ ከሰል በሁለት እጇ አፍሳ አመጣች። ለካ የወናነት መድኅኒቱ እሳት ብቻ ነው። እሳቱ ሲያያዝ ቤቱ የሞላው የተረፈው ጌታ አልፍኝ መሰለ።

የጦጤ እናት ለሚደረገው ግድ ያላቸው አይመስሉም። ውጭ ውጭውን እያዩ ይናጣሉ። ሐዘንና ወቀሳው ሳይገድለኝ በፊት አእምሮዬ ሊያሳስቀኝ ምክረ

“ደሞ ከጦጣ ካምፕ ላገኙት ልጅ ነው ይሄ ሁሉ ሽር ጉድ? ሄደው ሌላ ጦጣ እያመጡም?” ይሁንና ማሳሳቂያዬ እንደ ነሆለል ሰው ቀልድ የራሴ ስድብ ሆነብኝ።

ናፍቆት ጀሮዬ ላይ እንሾካሹካ ፍራንክ ተቀበለችኝ። ጀሮ ላይ መናገሯ እሷን ከመሳም በላይ ስሜት ሰጪ ሆኖ አገኘሁት። ጦጤ ያቺን ልጅ ስም እንደዚያ የሆነ ጀሮው ላይ ብታንሾካሹክ ምን ይውጠው ነበር? ስል አሰብኩ።

ናፍቆት አፍታ ሳትቆይ ሰሞሊኖ ይዛ መጥታ በድስት ውኃ ጣደች። እናቱ አድፋፍታ የምትሰራው ሽሮ ትዝ አለች። ተገላገልኩት ስል ሊናፍቀኝ? ከናፍቆት ጋር የተጋባን መሰለኝ። እናቱ ሽሮውን ስታድፋፋ አባቴ ስር ስሯ ይል ነበር። "እናልሽ....."

"እስቲ ቁጭ ብለህ እውራኝ"

"እናልሽ....."

ለካ የእናቱ የተድፋፋ ሽሮ አሠራሩ የወጥ ሳይሆን የአጥሚት ኖሯል። የእናቱ ሽሮ ዱቄቱ ሰሞሊኖ ቢሆንና ስኳር ቢጨመርበት ኖሮ ጥሩ አጥሚት ነበር ማለት ነው። ሽታው ከሊጥነት ወደ ብስል አጓጊነት እየተለወጠ መጣ።

ናፍቆት መጥታ አጠገቤ ልትቀመጥ ስትል ከወደደጅ "ዶቅ፣ ዶቅ፣ ዶቅ፤..." የሚል ድምጽ ተሰማ። ተፈናጥራ ተነሳች። የሞተር ብስክሌት ድምጽ ነበር። "ጋሼ መጣ" አለች "ጋሼ" የምትለው አባቷን ነው። ወዲያው አካባቢው ውኃ ሰማያዊ መሰለና አባቷ የፓርቲ ዩኒፎርም አንደለበሱ ከአንገታቸው ቀለስ ብለው ወደ ውስጥ ዘለቁ።

"የጦጤ እናት" አሉ ለመጀመሪያ ጊዜ የጦጤን መደበኛ ስም ለማስታወስ ጣርኩ ጠፋኝ።

ከጦጤ እናት ቀድሞ "ጋሼ" ያሉቸው ናፍቆት ነበረች። የምትሠራውን ገርመም አድርገው።

"ጎሺጎሽ የእኔ ልጅ" አሉ።

እይናቸው የናፍቆትን ሊመስል ይልና ፊታቸው እየተሟላለ ይወርዳል። ሞተር ብስክሌታቸው ላይ ሲወጡ ምን ይመስሉ ይሆን?

እኔ ከበስተኋላ አንዳልነከሳቸው የፈሩ ይመስል ይጋግመው በጥንቃቄ እይተውኝ የጦጤ እናትን ማናገር ቀጠሉ።

"የቆዳ ማጀያ ኬሚካል የሚመጣልን በጅቡቲ አይደል? ከኛ ወደዚያ የሚሄዱ ጓዶች አሉ። ድሬዳዋ ላይ ወርደው ጦጤን እንዲያፈላልጉ ስሙንና ፎቶውን ሰጥቺያቸዋለሁ። እይስጉ ይገኛል" አሉና አሁንም አንዳልነከሳቸው ሁለቱ በአጭሩ ገረመሙኝ። ልንከሳቸው ብል ከጭናቸው አልፍ ይሆን? ስል አሰብኩ።

የጦጤ አናት አሁንም እየተናጡ "እህህ እኔስ ምኞቱ አዝያው አራሴ መሄድ ነበር። አሁን ምንቸገራችሁ ባቡር ላይ ብታወጡኝ" አሉ።

"ለራስዎ አግርዎ..."

"የሚያደርሰኝ ባቡር፣ እዚያው ባቡር ጣቢያ ደጃፍ ቁጭ ብዬ አጡብቀዋለሁ። ወር ሆነ ሁለት ወር ቢቆይስ ድሬዳዋ ካለ ወደ ባቡር ጣቢያ ሳይመጣ ይቀራል?"

የጦጤ አናት አሁን በማያቸው አኳኋን ባቡር ባጣያ የተባለው አደባባይ፣ የጠፍሮ አልጋቸው ላይ ብርድልብሳቸውን አገልጅመው፣ ሁለት ዓይነት እግራቸው በቅ እንዳለ ጦጤን ሲጠብቁ ታየኝ። ጦጤ ባዝኖ፣ ባዝኖ ባጠገባቸው ሲያልፍ

"ጦጤ፣ ከጦጣ ካምፕ ማግኘቴ ውለታው ይሄ ሆነ?" ሲሉት

"አንቺ ደሞ አማረብኝ ብለሽ እዚህ ድረስ መጣሽ? እኔ እንደሆን አልረባሽ። እንቺም፣ ሞጆም እንቁራስትም።... እስጠልታችሁኛል ለራሴ። ይልቅ ተመለሽ..."

ይህን ሳስብ የናፍቆት አባት አጠገቤ መጥተው ተቀመጡ። " ጦጤ የርስዎ ብቻ ሳይሆን የአብዮታዊት ኢትዮጵያም ልጅ ነው እርስዎ በሽተኛው እዚያ ድረስ ከሚጓዩቱ ጓዶች ያፈላልጉታል" አሉና ጎናቸውን እንዳልነከሳቸው አንድ ሁለቴ ለአፍታ መልከት አደረጉኝ። ውኃ ሰማያዊ ቱሪማንቲሪ ዛፍ ሥር የተቀመጠ መሰለኝ።

"እህህህ፣ እህህህ" የጦጤ አናቱ።

ናፍቆት አጥሚቱን አውሮዳ ኩባያ ማጠብ ጀመረች።

"ቀሪስት ማለት እሱ ነው?" አሉ አባቷ

"አዎ" አለቻቸው ናፍቆት። ተቀነጠነጠች። የሳምኳትን እንዳትነግራቸው ሥጋት ያዘኝ። ሞጆዎችና ግንፍሌዎች ልጆቻቸውን በቅፅል ስም በመጥራት ይመሳሰላሉ። ምናልባትም ሌሎች የእገራችን አካባቢዎችም ዘንድ ይሄ ልምድ ይኖር ይሆናል። ምናልባትም የሱዳን፣ የኬንያ እና የሱማሌ ሕዝቦች ከደንበር ወዲያ የተደረጉት እንደተቀሩት ኢትዮጵያውያን ልጆቻቸውን በቅጽል ስም ስለማይጠሩ ሊሆን ይችላል...

“የትህትና ልጅ ምን ሆኖ እንደዚህ ተባላች?” ሲሉ ጠየቁ።

“ከኮልባ ሠፈር ልጆች ገጥሞ” አለች ናፍቆት። ንዳዴን እንደሆነ ገባኝ።

“በቀን ጥንብዝ ብሎ ታዝሎ ሲሄድ እንዳያየኝ ፊቴን እዙሬ አለፍኩ። ያሳዝናል።”

ፊቴን እዙሬ ከሚሉ የሞተራን ድምፅ አጥፍቼ እየገፋሁ አለፍኩ ቢሉ አምናቸው ነበር።

“እናንተ እንዲች በላችሁ ከአነሱ ልጆች ጋር እንዳትገጥሙ። እይ አብዮታዊት ኢትዮጵያ በመጨረሻ እንዴት ያለ ትውልድ ላይ ደረሰች? የታሪክ አተላ...”

የታሪክ አተላ ስድብ ከሆነ የታሪክ ጉሽ ጠላ መገሳ ነው ማለት ነው ስል አሰብኩ።

የናፍቆት አባት ተነሥተው የጦጤን እናት ትክ ብለው አይተው “እይዞት፣ አብዮት በውጣ ውረድ የተሞላ ነው። ቢሆንም ጓዶች ልጆቻችን አምጥተው በቆራጥነት ያስረኩበዎታል” ብለው ወደበሩ አመሩ። ከኋላቸው እንዳልነከሳቸው አንድ ሁለቱ ጨርፈው ገረመሙኝና ወጡ። ወዲያው መንድቅደቅ ተሰማ። የሞተሩ ጭስ እቤት ጉብቶ ለጥቂት ጊዜ አፈነን።

“አብዮታዊት ኢትዮጵያ እንዴት ያለ ሞተር ብስክሌት ነጂ ላይ ደረሰች የታሪክ ጉሽ ጠላ” ስል አሰብኩና ሳቅሁ።

“ምን ያስቅሃል?” አለች ናፍቆት

“ምንም፣ ለምን ንዳዴን ሄደን እናየውም?” አልኳት።

“እኔም ሳሰብ ነበር” ብላ አከታልፋ አጥሚቱን ለጦጤ እናት ሰጠች። እኔ ብሩን አሰጠሁትኋቸው። ግድ የሰጣቸው እይመስሉም። የአጥሚቱን ኩባያ ከብሩ ጋር ደርበው ይዘው ወደውጭ እያዩ መወዝወዛቸውን ቀጠሉ።

የናፍቆት አባት ሞተር ብስክሌት መሬቱ ላይ አረጅሞ ቅሪት ትቶ አልፏል። የጎማው ቅርጽ በሃ ድንጋይ ላይ አየቆረቆሩ እንዳስፈሩት ማንተም ጎልቶ ይታያል። በአግሬ እያጠፋሁ ተከተልኩት። የጎማው ያልፀና ማንተም እነ ንዳዴ በር ላይ ሲደርስ ወደ በሩ ጠጋ ብሎ መልሶ ይቀጥላል። የናፍቆት አባት አንገታቸውን ሰገማ እድርገው ነበር ማለት ነው።

የእነ ጌዳዴ በራፍ ቡላ አህያ በመሰሰሉ ልጆች ተከቧል። ናፍቆት ልጆቹን ስታይ የረሳችውን ጭንቅላት ግራ ቀኝ ማማታት ጀመረች።

“ናፊ፣ ናፊ፣ ናፊ...” አሏት

“አስከራችሁት አይደል? አናታችሁንና” አለች

አውራ የመሰለው ቡላ አህያ “አራሱ ነው የሚጠጣው። ይኸው እኛ ጠጥተናል አሁን? እንቢ ስንለው ብቻውን ነው የሚጠጣው”

“ኮርማ፣ ሁሉንም አውቃለሁ” አለች ናፍቆት ጉርምስናዋ እንደቀጠለ ነው።

“እኛ እንቅማለን እንጂ አንጠጣም፤ ምንድነው የምታውቁት?” አለ ኮርማ የተባለው ሌሎች ቀልጭ ቀልጭ ይላሉ። ይሄን ያህል መፈራረግ ገረመኝ።

“የሆኑት ገርል አጣብሳችሁት ነው ያበደው? አሏን እኔ አገኛለሁ። አወጋታለሁ እናቷንና”

“ናፊ መች አሏ ‘እኔ’ ናት። አሉ ግን ካላመሸሽ፣ ካላደርሽ እያለ ነው የሚጠጣው።” የቡላዎቹ አውራ አሁን ገና ያየኝ ይመስላል። ነቃ ብሎ

“ቱሪስት አሉ ነው?” አላት

“አዎ” አለችው።

“ኮርማ እባላለሁ” ብሎ በቡላ እጁ ጨበጠኝ። እጁ እንደ በሬ ሸሆና አጭርና ጠንካራ ነው። በእሱ ቡጢ የተመታ ኩብት አረገጠው መባል አለበት “ገይለኛ ተደባዳቢ ነህ አሉ፣ አራፍ ነው። ሰሞኑን የእመዴ ሠፈር ልጆች ትፅቢት ትፅቢት ብሏቸዋል። ብቻ ለብቻ ከገጠምን የእኛን ሠፈር እናስወክልሃለን።”

በቅጽል ስሙ መኩራራቱ አስገረመኝ። ኮርማ ከሆነ የበረት ገልባጭ ልጅ መሆን ይኖርበታል። ከጅሩ፣ ከሸንኮራ፣ ከምንጃር ወይም ከቡልጋ በረት ገልብጦ ያመጣው።

በዚህ መካከል ጌዳዴ ጮኸ። ወደ በሩ ጠጋ ብዬ አንገቴን አስገማከ። ጌዳዴ ሲታመም ተኝቶ የነበረበት አልጋ ላይ በደረቱ ተነጥፏል። እንጀራ እናቱ አጠገቡ ቆማ አከርራ በጨበጠችው እጇ ትደልቀዋለች።

“ተውዋት ትደልቀኝ” ይላል ጌዳዴ፤ ትባጭቀዋለች።

“ተወዋት ትባብራለች” ይላል አንንብሳ ትንከሳዋለች

“ተወዋት ትንጫሽ”

እከርራ በጨበጠችው እጇ ትፈትገዋለች

“ተወዋት ትዳምጠሽ” ይላል። ያደረገችውን ይደግማል። “ተወዋት ትንጫሽ፤ ተወዋት ትባብራለች፤ ተወዋት ትሰርስረሽ.....” ለመከላከል ሆነ ለማስቆም አይሞክርም። በመጨረሻ ብላ ብላ ሲደከማት አልጋው ሥር ቁጭ ብላ አለቀሰች።

“ተወዋት እንጅቱን ትብላሽ” አለና በዚያው ማንከራፋት ቀጠለ። አልቅሳ ላይወጣለት ድንገት ወፈፍ ያደረጋት ይመስል እኛ ላይ ለመወርወር ምናምን ፈለገች። ከበሩ ላይ ገሸሽ አልጓለት፤ ወጥታ በሩን በኋለዋ በመሸገር ማዶ ማዶ ማያዋ ጠፍጣፋ ድንጋይ ላይ ተቀምጣ ተከዘች።

ይሄን ሳጤን አንዳች ግርግር ተነሣ። ናፍቆት ነበረች፤ ጥቂት ራቅ ብሎ ተራማጅነቱ ዛፍ ሥር አንዲት ሴት ልጅ ይዛ ታንላታለች። ቡላምቹ ይገላግላሉ ስል ከበበው ዝም አሉ። ልጅቷ ፊቷን ብቻ በእጆቿ ሸፍና አቀርቅራለች። ናፍቆት በጠረባ ስትላት አግሯን ዘርግታ በቂጧ ተዘረፈጠች። ጭንቅላቷ ከመሬት ጋር ያልተጋጨው ማጅሪቷን ናፍቆት ስለያዘቻት እንደሆነ አወቅሁ። እንድትነዳ አልፈለገችም ማለት ነው። ልጅቷ የተዘረፈጠችበት ሆና “እሪ” አለች። እኔ ደርሼ እስካሰጥላት ድረስ ናፍቆት ትወራጫለች እንጂ ዱላ አላሳረፈችባትም። ልጅቷ ቀልጥፋ ተነስታ ከእኔ ኋላ ሙሉኝ አለች።

“እናቷንና እገድላታለሁ”

ቀስ ብዬ ናፍቆትን ወደእኔ ሳብኳት። በውዴታ ግዴታ ውስጥ ሆና ተመንጫጨቀች። አንገቷ ሥር ገብቼ በጀርዋ

“ባትወድደው በዚህ ሰዓት እዚህ ትመጣ ነበር?” አልኳት።

“እናቷንና፤ እናቷንና.....” ስለታት ጭንቅላቷን ጎረምሰኛ ግራ ቀኝ አማታች። “እንገላታቸው እኮ፤ አሳበደችው እኮ፤ ልትገድለው ነው እኮ... እናቷንና”

ልጅቷ እሁንም አለቀቀችኝም። ጀርባዬ ላይ ፊቷን ለጥፋ አድፍጣለች። ኮርማ ጠጋ ብሎ “እንተ ሸፍት አትለቃትም” አለኝና ቡላምቹን እስከትሎ መሄድ ጀመረ። ልጅቷን አቅራ ተከተልኳቸው።

"እለቅሽ መስሎሽል እናትሽንና"

"ስምሽ ማነው?" አልኳት

"ምዕራፍ" አለችኝ ወደ ኋላ እያየች። ለጊዜው ፊቷ በማጅራቷ በኩል ቢሆን፤ ወይም ፊቷን አዙራ ወደኋላ ብትሄድ የወደደች ይመስላል። "ገና ድሮ ስለ እሷ ሲወራ አፈራት ነበር። የፈራሁት ደረሰ። ትገድለኛለች" በፍርሃት ተንዘፈዘፈች። አሁንም ወገቤን አልለቀቀችም።

"አይዞሽ፤ አትነካሽም"

"እግዚአብሔር ይስጥህ። አንተ ባትኖር ኖሮ....." አሁንም ትገላመጣለች። እኔም ተገላመጥኩ። ናፍቆት በአልህ መሬት ትፎግራለች። ከኮርማ አይታ የተማረችው የበሬ ጠባይ ሳይሆን አይቀርም።

"በቃ ሂጂ" አልኳት ቆሜ

"እዚሁ ቁምልኝ እሺ?" ብላኝ ከእነኮርማ ጋር ለመቀላቀል ሮጥ ሮጥ አለች። ዘለግ ያለ ሽንጥ አላት። ሙትት ያለ ሰውነት። ዘወር አለች። ሰልካካ እፍንጫ ከናፍቆት ጋር የሚያመሳስላቸው ዓይን አላት። ሺረ ፀጉራቸውም አንድ ነው። ብቻ የምዕራፍ በወጉ የተያዘ ረዥም ነው።

11

ዳርዳርታዎች

"አቱ ገላ፣ አቱ ገላየኛ"

ምን አለሽ ያ - ደገኛ

ገላ - ኮርተሽ ተቀመጧ

ገላ - አንቺ ምን ቸገረሽ፤

ገላ - በውበት ማራኪ

ገላ - አርጎ ከፈጠረሽ፡፡"

በዕድሜ ወደ ኋላ ተጉዘ፤ ከመወለዱ በፊት የነበረው አባቴን በልጅነቱ ያገኘሁት መሰለኝ፡፡ ይኼ የቱሪማንቱሪ ላይ ዘፋኝ እያናደደኝ ነው "ምናባቱ" ብዬ ተነሳሁ፡፡ የሌሊት ልብሴን ሳልቀደር ነጠላ ጫማ እንዳጠለቅኩ፡፡ የመኝታ ከፍሌን በር ስከፍት ሎሚ በሬ ሥር የተለጠፈች ይመስል ግጥም ቅንድቧን ፊቴ ላይ ደቀነች፡፡

"አትዩ ፍርፍር በቅቤ ቁርሳ ስሪለት..."

"በይወ" አልኳት በአጭሩ ለመገላገል

"በይወ?" ያልጠበቀችው ይመስል ፊቷ ፈካ፡፡ አናደደችኝ፡፡

"ወይም አለንን አብይወ" ይቺን ሴትዮ የሚጠቅማት የምግብ ፈቃድ ሳይሆን ዘመዶቿ እንዳቀዱለት ለቆሪጥ መስዋዕት መሆኗ ነው፡፡ አስክ ወዲያው ሆኗን ትገላገለው ነበር፡፡ ደንግጣ እያየችኝ ገፋ አድርጊያት ወጣሁ፡፡

"ወይኔ ጉዴ!" ስትል ሰማኋት፡፡ አያውቅም ብላ ታስብ ነበር ማለት ነው?

በቱሪማንቱሪ ዘፋኝ ላይ ያደረብኝ ንዴት በሎሚ ላይ በርዶ ነበር፡፡ ቀጥታ ወደ ቱሪማንቱሪው፡፡ ጥላ ሥር ሸበጡ ተነባብሮ ተቀምጧል፡፡ ቀና ብዬ እየሁት፡፡

እንደ ጆፌ አሞራ በእግሩ ጣቶች ቀጭን ቅርንጫፍ ጨምድዶ ይዞ መንቁሩን ከፍቷል።

"እቱ ገላ - እቱ ገላ የኛ....." ይላል።

"እንተ?" አልኩት።

"አቤት፣ ጋሼ" አለኝ።

ጋሼ ሲለኝ የናፍቆትን አባት የሆንኩ መሰለኝ። "አብዮታዊት ኢትዮጵያ፣ አዚህ መንቁራም ዘፋኝ ላይ ደረሰሽ?" ማለት አሰኝኝ።

"ይሼ ዘፈን የማን እንደሆን ታውቃለህ?"

"የመሐመድ አህመድ ነው፣ ጋሼ"

"አይደለም"

"ታዲያ፣ ጋሼ?"

"የእኔ አባት ነው።" ለምን እንደነገርኩት ግራ ተጋባሁ። እንዳንዶቹ ቅርንጫፎች እየተቀነጣጠሉ በፍጥነት ወረደ።

"አይ ጋሼ፣ በልደታ፣ በልደታ፣ ካባቶ ያገኛኝ" አለ። ወርዶ ሲመለከተኝ ጋሼውን ይተዋል ብዬ ነበር ቀጠለ። "ጋሼ፣ አክሱትዎ ድሮ ሲያወሩ ሰምቼ ነበር። የአህቱ ባል መዝቀኛ ነው ብለውኛል። ጋሼ አባቶን ያገኛኝ" ሁለት እጁን ለልመና ዘርግቶ መዳፉ ላይ ያስቀመጠውን ይመዝን ይመስል እንዘፈዘፈ።

አተኮርኩበት እንደ ጆፌ አሞራ አይኖቹ ነጭ የሌለባቸው ሙሉ ጥቁር ናቸው። ጭንቅላቱ ላባውን የተላጩ ዶሮ እራስ ነው።

"አባቴ የለም።"

"የት ሄዱ ጋሼ?"

"የለም፣ የለም" ቱግ አልኩ። ተገርሞ ሲመለከተኝ ወደ ቤት ሄጄ ጥላ ሥር ቁጭ አልኩ። ይሄ መንቁራም አካባቢውን እንድጠላ እያደረገኝ ነው። አዚያው ቱሪማንቱሪው ላይ ተሰቅሎ ማንቋረር ጀመረ። ዓለም ጠበበችብኝ። የት ብሄድ

ይሄ ጆፌ የቆሰቆሰውን የነገር እሳት ማጥፋት አቸል ይሆን? የአባቴ ፀጉር፣ የአባቴ ቀበቶ፣ የአባቴ ጊታር.....

“ምንው ተከዘሃልሳ?” አሉኝ ጋሽ በረድድ ናቸው። ሚስታቸው ከጓላቸው እየደለቋቸው የሚከተሏቸው መስሎች ቃጥሏል። “አንቱ ሸርመጣ”

“አትተከዝ አንጂ። የሞጆ ወርቅ ወደ አህል በረንዳ ሄዳ ነው?”

“የሺ ወርቅ ነው ስሟ”

“ከሺ ሞጆ አይካልም?” ከየት እንደመጣ ያላወኩትን ንዴት ሰፈረብኝ።

“አሷን የሞጆ ወርቅ ብለው ሚስቶችን ማን ሊጓዙ ነው?”

“ሌሎቹማ በየራሳቸው ይጠራሉ። የአኔ ሚስት ብቻ ሳትሆን ያንተም ሎሚ ያው ሎሚ ብቻ ናት። ለመሆኑ ሎሚ እንዴት ናት? ቅሪት ይዛለች ይባላል። ሴቶች ሲያረግዙ አመላቸው ይቀየራል - ቻላት። ብቻ እንተ ጎበዝ ነህ ከሥሯ አትጠፋም። ጎበዝ! ከሥሯ አትጥፋ!” ብለውኝ ሄዱ።

ያላየሁትና በቅጡ ያልተረዳሁት አንዳች ነገር ተሰካብኝ። ምን? አንጃ! ይሄ ነው ልል አልቻልኩም። የሆነ የነገር ሾተል ተቀብቅቦብኛል። ምን? ምን? ምን? ከስሯ አትጥፋ! አዎ አሷ ሥር ተወሽቂ የምውል መስሏቸዋልና? አኔ ያስረገዝኳት? ተነስቼ ቆምኩ! አከሰቴ ፊቴ መጥታ ድቅን አለች። መፍትሔው አስኪገለፅልኝ ድረስ የሐሳብ ምድረ በዳ ላይ ብዙ ተንከራተትኩ። ወሬው ወሬ ነው። ግን ወሬነቱን ማስረዳት የሚያዳግት ወሬ ያው እውነት እንደሆነ ይሰነብታል። ሎሚ ስትጠየቅ አለን እንደማያዋጣት እውቃ የማይገኝ ነገሮችን እንደ ቅንድቧ በውሸት ውቅር ብታገኝኝስ?

“አዎ፣ መቼስ ሴት ነኝና ነውሩ የአኔም ገመና ነው ብዬ አፍኜ ጊዜው አስኪደርስ ጠብቂ ነበር። አሁን እናንተ ካነሳችሁት.....”

ድፍን ሞጆ ወሬውን ይቀባበለዋል። የናፍቆት አባት “አይ አንቺ አብዮታዊት ኢትዮጵያ! ብለሽ ብለሽ ሎሚን የሚያስረግዝ ትውልድ ላይ ደረሰሽ? የታሪክ አተላ!!!”

ናፍቆትስ ምን ትላለች?

“እናቱንና! እናቷንና....”

መፍትሔውም አዚሁ አካባቢ ነው። ናፍቆትን አዚህ ቤት እያመጣሁ አከሰቱ እንድታያት ማድረግ። በናፍቆት መጠርጠር ይሻላል።

ልቤ አረፍ አለች። እንደውም መላቅ ከጀለኝ። ጋሽ በረድድ ግን ጥሩ ነገር መካች ናቸው። አሳቸውን አብከነክናለሁ ብዬ ሳሰብ መከተው ተብከንካኝ እደረጉኝ።

"እናታቸውንና....." አልኳቸው።

ጫማዬን አድርጌ ስለ ሊዮናርድ ኢዩለር የሚተርከውን ትንሽ መፅሐፍ ይዞ ከቤት ወጣሁ። ከድፎ ዳቦ ላይ ለአንድ ሰው ጉርሻ የተቆረሰች የምትመስል መዝገበ-ቃላትም ያዝኩ። ኢዩለር የሒሳብ ሊቅ ነው። እነዚህ የሒሳብ ሊቆች ተከታትለውብኝ እንደሆን እንጂ አየታኩቱኝ መጥተዋል። ኢዩለር የመጨረሻዬ ይሆናል ስል አሰብኩ። ወዲያው ደግሞ የመፅሐፍ ምርጫዬ ያለው በሙና እጅ መሆኑን አስታውሼ ሳቅ ከጀለኝ።

በቱሪማንቱሪው ሥር ሳልፍ "ጋሼ" አለኝ ጀፌው ዘማሪ "ጋሼ አባትህን አገናኘኝ፤ በልደታ፤ በመሐሙድ አህመድ ሞት!"

"መንቆራም!" አልኩ በሆዴ ግን ዘፈኑ የመሐሙድ አህመድ ነው እንዴ? አባቴስ?...ይኼን ማሰብ አልፈልግም።

ወዴት ልሂድ? የት ሄጄ ላንብብ? እንደ ግንፍሌ ወንዝ ቢኖር በውሃ ቻቻታ ታጅቤ አነብ ነበር። ይሄን ይሄን ሳሰብ ሞጆ ተፈጥሮ ያረጠችበት ቦታ ሆኖ ተሰማኝ። ቀጥታ ወደ ናፍቆት ቤት አመራሁ።

እንዲት ጠንጋራ የቤት ሠራተኛ ወጥታ እያመናጨረች፤ ከእኔ ጀርባ ያለ ቱሪማንቱሪ እያየች "ምን ነበር?" አለችኝ።

ቱሪማንቱሪውን መሰለኝ "ናፍቆትን....."

"የለችም።"

ንፁህን ሳጣት የሚሰማኝ ስሜት መጣ። ነፍቆት! ነፍቆት! ነፍቆት!

"የት ሄዳ ነው?"

“አንጃ!”

ስመለስ የማሰበው ስለሰራተኛዋ አወዳያ አነጣጥራ እኔ ላይ መተኮስ ነበር። ለምን ጠንጋራ ገረድ ቀጠሩ? ጠንጋራ ዋጋው ይቀንሳል? ወይስ የናፍቆት አባት የታዩ ሳይመስላቸው ለመታየት ፈልገው?

“ወይ አብዮታዊት ኢትዮጵያ!.....”

“ቱሪስት! ቱሪስት!” ከበስተኋላዬ ተጠራሁ። ዞርኩ። ናፍቆት ነበረች። አስተያየቴ ሐፍረት ሳይለቅባት አልቀረም። አቀርቅራ መጣች። ብዙ ጠቃጠቆ ያለበት አጭር ቀሚስ ከሰራ ጋር አድርጋለች። የእግሮቿ ጣቶች!

“አውቃ እኮ ነው የላችሁ የምትለው አናቷንና” አለች። እንዳቀረቀረች በጭንቅላቷ ጎረምስኛ ተነጫነጫች።

“አንተ አልመሰልከኝም ነበር። ገና ዛሬ እኛ ቤት ስትመጣ”

“በፊትም መጥቻለሁ አውቀዋለሁ” አልኳት

“ማለቴ እኔን ፈልገህ አራሱህ ስትመጣ”

“ለዚህ ነው ብድር ልትመልሼ የላችሁ ያሰባልሽው?” አልኳት

ቀና ብላ አፈጠጠችብኝ አውነት ፈራኝት። አይኖቿን መለስ እስከታደርግ ጠብቄ

“አልችልሽም” አልኳት

በሳቅ ፈነዳች። እኔም እሷም በተመሳሳይ የትዝታ መጓጓዣ ወደ መጀመሪያዋ ቀን ግንኙነታችን ተመለስን። ሳቿን ስትጨርስ አንገቴ ላይ ተጠመጠመች። አንገቷና ጉንጫ መጋጠሚያ ላይ ሳምኳት።

“እንደዚህ አታድርግ” ስትል ጆሮዬ ላይ አንሾካሾከች። እኔም “እንደዚህ አታድርግ” ማለት አሰኝኝ። ማንሾካሾከ ከመሳም ይበልጣል።

የመተፋፈር እንድንት አሳይተን ጉዞ ቀጠልን። ወዴት?

ጥቂት “ሞጆ ውስጥ ወንዝ የለም?” አልኳት።

“እላ” አለችኝ ያልጠበቅኩት መልስ ሆኑብኝ።

“የት? ምኑ ጋ?”

“እንደውም ሁለት ወንዝ ነው ያለው። እንዲሁ ከቆዳ ፋብሪካው ማይ ፈጽሞ ወንዝ ይባላል። ሌላኛው ደግሞ ኒኮላ ወንዝ ይባላል።”

“ኒኮላ ወንዝ ውስጹኝ” አልኳት። ስሙ ደስ ይላል። ይሄኔ እንደ ግንጭሉ ወንዝ ማግባባቱን የሚያጠቃሙበት ወቅት ሳይሆን አይቀርም። ልዩ ልዩ አበቦችም አዲስ አመት ለመቀበል አፋሪም አንገታቸውን የሚያቀሩበት።

እጇን ወገቤ ላይ አሳርፋ ወደ ኒኮላ ወንዝ መራችኝ። ጀርባዬ ውስጥ የወሽቅኩትን መፅሐፍ ዳስሳ “ምንድን ነው?” አለች

“መፅሐፍ ነው”

“ታላቁ ያለሽ እንቺ” አለችኝ። “ድብድብም መፅሐፍ ውስጥ ነው ያገኘሽው?”

“ምን ዋጋ አለው? እንቺን አላሸነፍኩ”

ቀና ብላ ደስ በሚል አኳኋን አየችኝ። እጇን ትከሻዋ ላይ ጣል አድርጌ ተጓዝን።

ኒኮላ ወንዝ ውሃውን ከየቤቱ በጣሳ የተበደረው ይመስላል። ዙሪያውን ረጃጅም የበርሃ ሳር አልፎ አልፎ በቅሏል እንጂ መላጣ ነው። ሳማ የለ፣ ሳማው ላይ አባ ጨጓሬ የለ፣ በዙሪያው የሚበሩ ቢራቢሮዎች የሉ።

ዘወር ብዬ ናፍቆትን አየኋት እያየችኝ ነበር። ዐይኗን ዐይኔ አደናቀፈባት።

ኒኮላ ወንዝ የከሸፈ ፈጽቱም አለው። ቁመቱ ከእንደ መኖሪያ ቤት ቁመት አይበልጥም። እዚያ ነጭ ሳር የመሰለች ውሃ እየተነጫነጫች ትፈጠፈጣለች። የውሃዋ መፈጥፈጥ ሥር እንዳች የዛገ ብረት ተጠምዶ አፋፍ ላይ ወዳለ የሳንቃ ቤት ያመራል። ቤቱ ከመፈራረሱ በላይ በብዙ የብረት ኩይሳዎች ደጃፉ ተዝረከርኳል።

“ያ ምንድን ነው?” አልኳት

“ኒኮላ የሚባል ጣሊያናዊ የተከለው የውሃ ወፍጮ ነው። አብዮቱ ሲመጣ ጥሉ ጠፋ ይላሉ።”

ኒኮላ ወንዝ አካባቢ ያለው ዐይን የሚሰብ ነገር ናፍቆት ብቻ ናት። ተራማኝነቱሪ ዛፍ ሥር ቁጭ አልን። በእርግጥም እዚህ አካባቢ ህይወት መከናወን

ስል አሰብኩ። አካባቢው ላይ ዐይን የምትሰብ ብቸኛ ቆንጆ አጠገቤ አስቀምጬ፤
አሰፊ የምወሽቅበትን መብት ተቆናጥጬ፤ ከደፈርኩም ከንፈሯን ከፈራሁ ጉንጫን
መጥምጬ.....

“ደስ አለኝ” አለች

“ለምን?”

“አንተ ስትፈልገኝ”

ዝም፤ የኒኮላ አንጨት ዘኒጋባ ላይ ጥቁር ቀራ አርፎ እንደ ተራማኝነቱሪው ላይ
ዘፋኝ መንቆሩን አላቀቀ። ደምፁ ቆይቶ ደረሰ። “ቋ.....ቅ”

ፊቷን ዘወር አድርጋ ትከሻዬን በጀርባዋ ተደገፈች። ማጅራቷ በሁለት
አቅጣጫ ወደ አንገቷ መሄድ እንደሚቻል ይጠቁማል። ሳማት፣ሳማት አለኝ።
ማቀምቀም ከጀመረው ጢሜ ጋር ከንፈሬ ላይ ምን በቀለ? ምን መጣፈጥ
ተጨመረ?

“ሁሉ ፈልገኝ፤ ሰሌዳ ምን ማለት እንደሆነ አይገባህም!”

ማጅራቷ ላይ አተኮርኩ። ሱሜ ፀጉሯ ጀርባዋ ላይ ለመድረስ መንገድ
የጀመረ ይመስላል። ለጊዜው የአንገቷ አጋማሽ ላይ ደርሷል።

“አሺ?” አለችኝ

አሺም እምቢም አፈን ከበዱት። አንዱ ሲከብድ ሌላው መቅለል
አልነበረበትም? መፅሐፌን ከጀርባዬ አውጥቼ ማንቀላበጥ ጀመርኩ። “ቋ.....ቅ”

“እንቢ ነው?”

“ዋናው መገናኘታችን ነው። አንቺ ፈለግሽ እኔ ፈለግኩ ለውጥ አያመጣም።”
አልኩ። መፈለግ፣ መፈለግ፣ መፈለግ.....አንዴ መፈለግ ከጀመርኩ ስንቱን
አዳርሰዋለሁ? አባቴን?...ንፁህን?...ማናሉን?...ንዳዴን? ጦጤን?...አሁሁሁሁ.....

ናፍቆት ቅዝዝ ብላ የአንቅልፍ ልብ የመሰለ ንግግር አደረገች።

“አለመፈለግን ብቻ ሳይሆን ፈልጌ ማጣትን ገና ከልጅነቴ ጀምሮ
አውቀዋለሁ። እናቴ ጥላኝ ስትሄድ ገና የእምስት አመት ልጅ ነበርኩ። ግማሽ

መንገድ እያለቀሰኩ ተከተልኳት። አልተመለሰችም። ርምጃዋን አፋጠነች። ነጠላዋን ተከናነበች፤ ሄደች። ካደኩ በኋላ አፈላልጌና አጠያይቁ መቂ አገኘኋት። አልፈለገችኝም። 'ደህና የተረጋጋ ኑሮዬን አትበጥብጪ፤ እዚያው አርፈሽ ተቀመጪ' አለችኝ። ሌላ ባል፤ ሌላ ልጅ፤ ሌላ ሀይወት እናት ይቀማል? እናት ያልፈለገችው ልጅ....."

"ቋ.....ቅ!"

ናፍቆት አልመለሰችኝም። አስፈሪ አርጋታ፤ ለለቅሶ ያዘመመ ስሜት፤ የመረረ ሐሳብ... እናት ሁኝ ልትለኝ ነው? ሁኔታችንን ጠላሁት። ለመሆኑ የእሷ እናት እንደኔ አባት ሲጠፉ አባቷ ምን አሉ? ምን ሆነ?

"የእኔ ብቻ ሳትሆን የአብዮታዊት ኢትዮጵያም ሚስት ነች፤ ጓዶች ያፈላልጓታል" ብለው ሥራቸውን ቀጠሉ? ናፍቆት እያለቀሰች ስታስቸግራቸውስ?

"ቋ.....ቅ!"

"የእንቺ ብቻ ሳትሆን የአብዮታዊት ኢትዮጵያም እናት ነች፤ ጓዶች ያፈላልጓታል።"

ሳቅ ከጀለኝ። የእኔና የናፍቆትን ሁኔታ አልወደድኩትም። የተደገፈችውን ትከሻየን ሸተት አድርጌ ከንዴ ላይ አስተኛኝት። አሷም ይሄንን ሁኔታ ለመሸሸ ይመስል ዓይኖቿን ጨፈነች። ከንፈሯን በለዘብታ ስሜ አፏን ለጆሮዬ አስጠጋሁት።

"ተው፤ እንደዚህ አታድርግ" ስትል እንሸካሸከች። ማንሸካሸከ ከመሳም በላይ፤ ከመኖር በላይ ይጣፍጣል። ናፍቆትን ለሰው ሳስተዋውቃት ምን ልላት ነው? የከንፈር ወዳጅ? ይሄ ጣዕሚን መቀነስ ነው። ናፍቆት የማንሸካሸከ ወዳጅ ናት።

✱

✱

✱

ሆን ብዬ ናፍቆት በአከሰቴ ከቤት መውጫ ሰዓት እንድትመጣ አደረኩ። ወደ ቤት መመለሻዋም ላይ ትኖራለች። አከሰቴ በወርቆቿ ትስቃለች፤ በጥበብ ልብሽ ጥልፏ ትንክተክታለች፤ ከሻሽ ባፈተለኩ አፋራም ፀጉሮቿ ታጮልቃለች።

እኔ ፍላጎቴ በሎማ አለመጠርጠር። ሎማ ለናፍቆት ሻይ እንድታፈላ አዛታለሁ።

እከስቴ መኝታ ከፍሌ እንዲዛወር አዘዘች። አዲሱ ከፍል ባለሁለት በር ነው። እንደ በፊቱ ከፍሉ ከሳሎን ጋር ብቻ አይገናኝም። የራሱ መውጫ በር አለው። ካስፈለገም ወደ ሳሎን የሚያስገባ አማራጭ በር ያለው፤ የትልቁ ቤት መተላለፊያ ኮሪደር የነበረ ነው።

ከእኔ ይልቅ ናፍቆት ይሄ ከፍል ተመቻት። መጥታ በለዘብታ ታንኳኳለች። ስከፍትላት ትገባለች። እኔ የፈለኩት እከስቴ እንድታያት ወይ ድምጿን እንድትሰማ፤ ናፍቆት ግን አቀርቅራ ዝም። ማፈር ብቻ። የወንዳወንድ ግብአቶቿን እየቀነሰች እንደመጣች ያስታውቃል። ማፈሯ የለውጧ ዋነኛ አካል ነው።

እከስቴ ወደ ሥራ ስትሄድ የሳሎን መግቢያ በር ሥር ቆማ “እንተ? ጌታዬ፤ ሄድኩ እንግዲህ” ትለኛለች።

ናፍቆት ካለች እከፍትላታለሁ። ከአስተዳዳሪነቷና ከቤት ባለቤትነቷ ያፈተለከች ትንሽ ሃፍረት እንደ ፀጉሯ ዘለላ ብቅ ትላለች። ጥቂት የሰበብ ወሬዎች...

“የሚመጣው ትምህርት ከባድ ነው አሉ፤ እስኪ እንዲት መምህርት ተገኝታልሃለች፤ ስሟ መና ነው መና?” ከወሬዋ ሽቶዋ አዲስ ይህንብኛል።

“እያስፈልገም እራሴ አጠናለሁ።”

“ጥቂት እያት ግዴለህም።” ዓይኖቿ ናፍቆትን ይሸራርፋሉ። ናፍቆት አቀርቅራ ጣቶቿን ታፍተለትላለች።

ያለፍኳት መና በየት ዘራ መጣች? ይቺ ፓውዛ ፊት! አይጥ አግር። እንደ ጦስ ዶሮ እኔኑ ነው የምትዘረኝ? ከእኔ ጋር አልህ ተጋባች እንዴ?

የእኔና የናፍቆት ሁኔታ ለንባብ አላመች አለ። የሊዮናርድ ኢዩለርን ታሪክ እንኳን አልጨረስኩም። እንዳንዴ ቀኑን መሉ እኔጋ ውላ አመሻሽ ላይ ትሄዳለች። ጥቂት ንግግሮችን ብቻ ተለዋውጠን እረጅም መተቃቀፍ። የግንኙነት ወዳጅ፤ የማቀፍ ወዳጅ ሆነች። ንግግሯ ደግሞ ንዳዴን ወይም ጦጢን የተመለከተ ነው።

"ጠኔሰ?" አላታለሁ።

"እሱ ባቡር ሃዲድ ብቻውን ይሄዳል። እኔን እንሂድ ሲለኝ እምቢ አልኩት በታ።

ብቻ የሎሚ ጉዳይ ይለይ እንጂ..... አላታለሁ። የምቆርጥ ግን አይመስለኝም። ጠረፍ የእኩሰቴን እየሆነ ሄዷል። የሚጣፍጥ፣ ስትሄድ የማይሄድ ለማዳ ሽቶ። አንገቷ ሥር ገብቼ እስማታለሁ።

"ተው፣ አንደሱ አታድርግ" ትለኛለች።

ዝም ያልኳት ቀን ይጨንቃታል።

"ምን ሆኑ?" ፊቷ ላይ ያለመፈለግ ሥጋት። እኔ ደግሞ የመረረ ወሬ እንዳይመጣ ሥጋት።

"ይጋርዱ ቂጦ ትዝ ብለውኝ።" አላታለሁ።

"ባለጌ፣ እናትንና"

"እውነት፣ ይሄን ሰሞን በዓይኔ ላይ ይመላለሳል።"

"ምን?" ካለች በኋላ እንዳልመልሰላት አፈን በመዳፏ ትከድናለች። "ዝም በል፣ ዝም በል እናትንና" በዚያው ልፊያ ይጀመራል። ልፊያን ቁርጥራጭ የመተቃቀፍ ፍርፍር ልንለው እንችላለን። አንዱ እውቆ ሲሸንፍ ልፊያው ወደ መተቃቀፍ ይሸጋገራል። ደስ የሚል መተቃቀፍ ደረት ላይ ልብ እየናረ በድካም ይሁን በሌላ ያልለየ ትንፋሽ እየበረከተ.....ልጥፍ። ምን እንዳስገደደኝ ሳለውቅ።

"እወድሻለሁ"

"እናትንና ዝም በል"

ያከረፍኩ ሲመስላት ጭንቅላቴን ይዛ አንገቷ ውስጥ ትወሸቀኛለች። "እኔም፣ እኔም በጣም እወድሃለሁ" እያለች ጆሮዬ ላይ ተለግታ ታንሾካሹካለች። ናፍቆት የተፈጠረችው ጆሮ ላይ ተለግቶ ለማንሾካሾክ ጥበብ ነው። እግዚአ የማንሾካሾክ እምላክ! ምኒን እንሾካሿኪ ጣልኩበኝ? ፍቅር በጆሮ ይገባል? ምን እንዳስገደደኝ ሳለውቅ። "እወድሻለሁ!" የቀረማንቱሪው ላይ ዘፋኝ ልሆን ነው እንዴ?

12

የታላቁ ሰዓት ሠሪ መዘዝ

ናፍቆት የሎሚን ጥርጣሬ ከመከላቷ ባሻገር ብዙ ያሟላችልኝ ነገር አንዳል ይሰማኛል። ምን ተብሎ በጠየቅ የማልዘረዝረው ቢሆንም። ግን ደግሞ አንድ ነገር ቀርቶብኛል። ማንበብ አልቻልኩም። ስለዚህ ቤት መጥታ ከማንኳኳቷ በፊት ወደ ኒኮላ ወንዝ ወርጄ ተራማንቱሪ ዛፍ ሥር አቀመጣለሁ። አካባቢው ምስጢር የማያውቅ ግልጥልጥ ስለሆነ ምን ይመጣ ይሆን? በሚል ሥጋት ወጥሮ አይይዝም። የኒኮላ እንጨት ቤት፣ የውሃ ወፍጮው አስከሬን፣ በጉርብጥብጥ ፊት ላይ የሚወርድ እንባ የሚመስለው ፏፏቴ፣ ሚካኤል የረገጠው ሲጣን ፊት የበቀለው የእንግጫ ቋጠሮ.....በታ!

ስለ ሊዮናርድ ኢዩሊየርን የሚተርከውን መፅሐፍ ከጭብጦ መዝገበ ቃላቱ ጋር ይገጭ ማንበብ ጀመርኩ። ኢዩሊየር የሲውዘርላንድ ሰው ነው። የኢዩሊየርን ታሪክ አንድ ሰው አስኪቀላቀለው ድረስ አጅግሞ አስገራሚነት አላገኘሁበትም ነበር። የአሱ ሒሳብ ግኝት ከታላላቆቹ ሊቆች ጎን የሚያሰልፈው እንደሆነ ቢነገርም አሱን ችላ ብዬ ታሪኩን ተከታተልኩ።

ኢዩሊየር፣ ዳንኤል ቤርኖውሊ በተሰኘ ጓደኛው ገፋፊነት ሐይማኖታዊ ፅሁፎችን ማቅረብ ይጀምራል። እንግዲህ ከዚህ በኋላ ነው ያ አንድ ሰው ተቃዋሚው ሆኖ ታሪኩ ውስጥ የሚገባው። ቮልቴር ይባላል። ቮልቴር በኢዩሊየር በኩል አድርጎ አኔም ህይወት ውስጥ ገባ።

ደገገጥኩ። ጥርጥሬ አንደ አውሎ ነፋስ ሰማዩን እንሰብት አለፈ። ቮልቴር ከዶ. አስኪያሳየኝ ድረስ ስለ አግዚአብሔር አስቤ አላውቅም ነበር። ሁሌም እንዳጠላ ተፈጥሯዊ ድባብ ሁሉ ድንገት ሲገነጣጠል ለአደጋ እንደተጋለጥኩ ሆኖ ተሰማኝ።

ቮልቴር ከህዋ እንስሶች አስከ ትንሹ ነፍሳት ድረስ ያለውን ተፈጥሮ የሰዓት መሰል መኪና አካል ያደርገዋል። አራሱ ተጠቅልሎ አራሱ የሚፈታው ደቪ እውቅማቱከ ሰዓት የበላይ ተመልካች የማያስፈልገው ሂደት ነው ይባላል። “ታላቁ ሰዓት ሠራ” (እግዚአብሔር መሆኑ ነው) ሰዓቱ አራሱን በራሱ እንዲያስተዳድር አድርጎ ካበጀው በኋላ ወዳልታወቀ ቦታ ላልታወቀ ሌላ ሥራ ሄዷል። የሰው ልጅ የዚህ ትልቅ መኪና እንድ ትንሽ አካል እንጂ ሌላ ምንም አይደለም። ቮልቴር የሰው ልጅ በተፈጥሮ ኃይል ሥር የወደቀ ተስፋ ቢስ አሻንጉሊት ነው ይላል። ነገሮችን የመከወን ነፃነት፣ ፈጠራ፣ ዓለምን የመለወጥ ትግል... እነዚህና ሌሎችም የሰው ልጅ ፍላጎቶች ሁሉ የቅዠት ውስጥ ትልሞች እንጂ ሌሎች አይደሉም።

ግዴላም የሰው ልጅ አራሱን የሚያስተዳድር አሻንጉሊት ይሁን፣ የምድር ላይ ጥረቱም ከንቱ መንቢቸር ይሁን፣ እግዚአብሔር አባቱን ይመስል እንዴት ዓለምና ፍጡሮቿን መለስ ብሎ ላያይ ኮበሰለ? እንደ አናቱ ንፍሮ ባቁላውን፣ ከምስር፣ ከሰንዴና ከሸንብራ... ጋራ አድጋ ቀቅሎ የት ጥሎ ጠፋ? ጥሎ ለመጥፋት ከሆነ ለየትኛው ደስታ አኛንና የዓለምን ጉድ ፈጠረ?...

“ዲ...ቅ!” ይላል የዛኒጋባው ቁራ።

“የእኔና የእንተ ፈጣሪ የት ሄደ?” ስል ጠየኩት። በእግባቡ በመልክ በመልኩ ተሰድሮና ተረጋግቶ የነበረው ውስጠ ሐሳቤ ተናወጠ፤ ላለሁበት ለምኖርበት ነገር ሁሉ ዋስትና አጣሁ።

“ዲ...ቅ!”

ነገሮች ሁሉ ከምቶጣጠራቸው በላይ ሆኑበኝ። በዚህ ንባብ ከገፋሁ ነገ ምን ሊያጋጥመኝ እንደሚችል አርግጠኛ አይደለሁም። ንባብ እንደ ጋሽ ጥበቡ የአይጥ ወጥመድ የመና መግደያ መሳሪያ መስሎ ታየኝ። ድንገት ብድግ ብዬ ወደ ጦጣ ካምጥ አመራሁ። ኒኮላ ወንዝ ያለቅላል። ዳር ዳሩን ከውስጥ የሚገነፍል አረፋ የመሰለ አረር ይታየኛል። የምስጥ ዛኒጋባ መሆኑ ነው። ምስጦቹ እኔ የተረዳሁትን በረዶ ኖሮ ኩይሳ በመቆለል አይታከቱም ነበር።

“ዲ...ቅ!”

የመና ቤት ጦጣ ካምጥ መሆኑን ሰምቻለሁ። በህልጫ እንጂ በእውኔ አልመጣሁም። እንድ ትንሽ ልጅ ጠየኩ። ከሩቅ አሳየኝ።

የሙና ቤት አጥር የሌለው ግልጥ ነው። የሚገርመው ግን "በ" ቅርፅ ያለው የግቢ በር አለው። ትምህርት ቤት ውስጥ የምንሰራውን የአጣና ጎል የመሰለ አንግሎ ሥር በድንጋይ ካብ ተደግፏል። ወደ ደጃፉ አተኮርኩ። በሩ የሚያዛጋ እፍ ይመስል ወደ ላይ ተበልቅጧል። ግራና ቀኝ የሙናን መነፅር የመሰለ ጭሰማ መስኮት አለ። ወደ ቤቱ በር የሚያመራ ባለ አራት ድርብ ደረጃ አለ። በእጄ የያዘኩትን መፅሐፍ አሸቀንጥሬ ወረወርኩት። ገዶቼ ድምፅ አለሙ። እንደ ፈንጣ ባልተፍቃቃ ከንፍ እየበረረና እየተገነጣጠለ ሄዶ ሁለተኛው ደረጃ ላይ አረፈ።

የመፅሐፉ ጦስ ግን እንዳልለቀቀኝ ታውቆኛል።

✱

✱

✱

የናፍቆት አባት ሞተር ብስክሌት ዱካውን ጦጣ ካምፕ ላይ ትቷል። አንዳንድ ቦታ ላይ ውስብስብ ነጭ ማንተሙ ይታያል። ሲሸከረከሩ ነበር ማለት ነው? ወይ አብዮታዊት ኢትዮጵያ!

ቤቱ ሄጀ ለማረፍ ቸኩያለሁ። አካሉ ሳይሆን ነፍሱ ዝሏል። አግዚአብሔር እንደሆነ ፀሎት ወደማይሰማበትና ያም ወደማያይበት ኮብልሏል። ሰውን ለአእምሮው አደራ ሰጥቶ ሄዷል። አግዚአብሔር የሌለበት ዓለም ቀርቶ እናት ወደ ሞጆ የሄደችበት ቤት ምን እንደሚመስል ማን ያውቃል?

ሐዲድ መገንጠያ ጋ ስደርስ ጋሽ ጥበቡ መጡ። ከአይጥ ማጥመጃቸው በተጨማሪ እንዲት የቀለም ቆርቆሮ እንጠልጥለዋል። በአጠገቤ ሲያልፉ የከሰልጭስ ሸተተኝ። የቀለም ቆርቆሮ ውስጥ ፍም ይዘዋል ማለት ነው። ፍም ውስጥ ጫፉ በጨርቅ የተጠቀለለ የዣንጥላ ሽቦ እየሁ። ለጣጣቴ የተዘጋጀ ይመስላል። አይጥ በሾተል ከመግደል ወደ ጋላ ብረት ተሸጋግረዋል ማለት ነው። ገርመም አድርገውኝ አለፉ። ግርማሚያቸው።

«ፍርድ ሁሉ የሰው እንጂ የአግዚአብሔር እንዳልሆነ እንዴት ሳታውቅ ቆየህ?» የሚል ትርጓሜ ያለው መሰለኝ።

ወደ መኝታ ከፍሌ የገባሁት በጓሮ በር ነበር። ጨልሟል። አልጋው ወደሚገኝበት ጥግ አመራሁ። ሰዳስስ ከፍ ያለነገር ነኩ። የነካሁት ነገር ተንቀሳቀሰ። የጠፋው አግዚአብሔር እኔ አልጋ ላይ ተገኘ?

“መጣህ?” ናፍቆት ነበረች።

ለመጀመሪያ ጊዜ ናፍቆትን ሳትገኝ እጅግ በጣም ደስ አለኝ። ቁጭ ብዬ ጫማዬን አወለቅሁ። ጭብጦ መዝገብ-ቃላቴን በታ ሳልመርጥ ወርውሬ አልጋ ላይ ወጣሁ። ወደ ናፍቆት ፊቱን መለሰኩ። ፊቱን እንገቷ ውስጥ ወሸቅሁ። መሸሻ፣ መሸሸጊያ ስፈልግ ነበር? እግዚአብሔር ከጠፋበት አለም ወዴት ይሸሸል? የት ይሸሸዋል?...

እንገቷን መሳም ጀመርኩ።

«ተው እንደዚህ እታድርግ...» የታተተ።

ከእንገቷ በመንጋጭላዋ በኩል ወደ ከንፈሯ የሚወሰድ የሐሳብ መስመር ተዘርግቷል። እሱን መስመር ተከትሎ እኔን አገኘሁት። ኮሎምቦስን የሚያስንቅ ሀሰሳ፣ አሜሪካንን ከማግኘት የበለጠ ግኝት... የእኔ አሜሪካ እኔን ከፍታ ተቀበለችኝ። መሳሳትም ይሉት ድንቅ አለም፤ ፍቃድ የሚያስተዳድረው... እጄን በስሰ ካኔቴራዋ ስር ሰደድኩ። እጄ አንደጆሮ የተንሸካሸኩለት ነገር ሳይኖር ይቀራል? አንጃ ሌላ ጣዕም። የጀርባዋን ሃዲድ ተከትሎ በቀርፋፋ ባቡር ስልት ተመላለስኩ። ሐዲዱን ላት ካደረኩ ወደ ሽንጧና ወደ ጡቷ የሚወሰድ የሐሳብ መስቀለኛ መስመር አለ። እንዲህ ከሄዱበት...

እፌ ውስጥ እንሸካሸኩት «ተው እንደሉ...» እፌ ጀሮ ሆኖ ማንሸካሸክ ከፍተኛ ደስታ ሰጠው።

እግዚአብሔር የሸሸውን ዓለም መሸሸያው መንገድ ናፍቆት ላትሆን አትቀርም። ለተናጋው አውነቱ፣ እምነቱ፣ ህይወቴ... መጠገኛው ተገኘ። እጄን ከጡቷ ላይ አውርጄ አግሯን በመሰቅሰቅ እግሬ ላይ ጫንኩት። አለወትሮዋ ከጉርዷ ሥር ሱሪ አላደረገችም ሌላ ህይወት፣ ሌላ እምነት፣ ሌላ አውነት...

...ምኗ ነው የተቀበለኝ? ምኗ ነው ያስተናገደኝ? ምኗ ነው የተንከባከበኝ? ሊገባኝ አልቻለም። እጄ በለመደው መንገድ ተጉዞ የውስጥ-ሱሪዋ ላይ አረፈ። የአሷ እጅ ደግሞ እንደወፍ በርሮ እጄ ላይ ጉብ አለ። ከገባችበት የወጣች፣ ከነበረችበት የከበለለች መሰለኝ። ነቃ ብላ፣ እፌን ከእኔ አሸሸታ...

«ተው እንደዚህ እታድርግ፣ ዝም ብለን እንተቃቀፍ፣ እንሳሳም...» እሺ።

አፌ «አሺ» አለ። እጅ ግን ለአፌ አሺታ አልታዘዝ አለኝ። የውስጥ-ሱሪዋ ጠርዝ ሌላ የሐሳብ መስመር አለው። በስሱ የታፋዋን ላይ ላይ ከብቦ ይዟል። እጅ እዚያ የሐሳብ መስመር ደርዝ ላይ ተመላለሰ። በእጅ እንደዚህ ተጠቅሜና ጥሞኝ አላውቅም። አፌ ስፏን ዳግም ፈለገ።

ከበስተኋላዬ የምፈራውና የምሸሸው ስለአለ ይሆናል። ናፍቆት ላይ ተጣበቅሁ። ሙጥኝ አልኳት።

«ቱሪስት? ቱሪስት? ቱሪስት?...» ነቅቶ የማንቃት ጥሪ አልነበረም። የሚጣራ፣ የሚታቀፍ፣ የሚሰም ቃላት እንጂ።

እጄን ውስጥ-ሱሪዋ ጠርዝ ላይ ማመላለሱን ትቼ ወደታች ጎተትኩት። በስክሌት እንደምትነዳ ሁሉ እግሯን በተራ ከፍ ዝቅ እያደረገች የውስጥ-ሱሪዋን ወደ ግርጌ ሰደደችው። እላይዋ ላይ ወጣሁ። ምኔ እንደሆን የማላውቀው፣ ምኗ እንደሆን ያልተረዳሁት ውስጥ ሲገባ ናፍቆት ካላችበት ተመንጥቃ ረጅም የአሮጌ ሳንቃ ድምፅ አሰማች።

ነቃሁ ...ፀፀት አብሮኝ ነበር።

...እግዚአብሔር ሰውን ለአእምሮው ሳይሆን ለሴጣን ትቶት ነው የሄደው።

13

የጠፋውን ፈጣሪ ፍለጋ

የሞጆን አውራ ጎዳና ተሻገርኩ «የአብዮት ፍሬ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት» የሚል የቆርቆሮ ቀስተዳመና ላይ ተፅፏል። «የአብዮት ፍሬ» ተብሎ የተለወጠው በናፍቆት አባት ሳይሆን አይቀርም። በፊት «የሞጆ ፍሬ» ነበር ስሙ። «የሞጆ ፍሬ» ብለው ያወጡለት ደግሞ ጋሽ በረደድ ሳይሆኑ አይቀርም። የሞጆ ወርቅ መሆን ያቃቃት ሎሚ ከእነ ሰው ሰራሽ ቅንድቧ መጥታ ተደቀነች። ሎሚን በናፍቆት ከላሏት። ናፍቆትንስ?

የአንደኛ ደረጃ መምህርትና ሙና ከጀርባዬ ቀርተዋል። ልጅነትም እንዲሁ... ሪዛቸው ያቀመቀመ። የተላጩና ያጎፈረ ተማሪዎች ከዘጠኝ አስከ አስራሁለተኛ ከፍል ይማራሉ። የትምህርቱ ፕሮግራም በሦስት ፈረቃ ይካሄዳል። ጠዋት ከአንድ ሰዓት ከሩብ አስከ ለአምስት ሰዓት ሩብ ጉዳይ ድረስ ሁለተኛው ፕሮግራም ከአምስት ሰዓት አስከ ስምንት ተኩል ሦስተኛው ፕሮግራም ከዘጠኝ ሩብ ጉዳይ አስከ አስራ ሁለት ሰዓት ተኩል።

ግቢው ሰፊና ንፁህ ነው። ወደ ቢሮው ሳመራ መምህርት ሙና በአዲስ ዓመት ውስጥ የሚንጠራውዝ የአሮጌ አመት ቁራጭ መስላ መጣች። የአሷን ማየትና አለማየት ማረጋገጥ አይቻልም? ፊቷ ላይ የተከደነው መንታ መግላሊት ወዴት እንደምታይ አያስታውቅም።

ምንድን ነው የምትከታተለኝ? መጽሐፏን ስላሸቀነጠርኩም ለፀብ ፈልጋኝ ይሆን የመጣቸው? ወይስ የአሷን አስጠኝነት ስላልተቀበልኩት?... ዓይኔ እንዳላየ ላልፍ ስል እንደ ወፍ እየዘመረች ጠራችኝ።

“ሰባኪው መከብብ?”

ዝም ብዬ ቆምኩ።

"በዚህ አመትም አብረን ነን። አመልክቼ አሰራ አንደኛ ክፍል ፊዚክስ እንዳስተምር ተመድቧለሁ።" በመነፅሯ ደስ ተሰኘች። መነፅርም እንደ ዓይን ስሜት ይገልጻል? ወይ አዳ፤ ካላበደኩ ላትለቀኝ ነው? የማስተማር ፕረቷ ላሳደርኩባት የመጀመሪያ ንብት ምላሽ ይሆን?

"ጥቂት የምናወራው ነገር ሳይኖር አይቀርም። በኋላ ትመዘገባለህ። እስኪ አዛቸ ጋ ቆመን..." ቀድሞኝ ወደ ጠቆመችው ጥጋት በአይጣቺ አመራች። ምንም ማድረግ ባለመቻል ተከተልኳት።

"ትልቅ ሰው ሆነክ ቁመትህ ተመዘዘ።" መነፅሯ ተደነቀ? ይኼ መነፅር አይሆነው የለ፤ ከአውን አልፎ ህልም ይመለከት የለ።

"ባለፈው ኩጓላህ ሳይህ ላላወቅኩህም ነበር። በመፅሐፉ ነው የለየሁህ።" መነፅሯ ቀለስ አድርጋ መሬት መሬት አየች። መነፅር እንደ ዐይን ይሰበራል?

"ተሰምቶኛል፤ በ- ጣ- ም"

መነፅሯ በፀፀት እንብቶ ይሆን? ሆን ብዬ የእሷን ስሜት የማልከተልበትን ሐሳብ አቀምራለሁ። ይበቃል፤ አብጄ መፅሐፍ ያከነፍኩት፤ አሷም፤ ሾልቲርም፤ አግዚአብሔራቸውም ከዚህ በላይ በእኔ ላይ ሥልጣን እንዲኖራቸው አልኝም።

"መፅሐፍ የሚነበበው አውነት ፍለጋ አይደለም። ፍፁም አውነት ሰዎች ዘንድ የለም። እሱ ከተባለም እንባቢው ጋ አለና መፅሐፉን ከሚፀረው መፈለግ አያሻም።"

ወደየትኛው "አውነት" ልትወስድኝ ይሆን? ስል አሰብኩ። ድምጹ ውስጥ ንፅህና አለ። ወይም እሳሳች ነገር በማስመሰል ተሸፋፍኖ አድፋጧል። ካደረጠበት ሆኖ የተከደን ብረት ድስት በመሰለ የአፏ መስመራዊ ቅድ በኩል ይተኩሳል።

"መፅሐፍ የሚነበበው የተለያየ የሰው ልጅ ሐሳብ ለማግኘት ሲባል ነው።። እውተን ምን አለ? ፓይታጎራስስ? ኢየሌርስ ምን አውጠነጠነ?... አደራጅቶ ከማሰብ ውጭ አውነት ለተመረጡ ሰዎች አትሰጥም። ከእንድ እንባቢ የሚጠበቀው የተቃረኑ ሐሳቦች የሚኖሩበት ሰፊ ልቦና ብቻ ነው።"

"ከመፅሐፍ አውነት አውነት ካልተገኘ ምን አደከመን?" አልኳት። ከንፈሯን አሸራምማ ታሽሟገጥጠኛለች ብዬ ጠብቄ ነበር፤ አጣሁ።

"እውነት ልክ ከአረር እንደሚገኝ ወርቅ ከሰዎች ሐሳብና ከልምድ እራሳህ የምታነጥረው ነገር ነው። ልብ ብለህ ከሆነ ኒውተን እና አዩሳር ይኼ ጉ በእንደ መንገድ ገልፀውታል። ከተቀረው ሰው የተለየ አሻግራ የማይበትን ቁመት ያገኘሁት ያለፉት ጠንካራ ሰዎች ትከሻ ላይ በመቀመጡ ነው ብለው ነበር። የራሱን እውነት የአነሱ ሐሳብ ትከሻ ላይ ሆነህ ለመመልከት መጣር።"

"እ-ኮ" አልኩ ያዝኩሽ በሚል መንፈስ አቋርጬ "እኔም የረበሸኝ ይኼ እውኔ ነው። ቮልቴር የተባለ ታላቅ ሰው ትከሻ ላይ ሆኖ ያየሁት ፈጣሪ አልባ አለም አሰደነጠኝ፤ ሁሉንም እንደጠራጠርና ግራ እንድጋባ አደረገኝ።"

"የምትገርም ልጅ" አለኸኝ። ለረጅም ጊዜ በመነፅር ትከታ ስታዋኝ ቆየኛና ተጠለኝ። "ችግሩ ገብቶኛል። እኔ ልጅ ሳለሁ ይሄን መፅሐፍ ሳንብ የተሰማኝ ስሜት ነው የተሰማህ። እውነታው ግን ይሄ አይደለም። ሁለታችንም ቮልቴር ትከሻ ላይ ሆነን አለምን ያየን መሰለን እንጂ በቮልቴር አይንና ጭንቅላት ነው የእሱን አለም የተመለከትነው። በፊት ከያዝነው ነገር ጋር አልጣጣም ሲለን ተሳክረብን። ቮልቴር ትከሻ ላይ መውጣት እሱ ካየው በላይ አሻግሮ የመመልከት ዕድል ይሰጣል። አይመስልህም?"

መፍጨርጨሬያ ሐሳቦችና ጥያቄዎች ለማግኘት ውስጡን ፈታተሽኩ። "እግዚአብሔር የለም?" ስል ጠየኩ። ከጠየቅኩ በኋላ የትንሽ ልጅ ጥያቄ ስለመሰለኝ ተፀፀትኩ።

"የእኔን እውነት እየጠየክኝ ነው?"

"አም" አልኳት የእኔ እውነት ያለኝ በማስመሰል

"ለእኔ የእግዚአብሔር መኖር የሚረጋገጥበት መንገድ እምነት አይደለም። የሰው ልጅ አስከ ጨረታ ተጉዞ አይቷል። እስከዚያ እግዚአብሔር የለም። ከዚያ ወዲያ ወደፊት እንጓዛለን። ያኔ ደግሞ ሊኖርም ላይኖርም ይችላል።"

የተናገረችው ለመንፈሴ እንጂ ለመረዳቴ አልከበደኝም። በፊት የማውቃት መኖሩን አልሆነችም። ሁለት አይጦቿ ላይ አቀረቀርኩ። ጫማዎቿ ከመጋረጃው ሥር ሁለት አፍንጫቸውን ብቅ ያደረጉ አይጦች ይመስላሉ።

"ሂድና ተመዝገብ፤ እንደኔ እንደኔ ከሳይንስ ይልቅ እርት ብትመርጥ ይሻልሃል።"

እንዳቀረቀርኩ አይጠቻ ተንቀሳቀሱ። የግራ አይጥ ቀደመ፤ እሱ በጥርጊያ ቀማሲ ሲሸፈን የቀኙ ደግሞ ወደፊት አመራ። ጋሽ ጥበቡ አጥምደው በጋለ የጃንጥላ ሽቦ... ልግጫዬ አራሱ ላይ ምላሱ እንደማውጣት አራሱን ለራሱ አሳንሶ አላየኝ። ተበላጩሁ።

“ቲቸር?” አልኩ። ዘወር አለች። “የቀሩትን መፅሐፍ መቼ ልመልስልዎት?” አልኳት። በትከሻኝና በእጇ “መቼም አልፈልጋቸውም” ብላኝ ሄደች።

ካላበድኩ አትለቀኝም። ካላበድኩ አልላቀቃትም። እንደሷ ያፈረሰ ቁስ መስዩ፤ በሁለት አይጦች ላይ እየተጓዝኩ በድፍን መነፅር አሰው ህልም ውስጥ ካልገባሁ አትለቀኝም። እንደሷ እግዚአብሔርን ከጨረቃ በላይ በመኖርና ባለመኖር መካከል ህልውና ካላንጠላጠልኩ አትለቀኝም።

ረጅም ወረፋ ተዘረጋግቶ ተንጣሷል። ጎረምሳ የሚበዛው ሰልፍ ከሩቅ ሲያየት እስከ ጭራው ጋሜ የተቆረጠ እዞ ይመስላል። ተስፋ ቆረጥኩ። እግዚአብሔሩ ከጨረቃ በላይ በመኖርና ባለመኖር ህልውና ለተንጠላጠለበት ወና ዓለም ይኼ ሁሉ ሽር ጉድ። በቀጣዩ ቀን ለመመዝገብ ወስኜ ፊቴን ስመልስ “ቀሪስት” የሚል ጥሪ ሰማሁ። ስዞር አጅ ተውለበለበልኝ።

በመጠራጠር ተጠጋሁ። የጠራችኝን በውል ባላውቃትም ውስጤ ለመታወስ ስትንደፋደፍ ይሰማኛል። ማንናት?

“እረሳሽኝ? ምዕራፍ ነኝ፤ የብዙአየሁ...” በሃፍረት ሳትጨርሰው ቀረች። ብዙአየሁ የንዳዴ ስም ነው። አወቅኳት፤ ባሏን በስሙ እየጠራች አኔን... ተጨባበጥን።

የዐይኖቿ ውስጥ የተኳሉ ይመስላሉ። ብሌን ይኳላል እንዴ? የግንባሯ አካፋይ ይዞ እስከ አገጫ ስርጉድ ድረስ ወደየትም የማያደላ ቀጥታ የሐሳብ መስመር ይታያል። ከንፈሮቿ ጎላ ጎላ ብለው አብረቅራቂ ነገር በስሱ ፈስቶባቸዋል። የትኛውንም የኃይል ድርጊት የማይቋቋም ለጋ መንፈስ ረብቦባታል። ቁጣ እንኳን ጠንከር ካለ የሚጥላት ትመስላለች። መብሰል ሳይሆን መጠንከር የሚጎድላት ቀንበጥ።

"ልትመዘገብ ከሆነ አዚህ ግባ" አለችኝ፤ ከፊቷ ሰፋ አያደረገች። ቀድሞኝ ስለተሰለፈች ቤቷ የመጣሁ ያህል የማስተናገድ ኃላፊነት አራሷ ላይ መጣሷ አስገረመኝ።

"እይ፤ ነገ ነው የምመዘገበው...."

በተኳለ ዐይኗ ፊቴን መኳኳል ያዘች። ልትነግረኝ የፈለገችው እንዳች ነገር ውስጧ ሲቆጠነጥ ይሰማኛል። ናፍቆትን አሳርፍልኝ ልትል ይሆን?

"እኗ፤ በቃ እስከ በሩ አብረን እንሂድ" ብላ ከወረፋዋ መስመር አፈነገጠች። ከኋላዋ ላለ ጎረምሳ እንደምትመለስ ስትነግረው በዛገ ጥርሱ ፈገግ አለላት። አቀርቅራ ከጎን ከጎኔ መሄድ ጀመረች።

"ከየት ትምህርት ቤት ነው አዚህ የተመደብኸው?" የወሬ ዳርዳርታየን ከፈትኩ።

"ከፋብሪካ ነው።"

"የፋብሪካ ልጅ ነሽ?" አልኳት

"አዎ" አለች።

እኔ፤ ጦጤ፤ ናፍቆት፤ ንዳዴና ጠኔ ሆነን እንረብሸው የነበረ የፋብሪካ ሠራተኞች መኖሪያ ትዝ አለኝ። ይኼኔ የአሷኑ ቤት ምድጃ ገልብጠናል፤ ቧንቧውን ከፍተን ተራጭተናል፤ የደጅ አምፖሉን ሰብረናል.....

"አሁን እኔን የቸገረኝ የብዙዬ ነገር ነው?"

"ጆሮው ላይ ላንሾካሾክ ስትይ እምቢ አለ?" ብዬ ለመጠየቅ ዳዳኝ።

"ምን አደረገ?"

"አስቸጋሪ ሆኗል፤ ብታየው" አለችና የተኳለ ዐይኗን አሳዘና "አሁንም ብሶበታል፤ ትምህርት አልቀጥልም፤ አልመዘገብም ይላል።"

"ለምን?"

"ውትድርና እሄዳለሁ" እንባዋ ዱብ ዱብ አለ። ዐይኗ ላይ ሲታይ ለጥቁረት የሚያደላው እንባዋ ሲወርድ የቆዳዋን ቀለም ይዞ ይንቆረቆራል።

አልደነገጥኩም። እንዴት እንደሆነ እንጂ የምዕራፍን መጨነቅ ከመፈለግ እንደሚያደርገው ገብቶኛል። ከእኔ ይልቅ ለናፍቆት ብትነግራት “እናቱን” ብላ ታመጣው ነበር።

“ብታይ ጭንቅ ብሎኛል።”

“ለምን ለናፍቆት እትነግሪያትም” አልኳት። እሷም እንዳንቺ በእኔ እየተበሰከሰኩት ከሆነ ተቃቅፋችሁ የመላቀስ ዕድል አታጩም። የሚል ሃሳብ መጣብኝ።

“እሷን አያወቅካት” ደነገጠች። የሞጆ አባራ ቂጧ ላይ ታትሞ የ “በ” ቅርፅ የያዘው ትዝ አለኝ። “እስኪ አንተ ንገራት” አለችኝ።

“እሱ አይሰማም ግን አሺ” አልኳትና ተለየኋት። ንዳዴ በመከራ የገነባውን ጭንቀት እንዴት በተሰፋ መስጠት ላፍርሰበት? ዞር ብዬ አየኋት። ከፊቷ ጋር የማይነፃፀር ኋላ አላት። እግዚአብሔር ጥሎ ለኮበለለበት ዓለም መፅናኛ ሲል የፈጠረው መሆን አለበት።

የሞጆን እንኩሮ መሳይ አፈር በጫማዬ እየጋፍኩ መንገዴን ቀጠልኩ። አውራ ጎዳናውን ከተሻገርኩ እህል በረንዳ ለመድረስ ጥቂት ይቀረኛል። ትልቅነት ከተሰማኝ በኋላ አከሰቴ እህል በረንዳ ሄጄ አላውቅም። አራሴን በአከሰቴ መደባበስ ስድብ ሆኖ እየተሰማኝ መጥቷል። ጭኗ ላይ መነተራሰማ...

...እያቅማማሁ ስጓዝ እዚያው ደረሰኩ። የአከሰቴ እህል በረንዳ መካከል ላይ እንደ ደብር ቂቢቢ እንዳለ ይታየኛል። አከሰቴ በበረንዳው ጥላ ብትዋጥም የሐበሻ ልብሷ ያጥበረብራል። ጥልቷ ቁልጭ ብሎ ይታያል። ከሆነ ሸማች ጋር እየተነጋገረች ነው። ልብ ብዬ ሳስተውል ፊት ለፊቷ የቆመው “በረት ገልባጭ” እንደሆነ ለየሁት። ደግሞ ሄጄ ልፋጠጠው?

እነ አለነ ከዚህ በፊት በሌላቸው ትጋት በሥራ ተጠምደዋል። በረት ገልባጭን ፈርተውት መሆን አለበት። ከበስተጀርባው ስደርስ የአከሰቴ ልምምጥ ተሰማኝ።

“እረ ተው ማናዬ፤ እግዚአብሔርን ቀና ብሎ ማየት ደግ ነው።”

እግዚአብሔርም የአክሱኑን መተማመን ወደማይሰማበት ቦታ ኩበልሏል። ልቢ ደም ሲረጭ ተሰማኝ። ደረቱ ላይ የቀሰፈኝ ነገር ወደ ጉሮሮ ከፍ እያለ እስከ መንጋጭላዬ ተሰማኝ።

“የገዛ ልጅሽን አብርረሽ.....” ይላል በረት ገልባጭ

አክሱኑ እኔን ስታይ ቆመች። የዐይኗን ምሪት ተከትሎ በረት ገልባጭ ሲዞር በጭንቅላቱ ገባሁበት።

“ወንዱ፣ ዘራፍ.....” እያለ ይዞኝ አክሱኑ መደብ ላይ ወደቀ። ፋታ መስጠት አልፈለኩም። ከላይ እንደሆነኩ ቴስታዬን ደጋገምኩ። እንደተኛ ዱላውን ለመስንዘር ሲሞክር የበረንዳው አግዳሚ እንጨት መለሰበት።

“ወንዱ፣ ዘራፍ.....”

እጁ ጥበቅ ነው። ዱላውን ቢጥል ሲጥ አድርጎ ይገድለኝ ነበር። ይኼ በጀኝ። ጭንቅላቱ እስኪናወጥ ቀጠቀጥኩት። እኔ ስነሳ አሱ አዘያው ቀረ። አድፍጦ ሲያገግም እንደሆነ ገብቶኛል። ጎትቼ አወረድኩትና እንደ ኳስ አመቻችቼ በአግሬ ፊቱን ለጋሁት። ፈርቼዋለሁ፣ ያገግማል። ደገምኩት።

“እረ ው.....ይ!” አለ።

ጭንቅላቱን ቁልቁል ረገጥኩት። የሞጆ አፈር ላይ ተለግቶ ጥቂት በእሸዋ ተዋጠ። ከዚህ በኋላ ነው ጆሮየን የከፈትኩት። ገበያው በስፖርት ደጋፊ የተሞላ መስሏል።

“ፍርድ ሁሉ የሰው እንጂ የእግዚአብሔር እንዳልሆነ እንዴት ሳላውቅ ቆየሁ?” የጋሽ ጥበቡ ድምፅ ውስጤ አስተጋባ። እንዲያ ብለውኛል? እንጃ!

“ሁሉም ነገር ከተፈጣጠመ በኋላ ገላጋይ መሰል ሰዎች ከንዴን ለመያዝ ሞከሩ። መነጫጭቂ ሳፈጥባቸው ተውኝ። በረት ገልባጭ ነገም የሚነሳ እይመስልም። ምንጩ በውል ያልለየ ደም ከፈቱ እየተንገቀገቀ እሸዋው ውስጥ ይሰጥማል። አክሱኑን እየት አድርጌ ወደ ቤት አመራሁ።

ሰንት ቀን ሰድቧት ሰንት ቀን ተለማምጣው ይሆን? ነቀርሳ! ገድየው ለገዢ አለሙ ብላግላት ለእኔ ምኔ ነው? መንገዴን ትቼ ተመለስኩ። ከእንድ የአህል

በረንዳ ላይ የማዕዘን ድንጋይ በአግሬ አየረገጥኩ ፈነቀልኩ። ገበያው ፀጥ ብሏል። ድንጋዩን በሁለት እጄ እንስቼ ወደተጋደመው በረት ገልባጭ አመራሁ።

አክሱቴ ወደ እኔ እየተንበለበለች ስትመጣ ይታየኛል። እንደደረሰች እጇን እያንሰፈሰፈች ማንባት ጀመረች።

"ልጄ እኔን፣ በቃ እኔን - እኔን ግደል" ድንጋዩን ጣልኩ።

እንገቱ ላይ ተጠምጥማ አለቀሰች። ደረቴ ላይ ቆሞ በእንገቱ አልፎ እስከ መንገጭላዬ ይሰማኝ የነበረው ሲሰበር ተሰማኝ።

*

*

*

ሁለት ቀን ታሰርኩ። ፍርድ ኃይል ባዳላለት አዚሁ ምድር ላይ እንጂ የሰማይ ችሎት ፈርሷል። የፈለጉትን ያድርጉ፤ አክሱቴ ለእኔ ምን እንደሆነች ማን ያውቃል? የውስጤን የሚያውቅ ፈራጅ የትኛው ነው?

የሱሜ ፖሊስ ጣቢያ አዛዥ ልክ ሳልገባ እንደማይለቀኝ ዛታ። አልሰጋሁም። እስር ቤት ውስጥ ኮርማን እገኘሁት። ስለኔ በሸጥና እጄ ትከሻዬን ጨበጥ ጨበጥ እያደረገ ተደባዳቢነት ብዙ ነገራቸው። ማንም አሰረኛ ሊያንገላታኝ አልሞከረም። የተሻለውን የማዕዘን በቃ ለእኔ ሰጡኝ። ይቺ አለም የአሸናፊዎች መፈንጨያ ብቻ ናት።

ሦስተኛው ቀን አመሻሽ ላይ ስሜ ተጠርቶ እንድወጣ ተደረግኩ። አክሱቴን ስጦብቅ የናፍቆት አባት ከፖሊሶች ፈርመው ተረከቡኝ። "አብዮታዊት ኢትዮጵያ ለየትኛውም ጥፋተኛ አንድ ዕድል አትነፍግም። እነረቢ ካለ እንገቱ ላይ ለመቆም ወደ ኋላ አትልም" አሉ። ፖሊሶቹ ይሸቆጠቆጡላቸዋል። አከረካከባቸው ከሞተር ብስክሊታቸው ሳልወርድ በየሄዱበት እንድንዝ ፈቃድ የሚሰጣቸው መስሎ ታየኝ። አክሱቴስ? ጫማየን አሰፊ፣ ቀበቶዬን ወስውሼ ወጣሁ።

ፖሊስ ጣቢያው ደጃፍ ላይ ጠፍጣፋ ድንጋይ ላይ ተቀምጣ አቀርቅራ ነበር። አጠገቧ ናፍቆት ቆማለች። ነካ - ነካ አድርጋ አነቃቻት።

አክሱቴ ቀና አለች፣ ጉልበቷን ይዛ ተነሳች፣ እግንብሳ ጉልበቴ ላይ ወደቀች። ወደ ጫማዬ ተንኳተተች።

"የእኔ ጌታ፣ እኔ ልከሳ፣ እኔ ልጥቆር....."

የከሰቸው የጠቆረቸውት እርሷ ናት። የፍርድ ፍቅሯ ከመውለድ በላይ ሆነባት። ሽቶዋን ሳጣ መንፈሷ እንደሌለ ሆኖ ተሰማኝ። እናቱ ናት ጦሷን እርሷ ላይ ተለ የሞተችው። መረረኝ፤ አስጠላኝ.....

14

የጠፋውን ለማግኘት

“አኔ ልሁን አንጂ
 የማልጠቅም ርካሽ፤
 ምንም ጊዜ ቢሆን
 አንቺን ክፉ አይንካሽ፤
መኖሪ ይሰረዝ
 ህይወቴ ይበል ውድም፤
 ልማትሽን አንጂ አሃሃሃ
 ጥፋትሽን አልወድም
 አያያያያያያ
 አያያያያያያ
 ዋዋዋዋዋ
 ዋዋዋዋዋ.....”

የቱሪስቲክ ላይ ጆፌ በማለዳ ቀሰቀሰች። የአባቱ አጥፊ መንፈስ አንደሰፈረበት የተረዳ አይመስልም። ብዙም ሳይቆይ ደጃፌ ተቆረቆረ። ማነው? ሳልል ከፈትኩት። የቱሪስቲክ ላይ ጆፌ ነበር። ጥቁር ብቻ በሆነ አንድ ዐይኑ አንድ ጭልፊት ገደድ ብሎ በጎን ተመለከተች።

“ጋሼ፤ መሄዴ ነው አንግዲህ” ቱሪስቲክ ቱሪስቲክ ይሸታል።

‘ጋሼ’ ሲለኝ ውሃ ሰማያዊ የናፍቆት አባት ትዝ አሉኝ። አማችነት አንድ ሥጋ ጠርቷቸው ተዋሰኝ። የጭንቅላት ውስጥ ጨዋታዬ ወገኑን አንደተባለ አባብ መካከል ላይ ቁምጥ ሲል ታወቀኝ።

“ወዴት?”

"ወደ አዳሪ ተማሪ ቤት ነዋ፤ ጋሼ። እንግዲህ ለአሁኑ አልያዘልኝም። ለከርም ካባትህ ጋ ታስተዋውቀኛለህ። እንደው ጠፍቼ አልቅርብህ ጋሼ። ሰው ልሁን።"

"ባስተዋውቅህም መጥፋትህ አይቀርም" ልለው ከጅሎኝ ተውኩት። ለመገላገል "እሺ" አልኩት።

"ጎሽ ጋሼ፤ ጎሽ ጋሼ፤ ጎሽ ጋሼ" በመንቆሩ ጉንጨኔን ሊጠቀጥቅ አሰገገ። ወፍኛ አሳሳም።

"እ-ሺ ችዋ" ብየው ሳይሰሙኝ እጅን ሰጥቼ ሸኘሁት። ሲጨብጠኝ እጄ ያጣብቃል። የቱሪማንቱሪ ለሃጭ መሆን አለበት። ከእንግዲህ በእሱ ፈንታ የኒኮላ ዛጊጋባ ቁራ ይመጣ ይሆን እንደሆነ እንጂ.....

"ቋ.....ቅ" የቀጣዩ የአንድ አመት ዘፈን።

የትምህርት ቤት መመዝገቢያ ቀን አልፎኝ ስለነበር የመታሰፊን መረጃ ለማውጣት ፖሊስ ጣቢያ ሄድኩ። በረት - ገልባጭ ተገባብጦ ቀይ ወጥ የተደፋበት መስሎ ከፖሊስ ጣቢያ ሲወጣ አገኘሁት። ትንሽ አራራ ሸንኩርቶች ፊቱ ላይ ፈንጠቀጠቅ ብሏል። ጋሙዳን አስታወሰኝ "ወጋሁ!" ሊለኝ ይሆን?

"ከጥርስ መንጋጋ ከሀገር ቡልጋ፤ ከያዙ አይለቁም። ጡብቀኝ!" አለ።

ፈገግ ብዬ አየሁት። ዳላውን ነቀነቀ። ይሄን ሲያደርግ ያየው መርማሪ ፖሊስ ጠራው።

"አልከሰም ያልከው ለመበቀል ነው?" አለው ንግግሩ ቁጣና ኃይል ስለነበረው ከሌሎች ከፍሎች ተጨማሪ ፖሊሶች ወጡ።

"ምንድን ነው? ምንድን ነው?....." በዚህ መካከል የፖሊስ ጣቢያው እዛሽ ወጣ። ሲነገረው አፈጠጠ። እኔ ፊት በረት ገልባጭን አንቀጠቀጠው።

"ምን እንደምትሰራ የማናውቅ አይምሰልህ። ቀኑ እስኪደርስ እየጠበቅን ነው። ትቀማለህ፤ ትደበድባለህ። ሌሎች አካባቢ ትዘርፋለህ። በልና፤ አስገባው።"

"ኸረ ጌታዬ...ኸረ ጌታዬ....." ጭብጦ አከለ። እኔ ብሆን ዐበኛዬ ፊት የምሰቀል ቢሆን እንኳን እንዲህ አልርበደበድም ስል አሰብኩ።

ዝም ብሎ ሲያስተውለው ቆይቶ ወደ መርማሪው ዞር ትዕዛዝ አስተላለፈ።

"እነዚህ ልጅ ላይ እንዳይደርስ ገደብ አስፈርመው። ትምህርት ቤቱ፣ መኖሪያ አካባቢውና አከሰቱ የምትሰራበት አካባቢ ቀረብ ብሎ ከታየ ያለምንም ማስጠንቀቂያ የሰድስት ወር እስር አስፈርመው።"

መርማሪው ሰላምታ ሰጥቶ በረት ገልባጭን አየነዳ አስገባው።

ችግር ብቻ ሳይሆን መፍትሔም ከሰው ነው። ግን ለምን የጠፋው አግዚአብሔር አልለቀ አለኝ? እስከ ሰማዩ ሰማያት ድረስ ተንጠራርቶ ከእሱ ጋር የተቋጠረው ምን ነው? ፀሎት እስከማይደሙኝበት፣ ያም እስከማይደርስበት ድረስ ምንን ይዞት ሄደ?.....ወይስ የእሱን ምናምን ነገር ነው እኔ ላይ ጥሎት የጠፋው?

አግዚአብሔር እኔ ዘንድ ሁነቶች ጠብቆ፣ በተቆራረጠ መንገድ መምጣቱን ተወ። ሌት ተቀን የማይለየኝ ጭንቀት ሆኑብኝ። አንዳንድ ጊዜ ጫማውን እየጎተተ በጥቁር ድርና ማግ አራሱ የሸመነውን ጨለማ ተከናኝቦ ሲጠፋ በገሃድ አየዋለሁ። እኔ አልጋዬ ላይ በመወዘቻው ሃ እግሬን እየታጠብኩ ይመስለኛል።

ዓለም ዘበት ናት፤ ከእኛ ጋር ምንም ጥምረት የላትም። የግብር ይውጣ መተራመሳችንን አዕምሯችን ሰድሮና ቀባብቶ ያቁለናል። እውነታ መጋፈጥ የማይችሉት እስፈሪ ቅዠት ነው። ከህልም ወደ እውን እንነቃለን፤ ከእውነታ ወዴት?..... የዚያን ሰሞን እውነት እንዲያ ነበር።

ናፍቆት እያለቀሰች መጣች። በደረቷ አልጋዬ ላይ ተንጣለለች። አግዚአብሔር የሸሸው የሒዋንን ለቅሶ ላለማየት ሳይሆን አይቀርም። እንዲያ ከሆነ ልክ ነበር። አልቀልዳት ነገር ከየት አምጥቼ?

"ምን ሆነሽ? ምን ሆነሽ? ምን ሆነሽ?....." ተቀጣጥሎ ቀስ እያለ ድሬደዋ ለመድረስ የሚጎተት የ"ምን ሆነሽ" ባቡር።

እንደተደፋች "የጦጤ እናት ሞቱ" አለችኝ።

አልደነገጥኩም፣ አላዘነኩም.....እንደውም የሆነ የተንጠለጠለ ነገር ማረፊያ ምዕራፍ ያገኘ መስለኝ።

"ምን ሆነው ሞቱ?" ለአፍ ያህል ጠየቅኳት።

“በር ሳይዘጉ ቀርተው ጅብ.....”

እግዚአብሔርም ይሄን ቀልዱን ትቶ የትም አይሄድም፡፡ እዚህ እንፈልገው፡፡ ሠማይ ላይ ሳይሆን ጣሪያችን ላይ..... የኒኮላ ዛጊጋባ ቁራ ይሆን?

“ቋ.....ቅ”

ሁለት ቀንና ሊሊት ተኛሁ፡፡

✱

✱

✱

ትምህርት ከተጀመረ ከአስር ቀን በኋላ ከፍል ገባሁ፡፡ ከፍሉ የተሞላው ጢምና አጎጠጎጢ ባላቸው ህፃናት ነው፡፡ መምህር ሲወጣ ይላፋሉ፤ ይጮሃሉ፤ ወደ ውጭ ይወጣሉ፡፡ ምንም ውስጥ የሌለው እኔና ምዕራፍ ብቻ ነን፡፡ ፀጥ እንዳልን ከፍል ሳይሆን ራሳችን ውስጥ ተቀምጠናል፡፡ አልፎ አልፎ በተኳሉ ዓይኖቿ ዳሰስ ታደርገኛለች፡፡ የዓይኖቿ ዳሰሳዎች የአከሰቴን እጅ መዳበስ ያስታውሳሉ፡፡ የሚሰጡት መቀት፡፡

የአረፍት ሰዓት ላይ ወደ ቤቴ ለመሄድ ወስኜ ተነሳሁ፡፡ ምዕራፍ ልትከተለኝ እንደሆን ገብቶኛል፡፡ ዘር ብዬ ‘ኩም በሚያደርግ ዓይን ላጥኳት፡፡’ ኩምሽሽ ብላ ተቀመጠች፡፡ አጠቃላይ ግቢው በጎልማሳ ህፃናት ተሞልቷል፡፡ የሚያድገው ውስጥ እንጂ ውጪ አይደለም ስል አሰብኩ፡፡ ጢምና አጎጠጎጢ የመድረስ ምልክቶች አይደሉም፡፡ እዚህ ጢምና አጎጠጎጢ ኃላፊነት የማይሰማቸው አካላት ላይ በቅለዋል፡፡ ለዚህ ጥፋት እግዚአብሔር ኃላፊነት ላለመውሰድ ነው የተሰደደው፡፡

የትምህርት ቤት መማሪያ ከፍሎች አንድ እህል ተራ ሱቆች ኩብ ሰርተዋል፡፡ መካከል ላይ የአከሰቴን እህል በረንዳ መስሎ የባንዲራ መስቀያ ምስል የተበጀለት የሲሚንቶ መደብ ላይ ቆሟል፡፡ እዚያ የሲሚንቶ መደብ ላይ መምህርት ሙናን አየኋት፡፡ በፀደይ ፀሐይ ስር እንዲት የከረምት ቁራጭ መስላ በእሷ ምህዋር ላይ የሚሸከረከር ጉም ከቧት ቆማለች፡፡

“መኩብብ! መኩብብ!”

ወይ ዕዳ ካላበደኩ ላትለቀኝ ነው ማለት ነው? ከመደቡ ላይ ወርዳ ስትከተለኝ ይታወቀኛል፡፡

“ሰባኪው!”

ቀረበችኝ ማለት ነው። ስትቀርብኝ በዚህ ስም ትጠራኛለች። ሌሎች ተማሪዎች ስምተው እንዳያበሽቁኝ መሆኑ ነው። ቆምኩ። ዞራ ከፊቴ ተደቀነች። የቶክ ካርቶን አልያዘችም።

"ጠፋህ፣ ተደባበደብክ፣ ታሰርክ....." ዘማሪ ድምጿ የተንቀጠቀጠ መሰለኝ። አቀረቀርኩ። አይቻቸው የማላውቃቸው ገዢ ያሉ ጫማዎች አድርጋለች። አግሮቿ አይጥ መምሰላቸውን ትተው ሸለመጥማጥ አከሉ።

"እረ ተው አትጥፋ፣ እረ ተው አትደባደብ፣ እረ ተው አትታሰር....."

አሲም እንደ አከሰቴ ጉልበቴ ላይ ልትወድቅ ይሆን? ምንድን ነው የምትፈልገው? ቀና ብዬ አየኋት። መነፅሯ የናፈቀ ይመስላል፣ መነፅር ይናፍቃል? እንጃ!

"የፊዚክስ ቤተ መከራ እዚያ አሰራ እንደኛ ከፍሎች በስተጀርባ ነው። ቁልፉ ለእኔ ተሰጥቶኛል። ከፍለ ጊዜው ሲጠናቀቅ ናና የምንነጋገረው አለ።"

"የፍቅር ቀጠሮ መሰለ" ልላት ፈለግኩ። ግን ፈራሁ አልቻልኩም። ይቺን መነፅር ከዳን ፊት ለምንድን ነው የምጠነቀቅላት?

"አሁን ወደ ቤቴ መሄዴ ነው" አልኳት

"ለምን?" በሚል መነፅሯ አፈጠጠብኝ።

"ሁሉም ነገር ሰለቸኝ" አልኳት "አንቺም" ማለት ግን አልቻልኩም። ይህ ከግንፍሴ ጭቃ አስመጥታ የቀባቸው ድፍን መነፅር ምን ድግምት አለበት?

"ጥሩ አሁን እንድ ከፍለ ጊዜ ነፃ ነኝ፤ ሄደን እንነጋገር" በሸለመጥማጦቿ መንገድ ቀጠለች። ተከተልኳት። ወደ ሰንደቅ አላማ መስቀያው መደብ ሄዳ የቶክ ካርቶኗን አነሳች። ባዶ መሆኑ እስደንግጧት ተገለማመጠች። ጢማሞቹ ህፃናት ቶኩን እንደ ኢየሱስ ልብስ አጣ ተጣጣሉበት ማለት ነው።

ቤተ መከራው የታፈነ አምክ እየር ሞልቶታል። መስኮት ተከፍቶ መብራት ቢበራም የሚያሳድረው የመጨፍገግ ስሜት አይቀንስም። እንደ ድፎ ዳቦ ከወፋራና እንጨቶች የተሰሩ አረጃጅም ጠረጴዛዎች አሉ። ጠረጴዛዎቹ አረጃጅም

ቁመት ባላቸው ወንበሮች ተከበዋል። የወንበሮቹ ሆነ የጠረጴዛዎቹ አደራደር የመማሪያ ክፍል ወግ ሳይሆን የታላቅ ስብሰባ ሥርዓት አላቸው።

በስተ ጎን በዘመን ብዛት ወደ ነጭነት ያደላ ቡናማ ጥቁር ሰሌዳ አለ። ሙና ፊት ለፊቱ ተቀመጠች።

“የጠፋው አግዚአብሔር ተገኘ? ማለቱ ባንተ የእውነት ሀሰት” የአባባይ ወፍ ድምፅ

ምን ልበላት? ድንገት ሆነብኝ። የአሷ ዘና ማለት እኔም ተጨናኘቄ መነጋገር እንደሌለብኝ ሹክ አለኝ።

“አልተገኘም፤ እሱን ስፈልግ እኔ ጠፋሁ” ፈገግ አልኩላት። ሁኔታዬ አሷ ወደምትፈልገው አንዳደረሰኝ ባውቅም ንዴት አልተሰማኝም። እንደ ፈረስ በዳበላ ገራችኝ? እሷና አከሰቱ።

ጭንቅላቷን ፈንግላ ሳቀች። ደባደቦ ሹራብ አድርጋ የመምህሮች ካኪ ካፖርት ስለደረበች አንገቷ ጠፍቶ ከወገሷ በላይ አጥራለች።

“እንዴት ጠፋህ? እስኪ ንገረኝ?” ሳቁ ሳይጠናቀቅ ስላወራች ቁርጥራጭ ካካታዎች ንግግሯን ጉራማይሌ ውበት ሰጡት።

“ቢቃ፤ ዛሬ ሌሊት ያየሁትን ልንገርዎት?”

“ንገረኝ” ወፍ ከሳቅ ጋር ብትዘምር እንዲህ ነው።

“አግዚአብሔር ደክሞትና ጫማው ሰፍቶት በሆነ የብርሃን ጉበን በኩል አልፎ ወደ ጨለማ አለም ሲጠልቅ አየሁት። ከዚህ በፊት በተደጋጋሚ ባየውም አልከተለውም ነበር። ዛሬ ሌሊት ግን ተከተልኩት። ከጨለማ የተዋቀሩ ጥቂት ዛጋባዎችን ብቻ አገኘሁ። እሱ የለም። ወደ መመለሻዬ ስመለከት የብርሃን ጉበት ከቦታው ተነስቶ ድቅድቅ ጨለማ ብቻ። ላብድ ነው።”

“እታብድም፤ ጭንቅላትህ የማሰብ አቅሙ አስገራሚ ነው። ግን የአቅሙን ያህል የተለያዩ ዕውቀቶችን አልሰጠኸውም። መልሶ መላልሶ ከተለያዩ እቅጣጫ የሚያስበው አንዴ የተገረምከበት የአግዚአብሔርን መጥፋት ጉዳይ ነው።”

“ጭንቅላቱ እህል ያልገባበት ባጾ ወፍሮጫ መስሎ ታየኝ። የፈጨውን መልሶ መላልሶ የሚፈጭ። የኒኮላ ወፍሮጫ ዕኩሰ ሌሊት ላይ ሲጣን ቀስቅሶ በብላሽ እንደሚያንተኩትከው ያለ።

“አንደኔ አንደኔ ከእግዚአብሔር መጥፋት ይልቅ ሊያስጨንቀን የሚገባው መኖሩ ነበር። እስኪ አሰበው በምታደርገው ነገር ሁሉ የሚከታተሉህ ዓይኖች ሲኖሩ፤ ለምታየው ነገር ዓይኖችህ ላይ የተገጠመ የሌላ ልካል ዓይኖች፤ ለምታደርገው ነገር እጆችህ ላይ የተገጠመ አሳባቂ እጆች፤ እግሮችህ፤ አፍህ፤ እፍንጫህ... የራስህ ሰላይ ሲሆኑ። ይጨንቃል። የት ትገባለህ? የት ትደበቃለህ? ምን ውስጥ ታደፍጣለህ? ይጨንቃል...”

እኔ የራሴ ጠባቂ እንድሆን በአከሰቴ የተጣለብኝ “ገዴታ ትዝ እለኝ። በዚህ መጠን መወያየት ያስደስተኛል ብዬ አላሰብኩም ነበር። በአደናጋዥ ብርሃን ወደ ጥቁር ቡኒ ያደላው መነፅሯ ላይ አተኮርኩ።

“ያልኩህን ተረዳህ?”

አራሴን በአምንታ ነቀነቅኩና ከዚህ በፊት የማሰበው እንደነበር ነገርኳት።

“የምትገርም ልጅ” መነፅሯ አከሰቴን የፍቅር ዓይኖች የተዋሉ መሰሉ። እንዴት? ስለ ከንፈሯ ይሆናል መነፅሯ ላይ ጥላውን የሚጥለው፤ ወደላይ።

“ትንሽ ስለ እግዚአብሔር ኳናውራ?” እለችኝ

“ጥሩ” አልኳት

“እውነት? እይጨንቅህም?”

“እይጨንቅኝም።”

“የምትገርም ልጅ” ብላ በመነፅሯ አትኩራብኝ ቀጠለች። “እንዲህ በኃይማኖት ላይ ጥናት ያካሄዱ ሊቆች እንደተሰማሙበት ከሆነ የእግዚአብሔራዊ አሳቦትና የሰው ልጅ የተገናኙት በፍርሃት ነው። የሰው ልጅ አስተሳሰቡ ባልዳበረበት በጥንት ዘመን ተፈጥሯዊ ክስተቶች ሲመለከት፤ መጀመሪያ እራሳቸው ህልውና እንዳላቸው መቀበል ጀመረ። በፍልስፍና እንዲህ ያለው የተፈጥሮ ኃይልን የማምለክ እምነት ‘Animism’ ይባላል። መብረቁ፤ ጎርፉ፤ መሬት፤

መንቀጥቀጡ..... ሁሉ ህልውና ያለው ተቆጣጥሮ ተደሳቢ አድርጎ የማሰብ አምልኮ ነው።”

ሙና ተነስታ ወደ ዳለቻው ጥቁር ሰሌዳ ስታመራ እያስተማረችኝ እንደሆነ ገባኝ። ጥናቱ ተጀመረ? ሃፊች። ኤ፣ ኤን፣ አይ፣ ኤም፣ አይ፣ ኤስ፣ ኤም፣ አኒሚዝም።

“ቀጥሎ ያለው አምነት አዝዚህ የተፈጥሮ ኃይሎች በራሳቸው የሚንቀሳቀሱ ሳይሆኑ ከጀርባቸው ባለ አሳቢ ኃይል ቁጥጥር ጥፋት እንደሚያደርሱ ማመን ነው። ሙበረቅ በሙበረቅ አምላክ፣ ተክሎች በተክሎች አምላክ፣ ሙዚቃ በሙዚቃ አምላክ..... እንደሚታዘዝ ማሰብ ማለት ነው። እየተከተልክኝ ነው?” አለች።

አራሴን በአምንታ ነቀነኩለት።

“እንግዲህ ከዚህ ሁሉ በኋላ ነው። በአንድ ፍፁማዊ አምላክ የማመን እዝማሚያ የመጣው። ይሄ አምነት ‘ሞኖቴይዝም’ ይባላል።” ሃፊቸው። ኤም፣ እ፣ ኤን፣ ኦ፣ ቲ፣ ኤች፣ ኢ፣ አይ፣ ኤስ፣ ኤም (monotheism)

“ከእስራኤል በፊት በግብፅ፣ በባቢሎን እና በኢራን ይኼ የአንድ አምላክ ፍፁማዊ አምነት ተሞክሯል። መነሻው በተለያዩ ጣኦቶች የሚያመልኩትን ህዝቦች አንድ አድርጎ ፍፁማዊ እዝማሚያ ለመመስረት ማሰብ ነበር። አልተሳካላቸውም። የተሳካለት እስራኤላዊው ሙሴ ብቻ ነው። ሙሴ አምላክን ፍፁማዊ፣ ዘላለማዊ፣ የመጀመሪያ፣ የመጨረሻ..... አድርጎ ቀረፀ። እንቀጥል?”

“አም” አልኳት በጣም ያነስኩና ሰልቀው አልመው የሚያቀርቡልኝን ብቻ የምመገብ ጨቅላ የሆንኩ መሰለኝ። ምን ይገዢ በምን ልፍጨርጨር?

“የሰው ልጅ ወሳኝ ግኝቶች ላይ በደረሰ ቁጥር ነባሩ እግዚአብሔራዊ አሳቤ ከዚያ ግኝት አንፃር እየተፈተሸ መቃየቱ በተደጋጋሚ የታየ ክስተት ነው።” አንድ አኔን ብቻ የምታስተምር ሳይሆን ሌሎች ብዙ ተማሪዎች እንዳሉ አድርጋ መትጋቱ አስገረመኝ።

“ለምሳሌ ከክፍል 1473 ዓ.ም ምድር በፀሐይ ዙሪያ የምትሸከረከር ጭፍራ ፕላኔት መሆኗን በሳይንስ ሲያረጋግጥ የሰው ልጅ ፍጡራን ሁሉ

ማዕከላዊነት አብሮ ጥርጣሬ ውስጥ ገባ። እግዚአብሔርም ከመለኮታዊ ኃይልነት ሳይንሳዊ የበላይነት ወዳለው አካልነት ተሸጋገረ። የሁለንተና መዋቅር የዕውቀቱ መለኪያ ሆኖ ቀረበ። እንደ ኒውተን፣ ሉቲ፣ ሩሶና የእንተ ሾልቴር የዚህ አቋም አራማጆች ነበሩ። እንደ አነሱ አምነት ከሆነ ዓለም አንዴ ከተፈጠረ በኋላ እንደ አውቶማቲክ ሰዓት አራሱን በራሱ ያስተዳድራል። ስለዚህ ፈጣሪው እያስፈልገውም። ልክ አጃችን ላይ ላለው ሰዓት፣ ሬዲዮ፣ ቴሌቪዥን..... የሰራው ሰውዬ አጠገቡ መገኘት እንደማያስፈልገው ሁሉ ማለት ነው። ይኼ አምነት ዲያዝም ይባላል።” ዘወር ብላ እዚያው ጥቁር ሰሌዳ ላይ ያፈቸው። ዲ፣ ኢ፣ አይ፣ ኤስ፣ ኤም።

የጨረሰኩ የመሰሰኝ ምን አውቁ ነበር? የመጀመሪያዋን መፅሐፍ ሳነብ የተሰማኝን ሁለተኛዋን ሰደግም እስታባት ነበር። ዛሬ ከንቱ እኮፈስ እንደነበር ገባኝ። ዕውቀት ማለቂያ የሌለው ወደ ሰማየ ሰማያት የተዘረጋ መስመር ነው።

“እንዳልኩህ ነው፤ የሰው ልጅ አዲስ ግኝት ላይ በደረሰ ቁጥር አራሱን ዓለምንና ፈጣሪውን በክለሳ ይመለከታል። ማሸን አዲስ በሆነበት ዘመን ዓለም በጥቃቅን አካላት ረቂቃን ግንኙነት ወደ እውነት የመጣ የእንቅስቃሴ ውጤት ተደርጎ ተወሰደ። በዚህ አስተሳሰብ እግዚአብሔር ፈፅሞ ከነበረበት ቦታ ላይ ተወገደ። አስተሳሰቡ ‘mechanical materialism’ የሚባለው ነው።

“እንዲሁ ሥነ-ህይወታዊና ኬሚካላዊ ዕውቀት ላይ ሲደረስ አሁንም የፈጣሪና የፍጡራን ጉዳይ ከዚያው አንጋቢ ታየ። የቻርልስ ዳርዊን ዝግመተ ለውጥ ማለት ነው። በሳይንስ ግኝቶች ቢቻ ሳይሆን በመከራዎች፣ በረሃቦች፣ በቸነፈሮችና በጦርነቶች መነሳት የእግዚአብሔር ህልውና በክለሳ ከነባራዊ ሁኔታዎች ጋር እየተጣጣመ ይፈተሻል።” የቶክ ብናኗን ከእጇ ላይ አራገፈች። መጨረሷ መሆኑ ነው። “ጥያቄ አለህ?”

“የለኝም። ግን.....” ብዬ ተወኩ።

“ግን ምን?”

“አሁን የነገሩኝ ሁሉ የእርስዎም እውነት ነው ወይስ እውቀት?” ከንፈሯ ላይ አካሄዴ እንደገባት ተረዳሁ። እንዴት? እንቺ!

“እውነቱ ሳይሆን ዕውቀቱ ነው።”

"እውቀትም ከሆነ መቼም የዚህ ተቃራኒ ሌላ እውቀት ሳይኖር አይቀርም።"

"አለ፤ እሱም እግዚአብሔር ሰማይና ምድርን ፈጠረ። ጭለማና ብርሃን አደረገ። ወዘተ ብሎ ጭጭ!"

"ይሄ እማራጭ መዳረሻው ቅርብና ፍፁማዊ አይመስልዎትም? ከተፈጥሮ ጋር በአዲስ መልክ በተዋወቁ ቁጥር እግዚአብሔርን አንደ አዲስ ማንሳት መጣል መቆሚያው የት ነው? አይታከትም? እኔን ታከቶኛል። መድረሻው የማይታወቅ ጉዞ ሆኖብኛል። ጠቀሜታውም አልታይህ ብሎኛል።" ሁሉንም ነገር አፈራርሼ መውጣት አሰኝቶኝ ነበር። ሙና ተናገረች፡-

"የሰው ልጅ ቢፈልግ እንኳን የማያገኘው አለማሰብ፤ አለመጠየቅና አለመመርመርን ነው። ማሰብ መመርመርና መጠየቅ የሰው ልጅ እጣ ፈንታዎች ናቸው። ማሰብ ስለተውከው አይተውህም። እጅ መስጠትን የሰው ልጅ አጠቃላይ መፍትሄ አድርገህ ለማቅረብ እየሞከርክ ነው። እጅ በመስጠት ባርነት እንጂ ሠላም አይገኝም።"

አልችልም እንጂ ከዚህ በላይ ብጠነክርባት፤ ከዚህ በላይ ታይላለች። ፈራጊት።

በዚች ቅፅበት በተከፈተው የቤተ መከራ መስኮት በኩል ምዕራፍ ብቅ ብላ ጭንቅላቷን ስትሰበሰብ በጨረፍታ አየኋት። ትከታተለኝ ነበር? ምን ጠርጥራ፤ ምን ለማየት ተንፂክክች?

15

ህልም ሸሸት

ቮልቴር ስራይ ሆኖ የማይነቀል ህልም ተከላብኝ። ከመደጋገሙ የተነሳ እንደ ወዳጅ ቤት ከደጃፍ አስከ ጓዳ ጎድጓዳ የማውቀው ህልም ገና ሲጀምረኝ አውቃለሁ።

“ዛሬስ አያመልጠኝም፤ ዛሬስ አያመልጠኝም.....” አላለሁ። እንደተለመደው አግዚአብሄር ከኋላዬ መጥቶ ጫማውን እየተተተ ያልፋል። የብርሃን ጉበኑን ከማለፉ በፊት አደርስበታለሁ። ጫማው ብቻ ቀን የሰበሰበችውን ብርሃን በጨለማው ትታለባለች። የጥንድ አግሮቹን ፍርቅርቅ አያጤንኩ “ፈጥረህ ወዴት? አድርገህ ወዴት? ይሁን ስትል አልሆነምን? በቃልህ ካለመኖር ወደ መኖር የመጡትን በትክክል ወዴት?.....” አያልኩ እነዝንዝዋለሁ። በመገዝዝዜ መጋል ጫማው ግርማውን ሲያጣና ሲቀል ቀና አላለሁ። አግዚአብሄር የሚራመድ ጫማውን ትቶልኝ ሄዷል። አንባ የሌለው ደረቅ ለቅሶ.....

.....የእኔ ደረቅ ለቅሶ ደረቅ የሴት ጩኸት ተቀላቀለው ነቃሁ። የእኔ ለቅሶ ቢቆምም የሴቷ ግን ቀጥሏል። እንደውም አጃቢ ጩኸቶች ከበቡት።

“አ! አ! አ!”

“ምንድን ነው? ምንድነው?”.....

“በስመአብ!”

አክሱቴ ትዝ አለችኝ። ተስፈንጥፊ ተነሳሁ። በባዶ አግሬ የጓሮውን በር ከፍቼ ወጣሁ። በረት ገልባጭን መንፈሴ አላመነውም። ሰዎች ወዳተኮሩበት በደመነፍስ አመራሁ። አንዳንድ ሰዎች ከፊቴ ይንቶሱታሉ። ከአቅሌ ሳልሆን ጋሽ በረደድ

ደጅ ደረሰኩ። ጉዳዩ ጋሽ ጥበቡ ቤት ውስጥ ነበር። እሁንም ጩኸቱ በትብብል ቀጥሏል። ወደቤት የገቡ ሲወጡ እራሳቸውን ይዘው ይጮኻሉ። እኔም ወረሳዬን አሳብሬ ጭንቅላቴን ሰደድኩ። የጋሽ ጥበቡ ሚስት ተዘርግተው እንደ ጫማቸው ወልቆ ውስጥ እግራቸው ይታያል። ጋሽ ጥበቡ አጠገባቸው ሳጥን ላይ ተቀምጠው ለሆነው ነገር ግድ የሰጣቸው አይመስሉም። መላልሰው

“እኔና አግዚአብሔር በእሷ ስንቱ እንቁሰል?” ይላሉ። ሴትየዋ አይንቀሳቀሱም። መጮህ ሲቀረኝ ተበጥብጬ የሰደድኩትን ራሴን ሰበሰብኩ። ወደ ቤት ስመለስ የጋሽ በረደድ ሚስት ከባላቸው ኋላ ሆነው ጀርባቸውን ይደልቃሉ።

“ይሄ ሁሉ ያንቱ ጥፋት ነው፤ እንቱ ሽርመጣ”

ከጋሽ በረደድ ጋር አይን ለዳይን ተጋጩን። አይናቸውን መለሱ። ወደ ክፍሉ ስመለስ ባዶ እግሬን እንደሆነኩ አወቅሁ።

“አግዚአብሔር ሰውን ለአእምሮው ሳይሆን ለሰጣን ትቶት ነው የሄደው አልኩ። ጋሽ ጥበቡ አይን ሕሊናዬ ላይ ተደቀኑ።

“ፍርድ ሁሉ የሰው እንጂ የአግዚአብሔር እንዳልሆነ እንዴት ሳታውቅ ቆየህ?” ያሉት ወይም ያላሉት። ከሚስታቸው ይልቅ አሳቸው አሳዘኑኝ።

ትምህርት ቤት እንደደረሰኩ ወደ ክፍል አልገባሁም። ቀጥታ ወደ ቤተ መከራው አመራሁ። ሙና ቀድመው የገቡ ጥቂት ተማሪዎች ፊት ጥቁር ሰሌዳው አጠገብ ጠረጴዛ ላይ ተቀምጣለች። እንዲ “ሽለምጥማጧ” ተንጠልጥሎ ይታየኛል። በር ላይ መቆሜን ስትመለከት ሽለምጥማጧን ሽምጥ ጋልባ አጠገቤ ቆመች። ከበሩ ፈቀቅ ብዬ ያየሁትን ህልምና የጋሽ ጥበቡን ጉዳይ ነገርኳት።

ዝም ብላ በመነፅሯ ከተካከዘች በኋላ

“እስኪ ከዚህ እንደወጣህ ወደ ቤት አትሂድ። ዘና በል። ጓደኞች የሉህም? እስኪ እነሱጋ ሂድ”

ህልሜ አልጋዬ ውስጥ ሆኖ የሚጠበቀኝ ደባል ባለጋራ መሰለኝ። ትናንት ያየሁት ህልም ላይ ትንሽ ጨምሮበትና ወደኋላ አጠንጥኖ፤ የህልም ፕሮጀክተሩ ላይ ጠምዶ ይጠበቀኝ ይሆን?

*

*

*

ከምዕራፍ ጋር ወደ ኮልባ ሠፈር ሄድኩ። እነ ንደዴ የሚቅሙት እነ ኮርማ ቤት ነው። ከዋናው ቤት በስተጀርባ የቤቱን ታዛ ከሌላ አድርጎ የተበጀ የጎረምሶች መባያ ነው። ድርብርብ አልጋ ተዘርግቷል። ከሥር የጎርፍ መውረጃ አለው። እነ ንደዴ የሥረኛው አልጋ ላይ ተኩልኩለው ይቅማሉ። እኔ መምጣቴ ንደዴን አላስደሰተውም። ምዕራፍን ገላመጣት። ተሽቆጠቆጠች።

“ቱሪስት፣ ቱሪስት፣ ና አዚህጋ ተቀመጥ”

አንድ ድፎ ዳቦ ድፎ ዳቦ የሚሸት ጎረምሳ ጎን ቁጭ አልኩ። አረንጓዴ ዓይን አለው። የሚቅመው በዓይኑ ነው አንዴ? አንደ ናፍቆት አባት አንዳልነከሰው ሦስቱ በጥርጣሬ አየኝ። ለመሆኑ ናፍቆት የት ሄደች? ለምዕራፍ ጣጋ አልኩላት። ዓይኖቿን ከንዳዴ ላይ ሳትነቅል ቂጧን አንደ ከንፈር አሞጥመጣ ተቀመጠች። የይጋርዳ ቂጠን ለመሆን የታጨች ይመስላል።

ኮርማ ከውጭ ሲመጣ ሞቅ ያለ ሰላምታ አቀረበልኝ። እንደሸኑና ጠንከሮ ባጠረ እጅ ጨብጦ ወዘወዘኝ። እስር ቤት መገናኘታችንን አንደ በረሃ ዓደነት ቆጥሮት አንዳንድ ጀብዱዎችን በኩራት አወራ።

በድፎ ዳቦ እንደታወድኩ ተቀመጥኩ። ይሄ ልጅ የተፈጠረው እንደሌሎቻችን ከአፈር ሳይሆን ከጥቁር ሰንዴ ነው። ዱቄቱ ተቦክቶ ኩፍ ሲል በኮባ ተጠቅልሎ የሰው ቅርፅ ሳለው ገበር ምጣድ ከስር ፍልጥ፣ ከላይ ኩበት ነድዶበት። ካልሆነ ሰው እንዴት ድፎ ድፎ ይሸትታል? የላይኛውን አልጋ በጫንቃው የተሸከመ መስሎ አገጩን ደረቱ ላይ እንደለገተ በቀኝ ዓይኑና በጫት በተወጠረው ቀኝ ጉንጩ በጥርጣሬ ያየኛል። ጥርሱን አግጥሞ “ሃኝ” ብለው ወዴት ይሸሻል? መሸሻ ከሌለው ታዲያ ለምን በጥርጣሬ ሰላሙን ያጣል?

ንዳዴና ኮርማም ድፎውን ለማገዝ የሚጥኩ መስለው የላይኛውን አልጋ በጫንቃቸው ተሸከመዋል። አቀማመጣቸው የጉልቻ ዓይነት ነው። በጋዜጣ የተጠቀለለው ጫት መካከላቸው ነጭ አሳት ይፈልቃል።

“እንዴት ነው? ሠላም ነው?” አለ ንዳዴ አየቃመ ሰላየሁት ደብሮታል። እርጋታው እንዳለ በሆንም ፊቱ ግን መኮፈታተሩ ጨምሯል። ከበላየቸው ያሉ አልጋ ለመቀመጥ የሚያበቃ ቁመት ስለሌለው በግንባሩ አስታክኮ ያየኛል።

“ሠላም ነው” ብዬ ዝም አልኩ።

ኮርማም አቀርቅሮ ነገር የፈለገ በሬ መስለል። ሁኔታቸው ይቀጥላል። በአንዲህ ያለ ፀጥታና ማቀርቀር አስከ መቼ ይገፉታል?

ምዕራፍ ተነሣች። የአደይ አበባ እርሻ ያስመሰላትን ቀሚስ ወደታች ዝልጣ “ልሂድ” አለች። ዓይኗ ንዳዴን ይሸሻል። እንዳቀረቀረች ወጣች።

“ያፈቀሩትን ለማየት እንኳን መከልከል ምን ምን ይል ይሆን?” ስል አሰብኩ። ፀጥታው እንደአልጋው ጫንቃዩን ተጭኖ ያዘኝ።

“ይቺ ልጅ እንቢ እንዳለች ነው?” አለ ድፎው ድምፁ እንደ ጠረኑ ድፎ ዳቦ ነው።

“እኔ ዝም በላት” ንዳዴ ነበር “ስንጋባ፣ በተከሊል፣ ስንቆርብ... ትላለች። እሺ አስከንጋባ ተከሊል አስከናደርግ፣ አስከንቆርብ አትምጪ ሲሏት አትሰማም። ብንሳሳም ምናለበት? ትላለች። መሳሳም ከቀረጥ ነጻ ነው?”

ኮርማ ተተካ “እኔ የምታናድደኝ የአሷ ሳያንስ የአኛዎቼንም ሴቶች እያበላሸች መሆኑ ነው። ከትናንት ወዲያ አብረው ውለው ኖሮ ለካ የአኔዋን ማታ ስጠይቃት ስንጋባ እላለችም፤ አስከዛሬውም ይቅር ይበለኝ ከአንግዲህ ተከሊል ስናደርግ ስንቆርብ ነው፤ በለኝ በታንከ!”

“እና እንቢ እንዳለች ቀረች?” ሲል ጠየቀ ድፎ፤ ድምፁም ከጥቁር ሰንዴ ዳቂት ይሆን የተጋገረው?

“ልነግራችሁ አይደል፤ መጀመሪያ እጄን ሰደድኩ። ተው አለችኝ። መዳበስ አልተከለከለ አልኳት። ከዛ አንገቷን መሳም ጀመርኩ። ተው አለችኝ። እንት መሳም አልተከለከለ አልኳት። አሱስ አልተከለከለም እንደው ነው አለችኝ። እጄን ቀስ አድርጌ ጡቶቿን...”

እነድፎ ጠፍጣፋዋን ዓለም የተሸከሙ አትላሶች መስለውና አፋቸውን ገርቦብ አድርገው ያዳምጣሉ። ኮርማ ጡቶቿን እንደሚይዝ ሁሉ እጁን አንኳትቶ እንድ ጫት መዘዘ።

“ጡቷ እንደዛን ቀን አስደስቶኝ አያውቅም። አሸት፣ አሸት ሳደርጋት ተው አለችኝ ጡት ማሸት ንጢአት አይደል አልኳት። አሱስ ንጢያት አይደለም፤

አንደው ነው አለችኝ። እየሳምኩ እያሻሸሁ እላይዋ ላይ ወጣሁ። ተው ልትል አልቻለችም። እጥብቄ መሳሚን ቀጠልኩ እየፈለፈልኩ እየፈለፈልኩ እግሯ መካከል ገባሁና በቀዳዳዋ ልክ እስደግፌ ተውኩት”

“ፓንቷ እያለ?” ድፎ...

“አዎ” ከመዘዘው ጫት ቀነጣጥቦ አፋ ከተተና ቀጠለ “በወገቤ እየሰራሁ መሳሚን ቀጠልኩ ሰውነቷ ሁሉ ሲወጣጠር ይሰማኛል። ዝም ብዬ እየተንቀሳቀሰኩ፤ እየሳምኩ እያለ አፋን በግድ እልላታ እንዴ እንደሆነ ከነጠያት ተመዝግቧል አለችኝ። በለኝ በታንክ!!...”

“ምን ማለቷ ነው?” ድፎ፤ ንዳዴ እታቋርጥ በሚል ጎሽም አደረገው።

“በ...ሊ...ኝ... ነዋ፤ በፍጥነት ፓንቷን አወለኩና ሰራራኋታ! አልኳት፤ አልኳት፤ በመጨረሻ ምን ብትል ጥሩ ነው?”

“ምን አለች?” ድፎ

“በም ሻይ ነው ብለህ ወተት እንዳጠጣኸኝ ስለሚቆጠር ነጠያቱ ባንተ ነው። በለኝ በታንክ!!”

ወሬው ሲጠናቀቅ መጠነኛ ጭቅጭቅ ተተካ። “ጫቱ ትንሽ ነው። ማምሻችንን በጊዜ ልትጨርሰው ነው?” አለ ንዳዴ።

“እንዴ? መዝጋል እንዴ?” ድፎ ድምፁ ሆምጥጧል። ከተቦካበት እርሾ ይሆን? ጭቅጭቅ ቀጠለ፡-

“ቤቴ ነው ብለህ ነው? አበዛኸው” ንዳዴ እንደናፍቆት በጭንቅላት ውዝዋዜ ለመነጫነጭ ሞከሮ አልጋው ስላላመቸው ተወው።

በዚህ መካከል ሁለት ብር አውጥቼ ሰጠኋቸው። ኮርማ ማመን አልቻለም። እየተርበተበተ ድፎን ላከው።

የብር ከሃምሳ ሙሉ ጫት፤ እ? ሲጋራ ደግሞ በሰሙኒው አምስት ግዛ፤ በፍጥነት! ስኳር ሻይ ቅጠል.....”

ንዳዴ በሰጋት አየኝ ገብቶኛል። ሲጋራ ስለተነሣ ነው። ኮርማ መስተንግዶውን አጧጧፈብኝ። አልጋ ላይ በግድ ውጣ አለኝ። ጫማዬን ሳወልቅ

አስተካከሎ አልጋ ሥር ከተተልኝ" አይ ቱሪስት!" ይላል አየቆየ አየቆየ። ማንኛውን
ከትልቁ ቤት አመጣ። ከሰል አድርጎበት ሽርጉድ አለ።

አልጋው አይመችም። የጓጎለው ፍራሽ የድንጋይ ጉልቻ ላይ የተጣድኩ እንጂ
የተቀመጥኩ እንዲመስለኝ አላደረገኝም። በዚህ ላይ ከአንገት መቆልመመ።
ቢሆንም መቀላቀሌ በራሱ ድሎት ሆኖ አስደስቶኛል። ያንን ህልም ሸሸት፤ ለዚያ
ህልም የሚያመቻችኝን ነገር ካከሸፍኩ ህልሙ ሊሊት ለመምጣት ላይቸል
ይችላል።

ከድፎ ቀድመው ናፍቆትና እንዲት ሌላ ልጅ መጡ። ልጅቷ ከላብ የሚመጣ
ብጉር ግንባሯ ላይ ፈሰሰባታል። ትከሻዋ የዳበረ በመሆኑ ለሚያገባት
ብረትመዝጊያ የምትሆን ዓይነት ነች። ብን ያለ ሎጫ ፀጉር አላት። ከውጭ
በሚገባው ብርሃን የራስ ቅጂ ቁልጭ ብሎ ይታያል። ወደ ዓይኗ የሚያደላ
ወፍራም ጉንጭ ስላላት ብታለቅስ እንባዋ ከዓይኗ ቆብ ወርዶ የጉንጫ አናት ላይ
ይታቆራል ስል አሰብኩ።

ናፍቆት ኮስተር እንዳለች ንዳዴ ላይ አተኩራለች። ስላልገመተች ይሆናል
አኔን አላየችኝም። ንዳዴ እንደ ጥፋተኛ ልጅ አቀርቅሮ ይልመጠመጣል።

ኮርማ ተፍ ተፍ አያለ መጣና "ቱሪስት ተዋወቁ ሚስቱ ናት" አለ።

ናፍቆት ድንግጥ ብላ አየችኝ። ሴታ ሴትነቷን ለአኔ ያስቀመጠችው ይመስል
ወንድነቷ እንደ ቀልብ ከላይዋ ላይ ሲገፈፍ አየሁት።

የኮርማ ሚስት ፈገግ ብላ ጨበጠችኝ። እጇ የኮርማ አይነት ነው። ቀጠን
ስለሚል ሸኮና ሳይሆን ቀንድ ነው። ሴቷ በሬ፤ በዝርያ ተፈላልገው ሳይጋቡ
አልቀረም።

ናፍቆት በስተግርጌ መጥታ ግራ ጎኔን ታከከችኝ። ወንዳወንድነቷን
የሚያጎላው እስከዚህም አለባበሷ ተቀይሯል። ሻረ እንደውም የጆሮ ጌጥም
አድርጋለች። ፀጉሯን ወደ ኋላ አበጥራ አሲዛዋለች።

"አንተጋ አየሄድኩ ገኒን አግኝቻት ይዛኝ መጣች። ለፍቼ ነበር" አለች።

"ዛሬስ ማምለጥ አልነበረብሽም" አልኳት

እያራረች "ተው እንደዚህ አትበልኝ" አለችኝ።

"ናፊ መቶ፣ ጆሮ ጌጥም አድርገሻል"

የበለጠ በማፈር እስፊ ጉበታ ተልመጠመጠች። ያቺ ቀንድ እጅ በትዝብት ታየናለች። ሳፊጥባት ኮርማን በሥራ የምታግዝ መሰለች። እሷን አሳፍሬ ስመለስ ንዳዬ በተመሳሳይ አይታ ላይ ነበር።

የተንደረከከው ከሰላ ላይ የሻይ ጀበና ተጣደ። "ኮርማ ተፍተፉን ትቶ ተቀመጠ። ሲቷ በሬ ትከሻውን ተደግፋ እንደመታከከ ያደርጋታል። በዚህ መካከል በር ተከፍቶ እንድ ብልጣ ብልጥ ልጅ ገባ። አጭር ነው፣ ሰውነት የለውም። ጠይም ሬቱን ጎላ ያለ አፍንጫው ሞላታል። ንፁህና ፀጉሩን በአግባቡ ያበጠረ ነው።

"ቆቱ፣ ቆቱ፣ ቆቱ" ተንጫጩ። ሁሉም የሚወዱት ልጅ ሳይሆን አይቀርም። ቀልቡ ደጅ አንዳለ ያስታውቃል። መለስ ብሎ አንዲት የቶትር ፀሐይ የመሰለች ልጅ መዝዞ አስገባ። ዘለግ ያለች ናት። ትኩስ ፍቅር ላይ፣ እንደሆኑ ያስታውቃል። ሁለቱም ጨብጠውን ወደላይኛው አልጋ በመሰላል ወጡ። የልጅቷ አግር አይኔ ላይ ተላከቦ ቀረ። ረጃጅም ጣት። እንዴት ያምራል አልኩ ለራሴ። ናፍቆት በትዝብት ያየችኝ መሰለኝ።

"አግሯ ያንቺን ይመስላል" አልኳት

"ተው እንደሱ አትበል" ሐፍረቷን ተከናንባ እስፊ ገባች።

ድፎ ሲመጣ ኮርማ ቀድሞ ጫቱን ተቀብሎ ብዛቱንና ጥራቱን መፈተሽ ጀመረ። ድፎ ላብ፣ በላብ ሆኗል። መጠለያችን በድፎ ዳቦ ሽታ ተሞላች።

"ሲጋራውስ?" አለ ኮርማ። የሚያጨስ በሬ ታይቶም አይታወቅ ስል አሰብኩ። ድፎ አውጥቶ የሲጋራ ፓኬት ሰጠው። "እንዴ? እንዴ? ማን ጉሬዛ ግዛ አለህ?"

"አምስት ኮሚገዛ እስር አይሻልም?"

"በሰኝ በታንክ፤ኒያላ አይደል እንዴ የተባልከው? ለዚህ ለዚህ ፓኬቱን ጉሬዛ በእስራ አምስት ሳንቲም አትገዛም?"

"አሺ"

"በለኝ በታንክ!! እናትን አሺ? አሁን ቶሎ ሄደህ በኒያላ ቀይረው"

ድፎ ድፎ መሸተቱን ይዞ ወጣ። ከሻዩ ሽታ ጋር እናቴ በዓመት በዓል ሰሞን የምታቀርብልኝ አሰልቼ ምግብ ትዝ አለኝ። ድፎ ዳቦ በሻይ። ለመንከር ያዳግታል። ቡጡን ሻዩ እያፈረሰው ብርጭቆ ውስጥ ይቀራል። በመጨረሻ ሻዩ ቀለሙን ቀይሮና ደፍሮ ለምቡሽ ቡሽ ጠላ ይመስላል። ያን ሰሞን አባቴም ከእኔ ጋር በድፎና በሻይ ብዛት ጢንቢራው ይዞራል። ሲበዛበት ለእናቴ ተረት ይነግራታል።

"እናልሽ ሰውየው..."

"እጅህ ነው የሚያወራው?"

"ግዴልሽ ሚስት አግብቶ ቁርሱ፤ ምሳው፤ አራቱ ድፎ ነው። ሰልችቶታል። ከእርሻ ሲመጣ ወደ ቤት ጭንቅላቱን አስገብቶ ዛሬ አራት ምንድነው? ሲል ሚስቱን ይጠይቃል።

'ድፎ' ሚስቱ ትመልሳለች

"ምን ድፎ ትይኛለሽ ይደፋህ በይኝ እንጂ አለ አሉ...አሃሃሃሃሃ" ብቻውን ይስቃል። የሚያጅበው ሲያጣ ሳቁ ትመክናለች።

"እጅህን አሳርፍ... ሰውዬ!"

ይሁንና ነገ ቁርስ እንደሚለወጥ መተማመኛ ይኖረኛል። በስንት ጊዜ አባቴን አስታወስኩ? ኤሎሄ፤ ኤሎሄ፤ ለምን ተውከኝ ማለት አስኘኝ።

✱

✱

✱

ማታ ከጫት መቃም በኋላ ተያይዘን እንወጣለን። ጨረቃ አካባቢውን ከብር የተለበጠ አስመስላለች። ጎፈሬውን ያሳመረው ግራር በዝርዝር ቅጠሎቹ መካከል ብርማው የጨረቃ ብርሃን ይሰገሰግና የብር ማርዳ ይመስላል። የሞጆ ዳለቻ አፈር የብር ብዝብዝ መስሎ ይነጠፋል። ቱሪማንቱሪው አራሱን ችሎ ምድር ላይ የበቀለ ሳይሆን እድማስ ላይ የተለጠፈ ይመስላል። በዚያ መሃል ቆቆና ሚስቱ ከፊት

ከፊት ቀስ እያሉ ይራመዳሉ። የማያልቅ የዕድሜ ልክ ወሬ አላቸው። እምርምሻቸው የተመጠነና የተሰካ ይመስላል። ዘንበል የሚለው ቆቁ ነው። እሷ እጇን ከንዱ ውስጥ ከትታ የማያልቀውን የሰማየ ሰማያት ወሬ ትቀዳለች። ከወደገነት የሚፈሰሰው ግዮናዊ ወሬ... የወሬዎች አልፋና አሜጋ፤ የነበረ፤ ያለ፤ የሚኖር ወሬ።

ቀጥሎ አኔ፤ ናፍቆትና ንዳጄ እንከተላለን። ንዳጄ በምርቃና ፊቱ እያበረቀረቀ የጨረቃን ብርሃን ያስተናግዳል። የአግሩን አጣጣል በመመልከት ይጓዛል። ከበስተኋላ ኮርማና ሚስቱ አሉ። ሸሽናና ቀንድ። የእሷ ትክሻ ከኮርማም ይከብዳል። ስለ ፀጉሯ ከንፋስ ጋር እየተዳራ የጨረቃ ብርሃን ለማጥቀስ ይሞክራል። ከእነሱ ኋላ ድፎ ጥርሱን በብርሃን ዘንግ እየሞገዘቀ ይከተላል።

ከፀጉታው የተነሣ አሸዋውን ስንረግጠው የመሸጋሸግ ድምፅ ሲያሰማ ይደመጣል። ሸቅ፤ ሸቅ፤ ሸቅ።... የማናሉ ፀጉር ትዝ አለኝ። እንዳንድ ጊዜ ዳናችን ሲደራረብና ውሉን ሲስት በደመነፍስ ተግባቦት ለማስተካከል እግራችንን ረድፍ እናስገባለን። እንዳንድ ከሩቅ የሚሰሙ የበረሃ ነፍሳት ጩኸቶች ስንቀርባቸው እድፍጠው ዝም ይላሉ።

ከእኛ ጋር ቀጠሮ ያለው የሚመስል ዚትዎ አያታስተ ወደ አዲስ አበባ የሚጓዘው በዚች ሰዓት ነው። ከሲዳማ ቡና ጭኖ የሚመጣ እንደሆነ ቆይቼ አውቄአለሁ። በዚህ ሰዓት ኮርማ ይቅበጠበጣል። ሲቷ በሬውን ለእኛ አስረከቦ ድፎን ይዞ ይሮጣል። ሁሌ ይገርመኝ ነበር። ሚስጢሩ የተገለጠልኝ በኋላ ነው። የሚያታስተው ዚታዎ ላይ በመንጠልጠል ከተሸከመው እንደ ቁምጣ ቡና ይቀንሱለታል። ቡናው ተሸጦ ይጠጣል።

ዘወትር የሚጠጣው ሲኞሪና ቂጦ ቤት ነው። ሲኞሪናን ባየሁ ቁጥር “ይጋርዱ ቂጦን ያላየ ሲኞሪና ቂጦን ያመሰግናል” ስል አተርታለሁ። ተረቱ በደንብ የሚገባት ናፍቆት ብቻ ናት።

“እናትንና ሚስትህ ናቸው?” ትላለች

“አዎ”

“ተው... እንደሱ አትበል” ይሄ ብሂሏ ያንን የአልጋ ላይ ትርኢት እያስታወሰ ያጋግለኛል። አቅፍ አደርጋታለሁ።

የሲኛሪናን ቂጥ ያገኘው የመነሻነቅ ስልቷ ነው። ይሄንን ቂጥ የመናጥ ዘዴ ይጋርዱ ቂጥ በያውቁ ኖሮ የወንዶች እርስ በእርስ ጦርነት ግንኙሉ ላይ ተነሥቶ ድፍን ሊትዮጵያን ባሳረሰ ነበር።

ሲኛሪና ስታስተናግድ ተስተናጋጅ ያልሆነ ነገር ከተናገራት በመነሻነቅ ወደ ባልኮኔው እያመራች "ከዚህ ጋር አውራ" ትላለች። ወደ ቂጥ በጠቋሚ ጣት እየጠቆመች። እሷ ባትልም ሁሉም የሚያወራው ከቂጥ ጋር ነው። በተለይ ድፎ

መጀመሪያ ሳይገባኝ በሬት "ሌላ ቤት የለም?" አል ነበር። ድፎ በአረንጓዴ እይታ ያፈጥብኛል።

"እኔ አልሄድም፤ እናንተ ሂዱ" ይላል። ድፎ የሲኛሪናን ቂጥ የሚያየው ቅዝብ ብሎ ነው። በተደጋጋሚ እንዳስተዋልኩት የሲኛሪና ቂጥ ባየ ቁጥር ድፎ... ድፎ መሸተቱ ይገንናል።

ድፎ ታዛዥ ነው። ተቃዋሚ ነፍስ የለውም። ዓይኑን የሚያፈጠው ከሲኛሪና ቤት ውጭ እንጠጣ ከተባለ ብቻ ነው። "ምን እነዚህ ደም እዛም መጠጥ እዚህም መጠጥ" ይላል። ሁሉም ይሄን ድክመቱን አውቀውለት ችለውታል።

ሁል ጊዜም ወደ ሲኛሪና ቂጥ ቤት የምናመራው እኔ፤ ንዳዴና ቆቁ ሴቶቹን አስከትለን ነው። ኮርማና ድፎ በናውን ሊያወርዱ ይሄዳሉ። ካወረዱ በኋላ ስለሚመሽ መሸጥ አይችልም። ሰቅ አስይዘው መጠማ ይበደራሉ።

እኔና ናፍቆት ለስላሳ እንጠጣለን። ሌሎቹ ቢራ ይይዛሉ። ቆቁና ሚስቱ ሰው ሳይደባልቁ ትንሽ መጠጥና ብዙ ወሬ ያራጫሉ። ድፎ ብቻውን ባልኮኔ ተደግፎ ይቆምና በሲኛሪና ቂጥ መገላበጥ ይቃብዛል። የቢራ ጠርሙሱን የሚያነሳው እራሱን በግርምት እየነቀነቀ ነው። በልቡ "ተአምር ነው" ሳይል አይቀርም።

እኔ ንዳዴና ናፍቆት አንድ ላይ ነን። ናፍቆት አልፎ አልፎ እጇን በጠረጴዛ ሥር እየሰደደች ጭኔን ደሰስ ታደርጋለች። ንዳዴ ሞቅ አስኪለው ናፍታ የተቀባው ጣውላ ላይ ያፈጣል።

"ከዚህ ጋር አውራ"

የድፎ ዓይነት "በሽታ" ያለባቸው አንዳንድ ሰዎች ገብተው ከቂጥ ጋር ይታመሳሉ። ድፎ ሌላውን እያደም የራሱን መከምከም ብቻ።

የሚከፈተው ሙዚቃ የቦረት ምጣድ ተራ ውጤት ይመስላል። ኳ፣ ኳ፣ ኳ፣ ኳ፣... ለኳኳ የሚመቸው ዳንስ የቦረት መዶሻ እንደያዙ ሆኖ እጅን በመጨበጥ ወደታች መቀጥቀጥ ይመስለኛል። ቆቱ ከሚስቱ ጋር ተነስቶ ትንሽ ከተወዛወዘ በኋላ ዘፈኑ ሳያልቅ አቋርጦው ቁጭ ይላሉ። ለወሬ ስስት ሳይሆን አይቀርም። ከእለም የሚፈልጉት እሱ እሷን፣ እሷ እሱን ብቻ ይመስላል።

አንድ ግዙፍ ሰው ወደ ቡና ቤቱ እንደገባ ድምፁን ከፍ አድርጎ “ሥምና ቂጥ!” አለ

“ከዚህ ጋር አውራ” አለችው ሲኞሪና

ጦጤ ትዝ አለች። “ይቺ ደሞ አማረብኝ ብላ ነው እንዴ” የሚል ምላሽ ከሰውየው ጠበቅሁ። ጦጤ የት ደርሶ ምን አግኝቶት ይሆን?

ሰውየው ሲኞሪናን ትቶ እነ ኮርማ ላይ አተኮረ። “እነ ቡና ቦርዶች እዚህ ናቸው”

ንዳዴ ከእንቅልፉ እንደባነ ሁሉ ከተጫጫነው የጫት ሰሜት ወጣ። አካባቢውን እንደ አዲስ ተዋወቀ። የቢራውን ጠርሙስ እንስቶ ቁጭ ሲያደርግ የሚረብሽ ድምፅ ተሰማ። አግሩን እንስቶ ቁርጭምጭሚቱን ጭኑ ላይ አስቀመጠ። ሁሉንም በጥርጣሬና በነገር ፈላጊነት ያያል።

ሁኔታው ይረብሻል። ወደውጭ ተመለከትኩ። የመንገዱ መብራት ጭል ልጭ ይላል። በዚያ መካከል አንድ የማውቀው ፊት ብቅ ብሎ ጠፋ። ብልጭ ብሎ ድርግም እንዳለ አምጋል፤ ምዕራፍ። ደንዝዝ እንደተቀመጠኩ በተመሳሳይ ሁለት ጊዜ አየኋት። ንዳዴን በመፍራት ውጭ ውጭውን እንደምትል ገባች።

ኮርማ ቀንዱን ለውጊያ እዘጋጅቶ ግዙፉን ሰው ያየዋል። ሴቷ በሬ ታረጋጋዋለች። ግንባሯ ላይ የፈሰሰው ልም ብጉር በቡና ቤቱ ቀይ መብራት ጨለ መስሎ ይታያል።

ንዳዴ አግር ጭኑ ላይ ሆኖ ይርገበገባል። የማላውቀው ሆነብኝ። አብሾ ይኖርበት ይሆን? ለተቋረጠ ትምህርት? አይነ፣ እጁ አግሩ፣ አንገቱ... ሁሉ ነገሩ አኩል ይንቀሳቀሳል። ቶሎ ቶሎ ይጠጣል። ያን ግዙፍ ሰው ቢለማው ኖሮ እንደ ኮርማ እኩብኩብ አይቀመጥም ነበር። ይጣላል።

"እናትንና ሥርዓት ያዝ" አለችው ናፍቆት።

በሰውነቱ ሁሉ ተነጭነጩ።

ግዙፉ ሰው ረጅም ሹራብ ለብሷል። ቤቱን ከጣሪያ ጀምሮ ስለሞላው የሹራብ መጋረጃ መስሏል። ሞጆ ውስጥ ሹራብ የሚለብስ እሱ ብቻ ሳይሆን አይቀርም "ሥምና ቂጥ!" አለ።

"ከዚህ ጋር አውራ!"

ምዕራፍ ብቅ አለች። አዘናግቼ ወጣሁ። ራቅ ብላ ጠራችኝ። ሄድኩ። እኔን ያፈቀረች ሆኖ ተሰማኝ። ጉስቱልና ፊቷ ላይ ይታያል። "ተከሊሉ፣ ቁርባኑ፣ ዕድቁ ቀርቶበሽ በቅጡ በኮነሽ" በሚል ሐሳብ ውስጡ የተፈጠረውን ሐዘን ወገቡን አልኩት።

"ብዙ እንዳይጠጣ"

"እሺ"

"እንዳይጠላ"

"እሺ"

"ውጭ እንዳያድር"

"እሺ"

ፍቅር እናት አድርጓታል። አክሱቱን መሰለችኝ። አክሱቱ እየሰከርኩ ባስቸግራት እንደምዕራፍ የምታደርግ ይመስለኛል። አሷ ግን እኔን ለእኔ ኅላፊነት ሰጥታ አራሴን በአራሴ ታስጠብቃለች።

ምዕራፍ የንዳዴን ኅላፊነት ለእኔ ስትሰጠኝ ወደ ቤቷ የምትሄድ መስሎኝ ነበር። ግን ከገባሁም በኋላ በተደጋጋሚ አይቼለት ከማዘን ይልቅ ተናደድኩባት።

የሹራቡ መጋረጃ ቦታው ላይ የለም። ንዳዴ ተነሥቶ ለሸንት ወደ ዳር ዞረ። አካሄዱ እግሩን ከፍቶ አካባቢውን እየገለመጠ ነው። ከጥቂት ፀጥታ በኋላ ሲኖሪና መጥታ።

"ኑ ጉዳቸውን እዩ" አለችን

ተከተልናት። ንዳዴ ሸንቱን ሸንቶ ግድግዳ እንደተደገፈ እንቅልፍ የወሰደው መስለኝ ነበር። ከናፍቆት ቀጥሎ ስገባ ግን ያየሁት ሌላ ነው። ግዙፉ የሹራብ መጋረጃ ግድግዳ ተደግፎ በቂጡ ዘጭ ብሏል። ንዳዴ ከበላዩ እግሩን እንፈራጥጦ በሁለመናው ይንቆራጠጣል። ግዙፉ በፀጥታ ይናውዛል። ፊቱ ደም በደም ሆኗል።

ሲኞሪና ውኃ በጠርመሱ አምጥታ ሰውየው ፊት ላይ መርጨት ጀመረች። ንዳዴ ይቆረቆርለት ይመስል።

“ተይው ተይው” ይላል።

“ዝም በል” አለች ሲኞሪና፤ አፈጣጠችበት። ዓይኑን መለስ አደረገ። “እንተን ነው እንጂ መርጨት” በማለት በአፍኗ መሉ ውኃ ሞልታ ንዳዴ ፊት ላይ ረጨች። ግንባሩን ሳያጥፍ በሁለመናው እየተነጫነጪ ዝም አላት።

“እጁ ላይ ሰው ይጠፋል ወይም አሉ... ይዛችሁት ግቡ። እኔ ሰውየውን በጓሮ አስወጣዋለሁ” አለች። ንዳዴን ይዘን ገባን። የብረት ምጣድ ተራው መዚቃ ተቀበለን።

የንዳዴ ስካር ንዴት ነው። ምክንያቱ ግልጽ ያልሆነ በዓለም ላይ ሁሉ መበላጨት። እንዳንዴ አራሱን ይመታል። በንዴት የመንፈጭፈጭ ሳቅ አለው። መትከንከንና መብከንከን የተሞላበት ይሄን ሳቁን ሲለቅ የምትደፍረው ናፍቆት ብቻ ናት።

“ኮፈኑን ከፈተ” ትላለች።

“እገድላታለሁ፤ እገድላታለሁ” ይላል አይነት እየሸሸች።

“እኔ አልገድልህም? አናትንና”

ሁለቱ ሲጣሉ ደስ የሚል ነገር ይሰማኛል። ወደ ቤት እየሸኘነው ከሆነ ምዕራፍ ከኋላ ከኋላ መከተሏን ትታ እኔ ሥር ትሸጎጣለች።

ንዳዴ እሷንም ላለማየት ይጠነቀቃል። ሲጣሉ በየመኅሉ ኮርማ ዘዬውን ይደጋግማል፡-

“በለኝ በታንከ!”

ምን ማለት ይሆን?

ምናልባት በበሬኛ ፍቺ ይኖረው ይሆናል። ሚስቱ አሰሩ ገብታ ትፍለክለክለች።

“በለኝ በታንከ” ቆቁ ይሄን አለምና ጣጣው ለኛ ትቶ ከአሷ ሌላ የማይፈልገውን ሚስቱን ይዞ ይቀድማል። ሰው ይሄው ነው። እንዴን ከፈለገ ለተቀረው ያን ያህል ነው። የሚጠቅም ከመሰለው ገንዘብ፣ የሚረካ ከመሰለው ሴት፣ የበላይ የሚሆን ከመሰለው ሥልጣን፣ ያለ ካመሰለው አግዚአብሔር... የትኛው ሕዋ ሥር ተሸጎጠ? እኛን ለመሸሸ ወይስ አራሱን? ፈጥሮ ከመጥፋት የፈጠሩትን ማጥፋት አይቻል ይሆን? ጭንቅላቴ ይወጠራል።

ንዳዴ በንዴት አራሱን አስኪሰት ከሰከረ ተሸክመን አልጋው ላይ አስክንጥለው የእንጀራ እናቱ ትጠብቃለች። በእግሩ ከመጣ ደግሞ ገና በር እንደከፈተች ጀርባውን መድቃት ትጀምራለች።

“ተውዋት ትጎስመኝ” ይላል ንዳዴ!! ከክርኑ ከፍ ብላ ትነክሰዋለች

“ተውዋት ትቦጭቀኝ፣ ተውዋት ትቦጥቡጠኝ፣ ተውዋት ትድፋኝ፣ ተውዋት ትሰርስረኝ፣ ተውዋት.....”

በተስፋ መቁረጥ ስታለቅስ

“ተውዋት እንጀቴን ትብላኝ”

16

ከሽሽት መልስ

እያንዳንዱ ቤት የየራሱ ባህል አለው። የሥርዓት ባህል። ይሄን ባህል የሚደነግገው የአሳዳሪው ያልተጻፈ ሕግ ነው። ሕጉ የሚመነጨው ደግሞ አሳዳሪው ከሚወደውና ከሚጠላው ነገር ነው። የአክሱቴ ቤት ባህል ፍቅር ነው።

“ከሳህ” ትለኛለች የተኛሁበት መጥታ አራሴን እያሻሸች። አሁንም ለእሷ ትንሽ ልጅ ነኝ። እዚህስ እንደፈለገች፤ እህል በረንዳ ሰው መካከልም ጭኗ ላይ ልታስተኛኝ ትስበኛለች።

“ጠቆርክ፣ ተጎላቆልከ...”

የሰሞኑ ተንከራታችነት የፈጠረባት የሥጋት ስሜት እንደሆነ አውቄአለሁ። ከፍቅር ተነስታም ቢሆን መጥፎ ተግባራን ማንሳት አትፈልግም። እኔን ለራሴ ጥበቃ ትታኛለች። ሽቶዋ ውስጥ እየዋኘሁ ዝም አላታለሁ።

“እኔ ሲከፋኝ ደስ ይልሃል? ታዲያ ለምን አትበላም? ለምን አትጠጣም?”

ስንጥብ እንዳለኝ ሁሉ የሸቶ ባህሯ ውስጥ እየተነፈሰኩ ትኝት ግንባሬን ስማ ትወጣለች። ለተወሰኑ ደቂቆች ፀዳሷ ከፍሌን ሞልቶት ይቆያል። ቶሎ የማይወጣው ሽቶዋ ነው።

ያ የቱሪማንቱሪ ላይ ዘፋኝ ቢኖር ምን ብሎ ያንቋርር ነበር ይሆን?

ትጣንባሩ የጠፋው የመምህርት ሙና ነው።

“እንዴት ነው?” ትላለች

“ያው ነው” አላታለሁ።

በሚሰለመለም ልሰን መነፅር ታየኛለች። መነፅር ይሰለመለማል? እንጂ! እንደሰፊ ቅጣንባሩ የጠፋ የፊዚክስ ቀመርና ንድፍ ላቦራቶር ከፍሉን ሞልቶታል። ኒውተን አግዚአብሔርን ከተደበቀበት የሕዋ ሥርቻ ያገኘው ይሆን?

"አሁንም ሕልሙ ተደጋግሞ ይመጣል?"

በጭንቅላቴ እዎ አልኳትና መሠላቸት አሳየኋት "ላንቺ ስነግርሽ ተራ ትዕይንት ይመስላል። እንዳች የሚያም ነገር አለው። ሕይወትን የሚያስጠላ፣ ሞትን የሚያስመኝ።" እንደ ጦጤ ድሬዳዋን እንደተመኘ ያለበትን እንደጠላ... ግን አከሰት።

ሙሩ ስትደነግጥ ድንጋጤዋ ቀጭን ነፍሱ ሆኖ ትከሻዋ ላይ ጣል ያደረገችውን ላይንን ሻሽ ግልብ አደረገው። እንዴት? እንጂ! በአዲሱ ሽለምጥማጧ ከወዳያ ወዲህ ሽር... ሸር አለች። አሳዘነችኝ። በልብስ ምርጫዋ አማካሪ የሌላት ብቸኛ እንደሆነች ጉበዮኛል። እንደ እኔ አከሰት ልብስ ገዝቶ አምጥቶ እንድትለብስ የሚያስገድዳት ያስፈልጋታል። አሁን አዚህ ዘመን ላይ የሚኖር፣ የዚህ ትውልድ ተሳትፎ እንዲህ ያለ አይጥና ሽለምጥማጥ የመሰለ ጫማ ይዛል? መነፅሯን? ቀሚሷን? የካህኖች ልብስ ሠፊጋ ነው አምትሄደው?

"ትቅማለህ፣ ታጨሳለህ፣ ትጠጣለህ፣ ትደባደባለህ..." ተንቆራጠጠች። የአክሱቴ ተቃራኒ መሆኗ ነው። ይሄን ሁሉ የደረደረችው ምን ጉድለቱን ትሞታለህ ልትለኝ ይሆን? ዝም ብዬ አየኋት።

"አብረህ የምትውላቸው እንዳቸውም አንተን አይመስሉም"

"እንዴት?"

"ሁሉም ተስፋ ቢስ ዱርዩዎች ናቸው።"

ምን ግርር ግትር አደረጋት? መነፅሯ በንዴት አፈጠጠብኝ። "ዱርዩ" ስትል ውስጡ ንፁህ፣ ንፁህ፣ ንፁህ አለ።

"እንድ ነን?"

"አይደላችሁም! አይደለህም! እነሱ ዱርዩነትን የመጨረሻ ተስፋቸው ያደረጉ ናቸው።"

የሱት ፍርሃት መጣብኝ። አሁን ልምታህ ብትለኝ ምን አደርጋታለሁ? ተገብርከክ ብትለኝስ? ወደልምምጥ ገባሁ።

“እስኪ እኔ የማስበውን አድምጼ” የድምጹ መለሳለሰ ወደቀልቧ ጎተታት

“ምን ልታሰብ ትችላለህ ቢቃ በድክመታቸው ጥንካሬህን እረትተውት እነሱን ለመሆን አየጣርክ ነው።” በሽለመጥማጣ ተነጭነጫች።

“በመጀመሪያ ደረጃ አልቅምም፤ አላጨሰም፤ አልጠጣም። እነዚህን የማላደርገው ግን ዱርዬ ላለመሆን አይደለም። ከዚያ በላይ ያለ ነገር ውስጡ ሆኖ ስለሚከላከለኝ ነው።”

ዝም ብለ መግላሊት በመሰለ መነሻ ታየኛለች።

“እነዚህ ዱርዬ ያልሻቸው ዳደኞቹ የእኔን ሌላኛ ዕጣፈንታ የሚኖሩ ልጆች ይመስሉኛል”

መነሻ “አልገባኝም፤ እንዴት?” አለኝ

“አየተፈላሰፍኩ አይደለም። እንዳልሸው ከእኔ ፍላጎት ጋር የሚገጥም ፍላጎት የላቸውም። ግን የነገሮች ጥቂት መስተካከል አሁን እንደምታውቁኝ አደረገኝ እንጂ እስኪ እስቢው....

“እናቱ ደካማ በመሆኗ እንጂ የአባቴን መጥፋት ብትቋቋም ኖሮ የምታሳድገኝ ጦጢ በተባለው ዳደኛዬ አናት ሰልት ነበር። ትባትላለች፤ ትባትላለች.... በመጨረሻ እኔ ስጠፋበት በር መዝጋት እቅድኩ ጀብ ይበላታል።”

“እንዴ እንዴ?”

“ቆይ፤ አጣፈንታዬ ባቡር ሲመጣ ተገጠላጥዬ ሻርጥ ከመንጠቅ የተሻለ አይሆንም ነበር። ዳደኞቹ እንዲያዝኩላት አድርጌ ከተነጠቀው እንዲረጠቧት.....” አለቀሰኩ እንጂ!

“እስቲ እኔ ያልኩት....” አለች አቋረጥኳት

“አባቴ ደካማ ባይሆንና እናቱ እስኩትሞት ጡብቆ ሌላ ቢያገባ ብለሽ እስቢው። እንጂራ አናት ማለት አይደል? ለዚያች እንጂራ እናቱ ጥሎኝ ቢሄድስ?

ንዳዴን ሆነው ማለት አይደል? እሱ የሚያደርገውን ከማድረግ ምን ይከለከላል ነበር.....”

“ይቅርታ፣ በጣም ይቅርታ.....”

“ዱርዩነት ዕጣፈንታ ነው። ሁሉም እቤታቸው መብላት ሲያቅታቸው ነው ውጭ ያለውን የውርደት ምግብ የሚሹት። አለበለዚያ እንደአኒና እንዳንቺ ዕዩፍነት ከውስጣቸው ተሟጥጦ አያልቅም ነበር”

“ይቅርታ አልኩህ አይደል?” ሲብስባት መጥታ አንገቷ ውስጥ ፊቱን ከተተቸው። አንገት ነበራት? አንቺ! የአከሰቴ ተቃራኒ አለም፣ የውኃ ጠረን። ከተፈጥሮ ያልተፋታ ሽታ፣ የመነሳሪያ አጀታ ከጀሮዬ ከፍ ያለ ቦታ አርፎ ቅዝቃዜ ተሰማኝ።

ካልተቆሰቆሰ የማይነድ፣ ካልተገላለጠ መዳፈኑ የማይታወቅ የላሳት ባሕርይ ያለው ትውስታ መኖሩን ዛሬ አውቅሁ። እነ ጦጤን የምረዳው እንደዚህ ነበር? ከአንገዳዴ ጋር ያጣበቀኝ ይሄ ኖሯል? አንቺ! መረጋጋቴን ካረጋገጠች በኋላ እንደ ጥያቄ እንደ ዘበት ጣል አደረገችልኝ።

“እባትህ ጠፍተዋል?”

✱

✱

✱

ዳለቻው ምድር ቀና ብለው እንዳዩት ሰማይ ዓይን የሚያደናቅፍ ነገር አልበቀለበትም። ለሥዕል የተዘጋጀ አቡጃዲድ ይመስላል። እሱን ለመለከት አግዚአብሔር ሥራውን አጠናቆ ለለመጥፋቱ ተጠራጠርኩ። አቋርጦ በመሰልቸት ነው የጠፋው።

በር ብቻ ያለው ቤት ደጃፍ ላይ ተቀምጦ ይሄን ሳስብ ጋሽ ጥበቡ መተኮሻ ቆርቆሮአቸውን ይዘው ከዚያ በር ወጡ። በአጠገቢ አልፈው ያሃን ጭው ያለ ሰማይ መሰል ምድር ተያያዙት። ከቆርቆሮአቸው ላይ የሚትጎለጎለው ጭስ የሄዱበትን ለመጠቆም እየተጎረደ ምድር ላይ ይተከላል። የጭስ ዱካ እየሁ አሳቸውን መከተል እጅምራለሁ። ጫፍ የሌለው መዳረሻ፣ ምልክት የሌለው ጉዞ... ልቤ ይመታል፣ ይደቃል፣ ይጨፍራል..... ሲያመኝ እንቃለሁ።

ይሄን የት ሄጄ ልሸሸው?

ቀኑ ጭው ያለ ሰማይ መስለው ታየኝ። ልብሴን በቻ ቀይረው ወጣሁ። ገና ማለፊ ነው። መዳረሻ የሌለው ጉዞ የጀመርኩ መሰለኝ። ወደ ኒኮላ ወንዝ አመራሁ። አንደባዶ ድስት ተሰፋ ቢሰነትን ያጋባል። ምድሩ እንደተጋጠ አጥንት ጥንት ሕይወት እንደነበር በማሰብ ላይ የተመሠረተ ሕልውናን ይሰብካል።

"ቋ... ቅ" የዛኒጋባው ቁራ

መዳረሻ ለሌለው ጉዞ የቆምከበትም መዳረሻ ነው። ተሰፋ ከማድረግ ምን ይገኛል? የጠፋውን አግዚአብሔር ከንቱ የመፈለግ መባዘን አይደለምን?

ሕልሜ ሰለቸኝ... ማሰቤ ሰለቸኝ... መማሪ ሰለቸኝ... ሰው መሆኔ ሰለቸኝ... በአግዚአብሔር መፈጠሪ ሰለቸኝ... እነዚህን መሰልቸቶች እንደ አሮጌ መጽሐፍ ሙና በራፍ ላይ በጣልኳቸው።

"ቋ... ቅ"

እንዴት እንደሆነ እንጂ ሙናን "እንቺ" እያልኩ ማውራቱ በዚች ሰዓት ተገለጠልኝ። ሳስብ እንጂ ሳወራት እንቱ ነበር የምላት። ይሄን መሰልቸት ለመሸሸ ወደ ሙና ቤት ለመሄድ ቆርጫ መንገድ ጀመርኩ። የእሸን መፍለቂያ ቀዳዶች የመሬት አባጭ መሰለው ይታያሉ። አዳዲስ የምስጥ መንግሥት ምሥረታን የሚያንፀባርቅ ጭብጥ የሚያክል ኩዳሳም አያለሁ። የአግዚአብሔር ዓለመኖር ያወቁበት እነሱ ናቸው።

ወደ ጦጣ ካምፕ መገንጠያ ላይ እንዲት ቆንጆ ሴት ከፋብሪካ መኖሪያ ስትመጣ አየሁ። ስለ ቀሚስ ቁመት ካለው ጫማ ጋር አድርጋለች።

"ቱሪስት ቱሪስት"

ካለሁበት ስሜት የሚመነጭቅ ድምጽ። አወቅኋት ምዕራፍ ነበረች። ትልቅ ሴት መሰላለች። ፀጉሯን ወደ ኋላ አስተኝታ ከግራ ጆሮዋ በላይ አበባ ሰከታለች። ስትጨብጠኝ የተርከፈከፈችው ሹቶ አወደኝ። በጭብጣ ሊጠናቀቅ የነበረውን ሰላምታ አሰርዝሜ አቀጥኳት አፍንጫዬን አንገቷ ውስጥ ከተትኩት። ሁኔታዬ ደንገገጥገጥ አይረጋት። አቀርቅራ ዝም

“ወያኔት ነው?”

“ወደ አዲስ አበባ”

“ምነው?”

“አከሰቱ ጋ”

የእኔ ተቃራኒ። አከሰት አዲስ አበባ፤ እናት ሞጆ፤ አባት ጠፍቶ እናቷ.....”

“አትሂጁ” አልኳት

“ከቤት ሄጃለሁ ብዬ ወጥቻለሁ”

“ጥሩ አጋጣሚ፤ ከኛ ጋር ታመሺና ከናፍቆት ጋር ታድሪያለሽ” አልኳት።
እግዚአብሔር ለሌለው ዓለም መድኃኒቱን የምናውቀው ጥቂቶች ነን። እሸን፤
ምስጥ እና አኔ። ቁራው “ቋ...ቅ” የሚለው በፍለጋ ዕድሜውን ጨርሶ ነው። እኛም
ዕድሜያችንን ሳንጨርስ እንደምስጥ ኩይሳ እንገንባ።

“አ?”

“እሺ”

እሺ ያለችው እንደምስጥ ኩይሳ የመገንባታችንን ጉዳይ መሰለኝ። እዚያ
ኩይሳ ውስጥ ምን እናደርጋለን? መቼም ሳንጋባ፤ ተከሊል ሳናደርግ፤ ሳንቆርብ
የሚሉት ጣጣ እዚያ የለም።

እንደ ቤቱ ቆጥራው እንደሁ እንጂ ወደ ኒኮላ ወንዝ ይዣት ሄድኩ።
ምናልባት ኩይሳ ውስጥ ለመኖር ስለሚመች ይሆናል።

ቀሪማንቱሪ ስር ቁጭ አልን። ግራ ገብቷታል። ይለመዳል። እግዚአብሔር
ካበጃጀው ቦታ ይልቅ፤ ይሄኛው ያለዕዳ መኖርን ያስተምራል። እዚህ ምን አብቅሎ
ለየትኛው ውለታው እግዚአብሔር ይፈለጋል? ለዚህ ቦታ ከእግዚአብሔር ይልቅ
ኒኮላ ባለውለታ አይደለምን?

እጄን ትከሻዋ ላይ ጣል አደረኩት። ከዚህ በፊት አቅፊያት ዓለምን
አልዞርኩም ዛሬ ምን እኮ ምን ተገኘ ይሄ ቦታ የእሸኖች፤ የእኔና የምሥጦች ራስ ገዝ
አስተዳደር ነው። እንዳንድ ሰርጎ ገብ ቁራዎች ቢኖሩም።

ያለምንም መንደርደሪያ ባቀፍኩበት እጄ ፊቷን ወደ እኔ መልሼ ከንፈሯ ላይ ሳምኳት። ያልጠበቀችው ስለሆነ አይኗ እንደተገለጠ ቀርቷል። ከንፈሯ ከንፈራ ላይ አይንቀሳቀስም። ምና ነው ያልተቀበለኝ? ምና ነው ያላስተናገደኝ ግን ዝም ብላኛለች። እጆቿ ደረቴ ላይ ቢሆኑም አልገፋኝም ከንፈር ሳይሆን የበትር ላይ ጉጥ የምስም መሰለኝ። እኔ እራሴ ተውኳት።

“እንሂድ” አለችኝ።

“ወዴት?”

“እኔ እንጃ፣ ብቻ ከዚህ እንሂድ” ለእኔ ሳታፍርልኝ አትቀርም። እሷ ምን አድርጋ ታፍራለች ታዲያ?

“ለምን ወደ አዲስ አበባ አትሄጁም?”

“እሺ” ብላ ግር እያላት ተነሳች።

“በቃ ሂጂ” አልኳት። ደግሞ ፈጣሪው ጥሎት ለሄደ እጓለምውታን ዓለም ነው ሽር ጉዳ? መምህርት መናምጋ ብሄድ ይሄን ከማድረግ አልመለስም ነበር።

ሄደች የይጋርዱ ቁጥ ችግኙ እዚህ ተተክሏል። ሲያፈራ ሌላ ይጋርዱ። የይጋርዱ ምዕራፍ፣ የምዕራፍ ይጋርዱ.... ላብድ ነው? ወይስ አብጄ ጨርሻለሁ?

“እግዚአብሔር ይቺን ዓለም የተዋት ለሰው ልጅ እና ለዕብደቱ ነው።”

የዚህ ድፍረቱ ምላሽ የሚመስል ነገር ከጆሮዬ ከፍ ያለ ቦታ ላይ፣ ምዕራፍ አበባ የሰካችበት ቦታ ላይ ከባድ ነገር አረፈብኝ። ዓለም አጣጣረች። ሞቷ ቀረበ። በደብዛዛው ከፊቱ ተንፈራጦ የቆመ እግር ይታየኛል።

“ከጥርስ መንጋጋ፣ ካገር ቡልጋ ከያዘ አይለቅም” አለኝ ያ - እግር። እግር እንዲያ ይላል? እንጃ! ብቻ ደስ ብሎኛል። ይኼ ዱላ አከሰቴ ላይ በያርፍ ቀድሜ የምሞተው እኔ ነበርኩ። አሁን የእራሴን ሞት አሞታለሁ - በቃ።

17

ሌላው ንዳዴ

ሰማየ-ሰማያት አንዲህ ቅርብ ነው? ከጀርባዬ አስከ እናቴ ፍልጥ የገባ መስሎኛል። ከሞት ወደ ህይወት ተመልሶ የአክሱቲን ሁኔታ ከማይ በዚያው መቅረቱን መረጥኩ። ነፍሴን ይቆረቁራት ይሆን? ደግሞስ አክሱቲ የአህፉ አጣ ፈንታ አንቆ ያዛት ማለት አይደለ? ልትበሰከሰከ? ልትዋዥቅ? እውነትና ውሸት ሊሞታታባት? ሊዘባበቱባት? ልትሞት?.....

ሞትን ታገልኩት። ዓይን መግለጥ አዳጋች የሆነበት ራስ ምታት ፈለጠኝ። ፍልጤ ገትሮ አስቀረኝ። የት ነኝ?

"ቱሪስት፣ ቱሪስት...."

የተኛሁት ብዙ የድንጋይ ጉልቶች ላይ ነው። ኮርማ ትዝ አለኝ። አስከፊነን አጋድመው የጫት ሸኝት ሲያደርጉልኝ ነበር? ቀለል አለኝ። አንደምንም ዓይነት ገለጥኩ። ሰማይ በሰንዝር ልኬት ቀርቧል። በአልጋው የሸቦ ሸንሸን ፍራሹ ብዙ ጡት መስሷል። አንዳንዶች አጎጠንጤ ነው።

"ቱሪስት ነቃህ?"

የገረመኝ ነገር በዚህ ሁኔታ ምን ያህል አንደቆየሁ አላወቅኩም እንጂ ስነታ አስከምመታበት ድረስ ያለው ሁኔታ ወዲያው ታውሶኛል።

"ደርሶ መልሱ እንዴት ነው?" አለ ንዳዴ። ፈገግ ለማለት ሞከርኩ። ፍልጤ አንደተቆጣ ጡንቻ ውጥር ብሎ ፀጥ አሰኘኝ።

"እናትንና በዚህ ይቀለባል?" አለች ናፍቆት። መኖሯ አስደሰተኝ። የከብቶች ግርግም እንደተኛሁ የተሰማኝ ኮርማንና ሚስቴን ስመለከት ነው። ቡግራም ላም የሚል ሃሳብ መጥቶብኝ በህመም ውስጥ እየዋኘሁ የሳቅ እየሮ ሳብኩ።

“እናትንና ይስቃል እንዴ?” ብላ ደረቱ ላይ በጉንጫ ተኝተች። እያለቀሰች እንደሆነ በእንቅጥቃጤዋ ገባች። ከሁለቱ ከብቶች በተጨማሪ ቶቱ፣ ሚሰቱ፣ ምዕራፍ አሉ። የምዕራፍን አበባ ከቦታው አጣሁት። ከወትሮው አረዝማለች። ከፍ ያለ ጫማ ማድረጓን አስታወሰከ። ሹቶዋስ? ድፎ የሆነ ቦታ አለ። ድፎ- ድፎ ሸተተኛ።

“ቦታ! ድኗል። እንቃም” አለ ድፎ

እንደምንም እጄን እንስቼ ናፍቶት ጭንቅላት ላይ አሳረፍኩት። ናፍቶት እንዲህ የሆነች አክሰቱ?

“ለአክሰቱ ነገራችኋት?” አልኩ እንደ ምንም

“ድምፅህ እኮ ካንተ ጋር አልሄደም። እዚህ እስክናደርስህ ለአክሰቱ እትንገሩ እያልክ ነበር”

“በለኝ በታንከ!”

ንዳዴ ዛሬ ምን ሆኗል?

እንዴት እንደተገኘሁ ተረኩልኝ። ለካ ምዕራፍ ወዲያው መለስ ብላ ኖሯል። በረት ገልባጭ መፎከር ጀምሮ ነበር። ምዕራፍ ጮኸች። በረት ገልባጭ ወደ ኒኮላ ወንዝ ሸመጠጠ።

ምዕራፍ ለምን ተመልሳ መጣች? ምናልባት የሳምኳትን ለንዳዴ እንዳልነግርባት..... ያቺም መሳም ሆና? ጉጥ ከንፈር!

“እንደ ጣሊያን በፋከራ ታጅብህ ነፍሰህ ወጥታ ነበር” አለ ንዳዴ “የአድዋ ጦርነት ሲነገር በሰላቶ ላይ ስቀህ ነበር እንዴ?”

ናፍቶት ደረቱ ላይ እንዳለች ስትስቅ ታወቀኝ። መሳቋ እንዳይታወቅ ውጣ ተነሳች።

“እናትንና ተወ!” ፊቷ ቀልቷል። ዓይኖቿ ግልብጥብጥ ብለዋል። አፍንጫዋን ይዛ ተናፈጠች።

“ጠቆር አድርገው” አላት ንዳዴ

“ምኑን?”

“ማኪያቸውን፤ የሻይ ማሽን መሰልሸኮ” ሁሉም ሳቁ

“በለኝ በታንክ!”

እኔም የጥቁር እንግዳዬን የፍልጤን ግሳዔ ችዬ ሳቅሁ። ናፍቆት በጣም ተናደደች። ከዚህ ዕለት ጀምሮ ሌላውን ንዳዴ አወቅኩት። ሲቅም የሚጋገረው፤ ሲጠጣ የሚገነፍለው ብቻ ሳይሆን ከመቃም በፊት የሚጫወተው ሦስተኛው ንዳዴ...

ከምዕራፍ ጋር እንኳን ይቃላል። ያደረገችውን ረጅም ጫማ አይቶ “ነገን ለማየት ነው?” አላት። የኮርማ ግርግም ከመቃም በፊት እና ከመቃም በኋላ መለኳ ሁለት ነው።

ጫት ሊገዛ ድፎን ሲልኩት “ዘም አልከ?” አለኝ ንዳዴ

“ምን?”

“የቁም ተስካር አስቅመና”

ናፍቆትን ወደ ኪሴ አመለከትኳት። አወጣች። በዓይኔ ሁሉንም ሰጪያቸው አይነት ጠቀስኳት። በጭንቅላቷ የጎረምሳ እምቢታ አሳይታ የተወሰነ ገንዘብ ወደ ኪሴ መለሰች።

“እኛም ከሞት ጋር ለዓይነ ሥጋ አስኪያበቃን ብር አንሰሰታለን” አለ።

“ማን ሰሰተ?” ኮርማ ቀደም ቀደም ያለው የደበቀው ብር አለ ማለት ነው። ሁሉም ሳቁ። ቤቱን ጫት አስኪወሰደው ድረስ ተሳቀ። ከዚያ በኋላ እኔም አልፈለኩትም። ወደ ቤት እንዲያደርሱኝ ጠየኩ።

✱

✱

✱

ሉሚ አትንገሪ የተባለችውን ለአከሰቱ ነገረች። አራሴን እንዳመመኝ ተነግሯት ነበር። አከሰቱ ብርክ ይዟት ወደ ከፍሌ ገባች። አልጋዬ ሥር ፍስሰ አለች። እየጻኸች መጥታ በሁለት እጇ አልጋዬን ተመርኩዛ እየቸኝ። መጠንከር ተሳነኝ። ልንሳ ሞከሬ ፍልጤ ተገትሮ መለሰኝ።

ሉሚ መጥታ ልታነሳት ስትል “ተይኝ ልላበሰው” አለቻት። መላበስ ምን ይሆን?

ተላበሰችኝ። “ጦህ ለእኔ፣ ጦህ ለእኔ.....” ግንባሯን ከግንባራ አጋጩት። መላ ሰውነቴን በሰውነቷ ዳሰሰች።

“ጦህ ለእኔ፣ ጦህ ለእኔ.....እኔን ድፍት፣ እኔን፣ እኔን.....”

እንባዬ በዓይኔ ግራና ቀኝ መጋጠሚያ ወረደ። መነሳት አቃተኝ። ይኼን ፈርቼ መሞት ተመኝቼ አልነበር? ታዲያ?

ደጋግማ ተላበሰችኝ። ጦህ ወደ እሷ፣ ሀመሜም ወደ እሷ፣ ሞቴን ወደ እሷ..... እንዴት? የዋልኩበት ውላለች? የተሳሳተኩትን ተሳስታለች? የቱን በሽታ ከዬት እንዳመጣሁት በምን አውቃ?

“አይ አንተ እምላክ እኔ ቆሜ እሱን ልቀብር ማለት? ቀልድ ነው! ይልቅ እኔን! እኔን! ጦህ ለእኔ! ጥንቡሳሱን ለእኔ.....አይ አንተ እምላክ አታደርገውማ.....” አሁንም ተላበሰችኝ።

መላበስ ምንድን ነው? በኋላ አወቅኩት። በሰው ዳፋ መግባት፣ ሞቴን መሞት፣ በሽታውን መውረስ፣ ራሱን ለሰው አሳልፎ የመስጠት ርክኩብ ነው። የትኛው ሞት ይኼን የአክሱቴን ፍቅር አልፎ እኔ ጋ ሊደርስ?

ሦስት ቀን አልጋዬ ሥር ውላ አደረች። ሽቶዋ እየከሰመ፣ ልብሷ እየጠየመ።

በአራተኛው ቀን የአክሱቴን መውጣት በምን እንዳረጋገጡ ሳለውቅ እነ ንዳዴ መጡ። ናፍቆት፣ ምዕራፍ፣ ኮርማ፣ ቆቁና ሚስቶቻቸው።

“እነ ናፍቆት ቤት ነው እንዴ የከረምከው?” አለ ንዳዴ ምን ለማለት እንደረለገ አልገባኝ አለ።

“እንዴት?”

“አይ ከሳህ ብዬ ነው”

“በለኝ በታንክ”

“እናትንና.....”

ሳቅሁ። ትንሽ ቆይቶ ድፎ ድፎ ሸተተኝ። መጣ። በዙም ሳይቆይ፡-

“ቢታ ተሸሰታል እንታም!” አለ። የዓይኑ አረንጓዴነት ደብዝቶ ታየኝ። ምናልባት ሜት መታማሪያ ሰዓት ስላለፈ ማስጠንቀቂያ ይሆናል።

“መቼም ለራሳችን መቃም ካቆምን እራተኛ ቀናችን” አለ ንዲዬ።

ገባኝ። ሦስት ብር አውጥቼ ለድፎ ሰጠሁት። ሌሎቹ ሲወጡ ናፍቆት ብቻ ቀረች። ከእኔ ጋር መዋሷን አልጠላሁትም። ወዲያውኑ በሩን ዘጋች። ሱሪዋን አውልቃ በጉርድ ብቻ ሆነች።

ምናባቷ ነው የሚለዋውጣት? አልኩ። ፍፁም ሲት። በፍቅር ብቻ ልታሸንፈኝ የቻለች ሌላዋ አከሰቴ ስል አሰብኩ። ኮርማ ግርግም ውስጥ ደረቴ ላይ ሲታለቅስ ወደ ልቤ የሰረገ አንድ ዘለላ እንባ ሳይኖር አይቀርም። ከዚያች ሌሊት ጀምሮ ልቤን የሚጣፍጠው። ያኔ እንዴት በትዝብት ያዩዋት እንደነበር አስታውሳለሁ። ይኼን እሷም ሳትረዳው ቀርታ አይደለም። ስሜት ፈንቅሏት፣ ፍቅር ይሉኝታ ቢሰ አድርጓት እንጂ።

—ናፍቆት.....ናፍቆት.....ናፍቆት.....

እቅፍ አደረኳት። የእቅፋትን መጣፈጥ ሊጣውን ዛሬ ተረዳሁ። ይዞ ስምጥ የሚል ደስታ። ግንፍል፣ ግንፍል የሚል። ከጅምሩ የከሰመ ሳቅ አያሰማችኝ አልጋ ላይ ወጣች። አይኔን ጨፈንኩላት። ሳታፍር ያሻትን አንድትሆን።

ምን አደረገች? ጉንጮቼን በሁለት መዳፎቿ ደገፈቻቸው። እሁንስ? ከንፈሮቼን በአውራ ጣቶቿ ዳሰሰቻቸው..... ቀጥላለሽ? ከአውራ ጣቶቿ በከንፈሯ ተረከበቻቸው.....

ከሚሆነው ገና የሚሆነው የሚያጓጓበት ሁኔታ ዓይኔን እንደጨፈንኩ ፀጥተኛ ተቀባይዋ ሆንኩ። መሳሚን ሳታቋርጥ ከአልጋ ልብሰ በላይ ላይ ላይ ቁጭ አሰች። ያወለቀቸው ሱሪዋ ትዝ አለኝ። እሚያማምሩ አግሮቿ..... ምናቤ እውነታውን አየተፎካከረ በሰሜት አናረኝ። ከእነ አልጋ ልብሱ ጠቅልዬ ስሬ ከተትኳት። በእንቅስቃሴ የተጣጡ ከንፈሮቻችንን አፈላልጌ አገናኘሁ። ቀኝ እጄን እሹለክልኬ ሽንጧ ላይ አሳረፍኩ።

“ተው አንደሱ እታድርግ” አፈ ላይ አንሸካሸከች። አፈ ጆሮ ሆኖ ጆሮዬ የሚሰጠኝን ደስታ አልነፈገኝም። እጄን ተከትዬ አልጋ ልብሱ ውስጥ ገባሁ። ሆኖ ራቁት ሆኖ ሲነክ ታወቀኝ። የሚርድ የሚናድ ደስታ።

እይ ፈጣሪ ይኼን ሁሉ ፈጥሮ ጥሎ መሄድ? ነው ወይስ እሱ ያልፈጠረውን በሐሰት ፍቅር አገኘነው? እኛ ገላ ከገላ ጋር ከማገናኘት ውጭ ምን ተአምር ፈጠርንና? ነውተን ህዋ ላይ የወጣው ይኼ ጠፍቶት ነው?

"እናትንና..... እናትንና.....እናትንና....."

እኔ ያቃተኝ እሷ እንዴት ትቻለው? ምስጢረ ተፈጥሮ ባለ በሌለ ኃይሉ እኛ ላይ ወደቀ::

"ትወደኛለህ? ትወደኛለህ? ትወደኛለህ?"

"በጣም! በጣም!....."

ከላይዋ ላይ ገፍትራኝ አግሮቿን ነፃ ካደረገች በኋላ የውስጥ ሱሪዋን አወለቀች::

ጥቂት የቴክኒክ መቋረጥ አጋጥሞኝ ነበር:: ቀጠልኩት..... መልሳ እነበረችበት ስሜት ውስጥ ስትገባ.....

"ቱሪስት ትወደኛለህ? ቱሪስት ትወደኛለህ?" አለች አፌን አፏ ላይ ደቅኜ:-

"በጣም!" አልኳት:: ምኒ ተቀበለኝ? ምኒ አስተናገደኝ?.....
ኡፍፍፍፍ.....

"ታዲያ ለምን? ለምን?....."

አታገባኝም ልትል መሰለኝ::

"እ?" አልኳት

"ምዕራፍን ሳምካት?"

ፈጣን የቴክኒክ መቋረጥ.....

ናፍቶት ለመቀበል እንደተዘጋጀች ሆና እንባዋ በዓይኖቿ መጋጠሚያ መውረድ ጀመረ:: ያ ሁሉ የደስታ ምንጭ የህመም ሳቢያ ሆነ::

"መጣን አወራልሽ?"

"እራሷ፡፡ ለእኔም ለንዳዴም ነገራችን፣ ሁለታችንንም ይቅርታ ጠየቀችን፡፡"
ዛሬ መጥታ አለመጠየቁ ሌላ ምልክት ሆነች፡፡ ዝም! ዝም! ዝም ያምጣል? ምንም
አለማለት ከበረቱ ገልግጭ ዱላ ይከብዳል?..... ሌላ ፍልጥ፡፡

"እግዚአብሔር የሰውን ልጅ ጥሎት የሄደው ለህሊናው ትቶት አይደለም፡፡
ለሰማኔቱ አንጂ፡፡"

18

ሥራዬ

በዙ የናፍቆት እንባዎች የቡጢ ያህል ከብደው ውስጤን ወገኑት። ልቤ ሐጢያተኛ ነውና ተወግሮ ይመት ስል ፈረደረኩበት። ሱሪዋን እንስታ ላትታጠቀው ከቤት ስትወጣ ውጪውን አለም አልፈራችም። ያን ቀን ማታ በህልሜ የሱሪዋን ጥርጊያ እንዳባቷ ሞተር ብስክሊት ጎማ ተወሳሰቦ በሞጆ መንደሮች ሁሉ አየሁት። የእሷ ሳይሆን የእኔ ገመና ሆኖ በአሸዋ ክርታስ ላይ ተገፈ።

ለወና ዓለም ሐጢያት ምኑ ነው? ገመናስ ፍቺ አለው? በሁለተኛው ቀን ከቤቴ ወጣሁ። የፀሐይ አብሪና አጥፊ ማነው? የጨለማስ አዛዥ ከወዴት ነው? ለኩይሳዎች ዋስትናቸው ምንድን ነው? እሸን ከከንፍ ጋር ቀጠሮ የሚይዘው ማንን ተማምኖ ነው? ነገን እንደጌኛ ጭኖ የሚያመጣው የጊዜ ሲራራ ከወዴት አለ? ይህች ዓለም ባለቤቷ ያቀለላት አሞሌ አይደለችምን? ታዲያ ስለምን እኛ ባለ ዕዳዎች እንቀበላታለን?.....

የናፍቆት እንባ ዶፍ ሆኖ ልቤ ላይ ዘነበ። በሱሪዋ ጥርጊያ ላይ ወደ ትምህርት ቤት አመራሁ። ትምህርት ከተጀመረ ቆይቷል። ምዕራፍ ብቻ የከፍሉን ግድግዳ በእንድ አግሯ ረግጣ ተደግፋዋለች።

"ጉጥ ከንፈር! መሳሚ የበትር ዓይን መሳም እንደነበር ማን በነገራት?" ተመለስኩ። ዘበኛው ለ ሰዓት ስገባም ስወጣም ዝም ብሎ አየኝ። እንደ ናፍቆት ሱሪ ሁሉ የአክሱቲ እጅ ወደ የትም መሄጃዬን ያመቻቻል። የማንንም ልብ ያለዝብልኛል።

"የየሺ ወርቅ ልጅ አይደለህ?"

የናፍቆት ሱሪ ጥርጊያ የሚያመለክተው ወደ መጋላና ወደ ኮልባ ሠፈር ብቻ ነው። ይሁንና ወደ ቤቴ የሚወስደውን ጥርጊያ ተከተልኩ። የናፍቆት እንባ ልቤ ላይ መዝነብ አስከያባራ የቤቴን ታዛ አጠልላለሁ። ልብን ቤት ይጠልላል? እንጂ! ለመሆኑ መጠለያ መረሰግሰ ተገቢ ነው? ስለምንስ የናፍቆት እንባ ልቤን እንዲደበድብ ፈቀድኩ? አግዚአብሔር አንኳን በሲሰበት ወና ዓለም ውስጥ ከእኔ ሌላ ከልቤ ጋር ማን ነበር? ከአኔስ ሌላ ልቤን ማን በደለኛ ለማለት ይችላል?

ወደ ቤት ለመሄድ አህል ተራን ማቋረጥ ነበረብኝ። ማቋረጡን ትቼ በመዞር አህል በረንዳን አመለጥኩት። የእኩሳቴን ፍቅር አላብሬ ሸክሁት። የእኩሳቴ ፍቅር ከእኔ ምን ምላሽ ይጠብቃል? ሞቴን በሞቷ የምትቀይረው ለምንድን ነው? ጦሱን ከመውረስ ባሻገር ምን ይገኝ ይሆን?

—ልቤን ከናፍቆት እንባ የሚያስጠልለው የእኩሳቴ ፍቅር ሆኖ አገኘሁት። ማፍቀር ሆነ መፈቀር ስለምን ግዴታ እንዲያስከትል ይገደዳል?

ናፍቆት! ናፍቆት! ናፍቆት! —

መቼ ውስጡ ነበረች? በአንድ ወቅት የንፁህ ማባበያ አልነበረች? መቼ ራሷን ሆነች? የእኩሳቴን ፍቅር ለምክንያት አቅርቦም ስለምን እንባዋን ዋጋ ማላጣት አቃተኝ? ለምንህ እምጣት? እልቅስና ሳማት? ሙትና ያንተ እድርጋት — የሚለኝ ጎትጓት ስሜት ከየት ሙጥቶ ይኼን አከለ? — እኔ እኮ እንዲህ አልነበርኩም —

—ይኼኔ ኮርማ ግርግም ውስጥ የጉልቻ ፍራሽ ላይ በደረቷ ተኝታ ማልቃስ ከጀመረች ሦስት ቀን። አባብለው፣ አባብለው ስለታከታቸው ትተዋት ይቅሙ ይሆናል። ይኼኔ በአንባዋ ጉንጫ ተቦርቦሮ የኒኮላን ወና ወንዝ መስሎ ይሆናል። አንድ ኩይሳው የነፈረቀ ዓይን አትርፋ ይሆናል። ለየትኛው ከብሬ ይኼን አታገሳለሁ? አቤት መግባቴን ትቼ ወደ ኮልባ ሠፈር ሄድኩ።

የኮርማ ግርግም በገመድ ተቆልፏል። ቅር አለኝ። ዘወር ስል ቆጥሮ ሚስት እንደኔ ግር ተሰኝተው ቆመዋል። ለምን ግር ይሰኛሉ? አሱ አሲዝ አሲ አሉን ካገኙ በሌላ ጉዳይ ዓለማቸው ይጎድላል? ግርግምና ተራማጉኩሪ ዛፍ ለእኩሳቴ ልዩነት ያማጣል? ሳያናግሩኝ ወደ ኒኮላ ወንዝ አቅጣጫ ሄዱ። የቆቁ ሚስት አንድ አግሯ አብጦ በሁለት ዓይነት አግር የምትራመድ ሰጠለኝ።

የሆነ ነገር ገባኝ። ኮልባ ሠራጸ ታብዛለች። ቅዝዝ ብላለች። ለመንፈሱ አገዳች ነገር እያንሸካሸከች ነው። ምንን መንፈሱ የተረዳውን ስጋዬ መተርጎም ተሰነው።

መሄጃዬን የሞጆ እፈር ላይ ከታተመው የናፍቆት ሰራ ትልም ላይ አፈልጋለሁ። ወደ መጋላ የሚወስደውን ትልም ተከተልኩ። ናፍቆት ወደ ቤቷ የሄደችው በዚህ በኩል ነው። እነ ንዳዴ በር ጋ ስትደርስ እንደ አባቷ ሞተር በስኬሊት ጎራ እንዳለች የሱሪዋ ፈለግ ያመለክታል።

ናፍቆትን ለመሰለል ወደእነ ንዳዴ ቤት ራሴን አሰግኩ። ንዳዴ ሲሰክር በደረቱ የሚተኛበት አልጋ ላይ እንጀራ እናቱ ቁጭ ብላለች። አግሯ አልጋው አጠገብ የተቀመጠ እንዳች ነገር ተሰቅሎ ነጠላ ተጋርጏል። ውጭ ውጭውን ስቃይ አኔ ድቅን ስላልኩባት.....

"መድረሻቸውን አወቅክ?" ስትል ጠየቀችኝ።

"የማንን የት?....." ተንተባተብኩ።

"እይ ምናል ብትተውኝ፤ እሱን የበላ ጅብ አኔን ቢበላኝ? ግማሹ ወደ አዲስ አበባ ሲሄዱ አየን ይላል፤ ግማሹ የለም ወደ ናዝሬት ነው ይላል፤ ሌላኛው የምንጃርና የሸንኮራን አቅጣጫ ይዘው ችግሩ ብለው ሄዱ ይላል፤ ወደ አዋሳ ሲሻገሩ ቆቃ ላይ አገኘናቸው ያሉኝም እሱ። ለመሆኑ እንደ ሰው ወደዚህ ሁሉ አቅጣጫ ይሄዳል? ቢሄድስ ህደ ኋላ ምን ቀረኝ አይልም?....." አፍንጫዋን ለመናፈጥ ነጠላዋ ላይ አቀርቅራ ሰብ ስታደርገው የተጋረደው አግሯ ተራቆተ። እንደ አብጧል ሁለቱ እንደ አልሆን ብለው የሁለት ሰው አግር ይመስላሉ።

ሸሸሁ - ወደእነ ንዳዴ ቤት የሸኝኝ የናፍቆት የሰራ ትልም አሁን የለም ከድቀኛል።

"...አ-ሀ-ሀ-ሀ-ሀ-ሀ-ሀ" የሚለው የንዳዴ እንጀራ እናት መበሰከሰክ እስከ እነ ናፍቆት በር ድረስ ሸኝኝ። አሁን ይመኛል። የለመደው ጅብ አድፍጦ ይመጣል.....

ልቤን ከበደኝ። ድውድውታው ለዘበ። ለዝቦም ዓለምን የናኘ የልብ ምት ይሰማኛል። የናፍቆት አባት ሞተር በስኬሊት መስለው የሞጆን መንደሮች ሁሉ ሊያካልል? ትልሙን ሊያወሳሰብ? ለካ ልቤ ሳይሆን የናፍቆት አባት ሞተር

በስኬሊት ነው ድውድውታውን የናኘው። መጡ። ገርመም አድርገውኝ አለፉ። የአሳቸውም አንድ አግራቸው አብጦ ሰራያቸውን እስከ ጉልበታቸው ተርትረውታል። የሙናን ሁለት ሞይነት ጫማ አድርገዋል። የሙና አይጥና ሽለምጥማጥ።

ሊያመኝ ነው? ወይም አምሞኝ ጨርሷል? እነ ናፍቆት የሄዱበት አራት አቅጣጫ በየተራ ፊቱ ይደቀናል። አኔ ሳልዞር አሱ አየዞረ ይመጣል። አዲስ አበባ፣ ናዝሬት፣ አዋሳ፣ ምንጃር.....

“ሰባዚው!... አንዴ መከብብ.....” ከአራቱ አቅጣጫዎች አንዱ የሙናን ድምፅ ወለደ። በረት ገልባጭ ሲመታኝ ከው በሎ የቀረው ደሜ ከጆሮ ግንዴ በላይ አድርጎ ወደ ቅንድቤ በመውጣት ነስር ሆኖ ወደ አፍንጫዬ ወረደ። ቅልል አለኝ። የተንሳፈፍኩ መለለኝ።

ናፍቆት! ናፍቆት! ናፍቆት!

19

ወደ ሲና ተራራ

"የት ነኝ?" አካባቢዬን አየሁ። ስልምልም ብርሃን ይሰፍፋል። እኔ ከፍል ውስጥ እንዳልሆንኩ አወቅኩ። ጀርባዬ ሥር ጉልሃቸን ብፈልግ ስላጣሁ ግርግም እንዳልተኛሁ ገባኝ። እጄን ስሰድ ከፍራሹ ቀጥሎ መሬት አገኘሁ። አልጋ ላይ እይደለሁም በረት ገልባጭ ወደ ቡልጋ ወስዶ አግቶኝ ይሆን?

"ሰባኪው!" በር ተከፍቶ በብርሃን ጎርፍ እየተላጋች መጣች። ተዳፋት ስላለው ይሆናል መዝጊያው በራሱ ጊዜ ቀስ እያለ ተዘጋ። የብርሃን ደራሹ ግድብ ተበጀለት። ሙና ድምጿን ልካ ቀርታለች። ድምጿን ይዛ አጠገቤ የቆመችው ሌላ ሴት ናት። አጭር ራንግለር ሱሪ ከረጅም ካናቴራ ጋር ያደረገች ሴት።

"የት ነኝ?" ስል ጠየቅኳት።

"እኔ ቤት" አለች እንግዳዋ ሴት

ቅዠት ውስጥ ነኝ። እንዲት በውል ያላወቅኳት ሴት በሙና ድምፅ ታናግረኛለች።

"እንቺ ማነሽ?"

"ሙና፤ መምህርህ"

ፈቷ ላይ እንደመቃብር የተዘጋ መነፅር የሌላት ሙና አላውቅም፤ በልሰን መነፅር ፈንታ ህይወት ባለው ዓይን የምታባብል መምህር አላውቅም፤ ከጉርድ ራንግለር ሱሪዋ ሥር ሁለት አይጦች ፈለኩ። የሉም። በእነርሱ ፈንታ የናፍቆትን የሚያማምሩ አግሮች አገኘሁ። ምናቢ እውነቱን እየተፃረረ እንደሆነ ገባኝ። ላብድ ነው ወይስ አብጄ ጨርሻለሁ?

አግራን ወደ ጎን ሸርመም አድርጋ አግርጌቱ ቁጭ አለች። ላምን አልቻልኩም። ሸቡቶ ፀጉሯን ፈለኩ። በአራፊ ጨርቅ ከግንባሯ ጀምሮ ወደ ኋላ ሸብ ተደርጓል። እንደ አክሱቴ ለማስረጃ ያህል እንኳን የፀጉር ዘለላ አልተወችም።

“አክሱቴ ሰማች?”

“እንዳትሰማ አያልክ ብዙ ለፈለፍክ” ድምጿ የዚችኛዋ ሙና እንጂ የዛችኛዋ አልነበረም። አውነታ ምንድን ነው? እንዴት ይቺን ሙና ብዬ ለመቀበል ዳዳሁ? የአውነትና የሐሰት የማስመሰልና የመሆን ድንበሩ የት ነው?

አግራን አያሻሽች ልታወራኝ ሞክረች።

“አሁን እንዴት ነህ?”

“ደህና ነኝ፤ ግን ሙናን አትመስይም”

“ሙና እንዴት አይነት ናት?”

“የሚሰማኝን ልንገርሽ? ሁሌ የማስበውኝ?”

“አዎ”

“ጥቁር ጉም የማይለየው፤ የተራቆተና ህይወት የሌለው ትልቅ ተራራ እንደዛ ናት ሙና”

“የምትገርም ልጅ!” ህይወት ባለው ዓይኗ አየችኝ። ሙቀት የሚለቅ። በዛ ደባደቦ መነፅር እንዲህ ስንቴ አይታኝ ነበር ይሆን? ተቀባይ ጋ ያልደረሰ ውድ ስጦታ

“መወደድ ለመቀነስ ነው እንደዛ በሰው ቅርፅ የቆመ መታብር መስለሽ...” ምን ነካኝ?

“የምትገርም ልጅ!”

“ምንድን ነው?” አግራን ጨበጥ ጨበጥ አያደረገች ነርሷን ለማነቃነቅ ትሞክራለች።

“የምደበቃቸው ሰዎች ስላሉ ነው”

“ለምን?” ላለመናገር ተቅለሰለሰች። እኔ ታላቅ፣ እሷ ታናሽ የሆንን መሰለኝ።
“ለምን? መናገር ከሌለብሽ ተይው”

“እደጋ ያለበት ምስጢር ስለሆነ ነው።”

“እደጋ? ተይው.....”

“ሳላምንህ ቀርቼ አይደለም፤ አንተ የምትገርም ልጅ ነህ”

“ተይው.....” አኮረፍኩ?

“እየውልህ በፖለቲካ ቁርጽ ለመበቀል ይሁን ለሌላ ብቻ የሚፈልጉኝ ሰዎች እንዳሉ ይሰማኛል። በፊት ወጣት እያለሁ የመንግስት ተቃዋሚ ነበርኩ።”

ወጣት ሳለሁ? አሁንስ? ፊቷን አየሁት። መስመር የለሽ ልመጥ ነው።
አይኖቼ ህይወት የሚረጩ ትኩሶች ናቸው።

“አሁን የምፈልገው በዘመኔ የነበረውን የወጣቶች መንፈስ እዚህ ትውልድ ላይ ማምጣት ብቻ ነው። ሃላፊነት ይሰማኛል ይገባሃል?”

አራሴን ወዘወዘኩላት ያደረጠችውን አግሬን ማሸት ቀጠለች።

“የፖለቲካ ብቻ አይደለም። በሳይንስ፣ በሰነድ-ፅሁፍ፣ በኪነ-ጥበብ..... በሁሉም። ብቻ ጠንካራ ትውልድ! እኛ ልናመጣ ስናልም ከነበረው በላይ አገሪቱን የሚጠቅማት የእኛ መኖር ነበር። አጣችን። የልጅ ድሃ አደረግናት። ከማንም በላይ የሚታየውን የሰው ኃይል ነፈግናት።”

ዓይኔን ጨፍኜ አዳመጥኳት። እራሷ ናት፣ ሙና ናት.....

“የአንተ ዓይነት ብዙ ልጆች አሉኝ። የወለድኳቸው ሳይሆኑ መስመር ያስያዝኳቸው። የተለያየ ቦታ እየዞርኩ ይሄን ሳደርግ ነው የቆየሁት። አንድ ቀን ሺ አፍርታችሁ አንደማያችሁ ተስፋ አለኝ።”

አይኖቼ አንባ አቅርረው ሳይሆን አይቀርም። ያለውን ድንግዝግዝ ብርሃን አጠራቅመው መርጫት ጀመሩ።

“ሰላ አግዚአብሔር ምን እንደምታስብ ንገረኝ” አለኝ። ድምጹ ውስጥ ልምምጥ አለ። የእኩስቴን የመሰለ ከማፍቀር ብቻ የሚመነጭ።

“ንገረኝ”

"እግዚአብሔር ኒኮላ ነው።"

"ኒኮላ ማነው?"

"የወፈወፎ፣ ባቡር የነበረው ጣሊያናዊ"

"እ.....ሽ?"

"ዓለም እንደ ኒኮላ አህል መፍጫ ባቡር ዝገትና ትቢያ ውጧት ቀርታለች። ፈጣሪዋንና ጠጋኛን ብትቃብዝም ኒኮላ እንዴ መንገድ ጥግ በጉዞ ተዳከሞ እንደተደገፈ ቀርቷል። አወዳደቱ ሁሉ ይታየኛል። እንደ አግሩን አጥፎ ሌላውን ዘርግቷል። እኛ ሰዎች ያለ አፈጣጠራችን አህል መፍጫ ባቡር ውስጥ በየቀዳዳው ተሰግስገናል። ኩይሳ ማበጀት ያቃተን ምስጦች ሆነናል። የኒኮላ መገኘትና የባቡር መነሳት ዝገትንና ዳዋን ተገን ላደረግን ለእኛ ለምስጦቹ ትልቅ ጥፋት ነው።"

ምን አልኩ? እንጂ! አእምሮዬ ሌት ተቀን ከሚለፈልፋቸው እንዴን ነገርኳት።

"ጥሩ" አለችኝ። "እግዚአብሔርህ እንተ ፈልገህ ካላገኘኸው አይገኝም፤ እንተ ፈልገህ ካላጣኸው አይታጣም።"

ዝም ብዬ እየኋት። ህይወት የበዛለት ዓይኗ ከበበኝ። እዚያ ውስጥ እንደ አክሲቱ ሽቶ ዋናሁ።

"ትምህርት ቤት ሲዘጋ ትፈልገዋለህ፤ አብረን እንፈልገዋለን። ወይ እናገኘዋለን፤ ወይ እናጣዋለን። ይሄ ለውጥ አያመጣም።"

አለመገኘቱና አለመታጣቱ ነው ጉዱ አልኩ። እግሬን ለቅቃ እንደ አክሲቱ መላበስ ሰቅስቃ እንገቴን አቀፈች። ውሃ-ውሃ ሸተተችኝ። ሙና ናት።

በሚቀጥለው ሳምንት እግዚአብሔር ወደሚገኝበት ወደ ሲና ተራራ እንሄዳለን። ሙና ሙሴዬ ናት። እኔ እግዚአብሔራ አስኪገኝ የምታስከትለኝ ሀዘቧ ነኝ።

20

ህማማት

እነዚህም ለደርግም፤ ሲሰራ ያድርግ ሲነጋ ግሎ አገኘዋለሁ። ሠላማዊ እንቅልፍ ከተነፈግኩ ቆየሁ። አንድ አዲስ ቅዠት ደግሞ ደጋግሞ ይጎበኘኝ ይዟል። ረጅም አውቶበስ ነው። ሰዎች ተጠቅጥቀዋል። ወደ ኋላ የምነዳ ይመስለኛል። ያለፍኩት መንገድ ብቻ ከፊት ለፊቴ እየበረረ ይሸሸኛል። ብዙ ኩርባዎች ሳይታዩኝ እንዴት ታጠፍኳቸው? ይሄን ሁሉ ሰው ይዢ ገደል ልገባ? ጋሽ ጥበቡ ከቆመት መካከል ሆነው ይገረምሙኛል። በአንድ አጃቸው የአውቶበሱን አግዳሚ ይዘዋል። በሌላ አጃቸው ፍም ያለው ቀለም ቆርቆሮ ። የጦጤ እናት አልጋቸው ላይ እንደነበሩ ሆነው አጠገቤ ተቀምጠዋል። እዚህ አውቶበስ ውስጥ እናቴ አንዳትኖር አጨነቃለሁ። ነገር ግን ፍሬን ለመያዝ ሳይሆን አስተካከዬ የማላየውን ኩርባ ለማለፍ አጨነቃለሁ።

“አትጨነቅ አውቶበሱ ነፍስ ያውቃል።” ጋሽ ጥበቡ ይህን ያሉኝ ይመስለኛል።

“እንደ ፈረስ? ታዲያ ፈረስም በጋላቢው ስህተት ገደል ይገባልኩ” አላለሁ። አጨነቃለሁ።

በዚህ መካከል ጭንቅላቴ እንደ እንስራ በኩርኩም ይንኳኳል። ከቅዠት ውስጥ ተመንጭቄ ስወጣ መንኳኳቴ ቀጥሏል። የሚንኳኳው ግን ጭንቅላቴ ሳይሆን ደጃፌ ነው። ለሰስ ያለው ማንኳኳት አንዳች ነገር አስታወሰኝ።

ናፍቆት! ናፍቆት! ናፍቆት!

ወደ በሩ ተጠግቼ መከፈት ፈራሁ። ቅዠቴ ነፍስ ዘርቶ የመጣ መሰለኝ።

“ማነው?”

“አኔ” የሴት ድምፅ ብሩን ከፈትኩ። ሙሉ ነጭ ልብስ ከጨረቃ ጋር እየተዳራ ያጥበረብራል።

“መብራቱን አጥፋው ጀርባዋን የሰጠች ሴት። ሄጄ አጠፋሁ። ገባች። “ብርሃን ጠላው” አለችኝ።

ምዕራፍ ገበሬች። ለፍጥነት ያቆጠቅጠ መንፈሴ ከም ሲል ታወቀኝ። በዚህ ላይ ምዕራፍን ፈራሂት። በፊት የማይባት መቅሰስለስ ደረቅ ድምጹ ጠፍቷል። በዚህ ላይ ጭንቅላቱ መውተሩን አልተወኝም።

“አንደው ለምናልባቱ ሲኖሪና ቤት በር ላይ አመሸሁ፤ የለም። ሰሞኑን አዘጋው ገበሬኩ። ቀይ ፈቷ በነጭ ልብስ ውጋጉን በኩል ጣይም ሆኖ በደንብ ይታየኛል።

“አሰ የለም” አልኳት።

“አውታለሁ። ሆኗል ማን እዚያ ሂጂ እዚያ ሂጂ ይለኛል። ከትናንት ወዲያ ሲኖሪና በር ላይ አንደቆምኩ ኮርማ ከጓደኛው ጋር መጣ። ስከር ብለዋል። አነሱን ላይ ብዙሩ የተደበቀኝ መሰለኝ። የሆነ ቦታ ተቀጣጥረው መሆን አለበት ብዬ ኮርማን ተከተልኩ። ሲሄዱ ስከተል፤ ሲሄዱ ስከተል እነ ኮርማ ቤት ደረሰኩ። ከፍተው ሲገቡ እኔም ተከትሎ ገባሁ። የለም። ቀድመኝው ይሆናል ብዬ ስላሰብኩ ጥቂት ለመጠበቅ የሆነ ያልሆነውን እያወራሁ ቁጭ አልኩ። ኮርማ ጓደኛውን ሲጠቅሰው ከቤት ወጥቶ በር ቆመ። ከዚያ አላዬ ላይ ተከመረብኛ።”

የተገረመች መስላ አፏን ያዘች። እኔ ለአፏ ፈራሁ። “ይገርማል እኮ ያንን ሁሉ መታገል ምን አመጣው? ስለሰከረ አልቻለኝም። በደረቴ ተኝቼ ድርቅ አልኩበት። ሃይ! ብሎ ሲጎትተኝ። ጉልበቴን የአልጋው ብረት ከፋኛ ገጨኝ። ስቅቅ አለኝ እንጂ አምብዛም አላመመኝም። በኋላ ነው እግሬን ባየው እንዲህ ድልድል ብሎ አብጧል።”

ይሄ እንደ አግር ማበጥ፤ አሁን ፈራሂት።

“ቆይቼ ቆይቼ ሳስበው ለምን ለምን ታገልኩት አልኩ። እሱ ፍስሰ ብሎ ደከሟል። ከተደፋሁበት ተነስቼ ተንጋለልኩ። ብዙአየሁ የሸሸው አልሰጥ

ስላሴኩት አይደል? መስጠት ጀምራለችን ሲሰማ ሊመለስ ይቻላል። ኮርምፔ በል ና አልኩና አላዬ ላይ እንዲወጣ አገዝኩት። መትት ያለው ሰውዬ ከወጣ በኋላ ማን ይቻለው? ጋለቤኝ አንጂ። በኋላ ደግሞ ለሰሙ ሰጠሁ ለማለት ነው እንጂ አስጣጧሁ ጥሩ አይደለም ብሎ ለብዙዬ እንዳይነግርብኝ ቻልኩት።

ሊያስታውከኝ ነው። ሆኖ ሳይሆን ዓለሜ ተገለባበጠብኝ።

“የእሱን ቸዬ ስወጣው ጓደኛው ተተካ። ይሁን! አንዱ ለአንዱ ምስክር ይሆናል። ብዙዬ አንዱን ባያምን ሌላውን አይጠረጥር አልኩና እሱንም ቻልኳ። ወይ ጉድ! ዛሬ ብሄድ የኮርማ ሚስት ቤት አለች። ትግባ ስትለው አይሆንም አለ። ቱሪስትና ንዲዴን በውሸት ያጣላቸው አንሶ አለ። ስመኸኝ የለም ወይ? ዋሽቼ ነው ያጣላችሁት? እንደውም አዚህ መሆኑን እንዳልጠረጥር ተጣላን አላችሁ እንጂ አዚህ ሲቅም ነው የሚውለው አሉ።”

“ንዳይ የለም፤ ከናፍቆት ጋር ከጠፋ ሳምንት ሆኖታል” አልኳት።

ስቅስቅ ብላ ማልቀስ ጀመረች። “ሰጪኝ ሰለኝ እምቢ ያልኩት ከናካቴው አይደል፤ መከረሚያችንን አሰቢ የሚበጀኝ ቢመስለኝ አንጂ”

ንግግሯን ምን ቀየረው? ምን ባላገር ቀመስ አደረገው? ነው ወይስ በፊት ከልቧ ትቆጣጠረው የነበረውን ባላገርነት እሁን ለቀቀችው? ከፍቱን የተወከትን በር ዘጋሁ። ከዚህ በኋላ ወደየትም አትሄድም፤ ታድራለች። መብራቱን አበራሁ።

“መብራት ጠልቼ ልሞት” አለችኝ።

ዝም አልኳትና አጠገቤ አስቀመጥኳት። ነጠላ ጫማዋን ሳወልቅላት እውነትም አንድ አግሯ ድልድል ብሎ አብጧል። “አይሆንም፤ ቅድሚያ መብራቱን አጥፋ” አለችኝ።

“አይጠፋም፤ እንዲሁ ነው የሚያድረው። እሁን አልጋው ውስጥ ማዚና ተኚ። ልብሰሽንም አውልቂ”

“ትገረዝላህ?”

“ምን?”

“መስጠት መጀመሩን?”

“አዎ፤ ብቻ ልብሰሽን አውልቀሽ ተኚ”

“እንዲያ ከሆነ ደግ” በፍጥነት አወላልቃ አውስጥ ገባች። እኔ ከብርድ ልብሉ በላይ ተንጋልዬ ከንዴን እንተራስኳት።

“በሌሊት ተነስቼ አውቶብስ ተራ ላሉት ደግሞ አሰጣለሁ። የሄደበትን ሳያውቁ አይቀሩ ይልኩበታል። መስጠት ጀምራለችን ሲሰማ ይመጣል።”

ወይ ጉድ! ይሄን አያየ ዝም የሚል አምላክ እንዴት ያለ ነው? አውነትም የለም። ሸሽቷል፣ ፈጥሮ ጠፍቷል። መተኪያ ሳያሰጅ ለውጥንቅጥነት ዳርገን ኮብልሏል።

እንቅልፍ ወሰደኝ። ስነታ መብራቱ ጠፍቷል። ምዕራፍ አጠገቤ የለችም። ወደ አውቶብስ ተራ ሄዳለች ማለት ነው። ዘገነኝ። ተከትሎም በኮርማ ላይ ብስጭት ያዘኝ። ንዴት እየጋለበኝ ወደ ኮልባ ሠፈር ሄድኩ።

የበረሃ ውርጭ የኮልባ ሰፈርን አኮማትሯታል። አሸዋው አርጥበት ጠግቦ ሲረግጡት ድምፅ አያወጣም። ጫማ ላይ ይፈረፈራል። የኮርማ ግርማም ከውስጥ እንደተሸጎረች ነው። እንኳኳሁ። ደገምኩ።

በሩ ተከፈተ። ያለ ንግግር ቱስታና ቦክስ ላከታትል ስዘጋጅ ኮርማ ሳይሆን ቆቁ ብቅ አለ።

“ቱሪስት ምነው?” አለኝ አይኑን አያሻሽ

“ኮርማን ፈልጌ” አልኩ

“በደህና?” ብልጣብልጥ ፊቱ ገና አልነታም።

“በደህና ነው።” ቁና ቁና ተነፈሰኩ።

“ኮርማኮ ከታሰረ ዛሬ አራት ቀን” ደነዘዝኩ።

“ምዕራፍ አልመጣችም?”

“እዚህ አልመጣችም፣ ግባ” ብሩን ለቀቀልኝ።

“አልገባም” አልኩት “አልገባም እሄዳለሁ”

“ይገርማል፣ የኮርማ ነገር ይገርማል። ደስታውን ከእኛ ጋር ያሳልፋል። ደስታው የሚያመጣውን መከራ ግን ዘወትር ብቻውን ይወጣል። እስኪ እንተ አርዳው። አከስትህን ከለመንካት ታስፈታለህ።”

መልስ ሳልሰጠው ፊቴን መለሰኩ። ምዕራፍ ለምን ዋሸች? ነው ወይስ እንደ እናቴ ህሊናዋን ሳትችል። አውነቷ በምኞቷ ተገሰሰ ይሆን?

ወደ አውቶብስ ተራ በግስጋሴ ሄድኩ። የለችም። እራሴን አረጋግቼ ወደ ቤት ተመለስኩ። ሎሚ ያቀረበችልኝ ቁርስ ለላከፈ ደብተሬን ያዘኩና ወጣሁ። የመማር ፍላጎት የለኝም። ቀጥታ ወደ ፊዚክስ ቤት መከራ ሄድኩ።

ሙና የድሮዋን ሆና ጠረጴዛው ላይ ተቀምጣለች። አንድ አግሯ ተንጠልጥሎ አይጧ ይታያል። እኔን ስታይ እንደ መሽቆጥቆጥ ብላ መጣች። ያቺን ሙና ይቺ ናት ብሎ ማመን ይከብዳል። ከንፈራቸውና ድምፃቸው ብቻ ነው የጋራ። ማታ የሆነውን ነገርኳት።

ይሄ ነው የምትለው ነገር አልነበራትም። ዝም ብላ እንደናፈቀ ሁሉ ታየኛለች። ያ ሙቀት የሚለቅ ህይወት ያለው ዓይኗ ይሄኔ.....

“ዝም አልሸ”

“ምን ልበል?” ታናሺ ሆነች?

“የሆነ ነገር በይ እንጂ”

“የእግዚአብሔርህ ነገር ከፍ ወዳለ ደረጃ ተሸጋግሯል ማለት ነው።”

“ዋሸሁ? ታዘዘሁ? እንቺ ጋ መምጣቴ ውሸት ነው? ቅዠት ነው? አግሬን ማሻሻትሽ ህልም ነበር? ማቀፍሽስ?.....”

“ረጋ በል። እሱ ሁሉ አውነት ነው።”

“እና?.....”

“ይሄኛው ግን ውሸት ነው”

“በምን አወቅሽ?”

“ያልካትን ልጅ ቀስ በልና በግራ መስኮት በኩል እያት። ቀስ በል፤ እንዳልካት አይደለችም።”

አንደተባልኩት ቀስ በቶ ሳይሆን በድርቅና የተጠቆምኩትን መስኮት እየሁ። ምዕራፍ ስትንጸከክ ያዝኳት። እራሷን አልጣለችም። እንቅልፍ አጥታ እንዳላደረች ያስታውቃል። አግሯን አይቼ ለማረጋገጥ በፍጥነት ቤት መከራውን ትቼ ወጣሁ።

"ወይም? ወይም?" የመና ይሞጥ ተከለኝ። ወደ ዳር፤ ምስራቅ ምሃም አንዳልተፈጠረ ግድግዳውን በአንድ አንጻር አረግጣ በጀርባው ተደግፋለች። አግሮቿ የሁለት ሳይሆኑ የአንድ ሰው ነቅጡ። አላመነኩም። ቀጠጣቸው፡-

"ሌሊት አፈጋ መጥተሽ ነበር?" አልኩት።

"ምን ሊሮጥ?"

በቃኝ። ፊቱን መልሼ ከአሲ ለመፈቅ በጣደፍ "አንድን ቤትህ መጥተውልኝ....." በሚል ሸኝቶኝ። ማበጁ ነው? ወይስ አብጄ ጨርሻለሁ?

መና መጥቷ በአይጣቿ አጠገቢ አቅተራመደች። "ተዘጋጅ፤ ሣሪ ፈጽሎ ወሽጄ ነገ አንዳልሰኝ።" አለችኝ።

"እንጂ ቅጥፍ ብትሆኑ?" አልኩት

"አጅ አትሁን?"

"የት ነው የምንፈደው? እግዚአብሔራን ፍለጋ? ወደ ሲና በረሃ ነው? ወይስ ወደ ሰማየ ስማያት? አሱ ጠፍቷል። እሱን በመፈለግ አራስ መጥፋት አንጂ ሌላ ነገር አይገኝም።"

"አራስ መጥፋትም መሰለኝ ነው"

21

አዲስ ዘመን

ወደ አግዚአብሔር አምባ የሚወስድ ሊዎንቺና ውስጥ ገባን። “አዲስ አበባ፣ አዲስ አበባ!” ይላል ረዳቱ። ሙና መነሻችን አላደረገችም። አይኖቿ የህይወት ባህር ውስጥ ይዋኛሉ። ስለ የአንገት ልብስ ነጥላ ከራሷ ጀምሮ ተከናንባለች። በደባደቦ ቀሚሷ ረንታ የጨርቅ ሱሪ አጥልቃለች። የእጅ ቦርሳዋን ጭኗ ላይ አስቀምጣለች። መነጋገር እንዳልፈለገች ያስታውቃል። በመስኮቱ ወደ ውጭ ትመለከታለች። በእሷ ላይ አሻግራ አያለሁ።

አዲስ አበባ በብርድ ልምጭ ተቀበለችን። መወለድ ለአዲስ አበባ ቋንቋ ብቻ ሆነ። ወልዳ ተከጠቀች። ልጇን አጣች። በደገፍነት አሳድጋ ቆለኛ ሆኖ መጣ። አቅፏ የግርጌያ ያህል ሸነቆጠው።

ለገሃር ወርደን በአግራችን ወደላይ ስንወጣ ሁሉ ሙና ዝም እንዳለች ነበር። አንድ ትልቅ ህዝብ ጋ ስንደርስ ሙና ጠብቀኝ ብላ ገባች። አላዩ ላይ ፅሑፍ ረሳገኩ። የለም። ትንሽ ከፍ ብዬ በጎን በኩል ስመለከት “የኢትዮጵያ ብሔራዊ ቴአትር” የሚል ፅሑፍ አገኘሁ። አግዚአብሔር ቴአትር ቤት ምን ያደርጋል? ሳንሰለጥን እንተውንለት የለ? ያለ ቴአትር ረቂቅ አንስቅና እናለቅስ የለም?... የጭንቅላቴ አንድ ጎን እንደ ጦጢ አናት አግር ለብቻው ያበጠ መሰለኝ።

ሙና ከህንፃው ወጥታ እየፈለገችኝ ነበር። ታየኋት። እጅን ከመዳፊ በላይ ለቀም እያርጋ ይዛኝ ገባች። ህንፃው በረጃጅም መጋረጃዎች የታጠፋ ሰፋፊ በረንዳዎች አሉት። ጨለምለም ባለ ኮሪድር በኩል አልፈን ሥራ አስኪያጅ ቢሮ ተብሎ የተገረበት ከፍል ገባን።

ሚካኤል ሥዕሉ ላይ እንዳለ ሆኖ ሲጣንን እንደተረገጠ፣ ከአግዚአብሔር መቀመጫ በሰተቀኝ የቆመበት የቢሮ አደረጃጀት ጠብቁ ነበር። የሁለቱም ከንፍ

በቀስታ እየተራዘበ፤ ሚካኤል ሰይፉን ለመቃጣት ከፍ ዝቅ ከማድረጉ ውጭ ፎቶው ላይ እንዳሉ ሆነው የሚገኙ መስሎች ነበር። እግዚአብሔር ከደመና የተዋቀረ ጠረጴዛና ወንበሩ ላይ ሆኖ እኛ ስንገባ መነፅሩን ዝቅ እድርን የሚያየን።

ግን አይደለም። እንደ ፊተ ከባዳ ሰው የአይን ማቀፊያው ውሃ የሞላው እንደመሰለ ያየናል። ገባ ያለ ፀጉርና ያቀመቀመ ጢም አለው።

“ሃጠራው፣ ቁጭ አትይም” አለ። ፍቅሩን በሰድብ የመግለፅ ልምድ ያለው ይመስላል። ካፖርቱ ተቀዶ ቢሰፋ ሌላ ካፖርት የሚወጣው ኮሊታ አለው። እንደ እኔ ቆለኛ ሳይሆን አይቀርም። ካልሆነ ቢሮ ውስጥ ካፖርት? በዚህ ላይ ሰካርጥ?

“ልጅ አሱ ነው?” ሲል ጠየቃት። ንግግሩ የሚደነቃቀፍ ቢመስልም የጠራና የጎላ ነው። የእግዚአብሔር ፀሐፊ ሳይሆን አይቀርም።

“አዎ” አለች ሙና፤ እየተሸቆጠቆጠች አኔንም አሸቆጠቆጠችኝ። ሰውየው የሚጫን ግርማ አለው።

“አ” አያለ አየኝ። እግዚአብሔርን ለለመኖር በልቦናዬ በመናገሩ እግዚአብሔር ችሎት ልቀርብ ሆኖ ተሰማኝ። ነጋሪት ሊጎሰም፣ መለከት ሊነፋ፣ መላእክት እንደ ጄት የእየር ላይ ትርኢት ሊያሳዩ።

ሙናና ሰውየው ስለጥንት ወዳጆቻቸው ያወራሉ። ሰውየው በድፍረት ይናገራል፤ ሙና ትቅለሰሰላለች።

“ጋሽ ፀጋዬ እኔ እኮ.....”

“ዝም በይ፣ ሃጠራው...”

13 ሃጠራው ቆጠርኩ። ሙና ላይ የፈጠረው የስሜት ለውጥ ግን የለም። በመጨረሻ እንደ ሽክ ያለ ሰው በር ከፍቶ ገባ። ቀይ ቆንጆ ነው። የሆነ ቦታ አውቀዋለሁ። የት? የት? የት? በቴሌቪዥን ሲዘገብ።

“ጥልሽ ይሄን ልጅ የሚቀጥለው ከፍል ወሰደህ ጥቂት እናግረው። ያልኩህ ልጅ አሱ ነው” አለ ሙና ጋሽ ፀጋዬ የምትለው።

“እናግረው” ሲል ቀጥቶጠው ይሆን? ሥጋት ገባኝ። ሙና አይዘነዝን በሚል አየችኝ። ከጋሽ ፀጋየዋ ጋር ቀረች። እኔ ጥልሽን ተከተልኩ።

የገባንበት ቢሮ ወና - ወና የሚሸት ነው። የአንጨት ብናኝ ይሸታል። ጥልሽ እስቀምጦኝ ፊት ለፊቱ ተቀመጠ።

“እባትህ ማን ይባላል?...አ፣ ከቡር ዘበኛ ባንድ ውስጥ ነበርኩ ብሉሃል?— አ፣ ያውም ግጥምና ዜማ ደራሲ?...አ? ታዲያ እኮ እንተ የምትላቸውን ዘፈኖች ዜማቸውንም ግጥማቸውንም የደረሷቸውን ሰዎች እውቃቸዋለሁ። ያልከኝ ሰውና ሥም አይደለም... አ? ካልነቸው ዘፈኖች ውስጥ “የውበት አመቢት”ን የተጫወትኩት እኔ ነኝ። የዜማ ደራሲው ሻምበል ግርማ ሀድጎ ናቸው። ግጥም ደግሞ የዝብኸኝ ደስታ ነው። ከቡር ዘበኛ ሁላችንም እንተዋወቃለን፣ ጥቂቶች ነንቦ በዚህ ላይ ከፍተኛ ፍቅር ስለነበረን እንዲህ በቀላል ዘመን የምንረሳሳ አይደለንም። በተለይ ግጥምና ዜማ ደራሲዎቹ በቁጥር ናቸው። አስኪ ሌላ ጋ ጠይቅ ፖሊስ እኪስትራ ወይም የጦር ሰራዊት መዝሃ ከፍል — እንግዲያው ይቼ ያልከው ሰው ከቡር ዘበኛ መዝሃ ከፍል ውስጥ አልነበረም። አመነኝ”

ከዚህ ህንፃ ሰንወጣ በጣም ተናደደኩ። ምን እንዳረጋግጥ እዚህ ይሆኑ መጣች? የእባቱን ውሸታምነት? ወይስ አባቱ እንደ ምዕራፍ እውነቱ ውስጥ የተሰነቀረ የሐሰት ድርጅት መሆኑን? አባቱ ሐሰት ከሆነ እናቱም ውሸት፣ አክስቱ ቅገት እኔም እራሴ ህልም መሆናችን አይደል? እኔ ህልም ከሆንኩ እውነቱ ታዲያ ማነው? ዓለም? ፈጣሪ?... አንድ ናፍቆት ሰራ ጥርጊያ የተወሰነበት የሃሳብ መስመር ውስጥ ጉቦቹ እቅጣጫ መለየት ባለመቻል ዳክርኩ።

የምፈልገው እግዚአብሔር የታለ? እግዚአብሔርን የምፈልግበት እቅጣጫ የቱ ነው? ፈልጎ ለማግኘት ቀርቶ ፈልጎ ለማጣትስ እቅጣጫ ግድ አይልም?.....

አዲስ አበባ ምናም የእግዚአብሔር መኖሪያ አይመስልም። የሰው ልጅ በወፈቁታ የሰራቸው መኪናዎች ያለ አንድ ብልሃት እየጮሁና እየተሯሯጡ እብደትን ይለፍሱባቸዋል። እዚህ አብደት ውስጥ እግዚአብሔር ቀርቶ ጥምናን የሚፈልግ ሰው አይኖርም።

ዝም አንድተባባልን መሸ።

እፋራም ጨረቃ የለችም፣ ቀልቃሎቹ ኮከቦች አይቦርቁም። አዲስ አበባን የተፈጥሮ ፀዳል ሸሸቷታል። የሰው ልጅ ገናንነቱን በኳኳታ፣ በብርቅርቅታ፣ በከውከውታ — የሚተረጎምበት ሥፍራ ሆናለች።

"የት ነው ያለነው?" እልኳት የእኔን ሙሴ መንገድ ስታ እርባ እመት ሙሴ ኳኳታ፤ ብርቅርቅታ፤ከውከውታ ውስጥ ሰንዘር እንዳንኖር ሰግቼ።

"ፒያሳ" አለችኝ።

"የት ነው የምንሄደው?"

"እናንተ ሰፈር"

"ግንፍሌ?"

"አዎ"

ሙና የእኔን አግዚአብሔር ከቆጥ አወርድ ብላ የራሷን አግዚአብሔር የጣለች መስሎ ተሰማኝ። ለምን? አልጠየቅኳትም። ዝም ብለን ሸላ መገናኛ የሚል ታክሲ ውስጥ ገባን። ከአባቴ ጋር ሲኒማ ልንገባ የምንመጣው እዚህ ነበር። አረንቻታ የሚገዛልኝ እዚህ ነበር። ትክክለኛው ቦታ ግን ጠፍቶበኛል። እንደ ሙና ሁሉ ፒያሳም ሁለት መልክ ሳይኖረው አይቀርም፤ የሚያታልልበት። አራት ኪሎ ሀውልት ጋ ስንደርስ የት እንዳለን ገባኝ። ግንፍሌ ድልድይ ጠራኝ። የድልድዩ ሥር ቢራቢሮዎች ከንፎቻቸውን ወደ ሰማይ ቀስረው ያንቀላፉ ይሆናል። ወይም ቀኑ አጥሮባቸው ሲነጫጩ ጎረቤቶቻቸውና የስጋ ዘመቻቸው የሆኑትን እባ ጨጓራዎች ተርተውባቸው ይሆናል።

"እናቱ የሞተችበትም ገበያ የሄደችበትም አኩል ያለቅሳሉ" ብለው

ሠፈሬ ጠራኝ። የአየር ሁኔታው ገፈተረኝ። ግንፍሌ የሚሸነቁጠውን ብርድ ከማን ተዋሰኝ። እንደ ግንፍሌ እናቶች ሁሉ ሠፈሮችም እትዩ እንትና እስኪ አለናጋዎትን፤ ልጄ ሊያሳብደኝ ነው። ሊያሳብደኝ ነው እየተባባሉ የአየር ሁኔታ ይዋዋሱ ይሆን?

ሙና በፀጥታ ትክተለኛለች። የእኔን ልጅነት ፍለጋ ይሆን እዚህ ያመጣችኝ? እኔን ሲጫወት ወይም በመወዘቻ ውሃ ይዞ ከጋንጨር ጋር ሲያወሩ ብናገኘውስ? ወይም አባቴ ዘንቢል ይዞ ከእናቱ ኋላ ኋላ እየተከተለ ሲያገለግላት ብናገኘውስ? ጋሙዳ "ወጋሁ" ቢለኝስ? እማማ ይጋርዱ ቂጦ "የቢላዋና የወንድ ትንሽ የለውም የሰባ ይወዳሉ" ቢለኝስ?.....

ታች ሠፈር ደረሰን። ጣሪያቸው የሚያበረቀርቅ ጥቂት አዳዲስ ቤቶች ታከለዋል። በፊት ሰፊ ይመስለኝ የነበረው ሜዳ አነሱበኝ። የውሃ ጉድጓዱ ግምብ የጥንት ተረት ስዕል መስሎ ተገትሯል። ስራ ካቆመ በመቆየቱ ጉድጓዱ በቆርቆሮ ታሸጓል።

ላይ ሠፈር የተለወጠ የለም። የእኛና የእነ ጋንጩር ቤቶች ስለ ጥንት የሚያወሩ አዛውንቶች መስለው የአስተርጅና ዘመን ግልጋሎት ይሰጣሉ። የእነ ጋንጩር ቤት ዛሬም በደረቅ ቅጠል ሸምጥ እንደታጠረ ነው። ዘወር እስከንልና እስካረጋግጥ አባቴ አንድ አግሩን ዘርግቶ ደረቅ አጥር ተደግፎ የማገኘው መስለኝ።

“ይህ የእኛ ቤት ነበር” አልኳት

ዝም ብላ በትካዜ አየችው።

“በሩ ላይ ያለችው ጠፍጣፋ ድንጋይ ትታይሻለች? አሏ ላይ ሆኜ ነበር አግሬን የምታጠበው።”

“እስቲ ቁጭ በል። ድንጋዩ ላይ.....እንደ አሱ..... አግርህን ስትታጠብ ምን ይሰማህ ነበር?” ስትል ጠየቀችኝ።

“ፍርሃት”

“የምን ፍርሃት?”

“የሴጣን፣ ቅጠሉ እንዲህ ሲንኮሻኮሽ.....”

“የመጨረሻ ቀን እዚህ ነበርዝ? አባትህ ሲጠፋ?”

“አዎ” ልቤ መታ

“እሱ ከየት መጥቶ በየት ሄደ?”

“ከቤት ወጥቶ በሜዳ አቋርጦ ሄደ”

“እንዴት? እስኪ ተከተለው....”

“እንደዚህ ዞርም አላለም። በዚህ በኩል፣..... ጫማውን እየጎተተ፣ አካሉን እየጎተተ እንዲህ በዚህ”

“የሚሄድ በሚመስልህ በኩል ተከተለው” ከኋላ ድምጹ አጅቦኛል። ጥርት ብሎ የሚታይ ነገር የለም። በፊት የሚዳውን ጉድባ ሁሉ አውቀው ነበር። ዛሬ

በሚጠጡ ጎርፎች እየተጠቃ ቦታ ቀያይሯል። ድልድል ያልኩት ጉድባ፣ ጉድባ ያልኩት ድልድል ሆኖ ያደነቃቅፈኛል።

“ቤት አንደሌለው፣ ሁበት አንዳላፈረ፣ ልጅ አንዳልወለደ፣ ፍቅር አንዳንደለ ሁሉ ወደ ኋላ ሳያይ በዚህ አንዲህ፣ በዚህ...” ሄድኩ.....

“ወደ ሚስጣር ፋብሪካ አይሄድም። ሰው ጠልቷል፣ ሰው ተፀይቷል። በዚህ በኩል አረህ አረህን አንደዚህ እየተደነቃቅፈ ይሄዳል። አንዲህ ቆንጥር ልብሱን እየያዘው አንዲህ በአንዲህ።.....”

መንገዱ አቀበት መሆኑ አንቅፋቴን አከራው። ከአንዱ አንቅፋት ወደ ሌላኛው አንቅፋት አሸጋገራለሁ። አግሬ አንጂ አይኖቼ ተጨፍነዋል። አሾሃማ ቁጥቋጦዎች ፊቴን ይተላትሉታል። አንቅፋትና ቁጥቋጦዎች ሲገጣጠሙ ደሞ ብዙ ችፍርንችን በደረቴና በፊቴ እየጣስኩ ንር ብዬ አወድቃለሁ። ለአካሌ አላዘንኩለትም፤ የአባቴን ብርሃናማ ፈለጎች አንድ ሃሳብ መስመር ዓይነ ህሊናዬ ውስጥ ተዘርግተው ይታዩኛል። አዎ አባቴ አንዲህ በአንዲህ ነው የሄደው።

ከመንደሩ ብዙ አልራቅኩም። የውሾች ድምፅ ይሰማኛል። ቶሎ ቶሎ መሬቅ ፈለግኩ። ከመንደር አሰመራቅ ለሰውነት ዋስትና ነው። ያንን ዋስትና አካሌ አንዲያጣው አፈልጋለሁ። አባቴ አንዲህ በአንዲያ ነው የሄደው።

ከፍ አያልኩ በሄድኩ ቁጥር አየሩ ከመሸንቆጥ ወደ መሸንተር ተሸጋገረ። አባቴ የረባ ልብስ መቸ ደርቦ? ጃቢቴን አውልቄ ወረወርኩ። በስስ ካናቲራ አባቴ የሆነውን መሆን ይገባኛል። የውሾች ድምፅ እየራቀ ሲጠፋ የጅቦች ድምፅ ወደ መቅረብ ተሸጋገረ። አባቴ በአንዚህ አደገኛ ድምፆች መካከል ጥሶ አልፏል። ልብ ሳይል አቋርጧቸዋል። አንዲህ በአንዲህ.....

በግምት የሚራመደው አግሬ የሚናድ መሬት ረግጦ በፊቴ ተደፋሁ። ውሃ የጠገበ መሬት ስለሆነ መንበሜረቁ ገኖ ተሰማኝ። አባቴ አኔና አናቴ ያለንበት ቤት አንዲህ ነው የራቀው፤ በአንዲህ ነው የሸሸው.....

ተነስቼ የብርሃን ፈለጎቼን ተከተልኩ። የአባቴ ዳካሞች የሚንሳፈሩ ይመስላሉ። አይደነቃቅፉም። ግዑዙን በውስጣቸው ያሳልፋሉ። እኔ ግን እጋሜለሁ። ጉድባው ላይ ይንሳፈራል። እኔ ግን የእርምጃ ስልቱን ተነጥቼ እደፋለሁ። የሚሰበር ነገር ይሰማል። ግን እያመኝም። የሚሰነጠር ነገር

ይሰማኛል፡ ግን ውስጤ የቀረ አይመስለኝም፡፡ አባቴ እንዲያ በእንዲያ ነው የጠፋው፡፡

ጅቦች በድምጻቸው ቀረቡኝ፡፡ ቢዘነግጥሉኝ ግድ አይሰጠኝም፡፡ የአባቴ አጣ ረለሣ እኔ ዘንድ አለ፡፡ አባቴ ያልሆነውን አልሆንም፤ አልሆንኩምም፡፡ በዳበሳ አጓዛለሁ፡፡ አግሬ እንቁራራቶች መኖሪያ ውስጥ ነባ፡፡ አረግረንን ጥሶ አግሬን መዞ ማውጣት ተሳነኝ፡፡ እየደከምኩ ሳይሆን አይቀርም፡፡ ልቤ ግን ይደልቃል፡፡ ጉልበቴን ተደሣፊ ቆምኩ፡፡ ያለ የሌለ ጉልበቴን አጠረቃቅሜ አግሬን ነፃ አወጣሁ፡፡ አላርፍም እሄዳለሁ፡፡ አባቴ እንዲያ በእንዲያ አላደረገም፡፡ አጅግም አልሄድኩም፡፡ ሁለት ምዕራፍ ያህል እንደሄድኩ ተደናቅፌ በደረቴ ወደቅኩ፡፡ ከጡቴ ዝቅ ብሎ ጠንካራ ነገር ሳያገኘኝ አልቀረም፡፡ ህልም ሳይሆን ድካም ተሰምቶኝ ፍስሰ አልኩ፡፡ መንፈሴ ግን እርዝሞ ይጣራል፡፡

“አባቴ! አባቴ! አባቴ!”

ሰነቃ ነጥቷል፡፡ የሰዎች ድምፅ ይሰማኛል፡፡ ግልጽው የተነሱ ባተሊዎች እንደሆኑ ነገኝ፡፡ እያንዳንዱ የህዋሳቴ ነጠብጣብ ሁሉ ለህመም የተባበረ ከንዱን አዘመተብኝ፡፡ ከየት ተነስቴ፤ እንዴት ተነስቴ፤ ለምን ተነስቴ... አዚህ እንደደረሰኩ አልሳትኩም፡፡ እምላኬን፤ ፈጣሪዬን፤ ወላጄን፤ አባቴን ፍለጋ ወጣሁ፡፡ አዚህ ቅረሁ፡፡ የወደቅኩት ቦታ ከዋናው ጥርጊያ መንገድ አምስት ሚትር ያህል ቢርቅ ነው፡፡ ለመነሳት ሞክርኩ፡፡ ደረቴ እምቢ አለኝ... እንደምንም እያቃሰኩት ተንቷቅቄ ዋናውን ጥርጊያ መንገድ ተቆናጠጥኩ፡፡ የማያመኝ ቦታ የለም፡፡ ወፎች ይንጫጫሉ፤ ነፍሳቶች ያንሰያርራሉ፤ እንቁራራቶች ያንቋርራሉ—

የህይወት ጉዞ ወደ ፊት እንጂ ወደ ጎሳ አይደለም ይላሉ፡፡ የመጣሁበትን አቅጣጫ ይዠግዝ መመለስ ጀመርኩ፡፡ የሆነ የማላውቀው ጥያቄ ተመልሷል፡፡ የሆነ የማላውቀው ጭንቅ ተራግቷል፡፡ የሆነ የማላውቀው አዳዲስ ተከፍሏል... ምን? ምን? ምን? — እንጂ! ግን ደሞ የቀረ ጥያቄ፤ የቀረ ጭንቅ፤ የቀረ ዕዳ ያለ ይመስለኛል፡፡ ምን?..... እንጂ!

በሚያቸፈች፤ ዝናብ ውስጥ አጓዛለሁ፡፡ መላ ሰውነቴ ይቆጠቁጠኛል፡፡ ከሁሉ በላይ ግን ከጡቴ በታች ኃይለኛ ህመም ይሰማኛል፡፡ ስራመድ የአግር ማሳረፊያ እንደሚያናጋው የሚታወቀኝ የተዛነፈ አጥንት አለ፡፡

ጥቂት እንደተጓዘኩ ሰዎች ተሰብስበው አየሁ። ጠጋ አልኩ። የሚያዩት እኔ የሄድኩበትን አረሀ አቆልቄለው ነው። ወደሚመለከቱት ተመለከትኩ። ሌሎች ጥቂት ሰዎች ከማጡ ውስጥ ሰው ለማውጣት ይጥራሉ። ተጎርዶ የቀረ "እኔ" ይሆን? አፋፋ ላይ ወሬ ለማየት የተሰበሰቡት እኔን ሲያዩ በመገረም መንገድ ለቀቁልኝ። አልተጠራጠርኩም እሷ ናት። ከህመም ጋር ወረድኩ። ሙና የእኔን ግማሽ ተጉዛ በመድከም በአረንጓዴ ተይዛለች። እኔን ስታይ ከጭቃ ፊቷ መሃል ጥርሶቿ ብቅ አሉ።

"የእኔን አምላክ ፍለጋ ስለምን እርሷ ዳክረች?" ስል አሰብኩ። እንደ እዛውንት "ፈልጉልኝ ያልሸን አሉን ነው?" ሲሉ ጠየቋት። የጭቃ ኳስ የመሰለ ጭንቅላቷን በአምንታ ነቀነቀች። ሁለታችንም ይዘው አቅራቢያው ወደሚገኝ መንደር ወሰዱኝ።

22

ሌላው ዘፀአት

“ማንኛውም ሰው ቢያንስ በህይወቱ አንዴ ሀገሩ እና ባህሉ እጅ ላይ ይወድቃል” አለች ሙና ማዶ ማዶውን አያየች።

“አንዴት?” የብዕር ጭረት የሚመስሉ ቀጫጭን በጭረያዎችን ፊቷ ላይ አያለሁ። ሊጠልቅ የሚስለመለመው ጀምበር ቁስሏን ጌጥ አስመስሎታል።

“ሃደ ወርቁቱ እኛን ተቀብላ አንድታስተናግደን ያስገደዳት ምን ይመስልሃል?” ህይወት የሚቸር ዓይኗ ዳሰሰችኝ።

የገጠር አባ ወራ እና አማ ወራ መስለን አንዲት ጎጆ በር ላይ ቁጭ ብለናል። የአባ ወራውን ብልኮ አጣፍቻለሁ። እሷ የአማወራዋን የአንገት ልብስ ደርባለች።

“የግለሰብን ውለታ ለመንጠቅ ይመስላል” አልኳት።

“የትኛውም ግለሰብ የባህልና የሀገር ግንዛቤ ስሪት አይመስልህም?”

በዝምታ ጣዕረ ሞት ወደ ተናነቃት ጀምበር አተኮርኩ። ከሀገርና ከባህል ግንዛቤ ባሻገር የሀይማኖትና የስጋ ዝምድና ተፅዕኖስ? አክስቴ ትዝ አለችኝ። አዲስ አበባ ደርሼ በሁለት ቀን ውስጥ አንደምመለስ አሳምኛት ነበር የመጣሁት። ሌላ ሁለት ቀን ሳልጨምር አልቀርም። አንዴት ትሆን ይሆን? ለመጀመሪያ ጊዜ ካለሁበት ሁኔታና ቦታ ውጪ አስቤ ስጩነት ይኼ የመጀመሪያዬ አይደለም? ለካ ሞጁ ሆኜ ስለ ንፁህ አሉብ ነበር። ንፁህ ምን ሁኔታና ደረጃ ላይ ትገኝ ይሆን?

“አናንተ ዱርየዎች”

“አናታችሁንና!”

ናፍቶትና ንፁህ ሳቢና ተሳቢ ሆነው እኔ ህይወት ውስጥ ይቀጥላሉ ማለት ነው?

“አንዴት ነው ሁኔታህ?” መና ጠየቀችች

“ደህና ነኝ” ደምጿ አንደ ዋሽንት ለማስደሰት ሆን ተብሎ የተፈጠረ ይመስላል።

“ጥያቄዎችህ ተመለሱ?”

“ጥያቄዎች ብቻ ሳይሆኑ ሽክምና እዳየም በከፊል ተቃሏል”

“በከፊል?”

“አ”

“የሰው ልጅ አሁን ባለው አቅም የሚቻለው እስከ ጨረቃ መምጣት ብቻ ነው። ከዚህ በኋላ እምላክ ሊኖርም ሳይኖርም ይቻላል። በከፊል ያልከው እዚህ ውስጥ መጠቃለል ይገባው ይመስለኛል”

ዝም ብዬ ወደ ማድመጡ እዘነበልኩ። የቤቴ እመቤት ሃደ ወርቂቱ ትገባለች ትወጣለች።

“የእኔን ልምድ ልንገርህ” ወደ ትዝታ ልትገባ እንዳይሆን የፊቷ ፀዳል ይናገራል። አንዴት? አንሻ!

“በፖለቲካ ሩጫ መካከል የማስተናግደው ፍቅር ይዞኝ ነበር። ለነገሩ በወቅቱ ፍቅር እንደያዘኝ አላውቅም ነበር። ብቻ የሚናገረው፣ የሚያደርገው፣ የሚሆነው ሁሉ ለእኔ እርዳታነት ያለው፣ በእርሱ ፊት ሁሉም እራሴ እንሶ የሚታየኝ ወጣት ነበር። ከባድ የድርጅት ተልዕኮዎችን አቅልሎ በማየት ያከናውናል። ከባድ አስተሳሰቦች አቅልሎ ያብራራል። ከባድ ኃላፊነቶችን ሳይጨነቅባቸው በቀላል መንገድ ይወጣቸዋል። ስታወራው፣ ስታየው... የሚጨነቅበትና የሚከብደው ነገር ሳይኖር የሚኖር ወጣት እንደሆነ ትረዳለህ። ስለድርጅት ስጠይቀው “ተፈጥሮ ውስጥ አለ” ይላል።

“ስለ ኢትዮጵያ ጭቁን ህዝቦች ወገንተኝነት ስጠይቀው ‘ተፈጥሮ ውስጥ አለ። አናት ልጇን ማፍቀሯን ከየት ታመጣዋለች? ለልጇ መሞት እንዳለባት ማን ሊነግራት ይገባል? ሁሉም ተፈጥሮ ውስጥ አለ። አንቺም ተፈጥሮ ውስጥ መፈለግ ነው ያለብሽ።’ ይለኛል። እኔስ እሱን እንዳፈቅር ማን ነገረኝ? ተፈጥሮ ውስጥ አለ?”

ዓይኖቿ እንባ አቀረፉ። አይኗ የቀለጠ ይመስላል። አንባዋ ተጎርጾ አየቀጠነ ወረደ። "በእመታው ወቅት ብዙ ጓዶችን ከአደጋ እያተረፈ ወደ ጎንደር ይሸኝ ነበር። በአደጋው ውስጥ የሚተላለፈው ሳይጨንቅ ነገሮችን አቅልሎ ነበር። አንድ ምሽት እኔና እሱ ያለንበትን ቤት ድንገት አብዮት ጠባቂዎች ከበቡት። የምናደርገው ጨነቀኝ፤ ስንቆራጠጥ እሱ ቀለል አድርጎ አንድ ሃሳብ አቀረበልኝ።

"ከፈቱ!" ይላሉ አብዮት ጠባቂዎች

"ምንም እንዳትፈረ አኔ በሩን በርግጂ እየተኮሰኩ ስሮጥ የሁሉም ቀልብ እኔ ላይ ይሆናል። ያኔ እንቺ በጓሮ መስኮት ዘለሽ ርቀሽ ሳትሄጂ እዚህ ቅርብ ተደበቂ። መስኮቱን እንደነበረ መዝጋትሽን አትርሺ።"

"እ... እ..." ስል ሳያስጨርሰኝ ያለውን አደረገ። እየተኮሰ አሮጠ። አብዮት ጠባቂዎቹ በምላሹ ተኮሱ። በመስኮት ቀዳዳ ስመለከት ቤቱን ከበውት የነበሩትም እጎንበሰው ወደ በሩ ሄዱ።

ዘልዬ መስኮቱን በመዝጋት ሾልኪ ከአጥሩ ጀርባ ተደበቅኩ። በዙሪያ ላይቆይ ይዘውት መጡ። ያከሳል። በጥይት ተመትቷል። አስተኝተው ጭንቅላቱ ላይ ጠመንጃቸውን ደቅነዋል። በሰደፍ ይመቱታል። ቤቱን ፈተሹ ሰው አጡ። አካባቢውን ፈተሹ ቅርብ ሳይሆን ራቅ ያለ ቦታ ላይ ትኩረት ሰጥተው ነበር። በመጨረሻ ይዘውት ሄዱ።

የሚረብሽ ሆነብኝ። ልቤ ስለሚመታ ከደረቱ ስር ያለው አጥንቴ እየተፈጋፈገ ስቃዬን አከፋብኝ።

"ከዚያ በኋላ ህልሜ ተበላሸ፤ እውኔ ተበላሸ፤ ህይወቴ ተበላሸ ፀፀት አመመኝ። የእኔን መስቀልም ጭምር ነው የተሸከመው። የሄደበትን ባለመሄዴ ያየውን ባለማየቴ፤ የቻለውን ባለመቻሌ አራሴን ጠላሁ። በመጨረሻ ህልሜና እውኔ መደበላለቅ ጀመሩ። ከዚህ በኋላ ብኖርም አልኖርም የሚል ተስፋ መቁረጥ መታኝ።

"ሲሰዚህ እሱ እንደሆነው ለመሆን ወሰኜ ራሴን አሳልፌ ሰጠሁ። በደረቱ አስተኝተው ጠብመንኝ ራሴ ላይ ሲደቅኑ፤ በሰደፍ ሲመቱኝ፤ "እሰይ!" አል ነበር። ብዙ መከራ በእሰይ አሳለፍኩ። እንደምረሸን ሲነገረኝ እንኳን "እሰይ!" ነው

ያልኩት፡ አሰይ፤ አሰይ፤...ግን ነገ አርምጃ በአጥጅ ቆመ፡፡ ሃሰት አመት ታሰፊ ተፈታው፡፡ ብንደል ይማላ ነበር አላለው፡፡ ግን ባለው ሁኔታ ሰው አስከ ጨረቃ ብቻ ነው ሊጓዝ የሚችለው፡፡

የማደርገው ጠፋኝ፡፡ ያለፈ ሳይሆን አሁን እየሆነ ያለ ጉዳይ እየነገረችን መሰለችል፡፡ እየኋት፡፡ በነገረችኝ ይሁን ወይም በብርድ እየተንቀጠቀጠች ነበር፡፡ በልኮኖን ከግራ ጎኔ ገልጪ በትከሻዋ በኩል አሳልፈ አለበስኳት፡፡ እየበረዳት ሳይሆን እያለቀሰች ነበር፡፡

"እመሰማርታው፤ በጣም በጣም..." አልኳት፡፡ ለመጀመሪያ ጊዜ ሰለተደረገልኝ ሳመሰግን ነው፡፡ ፈቷን እዙሪ አንገቱ ውስጥ ገባች፡፡ እኔም አንገቷ ውስጥ ገብቼ ከዚህ ፊት ለፊቱ ከተጋረጠው ጨለማ በተሸሸግኩ፡፡ ሙና የምትሸሸግ አንጂ የምትሸሸግ ደካማ እይደለችም፡፡

ለመጀመሪያ ጊዜ ቁንቅላቱ የት እንደነበር ሳለውት ሰላማዊ ሌሊት አሳለፍኩ፡፡ ማንም የማያረጋግጠውን ፈውስ አገኘሁ፡፡ ሙና አንዳለችው እፍኚ የያዘኩት የእባቱ መጨረሻ ነው በእግዚአብሔር ሙጥፋት አሳቦ የገዘፈብኝ፡፡ አሁንም ቁጥል፡ ቁጥል የሚል ጥያቄ አለኝ፡፡ ከዚያስ?... እዚያ ወደቆ ደረቱን ድንጋይ ከደለቀው በኋላ ወያኔት ሄደ? ምን ሆነ?

"ጥያቄህ ጨርሶ አለመሟጠጡ ሰወደፈት ስራ ያነሳሳል፡፡ ጥሩ ነው፤ እኔም ይኸው ጥያቄ አለብኝ፡፡ ከዚያስ ወያኔት ሄደ? ምን ሆነ?" አለች

ሙና የዚያኑ ምሽት ወደ ጥጅ ለመሄድ ተነሳች፡፡ ሆቴል አድሬ ነገ ጠዋት አሳፈራለሁ አለች፡፡ እከስቱን እንድታያት ለመጓኳት፡፡ "ጥሩ፤ መፅሐፎቼን ሁሉ አጎተ ቤት አደርጋችኋለሁ" አለች፡፡

"ስመጣ እይደርስም?"

"እይመስለኝም፤ ጥጅ መረፀም ያለብኝን እጠናቅቄያለሁ፡፡ ደሞ ወደ ሌላ... ቢገድቡት የተጋረጠበትን የሚጥስ ኃይል አንዳላት ገብቶኛል፡፡ እሷን ለማቆም መሞከር በከንቱ መታከት ነው፡፡ በብልኮው ውስጥ እቅፍ አደረኳት፡፡ እሷም የሰንብት እጇን በወገቤ አሳልፋ አስከሚያመኝ በጣቶቿ እጥብቃ ያዘችኝ፡፡ በሰብ ግንባሬ ላይ ሳመችኝ፡፡ ስሱ ከንፈሯ ግንባሬ ላይ ተለጥፎ እንደታረ ተሰማኝ፡፡

ከአንግሊካው ከጌጅና ከዚያ ይወጡ የነበሩ ቃላቶች የመልክ አንዱ ገፅታ ሆነው ግንባሬ ላይ አንደሚኖሩ ገባኝ፡፡

ድህረ ታሪክ

እኔ ይሄን መፅሐፍ መግታት የፈለኩት አሁን ያቆምኩበት ቦታ ላይ ነበር። ይሁንና ታሪኬን በጨዋታ ሰምተው የነበሩ አንዳንድ ወዳጆቼ የዚህን መፅሐፍ ረቂቅ ሲያነቡ ብዙ የቀሩ ነገሮች እንዳሉ ይጠቁሙኝ ጀመር። እነዚህ በወዳጆቼ ቀሩ የተባሉ ነገሮች የአተራረክ ዝንፈት የሚያስከትሉ፣ የትረካው ዘርፍ ሆነው ለመዘምዘም የሚያዳግቱና የተቋቋሙ ታሪክ የሚተረትሩ ቢሆኑብኝ በድህረ ታሪክ ተጠቃለው እንዲቀርቡ ለመወሰን ተገደድኩ።

ትረካውን ካቆምኩ በኋላ ግንኙሌ የቆየሁት ሦስት ቀን ያህል ብቻ ነበር። በዚች አነስተኛ ቀን ጋንጨርን አግኝቼዋለሁ። ትምህርቱን አቋርጦ የአብዮታዊ ፖሊስ አባል ሆኗል። “ብሔራዊ ውትድርና እንዳይወሰዱኝ ነበር። ግን መዝሙር የቀረልኝ አይመስለኝም” አለኝ።

“እንዴት?” አልኩት

“የአብዮታዊ ፖሊስ አባላትም ወደ ሰሜን እንዲዘምቱ ተወስኗል ይባላል” አለኝ።

የሐዘን ድባብ ያጠላበት ጨዋታችንን ለመሸሽ “አሁንም ድንጋይ ትወረውራለህ?” ስል ጠየቅኩት።

“የት ይቀራል” አለኝ።

“አትለኝም?”

“እንዳንድ ቀማኛች ሲሮጡ የምደርስባቸው ካልመሰለኝ እንድ ሦስቱ ፈንክቻቸው ያመልጣሉ።”

ሁለታችንም ከልብ ሳቅን።

አሁኑ ማናሉ እኔ ከግንኙሌ እንደወጣሁ ሰምን ጠፍታለች። አስካሁን የት እንዳለች እንደማይታወቅ ጋንጨር አጫወተኝ። ጋሙዳ አባቱ ጦር ሚዳ ስለሞቱ

ወደ አብዮታዊነት ኩባ ተወስዷል። ይሄን ስሰማ የጋሙዳ “ወጋሁ!” ጨዋታ አለም አቀፍ ይዘት እንደሚኖራት አስቤ ሳቅሁ። ይሄኑ ኩባዎቹን “ወጋሁ!” ጨዋታ አስለምዷቸው ይሆናል።

አሰፋ ጢሪሪ፣ ሴንጢ፣ ሙቄና ቀጮ ደህንነታቸውን ብሰማም አላገኘኋቸውም። በመጨረሻ ሰፈራ ሰቸር ስለ ንፁህ እነሳሁበት። አባቷ ሞተው እናቷ መጥፋታቸውን ነገረኝ። “ከፍተኛ ሐዘን ውስጥ ያለች መሰለኝ” አለኝ።²

የማግኘት ጉጉት ተቀስቀሰብኝ።

“የጠዋት ተማሪ ስለሆነች ከሰዓት በኋላ በንሄድ እናገኛለን። ከበረንዳው ላይ አትጠፋም። በተሻለ አመሻሽ ላይ” አለኝ።

አንዲህ ያለ ታሪክ አየተከታተለኝ መሆኑ አስገረመኝ። እንደ አግሯ አብጦ ይሆን? ስል አሰብኩ።

ንፁህ! ናፍቆት! ንፁህ! ናፍቆት!

በተፈራራቂነት የሀይወቴ መለያ ሆነው ሊቀሩ ይሆን? ንፁህን ለማየት ጓጓሁ።

አመሻሽ ላይ ወደ ንፁህ ቤት እንድንሄድ ጋንጨር መጣ። መንገድ ላይ አማማ ደጋርዱ ቂጦን አየሁ። በፈገግታ ጠርተው አገላበጠው ሳሙኝ። ከኋላቸው ባላቸው አይጠፉም። በከፉ አይናቸው አየኝ። ደጋርዱ ቂጦ ቀስ ብለው።

“ባሌ” አሉኝ። አርጅተዋል። ፊታቸው ዙብዝቧል። የልጅነት ገጠመኝ ትዝ ብሎኝ አፈርኩ። “ምን ሆንክ ፊትህን? ደሞ አደክ”

ሌላ ሰው ማግኘት ስላልፈለኩ በአሳባሪ ወደ ቀበና ወንዝ አመራን። ግንፍሌ ወንዝ እኔን ስታይ ጭራዋን የያላች መሰለኝ - እንደ ወዳጅ ውሻ።

ብርዱን አልቻልኩትም። ፕርሴ ይንገጫገጫል። ያኔ ቢሆን ኖሮ ወደ ንፁህ ቤት መንገድ ስጀምር ልቤ ከፉኝ ይደልቅና እግሬ ይተላለር ነበር። ዛሬ ልቤ የት

² ንፁህ ሸራራ ታሪክ: “ከርቢት” መጽሐፍ ውስጥ “ከርቢቷ” በሚል ርዕስ ተርጓሟል።

አንዳለች ላውቅ አልቻልኩም። ይሁንና በልቤ ፋንታ ጉጉት ጉሮሮሄ ላይ ተቀርቅሯል። ምን መስላ ይሆን? አንዴት ያለ ባህሪ አዳብራ ይሆን?... ብዙ የይሆን ጥያቄዎች።

የእኛ ተተኪ ልጆች ያኔ የነበርንበት ዕድሜ ላይ ሆነው ከግንጭሌ አስከ ቀበና ጣል ጣል ብለው አየሁ። ከገዛ የልጅነት ዘመኔ ጋር ተነፋፈቅሁ።

እኔ ንፁህ ቤት ሰንደርስ እንደተባለው በረንዳ ላይ ሆኖ ማዶ ማዶውን ስታጤን አገኘናት። የማታ ጀንበር ከፊቷ የፈለቀች ትመስላለች። እኔን ስታዋኝ ወዲያው አልተከሰትኩላትም። ጋንጮርን ብላ ከበረንዳው ወረደች።

የደረሰች ልጃገረድ ሆናለች። ፊቷ ድንበቱን እንዳለ ቢሆንም ሰውነቷ ሙትት ብሏል። የፊቷ መቆሳሰል ተጨምሮበት ሰላደኩና የጎረምሳ መልክ ስላበቀልኩ ሳይገነራት ልታውቀኝ አልቻለችም።

"ይገርማል፣ የልጅነት ምስልህ አብሮኝ ነው። እንዲህ መለውጥህን ግን ልጠረጥርኩ አልቻልኩም። ይገርማል፣ ምስልህ እንዳለኝ ታውቃለህ?" ስትል ጠየቀችኝ። ከዚህ የተሻለ ሞቅ ያለ ሰላምታ ጠብቄ ስለነበር ጥቂት ቅር አለኝ።

"እረ አላውቅም፣ እኔ የሌለኝ ምስል አንቺ ከየት አመጣሽ?" አልኳት።

"ልጆች ሆኖችሁ አጎቱ ሲሰላችሁ ትዝ አይልህም?"

"አስታውሳለሁ።"

"አሱ ሥዕል አለኝ። እንደወም ኑ ግቡ ላሳያችሁ" ፈቃደኝነታችንን ሳታረጋግጥ ቀድሞን ወደ ግቢው ዘለቀች። ተከተልናት ከትልቁ ቤት ጎን አግድም የተሰሩ አራት ያህል ከፍሎች አሉ። አንዱን ከፍታ ገባች። ከውስጥ ሆኖ መስኮቱን ከፈተችና መበራቱን አበራች።

"ኑ - ግቡ"

ንፁህ ያለ "ዱርዬዎች" የድሮዋን ልትሆን እንደማትችል ገባኝ።

ከፍሎ ጠባብ ነው። የተደራረቡ የአቡጃዲ ሰዕሎች ግድግዳ በመደገፍ ቆመዋል። አንድ ጆንያ መሰል ሱፍ ኮት ተሰቅሎ አየሁ። ቀለም ቀለም ይሸታል።

የቀለም ማዋሃጃ ጣውላዎች አንድ ሦስት ቆጠርኩ። የደረቁ ብሩሾችም አሉ። ወለሉ በተለያዩ ቀለሞች ተዘርዝረዋል።

“ይኼውላችሁ” አላች አንድ አንዱን ስዕል እየነጠለች ካየች በኋላ “እውጡት፤ አዚህ ግድግዳ ላይ አስደግፉት”

የቀበና ወንዝ፣ የዚያን ዘመን ሁናቴዎችን ቁልጭ ብሎ ፊቴ ተደንቀረ። እያንዳንዳቸውን ልጆች መለየት እያዳግትም። የዘጋጃቸው፣ ውሃ ዋና ላይ ብቻ እንኛቸው የነበሩ ልጆችን አንኳን አስታወስኩ።

“ይኼ አንተ ነህ”

ሆዱ ላይ የተዘበታተለ ሹራብ አድርጌአለሁ። ከሰዓሊው ጎን የቆመችውን ንፁህ እያየሁ ሳይሆን አይቀርም። የዋና ጨዋታው ግድ የሰጠኝ አይመስልም። ያኔ እንዲህ ትንሽ መሆኔ አስገረመኝ። ታዲያ ምን ሆኔ ነው ንፁህን እንደዚያ አወዳት የነበረው? ገረመኝ። “የወንድ እና የቢላዋ ትንሽ የለውም።” ይጋርዱ ቂጦ ትክክል ሳይሆኑ አይቀሩም።

“ሌሎችም አሉ” አላች ንፁህ ዓይኖቿ ይሸሹኛል። ዋሽታኝ መሆን አለበት እንጂ ይሄን ግትር ያለ ትዝታ እያየች ኖራ ምንም እይነት ትዝታ ሳይኖራት አይቀርም። ስዕሎቹ መካከል መንገዳገድ ጀመረች።

“እስኪ ይሄን አንሱልኝ፤ እዎ፤ ሳቡት.....” አላችን።

የልጅነት ምስላችንን ለማላቀቅ ቀና ያደረኩት አንድ ሌላ ስዕል አራሴን የተመታሁ ያህል አደነዘዘኝ። የጨረፍታ እይታ ይሁን እንጂ ዘላለማዊነት ካለው ምስል ጋር አፋጠጠኝ።

“እስኪ - እስኪ” ብዬ መዘዝኩት። ነጥዬ ግድግዳ አስደገፍኩት። ልክ ነበርኩ። አንድ ጌታር የያዘ ሰው እንደቆመ ጀሮውን የጌታሩ ሳጥን ላይ ለግቶ ይጫወታል። አጠገቡ እንዲት ኩርምት ያላች ሴት በምትዘፍነው ተመስጣ አፏን ገርቦብ አድርጋ ትታያለች። ፀጉሩን ጥራሲሊ ተቆርቧል። ከሥር “የመዚታ ገበያ” የሚል ዕሳሳ ሰፍሯል።

“ማን? ምን? የት..... ነው የሳለው?.....” ተርቡተብኩት።

ንፁህ በግዴልሽነት አይታ "እንቲ ሊያስተምር የሄደበት ገበያ ውስጥ ያየውን ነው አዚህ መጥቶ የሳለው" አለች። አሷ እንዲታይላት የፈለገችው የእኛ የልጅነት ምስል ስለሆነ ወደዚያው ተሸጋገረች።

ሥዕሉን ደግሜ አየውት። አባቱ ፀጥቶና ጊታቱን አግኝቷል። ሴቷ ግናሹ ስለመሆኗ አልተጠራጠርኩም። የፀገሯና የፈቷ አለመግጠም ሁኔታ ምስሉም ላይ ይታያል። ውስጡ ቀርቶ የነበሩ ጥቂት ጥያቄዎች፣ ጥቂት ዕዳዎችና ጥቂት ሽኩሞች ተሟጠው ሲነጥፉ ታወቀኝ።

ይኼን ነው ወዳጆቹ ዕፌ እንዳካትተው የተገቡት። እነሱንም አናንተንም አመሰግናለሁ።

